JOANNIS LAURENTII ... ORATORIA PARADOXA. TOMUS...

Giovanni Laurenzio

Digitized by Google

M 6
8-f

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
11 I
14

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

22-e-27

18

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

JOANNIS LAURENTII LUCCHESINII LUCENSIS E SOCIETATE JESU

Sacræ Congregationis Rituum Conſultoris

ORATORIA PARADOXA.

TOMUS ALTER, IN QUO PANEGYRICI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ROMÆ, M. DCC. XIII.

Typis, & Sumptibus Georgii Plachi, apud Sanctum MARCUM.

Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

Digitized by Google

MICHAEL ANGELUS TAMBURINUS

Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

CUm Librum, cui Titulus: *Oratoria Paradoxa: in duos Tomos diviſum, Authore P. Joanne Laurentio Lucchesinio Societatis noſtræ Sacerdote*, aliquot ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut Typis mandetur, ſi iis, ad quos pertinet, ita videbitur: cujus rei gratiâ has Literas manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Romæ 28. Martii 1713.

Michael Angelus Tamburinus.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sac. Palatii Apoſtolici.

Nicolaus Caracciolus Archiepiſcopus Capuæ Viceſgerens.

Digitized by Google

APPROBATIO
Illuſtriſſimi, & Reverendiſs. Domini

D. LUDOVICI SERGARDI

Sacræ Conſultationis Ponentis, Signaturæ Gratiæ Votantis, &c.

REVERENDISSIME PATER.

PErlectis Oratoriis Paradoxis Patris Joannis Laurentii Luccheſinii (cujus celebre Libris hactenus editis Nomen) Romani Sermonis Nitorem, Sententias, Ingenium, Eruditionem, ac Doctrinam, ſum planè admiratus. Quapropter totius Literariæ Reipublicæ bono Lucubrationes hujuſmodi publicâ lucis uſurâ digniſſimas cenſeo.

Ludovicus Sergardus.

IMPRIMATUR,
Fr. Gregorius Selleri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter Ordinis Prædicatorum.

INDEX

Digitized by Google

INDEX PANEGYRICORUM,

In quibus Paradoxa continentur.

I. *Inſaniens hominum Prudentia extincti Numinis rea. Sive de Chriſti Domini Cruciatibus.* pag. 1.
II. *Suum ipſis quoque Cælitibus eſſe Sanctiorem Annum,* 7.
III. *Eximiæ D. Joannis Dotes erutæ ex eo, quod cæteri Apoſtoli putaverint illum non moriturum.* 11.
IV. *Ex eo, quod omnium primus pro Chriſto Domino S. Stephanus Mortem obiverit, eumdem omnibus Fidei Teſtibus anteferendum eſſe.* 17.
V. *Perhonorifica Criminatio, ſive Magni Athanaſii laudes erutæ a congeſtis in eumdem calumniis.* 21.
VI. *Divus Athanaſius Exemplar, Auſpex, & Cauſa referendi de Turcis Triumphi.* 25.
VII. *Heroica Divi Athanaſii Magni Acta Chriſtianorum de Turcis Triumphos augurantur,* 30.
VIII. *Manifeſtæ Divi Athanaſii Maximi ſupra reliquos Eccleſiæ Divinæ Doctores Dotes.* 35.

IX.

Digitized by Google

IX. *D. Gregorium Nazianzenum perpetui Latinos inter, & Græcos fœderis Conciliatorem eſſe.* 41.
X. *Multiplici de cauſa S. Gregorium Theologum in Vaticano Templo tumulari voluiſſe.* 45.
XI. *Innumera in uno Gregorio Theologo collata dona Vaticanæ Baſilicæ gratulamur.* 49.
XII. *Cœleſtis Amicitiæ Prodigium, Gregorius Theologus, & Baſilius Magnus.* 54.
XIII. *Divus Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolis Antiſtes præcipuus recuperandæ illius Urbis Chriſtianis Principibus futurus eſt Auctor.* 58.
Ea, quæ prope Orationis finem indicantur de Alumnis Græcorum in Urbe Collegii, probantur. 63.
XIV. *Plurimis de cauſis Agnomen Magni præ cæteris omnibus Profanis, & Sacris Heroibus Divo Baſilio tribuendum fuiſſe.* 66.
XV. *Amantiſſimam fuiſſe Beati Aloyſii Gonzagæ ab Amore Divino Fugam, & cæteris ejus dotibus anteferendam.* 69.
XVI. *Brevem Vitæ uſuram indultam B. Aloyſio Argumentum eſſe maximæ illius Sanctitatis.* 75.
XVII.

Digitized by Google

XVII. *Beatus Aloyſius Gonzaga, quia Ticinum pluviis intumeſcentem incolumis tranſivit, eximia Sanctitate præſtans.* 79.

XVIII. *Bellica gloria præ cæteris omnibus Gonzagis Hercibus Beatum Aloyſium inclaruiſſe.* 83.

XIX. *Inſtauratorem Mundi potuiſſe cenſeri Gregorium XIII. Pontificem Maximum.* 89.

XX. *Heroicam Magnanimitatem humillima Objurgatione dignam fuiſſe in Clemente X. Pontifice Maximo Sacrum Imperium recuſante.* 117.

XXI. *Heroicorum Pontificum Dotes Redivivæ in Sanctiſſimo Domino Clemente X.* 131.

XXII. *Regiminis præclari Securitas in Alexandro VIII. Pontifice Maximo ex actis ante Regnum, & primis Imperii diebus.* 152.

XXIII. *Pugnantium cum ſingularum Victoria Virtutum Triumphum fulſiſſe in Cæſare Cardinali Raſpono.* 186.

XXIV. *Joannem Willelmum Ignatium Neoburgi, Juliæ, Cliviæ, Montium Principem &c. nunc Sereniſſimum Comitem Palatinum Rheni, celebrari non poſſe.* 201.

Emi-

Digitized by Google

Eminentiſs. & Reverendiſs. Princ. Joanni Franciſco Card. Albano, nunc Sanctiſs. D. N. CLEMENTI XI. Pont. Max. Conſecratio Compendii Admirabilis Vitæ S. Roſæ de S. Mariâ.

Vetitus effundi in laudes Maximi Herois eas tantùm delibabo, quas exiget meæ cauſæ defenſio. 213.

Multiplex nexus inter eximias Virtutes Innoc. XII. Pont. Max. & Polemicam Hiſtoriam Pontificiam Concilii Chalcedonenſis illi conſecratam. 219.

Cauſæ, propter quas Sanctiſs. Pont. Innocentii XII. Dotes exigunt Nuncupationem Tractatuum de Præſtantiâ, & Infallibilitate Pontificia. 227.

Eximio Rhetori, ac Theologo Sfortiæ Cardinali Pallavicino præcipuè dedicandum Volumen pertractans de Juriſprudentia, ab Angelo Bernabò. 234.

Concentus Virtutum Eminentiſs. Principis Card. Camilli Maximi cum Tragœdia P. Stephani Tuccii, quæ inſcribitur: Chriſtus Judex. 241.

Eas tantùm Maximi Viri P. Joannis Pauli Olivæ Præpoſiti Gen. Soc. Jeſu, & Pontificii Concionatoris Dotes uttingam, quæ nexum habent cum Epiſtolis P. Bernardini Stephonii eidem conſecratis. 247.

Inſa-

Inſaniens hominum Prudentia extincti Numinis rea.

Sive

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DE CHRISTI DOMINI CRUCIATIBUS

ORATIO I.

Habita in Sacello Pontificum Vaticano Ad Sanctiſſimum Dominum

CLEMENTEM X. Pontificem Maximum.

IGnoravit profectò, quid eſſet Amor, inſaniens Ethnicorum Sapientia, Beatiſſime Pater, cui Stultitia videri potuit, quod Immortalem nobis adepturus Fœlicitatem prodigus vitæ fuerit amantiſſimus Deus. Admiratione potius defigi debuiſſet, ſi a ſe propemodum exul, ut cum magno Dionyſio loquar, Deus ipſe didiciſſet amare ſapienter. Graſſatum ego

Inſana Gentium opinio de Amore Chriſti Domini ex S. Paulo. 1.Cor.1.

Digitized by Google

ad parricidium Hominis Dei Mortalium amentium odium admiror : & carptim , breviſſimèque perſtringens Servatoris noſtri funeſtiſſimam cædem omnium deflendam lachrymis ſeculorum , oſtendo , perpetrari eam ſolùm potuiſſe ab hoſtibus prolapſis in vecordem inſaniam , de quibus ut ſumeret pœnas , ipſa etiam mutato rerum ordine viſa fuit acerbiſſimè inſanire rerum Natura.

Inſania Judæ. Te primùm agitarunt ſcelerum furiæ, perditiſſime Transfuga , qui cum a Magiſtro emendi tenuiſſimis ſumptibus , & vel unâ lachrymulâ , Cæleſtis Regni copiam fieri audiviſſes , nullo ferè pretio venalem ipſum Regem exhiberi poſſe ſtulta ratiocinatione confeciſti .

Aliorum Diſcipulorum. Tuus furor , Sociorum fuga , Petri defectio , quem imperterritè olim congreſſurum cum Urbe Regina terrarum, nunc e mentis ſtatu dejectum metus Ancillæ debellabit , magis quàm cæterorum exercitus cruciamentorum , timoris , ac triſtitiæ nubibus Divinæ ſerenitatem frontis obumbrat , & ſauciato per ipſum animum corpore , in ſanguinis imbrem Cæleſtia membra diſſolvit .

Satellitum. At vos nocturnos furiarum ſatellites miſerè ne dixerim delirantes , eò quod facibus quæratis Solem , ad quem talpæ cæcutitis ? Furere profectò videmini , qui trepidatis tumultum Populi , neque Ducis hujuſce , qui vos indice Divinitatis voce , veluti fulmine , attonitos repente proſtravit , evocanda e cælo agmina perhorreſcitis . Vos idcirco , qui omnem penitus mentem abje-

abjeciſtis, funibus illis coercendi fuiſtis, quibus velut inſanam & furioſam Dei Sapientiam rapitis ad tribunalia Judicum iniquiſſimorum, qui furiali improbitate gliſcentis invidiæ reum mortis dixerant Authorem vitæ ob perpetrata Prodigia, ob quæ videlicet immortalitate, & cultu divino digniſſimus erat: quique eumdem e medio tollere inſano prorſus conſilio decreverant, ne contra ſe provocarent Romanos; cum iidem in illius interempti ultionem Hebræorum Rempublicam ſint everſuri. Judicum.

Interim Sapientiſſimus noſtræ ſalutis Aſſertor, quia mirabili confidentia cauſæ modeſtiſſimè tacet, dum empti teſtes invicem pugnant, impudentiſſimè adjuratur: quia prudentiſſimè reſpondet, crudeliſſimè verberatur. Hæccine pro collatis in te muneribus Deo reddis, Popule ſtulte, & inſipiens?

Principum Hebrȩorum

Jam verò dum Hebræorum Principes ſui criminis conſortes ambiunt Romanos arbitros juris, & æqui, artem quærunt, qua cum ratione inſanire videantur. Religioni ſibi ducunt Prætorium ingredi? At Sacris addicto die Divini Numinis Templum evertunt. Profitentur, vetitum ſibi quemquam è conſortio mortalium expellere? At gladio linguæ feralis interimunt.

Falſorum Tȩſtium.

Hiccine tributum ſolvi prohibuit Cæſari? At univerſæ Paleſtinæ comperta ſunt prodigia, quibus pecuniam eduxit e piſce in ærarium Cæſaris inferendam. Perturbatæ Reipublicæ accuſatur? At certè ſubverſo

Digitized by Google

Tartari Regno, expulſa e corporibus lue, ex animis crimine, Rempublicam ordinabat. Ambiti inſimulatur Imperii? Vos appello montes, & nemora, in quæ fugâ recepit ſe, dum certatim confluentium hominum, & Regnum ipſi deferentium perpetuis agminibus obſidebatur.

Romani Prætoris quærentis quid ſit Veritas.

Incaſſum patet accuſatorum perfidia. Opprimetur profectò innocentiſſimus reus. Non minus Judex inſanit metu, quàm delatores invidiâ. Quid ſit Veritas? inquirit, qui ſedet Arbiter veri. Intemperiis agitur, eum, quem cupit eripere funeri, permittens Galilææ Regis arbitrio, qui vel inter epulas laſcivienti puellæ mortalium Præſtantiſſimi caput indulſit.

Chriſtum Barabbæcō-parantis.

Cum atria circumfremant vocibus Chriſtum ad mortem depoſcentium, Prætor ipſius dedecus exaggerat comparatione deterrima cum ſceleſtiſſimo graſſatore, oblata alterutrius optione Populo ferocienti, quem tanta invaſit amentia, ut mori præ infami ſicario, ac patriæ peſte voluerit illum, qui extinctos ad vitam e tumulis revocabat.

Sævientis, ut parceret.

Præſes a mente, conſilioque deductus, ſævit, ut parcat, & ne interimat, occidendum tribuit veſaniæ tortorum Auguſtiſſimum corpus miſerè dilanianti. Neque verò inſontem te arbitreris, Judicum ſceleſtiſſime, coronæ illius immanis, quam in ludibrium quæſiti, ut mentiebantur, Regni, eidem per ſummum dedecus ac dolorem infigunt. Juſſiſti, quæcunque lactatus a ſocordia tua eſt auſus crudeliſſimorum mili-

tum

Digitized by Google

tum effrænatus, & amens ſæviendi ardor.

An non agitaris amentiâ, qui cruentans animum abluis manus? Expertem te dicis criminis, dum innoxium ſanguinem tartareæ Judæorum ſiti hauriendum præbes? Qui tunc ſolùm viſi ſunt compotes mentis, cum in ſe ipſos pronuntiatâ ſententiâ ſupra noxia capita procellam fulminum invitarunt. Manus abluentis.

Tu verò pretioſus emptor humanæ ſalutis, ob inſanientis vulgi clamores damnatus a Præſide, quem iræ Cæſareæ metus in præcipitem furorem penitus impulit, juſſus, inaudito genere crudelitatis, labentibus ac ſemimortuis artubus funeſtum lignum deferre: mox eidem inter latrones affigeris, quia infinitam hominum vim e faucibus Tartarei prædonis avellis: quia ſiti noſtræ ſalutis exæſtuas, ferali potu reficeris: dum inter lethales cruciatus non habes, ubi caput reclines, flagrante meridie amoris tui, niſi vel, altius infigendas vertici, ſpinas admoveas cruci, vel atrocius aperienda recumbas in vulnera, e quibus cruor omnis perpetuò fluctu diſtillat: quia optimi Principis munere fungeris, vel ipſis latronibus ingerens Regnum, juberis ab inflammatis inſaniâ Hebræorum Principibus e Cruce, tuo videlicet Solio, delabi Dolorum Rex, ut tuum afferas Regnum: perinde quaſi eò vecordiæ non veniſſent hoſtes, ut nullam illi, quod flagitabant, quodque infernis viribus tribuiſſent, eſſent adhibituri prodigio fidem. Jubentium, ut e Cruce deſcēderet.

Quoniam autem portentis acquieturos ſe pollicentur, perge, diurna nox, eripe- Univerſæ Naturæ.

Digitized by Google

re funeſto facinori Solem, neque reddas ſydera: mugiens tellus, & inſolitis concuſſionibus labefactata dehiſce: montes mutua colliſione concurrite: erumpite ad arguendam vivorum inſaniam e ſepulchris extincti: graviſſimis ejulatibus vergens ad interitum cum Auctore tuo rerum Natura conquerere.

Nos porrò, qui ab aliorum amentia extremas dejecto in ærumnas Deo parentavimus verbis, multò cæteris erimus dementiores, niſi atroci ejnſdem beneficentiſſimi Numinis cæde vehementiſſimè animo commoveamur.

Suum

Digitized by Google

Suum ipſis quoque Cælitibus eſſe Sanctiorem Annum.

ORATIO II.

Habita in Sacello Pontificio.

SI a Sanctioris, qua in præſentia mortales fruimur, Anni fœlicitate, Beatiſſime Pater, aliquam inſoliti gaudii lucem erumpere Cælitibus affirmet, nimis ad audendum projecta videri poſſit oratio. A quo enim lætitiæ fonte inſolitam Jubilei anno haurire voluptatem poſſint, qui perpetuo innatant oceano gaudiorum? Quod præ cæteris Sanctum, & innocens iis tempus recurrat, quibus immortalem integritatis laudem adeptis clarior innocentia præſtari nequeat? Qui veniæ atque indulgentiæ dies illis affulgeant, qui culpam, qua nulla inquinantur, nequeunt amoliri? At certè ad innuendam hac ipſorum triumpho conſecrata luce Sanctorum beatitatem conferri aliquid poſſe arbitror, ſi novum ab ipſis nunc agitari gaudium argumentis evicero, ſimulque oſtendero, quàm ingentem gratiam Cælitibus debeamus, qui ſuam quodammodo arbitrantur hominum meliorem nunc ad frugem reſipiſcentium fauſtitatem.

Falſa proponere videmur.

Digitized by Google

Veritas noſtri Argumenti probatur primò.

Et primò quidem, licet nulla Cælitum lætitiæ vera poſſit ægritudo intercedere, an non amaris lachrymis Angeli pacis dicuntur Domino parentaſſe? Cur ergo quæ illatas Juſtitiæ Soli a mortalibus injurias atrata nubibus, rorantia lachrymis beatiſſima Sydera proſequuta ſunt, eadem quodam, ut ita dicam, inſolito fulgure riſus perſtringi nequeant, dum ab hominibus major nunc Divinitati cultus exhibetur?

Secundò.

Ex communi ſapientiſſimorum hominum ſententia, cum a Chriſti Vicario ſupremi Sanctitatis honores Cæleſtibus Heroibus decernuntur, inſolitus ipſis lætitiæ ſplendor oboritur, ac ſtillæ quodammodo adduntur deliciarum mari. Si ergo nova jucunditate paſcitur animus Beatorum, dum major ipſis ab hominibus honor defertur, quis amplecti verbis poſſit, quæ gaudia Sanctiſſimus hic Annus invehat Cælo, quo redeuntibus ad cor innumeris mortalibus ipſius Dei, cujus laudem præ ſua Divi flagrantiſſimè ambiunt, mirificè honor augetur?

Tertiò.

Sed omnem nobis temeritatis ſuſpicionem adimit Sapientiæ Divinæ ſuffragium, quæ inſolita quadam hilaritate identidem conſpergi Cælites docet, gaudium affirmans in Cælo fore ſuper uno peccatore pœnitentiam agente. An non igitur inſolitâ nunc lætitiâ regnum illud beatiſſimum efferatur, cum ferè omnes Chriſti nomini addicti mortales criminibus ſuis ſuccenſent?

Quartò.

Neque verò Radiis illis veri Juſtitiæ Solis, Rivis ingentis fluvii ex Dei ſede ma-

Digitized by Google

manantis, Servatoris Chriſti Vitis Palmitibus, Beatis, inquam, Cæli civibus, aptari nequeant ea, quæ Sancto Mortalium Anno tribuuntur, ut videlicet captivi ſolvantur: indulgeatur æs, quo alieno gravantur: uberiores iis fructus terra ſuppeditet. Quidni enim hæc Cælitibus communia videri poſſint, qui licet immortali libertate donati ſint, ob amorem tamen, quo noſtræ Pugnanti Eccleſia Triumphans penitus immiſcetur, ſolvi quodammodo ſibi videntur a vinculis, quibus nos ipſi olim obſtringebamur: ſua deleri nomina putant, dum delentur noſtra: novis ornari fructibus ſuum cæleſtium deliciarum hortum arbitrantur, dum iiſdem nos uberius locupletamur?

Qui plauſus ab univerſo Cælitum Concilio datur, dum recluſo ærario illo ditiſſimo in nos Reparatoris Chriſti, Deiparæ, ac Divorum omnium promerita copiosè redundant! Quæ gaudia proveniunt munificentiſſimis illis Regibus, dum comparato ab ipſis auro coronas nobis effingi, quæſitis plurimo ipſorum labore margaritis nobis ornari chlamydes intuentur! Gliſcunt lætitiâ Virgines, dum ipſarum nos candor illuſtrat: explent animum jucunditate fortiſſimi Fidei Teſtes. dum effuſi ab ipſis purpurâ ſanguinis decoramur: lætior ex noſtra fœlicitate univerſæ Cælitum curiæ dies illucet. Quintò.

Quot nominibus maximis illis Principibus obſtringimur, quos non modò in ſumma ſua beatitate noſtri non cæpit oblivio (quemadmodum amicorum memoria iis ſolet Parænefis.

let excidere, quos ſupra communem ſortem evehit fortuna mortalis) ſed etiam noſtram uſque adeo ſitiunt fœlicitatem, ut ex ipſa lætitiæ apicem quemdam ipſorum videantur gaudia præſtolari.

Quin igitur, quæ nunc maximè Cæleſtis Hieroſolymæ Colonia cenſeri poteſt ſanctior Roma, omni ſtudio ſatagit, ut ſedulo cultu virtutis, & ſanctitatis, illius Regiæ gaudio cumulum addat, cui ſe deinde ſociam inferre ambit?

Apoſtrophe ad Sanctiſſimum Pontificem.

Tu verò B. P. ſummum animi gaudium uſurpa, eò quòd Auctor cùm fueris, & porrò futurus ſis, Cælitibus plurimis ſuavitatis illius, quæ ab ipſis relatis in Album Beatorum exoritur, nunc omnium gaudio plurimùm confers, dum ſanctiſſimè celebras Annum Piacularem, qui nova cæleſtes Heroes jucunditate perfundit.

Exi-

Eximiæ D. Joannis Dotes erutæ ex eo, quod cæteri Apoſtoli putaverint illum non moriturum.

ORATIO III.

AGitata dicitur ab Apoſtolis quæſtio de Joannis ævo immortali, Eminentiſſime Princeps, tum quia Veritas ipſa, quæ ſimul eſt Vita, æternos illi viſa fuerat ſpopondiſſe dies: tum ob alia nomina, quæ dum brevi oratione recenſebo Apoſtolorum interpres, eximias Joannis Dotes graviſſima Divinorum Teſtium auctoritate commendabo. Regnas tu quidem jam dudum in Cælo, Vir Immortalis, ac de te fruſtra ſuperbiam queçrit ferrea hæc hominum ætas. At nos in altiſsimum tuæ gloriæ faſtigium oculos intendere non auſi, ab argumentis, quibus adacti ſocii te non moriturum crediderunt, tua immortalia merita edocemur, quibus inaudita deberi prœmia Judices æquiſsimi ſunt arbitrati. Dum autem animum dubiis rationum momentis conſultò ſuſpendemus, noſtras querelas, & luctum, ob amiſsi tanti Viri deſiderium conſopire tentabimus. Afferentur rationes multiplices, quæ in errorem Apoſtolos impulerunt.

An igitur deficiente ſolùm rerum natura te rapiendum a terris affirmaverunt, quia præcoces delibaveras Cæli delicias Divino Ser- Prima.

Servatoris Amore præ reliquis innutritus, & arcana jam Divinitatis intuitus, dũ ſupra pectus Domini oculatiſsimo ſomno vigilaveras?

Secunda. Vel etiam inter Mortales agentem fruiturum te credidere perpetuæ Regno Fœlicitatis, cum in Chriſto Domino, animi tui parte nobiliori, magis, quàm in mortali corpore, vitam protraheres?

Tertia. Vel munere cæteris omnibus negato a te mortali defigendum putavere obtutum in Solis inoccidui lucem, cum omnia, quantumvis ardua, tibi ominari ſe poſſe crederent, quem Divinitas Humanitatem induta ad ſingularem Amicitiæ ſuæ dignitatem evexerat: quique ipſo in nomine Gratiam præfers, & munera a reliquis deſperanda?

Quarta. At qui forſitan præſcii erant futurorum, cum in Evangelio ſecretiora Numinis arcana à Joanne reſeranda cognoſcerent, illumque perpetuò, ut Apocalypſim exararet, Divinitatis alloquio fruiturum, negarunt eximendum a communi cœtu Mortalium, quandoquidem e terris illi patuiſſet Cælum, adeoque nihil ejus fortunis invida ætas potuiſſet officere, quæ cæteroqui mirum quantum fuiſſet hominum Reipublicæ ſalutaris.

Quinta. Quid, quod par erat e Divinis unum Hiſtoricis ſupereſſe Teſtem oculatum Veritatis a communi ſenſu remotiſsimæ, ac Joannis hæ partes erant, qui Divina magis, & noſtris oculis inacceſſa vulgaturus erat.

Sexta. Ambire non poterat ſuperba Mortalitas perpetuò frui Reparatoris Noſtri, aut Deiparæ Virginis Vitâ: & magnam idcirco ſui par-

partem in chariſsimo amicorum a Chriſto relictum iri ſperabant: perinde ac Reges a ſua Ditione digreſsi amiciſsimis capitibus tradunt habenas imperii.

Et quis fœlicius recreare poterat deſtitutum Numine Genus Humanum, quam ejuſdem, auſim dicere, Numinis frater? Hoc autem nomine decoratum a morituro Domino Joannem ſciebant, adeoque ſuperſtitem illum fore divinabant, ut Divini ſui Fratris, & Virginis Genitricis famam æternaret. **Septima.**

Et quoniam ipſe in Calvariæ Monte Univerſæ partes obiverat Eccleſię Deiparam excipiens in Genitricem, immortalem agitare debebat ætatem, perinde ac perpetuo juventutis flore ipſa vernabit Eccleſia. **Octava.**

Non defuere fortaſſe, qui dicerent, quod cum Zebedæi Conjux occupandum a Chriſto terrarum Imperium, & Solium Tiberii Cæſaris arbitrata, pro Joanne Filio ſuo, & Jacobo, nihil tale cogitantibus prima Reipublicæ munera flagitaviſſet, relinquendus ille eſſet a Divino Rege tunc paupere, ut aureo Fidei ſeculo triumphantem de inanibus ſimulachris Crucem intueretur, & inſultans Capitolio Vaticanum. **Nona.**

Vel quia Idola Filius ipſe Tonitrui Fulminis in morem everſurus erat, protrahendum ab illo ævum credidere quouſque in Mundi ſenio terra fulminibus appeteretur, ac Stellæ de Cælo defluerent, ut perpetuo volatu Regiones omnes dimenſus comminueret Signa tartarea, & renaſcentia in dies Hydræ **Decima.**

Digitized by Google

Hydræ tænariæ capita Divinum Fulmen extingueret.

Undecima. Sed audis, ut alius illico reponat: Quia Fulmen eſt Tonitrui Proles, ſtatim Aſiam, Europamque, Terraſque omnes pervadet: in Urbe Roma Capitolini Jovis innumera ſimulachra ſubvertet, & Clementi, aliiſque de Flavia Gente Principibus beatiſſimas admovens flammas, ad Imperium Orbis terrarum Veræ Fidei callem aperiet.

Duodecima. Legendus ille eſt, quaſi flos delibatus humani Generis hortis fœlicioribus inſerendus, quorum ſpecimen aliquod capiat pro exule mortalitate. Illinc Tonitrui Filium prope interitum Mundi rediturum putabant ad hominum cœtus, & in Antichriſtum arma moturum; æquiſſimum enim videbatur cum inimiciſſimo Numinis Antagoniſta congredi chariſſimum Numinis Amicorum.

Tertiadecima. Aſt alius longè diverſa ſtatuebat apud animum ſuum, & ventura præcipiens mente divinitus illuſtrata: Quia Spiritus, forſitan dixit, ſeveriores Eliæ Joannes exuit, poſtquam ſuper amantiſsimum pectus Agni Divini quietem hauſit in Amoris Convivio, & ſuaviſsimo Charitatis igne ſoluta eſt rigida glacies animi, non illum Eliæ fata letho ſubducent, ſed ipſe pietatis ardor, quo colliqueſcet, mortis præcipitis tardabit alas; ſi enim Fortis eſſe dicitur, ut Mors, Dilectio, flagrantiſsimus hujuſce Juvenis Amor præ reliquis æſſuantis, & ſuavius amati a Sole Divino, fortior erit Morte, atque illius ictus eludet.

Et

Digitized by Google

Quartadecima.

Et profectò intuemini , ut non procul a vero collimaverit hujuſmodi ratiocinatio . En ut uſque ad Trajani Tempora ſuus amor animat hunc vivaciſsimum Senem , qui luminibus penè captus , & pedibus , jamque funeri præmortuus ſuo , hoc uno Divinitatis conſilio ſupereſſe videtur , ut conſopitas Amoris ventilet flammas hæc ſolummodo verba , *Filioli , diligite alterutrum* , ingeminando .

Non improvidè igitur quicumque demum fuit ille Diſcipulorum ominabatur ab amore perpetuò animandum , quem re ipſa tam ſerò Charitas abire permiſit e conſortio Mortalium .

Quintadecima .

Perinde ac nunquam excidet Charitas, quamvis linguæ omnes obmuteſcant , & extinguantur lumina Doctrinarum , ita nunquam periturum Joannem, prodigium Charitatis ; ſi enim Mortales omnes animat Sol hic noſter , & ab illius igne vel ipſis Vitam inditam fuiſſe Marmoribus fabulantur Poetæ , cur aliquis a Solis igne Divini fingi non poterat Vir Immortalis ?

Sextadecima .

Ut fabuloſi olim ignis cuſtodes Virgines excubabant , ita hunc Juvenem Virgineo Candore pulcherrimum ad cuſtodiam fœliciſsimi ignis , quem ut accenderet , venit in Terras Deus , perpetuò vigilaturum credidere .

Septimadecima .

An quia Mors Culpæ filia , quamque præcipuè ſtimulant voluptates impuræ , ut celerius involet in Epicuros , Joannem non poterat fatali falce demetere , cum immor-

talem

Digitized by Google

talem huic Lilio Vitam donare decreviſſet Arbiter Mortis, ut aliqua eſſet Virginibus Arrha Vitæ non periturae, quandoquidem ſuperſtites in Filiis eſſe contemnunt, & aliqua ſui parte vitare Mortis Imperium?

Duodevigeſima.

An quia, licet audaciſſima, Mors tam charum Chriſto caput lædere trepidabat, cum enim ab illo moriente fuerit ipſa confoſſa, alium propemodum in Joanne Chriſtum metuebat occidere?

Apoſtrophe ad S. Joannem.

At cur numeroſæ tibi tuæ laudes officiant, Vir præſtantiſſime, & Amor efferus crudeli beneficio Mortalitatem producens abeſſe te jubeat a Regia Sempiternæ Fœlicitatis? Vivis tu quidem jamdudum in Cælo altiſſimum Gloriæ faſtigium aſſequutus Virtute mirabili, ac te ſolummodo intuebitur Orbis terrarum, cum ſuper indutam Sole nubem in aere fulgebis Arbiter Regum, & Judicis aſſecla fulminantis. Sed nos variis diſtractus ſententiis Apoſtolorum Senatus edocuit, quantus Vir ipſe fueris, cum æquiſſimi Judices Sanctitatis te dignum crediderint, qui forte nulli conceſſa de Morte, rerumque Natura triumphares.

Ex

Digitized by Google

Ex eo, quod omnium primus pro Chriſto Domino S. Stephanus Mortem obiverit, eumdem omnibus Fidei Teſtibus anteferendum eſſe.

ORATIO IV.

Dicta in Sacello Pontificio.

QUi primus truci Pelago ratem commiſit, Beatiſſime Pater, quamvis littori tantùm adnavigaverit, adamantino robore pectus armavit. Quid ſi totum dimenſus eſſet Oceanum, qui primus tentavit iter illud infidum? Quæ tua virtus fuit, Stephane Martyrum Princeps, qui tumulatus in rubro ſanguinis mari omnium primus ad cœleſte littus appellis? Præeuntis exempla Dei frænum homini eſſe, non calcar, & Divina opus eſſe virtute videbatur ad iter vorandum, quò Cæleſtis tantummodo perrexerat Gigas. Et profectò Stephanus adeo ſupra limites mortalitatis elatus eſt, ut Angelum vultu exhibuerit expertem imbecillitatis humanæ. Malè docuerit Plato, diverſas eſſe a communi natura rerum Ideas, nullis

Præſtantia illius, qui omniũ Idea ſtatuitur.

nullis finibus coercitas, ac prope Divinas. At Divina propemodum fuit virtus illius, quem obeundæ fortiter mortis, hoc eſt ardentiſſimi amoris, & maximè arduæ Sanctitatis, Ideam ſtatuit Arbiter vitæ millies centenis millibus præſtantium Heroum: ac delatum huic Juveni munus ducendi Exercitus Purpurati oſtendit in illo virtutis ſupra reliquos principatum.

Multiplex hujus rei probatio.

Si omnes mortales dotibus ſuperavit, qui primus ingreſſus eſt Orbem terrarum hominum Pater: quas illi Chriſtus indulſit, qui pro ſe primus interiit? Omnium pulcherrimæ, & candidiſſimæ hoſtiæ primo ſacrificio deſtinantur. Et in Martyrum Duce candor, ac ſplendor animi in vultus pulchritudinem redundavit, illibatæque Virginitatis nives majorem a nivalis Agni ſanguine candorem ducere omnium primæ promeruerunt.

Argumenta alia.

Angelum vultu repræſentat, & florem beatitatis; namque adeo prima hoſtia Cælo eſt in deliciis, ut mortem hanc eſſe nolit, ſed vitæ fœliciſſimæ rudimentum. Primum veræ Religionis Aſſertorem formoſum eſſe decuit, ac fortem: velut ipſa, quam tuetur, Numinis Sponſa, *pulcherrima* eſſe dicitur, ac *terribilis, ut acies ordinata caſtrorum*, pulchritudinem ipſo in terrore, bellique apparatu præſeferens. Solis inſtar moriturus effulſit, quandoquidem ipſe quoque Sol exultans properat ad occaſum.

Nova petita ex Lapidibus in illũ injectis.

Irruite in illum, perditiſſimæ furiæ, & auream Juvenis generoſi virtutem magneticis lapidibus explorate. Coronam Infantis Dei

:i,cujus ortum omnium fœliciſſimum mors
ınium beatiſſima comitatur, pretioſa ſaxa
rficiant. Debuit illibatus cruor purpureis
ʒni nivibus immiſceri, & eloquenti flumi-
teſtari Fidem,cujus famam per omnes ter-
: partes vulgavit Stephanus, congreſſus
m Alexandrinis, & Cyrenenſibus Africæ,
ım Aſiæ Cilicibus, & Romanis Europæ li-
:rtinis.Lapidibus inſternite fundamentum,
ıi Martyrum omnium turris debet inniti,
uæ Cælum petet fronte magnanima.Dulces
li lapides erunt, ac veluti teneris obrutus
oribus, vel rore gratiſſimo, in dulcem ſimul,
c fortunatum ſomnum dilabetur. En ut ſo-
utum in pluviam gratiarum Cælum vobis
xorat, qui ſævitis in illum imbre lapideo,
ꞁuaſi verè fluat mel de petra, oleumque de
axo duriſſimo.

Ut hæ primæ ſanguinis voces veniam flagitantis ferè imperant Deo! Patuit enimverò, quod prima munera ſunt omnium maximè gratioſa, nam ſi Martyrum Sanguis ſemen eſt Chriſtianorum, primus hic cruor impatientiâ amoris e venis erumpens infregit Saulo cor adamantinum, & virtute mirabili emolliens virum, qui Stephanum omnium manibus lapidaverat, populis innumeris ditavit Eccleſiam, cui nobiles adeo theſauros nulla in poſterum generoſi ſanguinis flumina pepererunt. Ex donato ejus precibus Saulo.

Adeo prodigioſa eſt virtus primi bellatoris, ut dum ille ſui cruoris ſyderibus purpuream ſequuturis heroibus colorat ad Cælum viam lacteâ ſemitâ præſtantiorem, ad Ex Chriſto Domino viſo aſtare illius triumpho.

Digitized by Google

mirabile theatrum Superi properaverint, & purpuratorum militum Imperatori blanditus Exercituum Deus præcoces impertitur Cæli delicias primo pro ſe ſanguine peroranti: ac dum e ſolio proſiliens aſtare Patri videtur, vel præſtò eſt ad pugnam cum ſuo milite ſubeundam, vel illius prodigioſam conſtantiam, penè dixerim, admiratur.

An non igitur nulli ſecunda fuit virtus Martyrum Principis, quam nulli in poſterum concedendo munere Numen aſſeruit? An non gratiſſimum primum teſtimonium veritatis prolatum a Stephano, cui ſe devinctum crediderit Deus ad illius Divinas dotes illluſtrandas ſerie perpetua prodigiorum?

Evolat tandem ex anguſtiis mortalitatis triplici laurea coronatus futurus ipſe regale Diadema Numinis immortalis. Nunc Interpreti Naturæ crediderim palmatos alicubi lapides naſci, quandoquidem hi fortiſſimum Juvenem ſuo triumpho ſepeliunt. Rurſus generoſi corporis exuviæ triumphabunt, cum Heroum Phœnix Laurentius e nobiliori ſepulchralis urnæ parte reſiliens ſuum Ducem cineribus venerabitur. At quotidie tibi pompę triumphales inſtaurantur in Regia fœlicitatis, cum purpurea Martyrum agmina recèns addita Concilio Beatorum ſuas palmas tuis pedibus advolvunt, a quibus impreſſa veſtigia ſuæ originem fœlicitatis adorant: ac tibi, quod ipſo Coronæ nomine repræſentas, ſupra reliquos Fidei bellatores gratulantur Imperium.

Ex honore illi deinde habito a Martyrum Phœnice S. Laurentio.

Per-

Perhonorifica Criminatio, ſive Magni Athanaſii laudes erutæ a congeſtis in eumdem calumniis.

ORATIO V.

Dicta in ejuſdem S. Athanaſii Templo.

REligionis Clypeum, Eminentiſſimi Principes, pugnantis Haſtam Eccleſiæ, Perduellium Malleum, Impietatis Fulmen, Antagoniſtam Arii, Immortalis Verbi Propugnatorem, Mundi Magiſtrum, Fidei Columnam, Veritatis Solem, prope Divinum Oraculum, Athanaſium alii compellaverint; dum, egregiis hiſce prætermiſſis nominibus, in quibus exornandis aliorum eloquentia triumphavit, ex iis tantùm breviſſimum Athanaſii præconium detorquebo, quæ in ipſius dedecus objectari poſſe videantur ab impiorum amentia.

Quem illum fuiſſe dixerimus virum, in quem univerſum propemodum Orbem terrarum ſcimus armatum? Quàm ſententiæ tenacem ſuæ, quem conſpirantia Concilia Patrum flectere non potuerunt, imò totius penè generis humani conſenſus? Quàm æquo jure

Perhonorificæ Calumniæ in Athanaſiū ſuſcitatæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

jure iniquâ famâ flagraſſe, quem Populorum Paſtores confertis agminibus in Tyrio Senatu graviſſimorum criminum, cumque ipſo Tartaro commercii,palã inſimularunt? Quàm elato intumeſcentem animo, qui Cæſaribus, ipſiſq; Magni Conſtantini Filiis,eſt auſus obſiſtere? Quàm dejecto fractũ, & perpetuò procumbentem pectore,qui liberam hoſtibus arenam indulgens ferè ſemper extorrem procul ab Eccleſiæ ſuæ ſponſæ amplexibus ætatem egit, inque ipſis ſepulchris inglorius latitavit? Quàm ſapientiæ præſidentem ſuæ, qui veræ Fidei limites decrevit, æternum minatus exitium non annuentibus ſibi, perinde ac ſi plenum ipſius ore Concilium, & ipſa Divinitas mortales alloqueretur?

Præſtolamini, Auditores, ut effrænatæ orationis curſum inhibeam, & iniqua in hoſtes tela retorqueam? Sed irritus labor fuerit, cum eadem ſponte in ipſos jam convolaverint. Quàm prodigioſus, & homine major Heros, aut a Cælo ſaltem delapſus, ac prope Divinus ille cenſendus eſt, in quem fruſtra totus ferè terrarum Orbis exarſit, qui teſte Hieronymo ſe Arianum eſſe miratus eſt?

Summa ejus laus ex illis orta primò.

Quis ille fuit Sanctiſſimæ Religionis Propugnator, cujus prægorioſiſſimo fato nemo ea tempeſtate Catholicæ rei hoſtis fuit, qui non bellum eodem tempore uni Athanaſio indixiſſe videretur?

Secundò.

Quàm conſtans in tuenda adamantino pectore veritate, qui, cum eadem a Tartareis Conventibus hoſtium ficto Paſtorum vultu

Tertiò.

tu Chriſti gregem diſcerpere molientium,
ɔugnaretur, ſuaſque iidem in partes miſe-
leceptam vim mortalium incredibilem ra-
ſſent, Immortalis Verbi Divinitatem ſtre-
ſſimè aſſeruit?

Quàm cæleſtis,& Beatis concolor Men- Quartò.
ıs Innocentia Sanctiſſimi Præſulis, cujus
ıali odio cum flagraret impietas, nullam
ıen illi labem potuit affingere, quæ veri
ilitudinem præſeferret, in immanes ca-
ınias prolabi coacta,quæ, inſtar erectæ in
li ruinam Turris inſanæ, mole illico pro-
nberent ſua?

Quæ regalis generoſitas animi, Cæſa- Quintò.
us imminentis, humanarum rerum Arbi-
; obſiſtere non perhorreſcens, & Conſtan-
præſertim minas irridens, qui, ut ſuam
'onſtantino præſtantiſſimo Parente dege-
antem indolem abſolveret, favebat illis,
. tanquam Æterno Patre minorem Divi-
m Filium vecordes criminabantur?

Quàm prudens, & magnanima fuga, Sextò.
ım Parthorum inſtar eminus in hoſtes ar-
vit, ut, opportunè regreſſus, cominus
n ipſis manus confereret, vitam interea
:atus, a qua pendebat ſalus & incolumitas
ıriſtiani Orbis?

Quod animi robur, non ſolùm mortali- Septimò.
s, ſed morti etiam inſultantis, diuturnam
ſepulchris, ipſius regno, trahendo moram,
conflando ibidem cuniculos, qui arcem
quando impiæ ſuperſtitionis everterent?
ſicco, in quo quinque omnino annos deli-
:t, puteo Divinæ illius eloquentiæ flumi-

Digitized by Google

na profluxerunt. Sapientior Gymnoſophiſtis eas inter tenebras allatura hominum generi diem Volumina exaravit.

Octavò. Et Phœnice quidem, ac Sole clarior, alius, & idem, iis ſæpe ab umbris iterum prodivit in lucem; cum, alieno commodo ſtudens, optatam ſibi mortis obitæ pro Catholica Religione gloriam invidiſſet, cujus flagrantiſſimam ſitim compeſcens, maximum, quod heroica magnanimitas immolare poſſet, ſacrificium obtulit Cælo.

Nonò. Quamvis hac illum palma fraudatum pernego, qui perpetuum innumeras inter ſolicitudines, probra, & ærumnas, pro brevi fato funus protraxit per novem luſtra, quibus Alexandrinæ præfuit, & Univerſæ vigil Eccleſiæ incolumitati excubavit. Quod verò eadem Athanaſii Symbolum, veluti cæleſtia Oracula, certamque Fidei Legem veneretur, maximum eſt egregii Antiſtitis decus.

Apoſtrophe ad Sanctiſſimum Athanaſium. Tu interim, cui perennes hodierna luce plauſus inſtaurat Concilium Beatorum, nobis, Optime Parens, indulgeas, ſi tuis impares laudibus celebrandis ſolummodo in te congeſtas ab aliorum inſania calumnias enumeravimus: quoſque hic educas, filiis tribuas, ut ipſi pariter illuſtre impiorum odium promereantur, Romanam Religionem fortiſſimè propugnando.

He-

Digitized by Google

Divus Athanaſius Exemplar, Auſpex, & Cauſa referendi de Turcis Triumphi.

ORATIO VI.

Dicta in ejuſdem D. Athanaſii Templo.

Mmortales Magni Athanaſii Triumphos
anniverſaria laudatione proſequimur,
minentiſſimi Principes; ſed intra breviſ-
ni ad dicendum præſcripti temporis an-
ſtias nequeunt coherceri Herois incom-
rabilis Dotes ambitu ſeculorum om-
um celebrandæ. Utcumque nova pro-
ramus ſemper, innumera ſemper dicenda
perſunt. Conſuetum ergo vectigal Paren-
optimo ſoluturi, quem aliàs Arianæ Pro-
igatorem Hæreſis admirati ſumus, nunc
idem de Mahometica ſuperſtitione palmas
uguremur. Contra illam provido conſilio,
ecurrente Sacra Athanaſii die, bellica expe-
itio iterum adornatur, quia Exemplar ipſe
uturus eſt, Auſpex, & non ultima Cauſa
ictoriæ.

Non ſolùm Arianæ, ſed & Mahometicæ peſtis Everſor S. Athanaſius.

Aria-

Inter utrãque proportio.

Arianæ partum Hydræ fuiſſe Draconem Mahometicæ Sectæ, vetus eſt opinio Sapientum, viperino more tunc ortum, cum poſt ſexcenteſimum a Recreato Mundo annum virulenta deficeret parens. Utraque peſtis Divinam Reparatoris noſtræ Salutis gloriam invadit, quem infamis etiam Auctor Turcarum legis præſtantiorem Moyſe Prophetam, Deique Verbum ultro compellat, unam ipſi, ut Arius, invidens Divinitatem.

Prima Cauſa, propter quam eſt Exemplar referendæ Victoriæ.

Arduum videtur hoc Monſtrum confodere, cui Provinciæ plurimæ, ac Regna, vaſtiſſimumque Imperium, ac totus ferè Oriens militat, nimioque caligans in Sole Meridies? Sed Exemplar mirabilis pugnæ Athanaſius eſt, cum, præter prophanorum hominum turbas innumeras, Præſulum quoque Concilia, decepti Cæſares, ſeſeque miratus Arianum eſſe Terrarum orbis uni ſuccubuerint viro.

Altera.

A potentiſſimi hoſtis viribus impetiti loco cedere, ac receptui canere noſtri aliquando Principes compulſi ſunt? Sed triumphales etiam identidem fugas adornari, & conflari contra impietatem in latibulis fulmina, nos docuit Athanaſius, e puteis, & ſepulchris proſiliens ad hoſtes fidei fortius invadendos.

Tertia.

Contra hos plurimi ea tempeſtate Cæleſtis cauſæ Propugnatores, & Vindices arma ſtringebant; uni tamen Athanaſio irrigata a plurimis palma tribuitur, ex quo veluti e Turre Davidica mille pendebant

clypei

pei ad Religionem tuendam. Ita, licet
mii cum dilecto nunc Superis Cæſare
ıſpirent Reges, uni tamen Sanctiſſimo
ntifici referetur accepta Victoria, quam
petua largitione, ſapientiſſimis conſiliis,
redibili ardore animi, & ſuarum exorat
luctabili eloquentia lachrymarum.

An non ergo ad ſperandam imminentem
uream ſuo nos Exemplo erigit Athanaſius?
: poſt certamina, & fugas ubique Tro-
æis conſignatas Alexandriam reverſus, &
ſua Sede fato triumphali perfunctus, omi-
tur, quamprimùm poſt ſecunda bellorum
ıtholicam Religionem in Conſtantini Re-
ι triumphaturam.

Cæleſtis ille Candido inſidens Equo
llator in Divina Apocalypſi Joanni vi-
s, humano corpore indutum Deum e
ctiſſimorum Interpretum ſententia re-
æſentat. Arcu hic munitus, & omen
ictoriæ Coronam præferens, exivit vin-
ns, ut vinceret: in Ruſo nimirum, cruen-
que depictam Equo Ethnicam Superſtitio-
:m jam tunc debellans iter ornabat ad por-
nta Hæreſum ſuperanda, quæ cimmeriis
rorum tenebris involuta colorabat Nigra
ellua poſt Rufam in prælium eruptura.
uidni & Pallidum, qui ſubſequutus eſt,
quum extinguat, Turcarum Symbolum,
uos plerumque livor, libido, & avarus
rdor pallore inficit? Ambiunt certè latus
æleſtis Ducis in hæc Monſtra pugnantis
leroes fortiſſimi, quos inter Athanaſius are-
æ præ cæteris aſſuetus, & in Nigrum Hæ-
reſis

Auſpicium ex Equis a S. Joāne viſis in Apocalypſi.

reſis Equum ſtrenuiſſimè invectus, quo nunc arcu certabit in Pallidum ?

Sui Græci Ritus Sectatores Sanct. Athanaſius armat in Barbaros.

Quas ille, licet mortalibus oculis non ſubjectus, ducet acies in Barbaros, non lingua ſolùm, & calamo, ſed enſe quoque falcato armatus, & flammis ? En ſui Græci Ritus Sectatores, fortiſſimos in Lithuano Exercitu Ruthenos, Moldavos, Valachos, cultoreſque Morlachi montis Illyrios rapuit in campum, perque Coſacchos Pontificia Vexilla penè Adrianopoli ingeſſit. Eadem Epirotas, Servios, Boſnios, Bulgaros in Turcas pugnæ ſitis incendit, eorum ſanguine reſtinguenda, cum primùm propius accedent caſtra Chriſtiani Herculis, ter Maximi videlicet Polonorum Regis, quem Græco pariter Ritu admotum Sacro Baptiſmatis fonti fuiſſe meritò gloriamur. In partem verò laudis venturos pro certo habeo quotquot Græciæ Continentem, & Inſulas, ipſamque Tyranni Urbem incolunt, Chriſti aſſeclas.

Idem influit in detrectatam a magna Turcarum parte contra nos pugnam.

Neque ſine Athanaſii Numine accidiſſe reor, quod Alexandria, & Babylon, Ægyptus, & Aſſyria, vicinæque Aſiæ Provinciæ, ut ut minis, & prœmiis laceſſitæ, in nos pugnare detrectent. Impletum jam fatentur fatalem ambitum, quo poſt decem jam evoluta ab ipſius exortu ſecula funerandam Mahometis Sectam ipſi quadringentis ab hinc annis Turcarum Vates ominabantur. Idem Leonis Philoſophi ſapientiſſimi Imperatoris, an Sybillæ verius, oracula diſertè confirmant. Inſcripta idem Conſtantini tumulo, dum Athanaſius agitabat

Præſagia de quamprimùm delēda Secta Mahometis.

æuum,

æuum, eo præſertim nomine illuſtria, quod Mahometem, & Paleologum Cæſarem appellent, ſub quo amittenda erat Orientis Regia, tempuſque deſignent, quo eadem a Flavis in unum conſpirantibus, illiſque finitimis populis recuperauda eſt.

V.P.Martinus Stridonius vidit Sanctos Eccleſiæ Greçæ Magiſtros nobis adfuturos.

Sed propiori nos fulgure cæleſtis auræ perſtringunt illa divinitus afflati Stridonii verba, tot aliis ab ipſo prænuntiatis, ac mox impletis eventibus vera ſemper comperta, qui, ante annos ferè quinquaginta, pueros, & adoleſcentes frequentiſſimè hortabatur, ut Græcæ hauriendæ linguæ ſedulam operam darent, qua brevi eſſent Catholicam Fidem in expiatis Conſtantinopolis fanis ſeminaturi, referentes ſanctiſſimis Græciæ Patribus gratiam, quam ab illis, arcana Divina nos edocentibus, accepiſſent. Præcepit ergo animo recipiendum brevi a Chriſtianis Principibus Orientis Imperium, viditque Sanctos Eccleſiæ Græcæ Doctores pulcherrimo conſilio, & facinori immiſtos: quos inter profectò eminet Athanaſius, præcipuus Chriſti Divinitatis Aſſertor in Arium, ejuſque ſobolem Mahometem. Quis ergo dubius animi pendeat, an Exemplum, Auſpex, & Cauſa ſperatæ de Turcis Victoriæ futurus ſit Athanaſius, cum hoc ipſum fuerit divinitus præmonſtratum?

Heroi-

Digitized by Google

Heroica Divi Athanaſii Magni Acta Chriſtianorum de Turcis Triumphos augurantur.

ORATIO VII.

Dicta in ejuſdem S. Athanaſii Templo.

Sanctorum Acta oſtendunt Divinam Oeconomiam in Eccleſiæ Regimine.

UT Beatæ Mentes, Eminentiſſimi Principes, in Optimo, Maximoque Deo non ſolùm infinita contemplantur ipſius ornamenta Divinitatis, ſed etiam velut in ſpeculo intuentur procreatarum rerum, quæ fluxerunt, quæque venturæ trahuntur, imagines: ita & nos figentes obtutum in grandia, & præclara Cæleſtium Heroum Acta, præter inclytas eorum dotes, Divinam in totius Eccleſiæ Regimine ſuſpicimus Oeconomiam. Cum igitur evoluto proximè anno in præcipuis Magni Athanaſii Virtutibus Exemplar, Auſpicium, & Cauſam imminentium Chriſtianis Principibus Victoriarum introſpexerimus, nunc in iiſdem delibemus impleta partim noſtra præſagia, & ſpem partim quotidie magis vigentem illuſtriorum, quos ope Athanaſii, neque ſine ipſius Græci Ritus Sectatorum auxilio, referendos auguramur, Triumphorum.

Si

Digitized by Google

Si conſecravit Ægyptum, ubi exortus in lucem fuit, egregius hic Divinæ Cauſæ Aſſertor, & Vindex, Regiamque Alexandri Urbem moderatus eſt Sanctiſſimâ Diſciplinâ, & ex illa Sacras ipſi etiam, quâ latiſſimè patet, Africæ præſcripſit leges: detrectavit Ægyptus barbaro contra nos Tyranno præbere ſuppetias, quas etiam a Lybia minis incaſſum, & precibus laceſſivit.

D. Athanaſius influit in detrectatam ab Africa pugnam contra nos.

Si totum in ſe conſpirantem Orbem invicta Magnanimitas Athanaſii provocavit ad pugnam, ipſoſque miſerè deceptos potentiſſimos Cæſares, ſua nullo habens in pretio diſcrimina, dummodo eadem ab Eccleſia propulſaret: qua generoſi animi ſtrenuitate tot gentes Athanaſii ſpiritu imbutæ contra totius Aſiæ, magnaque ex parte ipſius Oppreſſorem Europæ, frontem erexerunt? Ea etiam tempeſtate, qua contrarium ſuadere hùmana prudentia videbatur, cum videlicet magnorum Exercitus Principum procul erant: veluti cum in Theſſalia, & Epyro elapſo anno ferè triginta hominum millia Turcarum cædem anhelantia, totidemque nunc in Laconia, in unum confluxere: præter Moldaviam, Valachiam, Dalmatiam, Arcadiam, & Achajam, profeſſas addictiſſimum nobis animum, cum ultimum ab illius Draconis unguibus poterant exitium formidare, qui centum caudarum volumina ſecum trahit, tot videlicet famulantium ſibi Regnorum, ut deteſtabilis Solimanus dicere conſuevit.

Et in totius Græciæ votum excutiendi Turcarum jugum.

Si

Et in prudenter occultata Christianorum conſilia.

Si cæleſti ſolertia ſua identidem Magnus Athanaſius conſilia diſſimulabat, in puteis deliteſcens, ex quibus limpidiſſimi Sapientiæ ipſius rivi pullulabant: & in paternis ſepulchris, ex quorum cineribus ad recentem vitam,& pugnam immortalis Phœnix renaſcebatur: plurimi etiam nunc populi magnanima conſilia occultant, quò facilius eadem, cum ſe occaſio dederit, implere poſſint: ut Cretenſes, Chii, &, omnium quibus Ægeum mare ornatur, Inſularum incolæ, arma ſub humum ſuis procul a domibus, quas perpetuò ſcrutantur Emiſſarii Turcarum, infodientes, ut ea in ipſos opportunè perſtringant. Quin ipſa etiam in Urbe Regia Conſtantini, præter Pelopponeſum, Eubæam, & ubicumque gentium vitam agitant Græci, jam nunc in hoſtes Cæli pugnatur animo, & votis.

Et in Fœdus conſpirantium contra Barbaros.

Si defeſſus nunquam poſt exantlatos labores Athanaſius hìc in unum cogebat Præſules aſſeclas ſuos, ibi alios a Tartareo Arii fœdere detorquebat, hìc linguâ, alibi calamo decertabat, hìc doctrinam, prudentiam alibi armans in Tartarum: an non & noſtrorum aliqui Principum collaborant ad abſtrahendos plurimos ab hoſtilium armorum conſortio, alii ad alliciendos cæteros ad Sacri fœderis partem, in quam venturos quamprimùm Moſchos illuſtri ſpe fovemur: conſiliis aliqui, auro cæteri, ferro plerique, bellum capeſſunt?

Mirificæ illius Dotes.

Unus, idemque Athanaſius Clypeus erat, & Haſta Religionis: ipſius lingua fulmen

men erat efficacius exercitu gladiorum, ad impietatem delendam: Athanaſii Fides Catholicam Fidem prænotabat, quæ aliam qualemcumque credendi Regulam, & Menſuram recuſat, præter tributam ab ipſo ſeculis omnibus, qua non exortos tantùm, ſed etiam uſque ad Mundi ſenium exorituros errores confodit: Vox ipſe erat publica Conciliorum: Interpres ipſe Divini Spiritus, ad quem in dubiis omnes confugiebant: ipſe Columna, Vita, & Spiritus veri cultus Divinitatis: eminus, & cominus, clam, & palam, & ubique gentium ab ipſo defenſæ, nunc in Orientis Regia, nunc in altera, quæ ad Meridiem vergit, in Occidente nunc ad Antiquam Romam flectendo iter; præcipua enim, quam Athanaſius aggreſſus eſt, via ad conformes in ſyncera fide retinendos animos Catholicorum, fuit obſequium amantiſſimum erga Chriſti Vicarium, ad quem, iniquiſſimè acceptus ab impiorum Antiſtitum Cætibus, velut ad Aram perfugii, ſe recipiebat.

Quas imitaturSs.Põtifex Innocentius XI.

Quis autem in præſentia nobis alterum exhibeat Athanaſium centum artibus præliando in immanem illumTrifaucem ex Boſphoro Thracio latrantem in Superos, quantumvis Auguſtiſſimo eum Nomine compellare nequaquam auderem, me omnes præverteretis obſequentiſſima in Magnum Innocentium Chriſtianorum Patrem inductione animi, iis in Cælum plauſibus elatum a noſtra, cæteriſque gentibus, quæ noſtrum in Sacris Ritum conſectantur, ut facillimo allici ne-

 gotio

Digitized by Google

gotio poſſint ad Paſtoralis ejuſdem Muneris Divinitatem adorandam, quæ jam nunc erga eximiam illius Morum Sanctitatem mirificè afficiuntur.

Apoſtrophe ad Sanctiſſimum Athanaſium.

Suaviſſima, Maxime Athanaſi, ſpe lactamur, fore ut, quemadmodum olim, qui non ſine horrore ſe Arianum evaſiſſe mirabatur Orbis Terrarum, quamprimùm ope tua peſtem hominum generi afflantem hæreſim vidit in Tartara devolutam: ita eadem univerſitas rerum, quæ horrida cum admiratione nefariam Mahometis Superſtitionem ſpectat undecumque graſſantem, quamprimùm exultans viſura ſit penitus extinctam, & in Inferis conſepultam Hydram illam verè Lernæam, cui Tuis auſpiciis plurima quotidie truncanda capita geſtientibus animis auguramur.

Ma-

Manifeſtæ Divi Athanaſii Maximi ſupra reliquos Eccleſiæ Divinæ Doctores Dotes.

ORATIO VIII.

Dicta in ejuſdem D. Athanaſii Templo.

INquirimus, Eminentiſsimi Principes, cur Gregorius Tertiusdecimus Pontifex Sapientiſſimus Deo in honorem Maximi Athanaſii præ cæteris Eccleſiæ Divinæ Magiſtris nobile hoc Templum erexerit. Audax videri conſilium poſſit explorandi pretium, ac pondus Diadematum, quibus ornantur frontes Cæleſtium Regum: ut olim dubia lance ſuſpendiſſe Coronas mortalium Principum, qui minora ſunt in terris Numina, ſagaciſſimus Hetruſcæ Reipublicæ Arbiter perhibetur. Sed utcumque divinæ, a qua præcipuè pretium accedit, Charitatis Aurum, ſingulorum Coronas conflans, Archimedes nullus aſſequi valeat, proſtantes tamen, auroque inſertos adamantes nemo non videt:

Cur potius in honorem D. Athanaſii, quàm aliorũ, erectum fuerit Romanum Græcorum Templum,

Quę ſpectari queant, ut Sanctus unus alteri præferatur.

Quæ ſcilicet coram Orbe univerſo geſta ſunt, animadvertere licet, ideoque ſtatuere, unum ex iis, qui nunc regnant in Aula Beatitatis, aliis, dum ætatem agerent, præſtitiſſe in Dotibus, quæ in hominum oculos incurrerunt. Extimas igitur Divi Athanaſii, eaſdemque manifeſtas ſupra reliquos Eccleſiæ Doctores Prærogativas curſim enumeremus, quem dum Syderum Principem eſſe decernimus, nihil interim in animo deliteſcens, & incompertum nobis aliorum decus atterimus: perinde ac in unius commendationem effuſa Cæleſtia Oracula, dum *ſimilem illi non fuiſſe inventum* affirmant, nihil tamen ex laude cæterorum decerpunt.

Prorſus inſolita Divi Athanaſii Pueritia, & Juventus.

Quis ab ipſa Pueritia tantam excitavit expectationem ſui Sacro plurimos Fonte perluſtrans, ſacroſque Ritus, ac Veſtes uſurpans, in Præludium, ac Rudimentum Gratiæ Magnum effingere Præſulem molientis? Quis nondum Sacerdotio initiatus publica fuit Vox, ac penè Animus Conciliorum? Athanaſium certè, quia omnium eloquentiſſimè invectum in inſaniam Arii, Nicenæ Synodo præſediſſe Calvinus effutivit: ſtolidè ille quidem detrahens Romanorum gloriæ Legatorum, ſed fateri coactus fulgorem, quo in magno illo Senatu Cæleſtis hic Heros inclaruit.

Nullus illo efficacius exarſit in Sacris Conciliis.

Et nullius quidem etiam poſt ſuſceptas Infulas in Univerſalibus Eccleſiæ Conventibus lingua detonuit, præterquam Nazianzeni in Secundo, a quo non optimè fuit acceptus

ceptus eximius ille Vindex veritatis. Si fortuitò hæc contigiſſe dixeris, quia, dum ſacris illi præerant, celebrata non fuere Concilia, equidem non ſine Divino conſilio ſubmiſſum e cælo fuiſſe opinor Athanaſium in maximis Eccleſiæ diſcriminibus ad illa propulſanda fortiſsimum veræ Fidei Propugnatorem, illa, quam nomine præſeferebat, immortalitate digniſsimum.

Nemo congreſſus cum tot, ac tam validis Hoſtibus.

Quis porrò cæterorum cum tot, ac tam validis congreſſus hoſtibus fuit? Quis in adeo decretoria pugnæ cauſa? Quis pares tulit ſuppetias Eccleſiæ laboranti? Quis non uni tantùm, aut alteri, ſed omnibus ex æquo ſeculis profuturos Triumphos reportavit?

CumEthnicis, & Hæreticis.

Si huic fuit Hæreſis impugnanda, non idem cum Ethnica Superſtitione pugnam conſeruit. Cui ſceleſti Cæſares, non eidem optimi negotium faceſsiverunt. Quem ſinguli adorti ſunt, non illum deceptorum Conventus Antiſtitum exagitarunt. Magnum Baſilium Arianus Valens, Gregorium Theologum cultor Simulachrorum Julianus, Chryſoſtomum violentiâ Uxoris impulſus Arcadius impetivit. Latinorum verò nulli Doctorum moleſtiam Imperatores intulerunt, præter aliquam Magno Gregorio allatam a Mauritio. In Athanaſium infremuit fautor Arii Conſtantius, Idololatra Julianus, & ipſe dolis Athanaſii hoſtium implicitus, cæteroqui religioſiſsimus, Conſtantinus.

Cum Cæſaribus.

Digitized by Google

Cum Hæreticorum Antiſtitum Cœtibus.

Cæſares expendo ? Sed atrocius fuit ab uno Athanaſio ſuſceptum cum Antiſtitum Cætibus pro ſyncera fide certamen. Tyrium, alioſque prætereo ; at quos turbines Antiochenus, & Ariminenſis in illum excitarunt, quos Univerſales fuiſſe Ariani jactabant ?

Maximos evertit Errores.

Ignobiles aliis Errores profligandi fuerunt, ſi cum iis conferantur, quos Maximus Athanaſius evertit, acerrimè vindicans Immortalis Filii, Sanctique Spiritus Divinitatem.

Summum attulit Eccleſiæ præſidium.

Quod ille præſidium Eccleſiæ contulerit, liquet ex eo, quod cum Catholici omnes, ipſique Religionis illibatæ Cuſtodes in Athanaſii verba juraſſent, eadem exiſtimata ſit vera, quæ eſſet Athanaſii Fides. Hinc ejus Innocentiæ plaudendo, ſatis a ſe definiri, quid de Divinis Arcanis ſentiendum eſſet, Julius Romanus Pontifex, & Sardicenſes Patres putaverunt.

Ipſe habitus Lex, & Norma credendi.

Cui unquam hic honor fuit habitus, Deus Immortalis ! ut, cum Eccleſiæ Hierarcha nequaquam eſſet, ipſius tamen Sententia cenſeretur Lex, & Norma credendi ? Cui, ut ſcriptum ab illo Symbolum Univerſo proponeretur Orbi Chriſtiano velut Apoſtolicum, ac Nicænum ?

Impugnavit etiã Errores deinde exorituros.

Labefactaverint alii exortos eò uſque Errores. Non ab Ario ſolùm, Eunomio, aliiſque hominum Portentis, plurima in capita effuſam Hydram ferro & igne perdidit Athanaſius ; ſed orituris etiam deinde peſtibus præſcio futurorum animo primus occur-

Digitized by Google

occurrit. Monſtrum certè opinionis non inficiantis Sanctiſsimi Spiritus Divinitatem, ſed eumdem a Filio procedere abnuentis, nondum e Tartaro eruperat. Hunc tamen Pithonem tot aureis telis Sol hic veritatis confodit, ut vix aliis, quàm ab Athanaſio depromptis, pharetram ſuam ſcribens in Schiſma Sanctiſsimus Thomas Aquinas armaverit.

Quid de Sacra dicam Maximi Pontificis in Univerſam Eccleſiam Præfectura, quam non Verbis tantùm, ut alii, vel etiam Confugio per Literas, ut Baſilius, & Chryſoſtomus, ſed etiam Acceſſu non ſemel ad Urbem Romam coram aſſeruit? Atque illud in Athanaſio præcipuum fuit, quod unus ipſe inter utriuſque Eccleſiæ Doctores primus poſt Romanum, utpote Alexandrinus, Præſul haberetur: quodque ad Julium a Synodis, quæ Generales nuncupabantur, ab Antiochena videlicet, appellaverit.

Mirificus fuit Vindex Romanæ Cathedræ.

Quis igitur etiam in præſens, poſt Tredecim ab ipſius deceſſu ſecula, Schiſmaticos, alioſque Divini Proregis hoſtes tam validè impugnat? Leve ſit nunc intueri diuturnius, quàm a cæteris, ab Athanaſio, dum viveret, conſertum cum Emiſſariis Tartari bellum fuiſſe, cum illud ab adoleſcentia ſuſceperit, perque annos deinde ſex, & quadraginta, vel ab Alexandrina Cathedra, vel ab exiliis, puteis, ac ſepulchris, pro cæleſti cauſa pugnaverit.

Etiam nunc validiſſimè pugnat cõtra Schiſma

Digitized by Google

An non igitur ad incomparabilis commendationem virtutis, ad grati monumentum animi, ad nos Apoſtolico Spiritu imbuendos, Divino planè conſilio illuſtre hoc Deo, in Athanaſii præ ceteris honorem, Templum Sapientiſſimus Pontifex conſecravit?

D.Gre-

Digitized by Google

D. Gregorium Nazianzenum perpetui Latinos inter, & Græcos fæderis Conciliatorem eſſe.

ORATIO IX.

Dicta in Baſilica Vaticana.

CElebrandis pro dignitate Gregorii Nazianzeni dotibus, Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Præſules, par unus Gregorius eſſet, qui Athanaſium, & Baſilium Divinâ eloquentiâ commendavit: vel ipſe Baſilius, qui *Vas electionis*, *profundum ſapientiæ puteum*, *& os Chriſti*, Gregorium dixit: vel qui eodem Magiſtro Hieronymus gloriatur: vel qui ejus Auctoritate perduelles Fidei confodiunt Auguſtinus, Gregorius Pontifex, Gelaſius, Leo: vel qui a Cælo petitum *Theologi* nomen, poſt Joannem corporatæ Divinitatis delicias, uni Heroi noſtro tribuit Eccleſiæ plauſus. Sed quid ex immenſo ipſius laudum campo, breviſſimi ad dicendum præſcripti temporis anguſtiis incluſa,

Par D Gregorio Præco inveniri nequit.

cluſa, noſtra delibabit infantia? Illud certè, quod præ reliquis flagrantiſſimè deperit, Gregorium videlicet fore perpetui Latinos inter & Græcos Fœderis Conciliatorem.

Ejus animi Demiſsio auferet primam diſsidii cauſam.

Superbiâ inflatus animus præcipua fuit cauſa diſſidii? Quis illo efficacius magnanima demiſſione ſuos imbuet cives, qui a Sacro Urbis Cæſareæ Solio ſponte deſcendit, ad quod illum conſpirans Orientis Præſulum Cœtus evexerat? Cæleſtium arcanorum Inſcitia plurimos a veritatis calle detorquet: alios Ignorantiæ mater, aut proles Corruptela morum excæcat? Quis illo fœlicius hæc elidet portenta, ad quem viſendum ſub ſpecie Divinam indolem ſpirantium Charitum Sapientia, & Integritas convolarunt?

Aliæ illius Virtutes ſecũdò inFœdus influẽt.

Muniendum eſt adamante pectus, quo Religionis impugnatoribus obluctemur? Ineluctabilis Exemplar conſtantiæ Gregorius fuit, obſiſtens errorum Coryphæis, Eunomio, Macedonio, Ario, cumque propugnatoribus Tartareæ Cauſæ Cæſaribus Juliano, & Valente congreſſus.

Tertiò.

Minor ſynceram, quàm infectam, in Oriente fidem profitentium numerus horrorem incutit? Oppidò paucos aſſeclas veri Conſtantinopoli Gregorius invenit, & ferè omnes Cæleſti luce perfudit. Divinarum Scientia rerum ſagittas ſuppeditat ad corda ſalubriter faucianda, eaſdemque amentatas eloquentiæ arcu intorquet? Hæ porrò, quæ ſparguntur in alios pro Cælo pugnantis

tis ingenii dotes, in Gregorium miſtæ fluxerunt.

Pacem Eccleſiis redonarunt Sacra Concilia, & ſæpius in iis ſoluta ſunt Religionis certamina? Præfuit Conſtantinopolitano Gregorius, & ab Oraculo Romani Pontificis illi robur adjecit. Certa credendi Regula ſunt, quæ divina Reſponſa non a Delphis, ſed a Vaticano petuntur? Confugit ad Damaſum ſæpe Gregorius, quamque ſuperſtes obſequentiſſimè venerabatur, etiam nunc in Simulachro fulcit, Cathedram Petri. Quartò.

Enimverò cum Cauſas disjunctionis omnes ſuo Gregorius exemplo interimat: cum ea, quæ paci moram objiciunt, e medio tollat, quæque animos nectunt, uberrimè ingerat, præcipuus erit nunquam ſolvendi Fœderis Inſtaurator. Quintò.

Præſagia Victoriarū, quæ Fœderi viam aperient.

Latum eidem animorum conſortio Chriſtianorum Principum Triumphi callem aperient, quos noſtra fortaſſe in unum, aut pauca certè luſtra protrahent crimina, ſed illis orbari non poſſumus, quos everſa ſpondet bellica diſciplina Turcarum, fractæ vires, lapſus obtemperandi ardor, & incaſſum decuplo militibus geminata ſtipendia. Quin ipſa ultro promittunt Divina Præſagia noſtris perpetuò mentibus obverſata. Pronum nunc nobis erit metere palmarum ſylvas, quas Romani Parentis ad pedes deferamus. Illum omnes ſuſpicient ut Vicarium Divinitatis, qui verè ſe mortalium Patrem exhibet rebellium etiam filiorum jugum excutere mirificè ambiens.

Ad

Et amoris Græcorũ erga Latinos.

Ad ſubvertendos Agarenos vota jam & arma Græci conſociant. Ipſos etiam in adhibenda Cælo fide animos fœderabunt. Flagrabit amor erga Latinos ſuæ Libertatis auctores. Suo malo edocti ſuperbos iterum ſpiritus minimè induent. Poſt ſæpius ſopitas lites delabi rurſus ad rixas potuerint olim, quia nondum palmares contumaciæ pœnas viderant irrogari. Nunc verò poſtquam a Sacroſanctis Florentinæ Synodi Legibus deficientes ferè ſtatim occupatam a barbaris Regalem Urbem experti ſunt, ſui cauſam exitii perhorreſcent.

Apoſtrophe ad S. Gregorium, qui Sepulchrũ elegit in Vaticana Baſilica.

Adſis e Cælo, Sanctiſſime Gregori, & noſtra tuis auſpiciis vota ſecundes. Qui errorum in tua gente gliſcentium oſor tuos illi Sacros Cineres eripuiſti, ex hoc cum Latinis ſepulchri conſortio (ut pacem conjunctus in nuptiis ſanguis parere conſuevit) perpetuum Fœdus enitere. Ut Semen Chriſtianorum eſt Martyrum ſanguis, ita Seminarium amoris ſit Cinerum miſtura. Qui noſtris laboribus uti dignatus Timotheo, Cyrillo Berræenſi, ac Raphaeli in Sacro Conſtantinopolis Throno Succeſſoribus tuis mentem indidiſti, ut Romam obſequii ſui teſtes Literas, aut Nuntios hoc ipſo ſeculo mitterent; antequam ſeculum idem claudatur, omnes allicias ad pedes in Regali Sacerdotio ſuccedentium Petro, prope cujus tumulum deliteſcis in argumentum pulcherrimi Augurii quamprimùm implendi.

Ejus Succeſſores nuper Catholicam Fidẽ amplexi.

Mul-

Digitized by Google

Multiplici de cauſa S. Gregorium Theologum in Vaticano Templo tumulari voluiſſe.

ORATIO X.

Dicta in Baſilica Vaticana.

DIvina ſolùm illa, Præſules Illuſtriſſimi, qua Gregorius Theologus Athanaſium, & Baſilium celebravit, par Eloquentia eſſet ad ipſum Gregorium merito præconio laudis ornandum. Oceanum cæteroqui conchâ metiri ambit, quiſquis innumeras Cæleſtis hujus Herois dotes breviſſimæ finibus orationis molitur includere. Projecta igitur ſpe illum pro dignitate laudandi, quia non ejuſdem e conſortio mortalium abeuntis, & in Cælum recepti, ſed hujus Auguſtæ Baſilicæ Sacras ejusExuvias primùm excipientis, Triumphum hodierna luce recolimus, cur hìc hærere ſua membra, vivum ſcilicet illud olim Templum Divinitatis, huic omnium Sanctiſſimo includi geſtiverit, curſim expendamus. Gratulati aliàs Vati-

S. Gregorius Theologus laudari pro dignitate nequit.

Ideo ſolùm innuimus Cauſas Sacri ejusCorporis hìc tumulati.

Digitized by Google

Vaticano ſumus eximias, quas in Gregorio gazas accepit. Cauſas nunc intuemur, quæ ad hunc optatæ quietis portum Præſulem ſapientiſſimum impulerunt.

Ipſe fuit Romę amãtiſſimus.

Miro quodam hujuſce Urbis amore incenſus perpetuò Gregorius fuit. In ejus ſemper commendationem effuſus, *integram illibatamque ſervatam a Veteri, non item a Recenti Roma fidem*, affirmavit, quam Vetus ab Apoſtolorum Principibus accepiſſet. Atque *hoc quidem decere Vrbem*, dixit, *quæ toti præerat Orbi terrarum*. Sacro nimirum animorum Imperio, nam ea tempeſtate, ſublato jam e vivis Valentiniano, atque ad unum Theodoſium, tunc in Thracia imperantem, devolutâ Reipublicæ curâ, humani Regia Principatus Conſtantinopolis erat.

Cathedram S. Petri, sũmopere celebravit.

Mitto, quæ de Petro, Sacræque illius Cathedræ inſidentibus, plurima ſcripſit; atque palmaria. Quæ verò juvenum, & miſerè ſuperbientium Antiſtitum illi cauſa conflavit invidiam, niſi aſſerta Romani Decreti gloria in fulciendo Paulino, quem Lucifer Calaritanus Damaſi Pontificis Nuntius Eccleſiæ Antiochenæ præfecerat?

Infallibilẽ cenſuit Sancti Damaſi Definitionẽ.

Quis, præter Gregorium, ad celeberrimam illam condendam Legem impulit Theodoſium, ut ſublatis, quæ tunc gliſcebant innumera, de Religione diſſidiis, ea certiſſima colendi Numinis haberetur forma, qua Chriſti gregem inſtituebat Romanus Antiſtes, quem ſcilicet errori nulli obnoxium in ſanciendaFide probè compererat?

Ne-

Digitized by Google

Neque Concilia quidem, utcumque Sacroſancta, expedire ſæpe Chriſtianæ rei temporibus Gregorius opinabatur: Teſtis incomparabilis illa, quam ad Centumquinquaginta Patres habuit, Oratio.

Synodos rarò expedire putavit.

Non modò autem certam putavit Maximi Pontificis ſupra ipſas Generales Synodos Authoritatem, ſed neque præſumpto illi Canoni ſubſcripſiſſe Gregorium Schiſmatici jactant, ut Conſtantinopolitana Sedes eſſet poſt Romanam Secunda.

Illis præſtare credidit Apoſtòlicã Sedem.

Ipſum *Occidentalis*, & *Orientalis Eccleſiæ* nomen horrebat, cum hæc unica ſit Regina illa eodem induta Fidei, Spei, & Charitatis auro, licet Rituum varietate circumdata. Præſcio ſiquidem futurorum animo videras, Gregori, cum primùm ſe tibi, ſub Cæleſtium Charitum ſpecie, Sapientia, & Virginitas ſpectabiles exhibuerunt, quæ ab hoc multiplici nomine oritura eſſent animorum diſſidia. Illorum ſemina, ſuperbam in arborem eruptura, cum primùm ſpargi vidit a detrectantibus, probatum Damaſo, Præſulem Antiochenum, a ſua magnanimus Exul Conſtantinopoli ſponte diſceſſit.

Horruit nomen, ex quo multiplicis Eccleſiæ ſuſpicio poſſet oriri.

O te infœlicem, quam Gregorius deſtituit, & a qua deinde Chryſoſtomus fuit abactus, cæteroqui nobiliſſimam, Urbem, fruſtraque Cæſaream! Et dubitabimus, eo præcipuè conſilio utrumque ex Græcæ Magiſtris Eccleſiæ, qui Conſtantinopolitanas Infulas illuſtrarunt, Romæ conquieſcere voluiſſe, quia ſingulari amore fontem hunc ſynceræ Fidei

Apoſtrophe ad Conſtátinopolim ab ipſo, & a Chryſoſtomo derelictam.

Digitized by Google

Fidei proſequerentur, ſuoſque docere vellent, nonniſi a fœderatis Romæ beatam Corporum Anaſtaſim expectandam?

Quia ab illa præcipuè nata Rebellio.

Quoniam ab Orientis præcipuè Regia infœlix Rebellio coorta eſt, illius eam Antiſtites deteſtati Romam confugerunt, ad quam, niſi ſuis in Cineribus, in ſuis certè Alumnis etiam Baſilius, Athanaſius autem, dum viveret, coram acceſſit.

Fœderis iterum ineundi Votum, ac Spes.

Exoriatur, Sanctiſſime Gregori, Sacra illa ex Urna Cæleſtis Amoris flamma, quæ tuorum omnium corda corripiat. Luſtret eadem Sacrum illud olim, nunc a Barbaris profanatum, Conſtantinopoli Sapientiæ Divinæ Templum. Aliud, quod Anaſtaſiam a revocata ibidem per te ad vitam Catholica Fide nuncupaſti, fœliciſſimo iterum nomine liceat inſigniri. In his votis, quæ implenda quamprimùm eſſe, Sanctiſſimi, & Græcos beneficentiſſimo amore dignati Pontificis præſidio, non inani ſpe lactamur, conquieſcat Oratio.

Innu-

Innumera in uno Gregorio Theologo collata dona Vaticanæ Baſilicæ gratulamur.

ORATIO XI.

Dicta in Baſilica Vaticana.

S. Gregorius expreſſit ſe ipſum celebrando S. Baſilium.

PRæclarè Magnus de Magno Baſilio Gregorius Nazianzenus affirmavit, Arduum illius viri Præconium, ac diſcrimen ſubeſſe, ne ſuis eidem laudibus inferret dedecus, Eminentiſſime Princeps. Si pronum tibi non fuit, eloquentiſſime Gregori, amiciſſimi capitis, adeoque tui penè ipſius, dotes in longum producta oratione complecti, tuaſne prope Divinas prærogativas breviſſimo elogio perſtringere pro dignitate poterit infantia noſtra? Eaſdem, nec ſine incremento, quibus Baſilium ornaſti laudes ſapientiæ, ac virtuti tuæ deberi, facili negotio poſſet oſtendi; adeo tuis te pulcherrimis coloribus illum pingendo deliniaſti: tibique tu tantùm ipſe; & a Cælo quidem redux, par eſſes Orator. Deſperans ergo Præconis munus,

 huic

Quia illum merita laude proſequi deſperamus huic Baſilicæ gratulamur exceptas ejus exuvias.

huic tantùm Auguſtiſſimo Templo gratulabor exceptas gremio, & multiplici nomine ipſi debitas, Sacras Exuvias tuas. Quod tamen præſtare non audeo, niſi divinis e cineribus exortus radius tua nos cæleſti luce perfundat.

Quæ dona in illo nobis contulit Cappadocia.

Quot in uno Gregorio, quàmque illuſtria, & multiplici a dextera ſibi indulta, Vrbs hæc Regina terrarum dona ſuſcepit! Tibi Cappadoces illuſtriſſimi generis florem, patriæ ſpem, ſuum decus, & præſidium contulerunt. Quin plurimos in uno tibi Cæleſtes Heroes, eidem ſanguine conjunctiſſimos, & germanum amore Baſilium, qui magis in Gregorio, quàm in ſe ipſis, ætatem agitaverunt.

Quæ obtulerunt Athenæ.

Tibi ſuæ Academiæ Solem Athenæ, cujus luce magis, quàm veterum omnium Philoſophorum, Poetarum, Oratorum, Syderibus effulſere; ſparſa enim per alios, & multiplici fœnore aucta, in illum Divina Pallas dona congeſſit.

Quæ univerſa Eccleſia pugnās.

Tibi per Græciam, imò per univerſum terrarum Orbem diffuſa ſuum Eccleſia Magiſtrum, Vindicem, Propugnatorem, largita fuit: renaſcentis Arianæ, ac certè Lernææ, Hydræ, Erimanthii Apollinarii Apri, Eunomiani Leonis, Macedoniani Cerberi, Ethnici, neque tricorporis tantùm, ſed pluſquam centimani, Geryonis, Everſorem Divinum.

Quæ Cælũ ipſum.

Suas tibi ſervandas tradidit Cælum delicias, ad quas in Gregorio inviſendas Virgineus candor, ac Sapientia, pulcherrimarum

rum Divarum ſpecie, inaudito prodigio delapſæ e cælo fuiſſe perhibentur. In illo exceptum ſinu Virginum decus: in ipſo ætatis flore vernantis Prophetam, qui futurum incendiarium Romani Imperii Phaetontem, ſeu verius Furiam, Julianum ex vero fuit ominatus: humani generis Præceptorem eximium, qui omnes, ut Eccleſiæ verbis utar, *orationis gravitate facilè ſuperavit*: ante ipſum funus ſaxorum turbinibus, exiliis, fuga, & frequenti mortis diſcrimine laureatum Teſtem Sanctiſſimæ Fidei: ejuſdemque Tubam Apoſtolico ſpiritu reſonantem, tibi Superi donavere.

Ab ipſa regali Conſtantini Urbe ſuum tibi Principem Patrum oblatum fuiſſe non dicam, quia muneri datus alteri non videtur, quem illa ſtudioſiſſimè amplexa non fuit. Huncine Virum, ſuis emota ſedibus abire feſtinantem non compeſcuit, quem religioſiſſimi Cæſares ipſi tribuerant, qui ejuſdem ſedaverat ſeditiones infauſtas, qui nefarios errores cæleſti luce diſpulerat, cujus divinæ facundiæ nexibus toties fuerat irretita, cui ſuperſtitiones extinctas, cui pacem, incolumitatem, Fidem, Religionem, Deum, referre debebat acceptum? O meritò poſt multa ſecula exactas ab inſana urbe hujuſce criminis pœnas, cum ſubire coacta fuit ſuperbiſſimi Tyranni jugum!

Dici non poteſt donatus ab Urbe Conſtantini.

Sed hæc non omnes Conſtantinopolis cives impii furoris flamma corripuit. Plurimi admirabantur, ac deperibant Patrem, cujus alii cæleſti virtuti invidebant. Sponte

Plurimi ejus Cives excuſantur.

te ille ruris exilium magnanimo ſeceſſu prætulit plauſibus urbis Cæſareæ. Tune in mare projici, Gregori, flagitabas, qui minimè concitaveras, ſed compeſcueras ferocientis populi tempeſtates?

Decuit ergo profectò, incomparabilem Virum, qui regnatricis Urbis luci privati ruris tenebras antetulerat, ab hoc excipi fulgore imperantis animis Regiæ. Cujus fugam Nova non frænaverat Roma, hoc enim Conſtantinopoli nomen inditum fuit, Veteris in ſinu illuſtre perfugium ſortiri.

Conglobatæ Cauſæ, propter quas præclarum hic tumulum ſortiri debuit.

Decuit hoc in Templo, celebratis mundi Prodigiis inſultante, Portentum Ingeniorum tumulari: huic Cæli Coloniæ deſtinari virum, qui, etiam dum ætatem in terris ageret, Cæli videri potuit Inquilinus, adeo inconniventi oculo hauſit Sapientiæ Cęleſtis arcana. A mortalium, qui Divinas laudes perpetuò concinunt, præſtantiſſimis ambiri perituri honoris contemptorem egregium. Magiſtrum Eccleſiæ Latinæ Doctorum, (nam Hieronymum Gregorius Sacris Literis erudivit) in Principe Latii Templo ampliſſimo cultu decorari. Prope Veritatis Interpretem ſtatui Cæleſte hoc ipſius ore loquutæ Divinitatis Oraculum. Prope Baſim, ac Petram, cui Divinum Templum innititur, ejuſdem Columnam Tartari viribus ineluctabilem. Non procul a Petro, quem Supremum Theologorum Verticem Dionyſius dixit Areopagita, Gregorium illuſtri cognomento Theologum.

Su-

Digitized by Google

Supereſt, ut, quemadmodum ex vetuſto ritu in Templorum fundamentis Sacri Divorum Cineres collocantur, quæ ſuo Roma ſinu excepit, Oſſa Gregorii magna ex parte fatiſcentis Græcæ ruinas Eccleſiæ compeſcant, ut in unum cum Latina iterum exurgens apicem coaleſcat.

Fœlix hoc ex tumulo augurium.

Digitized by Google

Cæleſtis Amicitiæ Prodigium, Gregorius Theologus, & Baſilius Magnus.

ORATIO XII.

Dicta in Baſilica Vaticana.

Nunquam inventi Amici, quorum uterque Magnus extiterit.

INter celebrata Amicitiæ portenta, Præſules Illuſtriſſimi, par Gregorio Nazianzeno, & Baſilio nullum enituit. Rara illa fuerunt, quia vera, omnibuſque numeris abſoluta amicitia rariſſima eſt. Ex ipſis autem amicis nunquam uterque Magnus inventus fuit, quia rara pariter, & ardua eſt Magnitudo ipſa. Unus plerumque alterius amici alis innixus gloriæ cælum attigit. Non ea fuit Lælii, quæ Scipionis, præſtantia: non ea, quæ Achillem, extulit Patroclum virtus. Si pares fuerunt Pilades, & Oreſtes, at neuter magnus. Omnia demum ſacra pariter, & profana monumenta luſtrantibus hi duo ſolùm occurrent ſanctiſſimo amicitiæ fœdere conjunctiſſimi, ea fulgentes heroica virtute, ut Maximus uterque fuerit, &, uter alteri præſtiterit, nequeat omnino decerni. Hoc autem idcirco perbrevi oratione.

Præter Gregorium, & Baſilium.

Digitized by Google

tione oſtendere aggredior, quia ipſorum ſolennia ſe hoc anno mutuò excipiunt in hoc Auguſtiſſimo Vaticano Templo, adeoque cæleſte ipſorum conſortium novo quodammodo vinculo videtur arctius implicari.

Si Magni Cognomen Baſilio adhæſit, illo Gregorium pariter compellavit Synodus Epheſina, & aliud Theologi, ab omnium ipſi ſeculorum plauſu tributum, non minorem eidem vindicat laudem.

Etiam Gregorius appellatus Magnus a Concilio Epheſino.

Quod Patriæ, ac Generis claritate uterque inclytus fuerit, leve dictu eſt; ſed quod utriuſque Parentes, Fratres, Sorores, atque omnes ferè, qui ſanguine ipſos attigerunt, eximia ſanctitate floruerint, & in Sacris illorum nomina Faſtis recenſeantur, enimverò prodigioſum videtur.

Prodigium Sanctitatis in omnibus utriuſque Conſanguineis.

Ingenii, Doctrinæque portentum uterque viſus Athenis fuit, perque illos primùm Ethnicæ ſapientiæ Chriſtiana Religio inſultavit. Non in Sacris tantùm, ſed & in profanis literis Græciæ, adeoque Mundi, portentum uterque dici promeruit.

Uterque portentum fuit Ingenii, ac Doctrinæ.

Epiſtolis, quibus mutuum abſentes amorem aluerunt, illuſtrius nihil excogitari poteſt. Quæ Carmina panxit Gregorius, Pindaros propemodùm æquant, Sophocles, & Homeros. Divinis utriuſque Orationibus vix quicquam par vetuſta, aut noſtra ætas tulit.

Mira illorũ Opera.

Digitized by Google

Sapientiæ conſortium, & eloquentiæ.

Mirum in illis Sapientiæ, & Eloquentiæ commercium: mirifica explicatio arcanorum Divinitatis, ad quæ ab hoc etiam exilio delibanda incredibili uterque ſtudio rapiebatur, ut æquo proinde uterque amore ſolitudinis incenderetur: in qua licet Sanctiſſimum averſantium ſeculi fluctus virorum Cœtum Baſilius inſtituerit, ad illum tamen condendum, firmandumque legibus ſuam ipſe etiam Gregorius operam contulit, adeout egregiæ prolis Pater uterque cenſeri queat.

Summa utriuſque Innocentia, & Sanctitas.

Si cæleſtis Integritas Baſilium ornavit, ea fuit Innocentia morum Gregorii, ut ad illius amplexum Sapientia, & Virginitas e cælo devolaverint. Si Eccleſiæ diſcrimina e ſylvis abſtraxere Baſilium, & Sacris Cæſaræ Infulis Divinum pugilem decorarunt, eas illi imponi ſategit Gregorius, qui alias vitare non potuit ipſi a Baſilio collatas.

Uterque Malleus, & Everſor Hæreſum.

Terror uterque, & Malleus, & Everſor hæreſum: Impiis uterque formido Cæſaribus, ex quibus cum Valente præcipuè Baſilius, Gregorius cum Juliano congreſſus. Diſcrimen unicum, (ut aliqua veros hos Caſtorem, & Pollucem, fluctuantis Eccleſiæ Sydera, nota ſecerneret, quod ille ſua in Sede vitam fato ſanctiſſimo coronavit, hic ſponte digreſſus a Sacro Conſtantinopolis Solio ruri conſenuit, calamo debellans hoſtes Fidei, quos fulminanti, Pericle fœlicius, ore profligaverat.

Po-

Digitized by Google

Potior Baſilii ſors exiſtimari poteſt, quod illi ſuperſtes Gregorius fuerit; nam erepto terris Baſilio, quem prodigioſa Gregorius oratione laudavit, inventus eſt nullus, qui commendaverit pro dignitate Gregorium.

Baſilius tãtùm parem Oratorem Gregorium ſortitus fuit.

D.Gre-

Divus Gregorius Nazianzenus Conſtantinopolis Antiſtes præcipuus recuperandæ illius Urbis Chriſtianis Principibus futurus eſt Auctor.

ORATIO XIII.

Dicta in Baſilica Vaticana.

Cælites pugnant contra Impios.

POſtquam coram intuentur Exercituum Deum, pugnant etiam Cælites, quos animi inductio, dum mortale ducerent ævum, ad Sacra bella non rapuit, Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi DD. Ut olim ſuum curſum inſtituentia Sydera contra Siſaram pugnaverunt, ita qui, cum ad juſtitiam erudiverint plurimos, fulgent ut Stellæ in perpetuas æternitates, contra Tartareas legiones Cæleſti ex arce ſtrenuè decertant. Martium has inter in Turcarum Tyrannum fore Sydus auguror Gregorium Nazianzenum, quem Conſtantinopolis Præſulem ad illam Orientis Regiam libertati Catholicæ redonandam præcipuum ſunt habituri Chriſtiani Principes Ducem. Quia Gigantem palmo,

Hoc præcipuè Sanctus Gregorius Theologus præſtabit.

palmo, imo conchâ Oceanum, metiri ambiret, quicumque Divini hujus Herois dotes breviſſimæ finibus orationis moliretur includere, eas tantùm ex innumeris innuam, quæ huic argumento conſertæ penitus ſunt.

Singulari curæ illius Urbis expiationem regnantibus in Cælo Divis eſſe quis abnuat? Horum autem principes profectò crediderim, qui eam Cæleſti doctrina præ cæteris imbuerunt, & Sacras illius habenas pertractarunt; inter quos præ cæteris Gregorius eminet, eò quòd cum pluribus illi prælia, dum viveret, gerenda fuerint. Suadetur primò.

Qui Julianum impium Cæſarem primus detexit, fortiſſimè impugnavit, & impetrato ſuis precibus fulmine extinxit: qui cum Valente congreſſus egregiè fuit: fractos jam penè, aut certè conſternatos Canes formidabit? Secundò.

Magis arduum fuit auxiliis ferè omnibus deſtituto Gregorio in Ethnicos, in Arium, Macedonium, Eunomium, Apollinarem invehi, quàm futurum ſit ſemimortuum Mahometis Draconem penitus elidere, ac proculcare. Tertiò.

Vix unum Anaſtaſiæ patebat Conſtantinopoli Catholicis Templum, qua tempeſtate illam Gregorius Urbem ſubivit. Recluſa porrò ab illo ferè ſunt omnia: & nubibus antea obſitum Cælum, nebulis aer, ſerenus illico riſit, cum in ſuam Baſilicam ab optimo Cæſare Theodoſio Sanctiſſimus Præſul inductus fuit. Nec reſerabit nobis Sapientiſſimus Doctor miſerè nunc a Barbaris Quartò.

Digitized by Google

baris profanatam Ædem Sapientiæ Divinæ?

Quintò. Suas ille delicias, quas ſub Cæleſtium Charitum ſpecie ad ſe aliquando inviſendum delapſas conclavi excepit, Pudicitiam, & Sapientiam poſt diuturnum exilium in Conſtantini Regiam revocabit.

Sextò. Neque verò, quòd procellas illius Urbis pertæſus in ſolitudinis portum receperit ſe, non iterum eandem repetet ſuaviſſimus Pater. Cum illum publica ſalus requirit, e Cælo aderit, ut olim e gratiſſimis ſylvis, quas ut Cæli Colonias amabat, erumpere conſuevit, cum illum Fidei diſcrimina ad arenam, & certamen invitabant.

Septimò. Quis illo efficacius inter Chriſti cultores, qui Latinam, aut Græcam ſequuntur Eccleſiam, fœdus conciliabit, cum inclytus ipſe unius Doctor, & ſingulari prærogativa Theologus nuncupatus, omnes alterius in Hieronymo erudiverit: Latinorum ipſe, ut Purpuratus Hiſtoriæ Pater animadvertit, amantiſſimus, a Sanctiſſimo Pontifice Damaſo contra Maximum paterno ſtudio defenſus,& ſui Corporis exuviis Romam amiciſſimè muneratus?

Octavò. Quas ille ſuorum ſuppetias nobis in Thraces pugnantibus ultro ſubmiſit! Egregios primùm in Polonorum Exercitu Ruthenos, quos inter, Græcum plerumque Ritum amplexos, nobiliſſimo loco natus eſt Heroum maximus Invictiſſimus Rex: tum ejuſdem penitus Eccleſiæ ſuæ Sectatores, Coſacchos, Moldavos, Valachos, Morlacchos,

Iacchos, Cephalenios, Zacynthios, Corcyræos, Peloponneſios? Quid memorem ab Heroe fortiſſimo Georgio ſortitos nomen, & adoratores Chriſti Mingrellios, Perſarum in Turcas armis immiſtos? Quid, noſtrorum adventum præſtolantes Epirotas, Boſnios, Servios, Bulgaros, natos in Gregorii ſolo Cappadoces, ipſoſque Conſtantinopolis incolas? Enimvero, utut Moſchi conquieſcerent, ſupra ducenta Græcorum more Sacra celebrantium Chriſtianorum millia fore ſub ſignis auguror Gregorio Duci.

Si alter Heroi noſtro addictiſſimus, ejuſque Divini in Religione propaganda ardoris æmulus Gregorius Pontifex, ſacris ejuſdem Cineribus Sacroſanctum hoc Templum locupletavit, adornet jam Sanctiſſimus Innocentius, cujus Cæleſtibus Curis, Auro, Lachrymis Victoria præcipuè tribuenda erit, Sanctorum ex Latina Eccleſia Sacra Lipſana, paria Græcis dona reponens, quæ ad fœdus magis alendum Conſtantinopolim mittat. Nonò.

Quod illi obſequium, & amorem apud Græciæ populos conciliarunt ferè Vicies Centena aureorum millia erogata liberaliſsimè ad eos Tyrannico jugo ſubducendos! Si aureus, quo in noſtro alii Collegio Græciam aſperſerunt, beneficentiæ Rivus, charitatis vinculis plurimos traxit ad cultum optimi Patris, quid parient Pontificiæ Largitatis Regalia Flumina ad fauſtiſsimum ipſi Græciæ in Turcas bellum ſuſcipiendum?

Po-

Digitized by Google

Potentius nihil eſt amoris indicibus donis ad nobiles animos alliciendos.

Quid præſtabunt ſub optimis, & Chriſti nomine conſecrandis Orientis Principibus, qui ſub impiis, & oſoribus Romæ, ideoque ſuſpicioſis Tyrannis, veram tam latè Religionem amplificarunt? Liceat mihi in extrema oratione, ad illuſtre, ac verè ſydereum calcar ſponte provolantibus ſociorum meorum animis infigendum, Majorum noſtrorum gloriâ nos onerare, ex quibus plurimi paterna domo, patria, & opibus pulſi, vincti catenis, orbati vitâ pro Vaticano, cujus Sacrum Principatum ſupra Quinquaginta editis in lucem Voluminibus exornarunt, recuſatis plurimi, præclarè geſtis aliqui nobiles Infulis: ad Catholicam alii religionem tres Conſtantinopolis Præſules adduxerunt: patefacto alii celebres aditu Sacræ, a qua pietate, & literis informamur, Religioſorum hominum familiæ ad Orientis vineam excolendam: iis verò quidam manipulis divites, ut Urbes aliqui, Provincias, Inſulas, noſtro etiam ævo; unus verò tantummodo parentum noſtrorum ætate ferè Tricies Centena animorum millia in horrea Divina congeſſerit, a Pontificio proinde Oraculo dictus Columna fidei, Atlas Fœderis Latinam inter, ac Græcam Eccleſiam, & Athanaſius Alter.

Utinam, cum locupletior nos meſsis invitet, adeſſent plurimi, qui manus, falcemque conſererent in tanta opportunitate Chriſtianæ Reipublicæ, cujus Tertia pars Græ-

Digitized by Google

Græcum, omni penè viduatum auxilio, Ritum conſectatur. Sed idem, qui Victoriæ, Auctor etiam erit referendi ex illa per ſyncerae Propagationem Fidei fructus ampliſsimi.

Ea, quæ prope Orationis finem indicantur de Alumnis Græcorum in Urbe Collegii, probantur

EX Bullis, & Brevibus Pontificiis, Literis Prælatorum, & Principum, aliiſque Originariis, quæ ſervantur in Archivio Collegii Græcorum, ex Hiſtoriis manuſcriptis Petri Arcudii, Tarquinii Gallutii, Dominici Ottolini: ex Catalogis Alumnorum, cum narratione rerum ab illis geſtarum: ex Libris editis Arcudii, Cariophili, Cottunii, Allatii, Piazzæ, Erythræi, &c.

Sequuntur Græcum Ritum, præter antiquam Græciam, omnes Provinciæ ſubjectæ quatuor Patriarchis, Conſtantinopolitano, Alexandrino, Antiocheno, & Hieroſolymitano, adeoque totus ferè Oriens, & qui Lybiam, ac Æthiopiam incolunt Chriſtiani, omnes Inſulæ Jonii, Ægæi, Cretici, Cyprii maris, Macedonia, Theſſalia, Epirus, Aſia minor, Meſopotamia,

Cap-

padocia, Georgia, Mingrellia, Aſſyria, Paleſtina, Ægyptus, Thracia, Bulgaria, Servia, Raſcia, Boſnia, Magna Dalmatiæ, & quædam Hungariæ pars, Valachia, Moldavia, tres Ruſsiæ, & in his vaſtiſsima Moſchorum Regio.

Plu-

Digitized by Google

Plurimis de cauſis Agnomen Magni præ cæteris omnibus Profanis, & Sacris Heroibus Divo Baſilio tribuendum fuiſſe.

ORATIO XIV.

RArò mortalibus adhæret Agnomen Magni, quia eam ſupra cæteros præſtantiam pandit, ad quam humana vix unquam virtus enititur. Niſi hæc eximia ſit, & reliquos immenſo penè intervallo antegreſſa, aliis quidem Heroes facilius Agnominibus honeſtabit, quàm eoſdem Magnos Fama perpetuò dicat. Sui quandoque Populi hac Appellatione inclytos Reges illuſtrant, ſed ea non invaleſcit apud exteras gentes. Cum autem perpetuò, & ubique terrarum ab omnibus alicui tribuitur, inſignem patet fuiſſe complexione meritorum, & a Cælo ferè delapſum Semideum illum, quem hoc præclariſſimo Agnomento coronant publica omnium ſuffragia ſeculorum. Hos inter Magnos non Profanos tantùm, ſed & Sacros, perenni plauſu ab omnibus appellatos ita

Agnomen Magni rariſſimè collatum Heroibus.

 ful-

Digitized by Google

Ob peculiares quaſdã Cauſas Divo Baſilio prę aliis omnibus debitum.

fulſiſſe Baſilium peculiaribus quibuſdam ex cauſis oſtendemus, ut omnium Maximus ex æquo, & jure cenſeri poſſit.

Palmarem hunc nonnullis Titulum vindicarunt bellicæ dotes, relatæque victoriæ, ut ex Græcis Alexandro, ex Romanis Pompejo. Tantopere arduum eſt hoc exaggeratæ gloriæ nanciſci argumentum, ut illud neque Julius ipſe Cæſar fuerit ſortitus, neque alii tot intumeſcentes triumphis Imperatores, ac Reges. Sed quam demum virtutem Macedo, atque Pompejus conſequuti ſunt, ut Magni nuncuparentur? Noxia ſcilicet innumeris mortalibus, & frequenter iniqua, bellica gloria. Ipſe præterea victoriarum ſplendor facilius aperit viam ad has prætumidi Nominis auras captandas. Quid porrò erit Magnum fuiſſe dictum in Toga, & ob eas tantummodo palmas, quæ nihil hominum oculis lenocinantur? Hoc Baſilio contigit, qui a ſe ipſo tantùm in inteſtina motuum animi pugna meſſuit lauros. Quamvis nec illi defuerunt Cæſares debellati. Expertus eſt ineluctabiles Cæleſtis Herois vires Ariana Hæreſi lymphatus Valens, qui potuit quidem Exercitibus metum incutere, ſed Baſilium formidavit.

Inſultatur Alexandro collato cum Baſilio.

Et Pompejo.

Fulcire Romanam Pompejus nequivit Rempublicam: Regnum, ſed citò periturum, condidit Alexander. Quanto potiori jure Magnus cenſetur Baſilius, qui Chriſtianam contra hoſtes innumeros Rem aſſeruit: & Sacrum addictorum præcipuo cultui Divinitatis hominum inſtituens Ordi-

nem

Digitized by Google

nem illuſtre condidiſſe videtur Regnum, cum, ex veriſſima Sententia, regnare ſit Divino Numini famulari.

Expenditur utriuſque Mors, & nõ relicta filiis PaternaFortuna.

Violento Magni illi fato ſublati ſunt, veneno Macedo, Romanus ferro: ætate nondum devexa Pompejus, in ipſo juventæ flore Alexander: nulla hic relicta prole Regni hærede: ille ſuperſtitibus quidem filiis, quibus tamen grande tantummodo inſtituit patrimonium cladium; adeout ingenioſus deinde cecinerit Vates:

Pompejos Juvenes Aſia, atque Europa, ſed illum
Terra tegit Libyæ, ſi tamen ulla tegit.

Magnitudo Baſilii ex Legibus præſcriptis Religioſæ ab illo conditæ Familiæ.

Quamvis illibatum perpetuò ſervaverit Virginitatis florem Baſilius, filios tamen ſui Spiritus reliquit innumeros, adeoque ſua, quaſi regali, ſorte contentos, ut Purpuram, & Sceptrum contempſerint plurimi quærentes tutiorem, quàm in Regia, Cæſareaque Aula, in Baſilii Aſcæterio fortunam. Quæ porrò gloria eſt Primum fuiſſe Religioſarum Conditorem familiarum? Multò certè præſtantius hoc decus eſt, quàm Regni molimen aereum perituri. Ultimo præterea ſenio Baſilius deceſſit, nec alienis armis, aut morbo fractus, ſed Amoris igne Divini fœliciſſimè abſumptus.

Peculiares Cauſæ, propter quas aliis quoq; Magnis anteferendus videtur.

At funus nequaquam præſtolata eſt Fama, ut illum diceret Magnum; hoc enim paſſim Nomine ſalutari cæpit in ipſo Juventutis vere, quod nulli penitus alteri contigiſſe narratur. Ex Eccleſiæ Divinæ Docto-

Digitized by Google

ribus , Maximiſque Pontificibus Magni dicuntur Gregorius , Leo , Nicolaus , horum Nominum Primi . Sed præclaram hanc illis lauream Senium adeptum eſt,& Regale,quo fungebantur , Sacerdotium pronam aperuit ſemitam ad Magna opera perpetranda: quemadmodum etiam terrarum Imperium Conſtantino , Theodoſio , & Carolo . Prodigioſum eſt , quod peculiaris cujuſdam , & ne regiæ quidem,Urbis Antiſtes,qualis Baſilius fuit , Magnus ob præclariſſimas res geſtas , & ferè Divinas Virtutes dici promeruerit.

Magnus ipſe dictus ab omnibus Gentibus , & a Cælo ipſo.

Si alios præterea Magnos Latini appellant , hoc illos fortaſſe Nomine non extollent Græci . Ad illud Baſilio conferendum gens utraque , cum barbaris etiam populis , conſpiravit . Terra demum aliis hanc Appellationem indulſit : Baſilio Cælum attribuit ; cum enim Ignea illa divinitus Columna fulſiſſet , mirabilis vox audita fuit dicens: *Hic eſt Magnus Baſilius* .

O ter Magne , imò non triplici tantùm nomine , ſed multiplici Maxime , perinde ac Magnos ipſe alios prætergrederis , ita filiis exora tuis , ut , minimè degeneres a Parente , virtutis apicem flagrantibus votis anhelent .

Aman-

Amantiſſimam fuiſſe Beati Aloyſii Gonzagæ ab Amore Divino Fugam, & cæteris ejus dotibus anteferendam.

ORATIO XV.

Dicta in Templo S. Ignatii.

POrtentum infœlicis amoris viſum fuit ingenioſiſſimo Vati, quod quis abeſſe cuperet id ipſum, quod maximè deperiret, Eminentiſſimi Principes. Sed profectò neque novum hoc votum eſt, neque porrò infrequens, niſi penitus inſaniant ii, quos proximus malè blanditus ignis abſumit. Prodigioſius multò videri poteſt deſiderium amantis, qui non ab oculis tantùm, ſed & ab animo abeſſe velit Amorem ſuum, & innoxium quidem, Cæleſtem, & patrem nunquam perituræ fœlicitatis. Hoc in Aloyſio Gonzaga miraculum amoris ſuſpicimus, qui, cum divina tabeſceret Charitate, juſſus eſt ab animi Moderatoribus vitare interdiu Cæleſtium rerum imagines, quæ perpetuo quodam agmine, veluti incendiaria ſpecula illum aggrediebantur, ne beatiſſimo pe-

Summum prodigium eſt, quod nõ ab oculis tãtùm, ſed & a corde pellatur amor.

Digitized by Google

Præferetur conatus hic aliis omnibus B. Aloyſii dotibus.

periret incendio. Eorum dicto audiens cum ab aſpectu ſe Divinitatis proripere vellet, mirum in modum torquebatur; adhibito enim conatu mentem cohibere non poterat, ne improviſa rurſus in divinas cogitationes excurreret: adeo ut pugnans invicem amandi, & obtemperandi ſtudium brevi Cæleſtem Adoleſcentem extinxerit. Amantiſſimam hanc amoris Fugam cæteris Aloyſii dotibus oratione perbrevi antefero.

Præſtat mirificæ in ipſa Infantia propenſioni erga Deum.

Quod in amorem vix dum a ſe cognitæ Divinæ pulchritudinis ab ipſa infantia exarſerit Aloyſius, penè antequam radius illi humanæ ratiocinationis affulſerit, non magnopere admiror. An non enim ſibi non cognitum Syderum principem flos adorat? Ignotum Cæli cardinem magnes inquirit? Ad incompertum ſibi Cælum ignis erigitur? Quid ni ergo inſita quadam optimè divinitus temperati animi propenſione Gonzaga feratur in Deum? At, quod ab eodem, qui mirâ ipſum indulgentiâ fovebat, expediat ſe, ac veluti venenum averſetur inundans animum Cæleſte nectar, hoc porrò admirationem parit.

Perpetuoq; orandi ſtudio.

Quod, cum ſtatim mortalia illi cuncta ſordere cæperint, miro quodam æternæ patriæ deſiderio captus in arcano illius intuitu horas identidem quatuor, nec rarò ſex, excepto genibus corpore ſeminudus puer intempeſta nocte perſtiterit, minimè mirum videri poteſt, cum interim quodammodo immigraret in Deum. At quod deinde Cæleſtem hærentem animo voluptatem omni ratione

tione conaretur extinguere ipſa Deum veritus offendere charitate, adeoque omnibus humanis pariter, ac Divinis deliciis carere vellet, mirari me, ac ſtupere confiteor.

Neque verò oculorum modeſtia, qua formoſiſſimam Hiſpaniarum Reginam, qua Parentem ipſam ſuam, qua præclara nunquam haſtiludia dignatus intuitu eſt; ſed Cæli theatra, a quibus oculos avertebat, dum illi maximè objiciebantur, me in Aloyſii admirationem traducunt. Et Modeſtia incomparabili.

Quis in ejus commendationem effunditur ob odium, ac faſtidium, quod altè conceperat animo, eorum, quæ apud mortales prima putantur? Quo nuntium remittere omnino decreverat Ditioni pulcherrimæ, quæ ad ipſum Imperii Romani Principem devolvebatur? Panegyricos potius provocat mirabilis victoria ſui, qua, cum in Sacram familiam ſe receperit, eo præſertim nomine, ut procul ab Aulæ ſtrepitu ad beatos Divinitatis congreſſus facilius rueret, ab iis ipſis, non ſine lethali animi angore, ſubduxit ſe. Et contemptui Principatus.

Superent fidem voluntaria ſupplicia, quibus nunquam admiſſorum criminum pœnas exigebat: prodigioſa inedia: expreſſi ter interdiu, noctuque horribilibus flagellis a virgineo corpore ſanguinis rivi: lateribus infixa calcaria: quibus præſertim artibus propitiato Numine voti compos extitit, & fidem ſuam perpetuo religioſæ militiæ Sacramento obligavit. Sed enim in hac ipſa vitæ aſperitate inerat voluptas mira, quæ Et immanibus ſponte ſuſceptis pœnis.

 om-

omnem ferè ſenſum doloris extinguebat. At quod omni etiam mentis gaudio prorſus exui, nudarique vellet, &, cum maximè exultaret in Domino incredibili a Sacrarum commentatione rerum voluptate delibutus, ardorem animi ſponte reſtingueret, hoc enimvero non admirari quis poſſit?

Ipſis prope Cæleſtibus Amatoribus Aloyſius admirationi fuit.

Ac juſſus Cæleſtes res oblivione interdiu conterere, cum æſtu nimio Cæleſtis ignis torqueretur, vitam protraxerit animo viduatus, dum amantiſſimè Deum, amorem ſuum, averſabatur, ipſorum e Suprema ſerie Cæleſtium amatorum admirationem laceſſit. Idque prodigium exaggerat, quod cæco quodam obtemperandi ſtudio divinas curas a memoria detergere conatus ſit; quamvis animadverteret, majorem ſibi perniciem a medela illa, quàm ab amoris ægritudine procreari; cum enim diſſipare nequiret animum in varias ſolicitudines vitæ mortalis: cumque Moderatorum denuntiatione deterritus ſuaviſſimam illam perniciem, ortam ex Divinis notionibus ſponte occurſantibus exhorreſceret, ex illa pugna, & vehementi fluctuatione animi æſtuantis, in magnum vitæ diſcrimen adductus eſt.

Ut obtemperaret, in magnū Vitæ deſcrimē incurrit.

Paulatim exeſo corporis robore languebat flos ille juventæ pulcherrimus. Lilium dixiſſes, cui aquam omnium avaritia nubium, ac rivorum inviderit; cum tamen ob ubertatem nimiam Cæleſtis, a qua mirabili fuga avertebatur, irrigationis areſceret.

Hinc

Digitized by Google

Hinc in cordis thalamo indulgere amori prohibitus, agendi ſaltem, ac tolerandi fortia, ut amantes decet, facultatem extorſit: cumque famularem operam adhiberet tabeſcentibus morbo, qui ſingulis ferè adhærebat, eo laborantes ex Alteriorum foro ſuis humeris detulit ad publicum ægrotorum diverſorium per Capitolinum Clivum, qui in nullius unquam triumphi majorem admirationem aſſurrexit, quàm in ejus tunc a Gonzaga relati de mortali ſuperbia, & omnibus inſito vitæ ſtudio.

Vetitus perpetuò amare optavit mori.

Hìc verò quis inſimulare me audeat, ſi amantiſſimæ, quam demiror, amoris fugæ hunc ipſum heroicum contemptum vitæ poſthabeam? An non enim illâ præcocem, qua in exilio fruebatur, beatitatis uſuram recuſavit? Ea porrò multò præſtantior eſt diuturniori ævo, quod trahere potuiſſet inter ærumnas mortalitatis.

Spretam Vitam ſuperat Amoris fuga.

Idcirco licet nobilis fuerit Martyrum æmulator, cum violentam multiplicis ſtudio virtutis oppetiverit mortem, non tamen extrinſecus illatæ funeris cauſæ, ſed intimus animi tortor, qui lenta Gonzagam tabe confecit, Divinæ illius Sponſæ Magdalenæ de Pazzis illuſtri teſtificatione, innumeris, iiſque fortiſſimis Heroibus, qui profuſo ſanguine Fidem aſſeruere, prætulit Aloyſium.

Hæc fuit præcipua Cauſa inteſtini ejus Martyrii.

In hoc autem inteſtino certamine, quo integerrimus Juvenis abſumptus eſt, congreſſum tantummodo fuiſſe crediderim Amorem, & obtemperandi ſtudium; cæteroqui enim

Illati ab Amore, & ab Obedientia.

enim nulla fuit ipſi, ut vulgo mortalium, ad pravos animi motus edomandos ſubeunda pugna, quæ ipſa per vim illata Morte fortior haberi poſſet. Utinam qui hoc prodigioſo itinere, ac ipſis Cæleſtibus Heroibus plerumque inaſſueto, amantiſſima videlicet Amoris fugâ, Divino pectori ſe inſeruit Aloyſius, nos erudiat, per conſuetam ſtudiosè quæſiti Amoris ſemitam eniti ad amplexus Numinis immortalis.

Digitized by Google

Brevem Vitæ uſuram indultam B. Aloyſio argumentum eſſe maximæ illius Sanctitatis.

ORATIO XVI.

Dicta in Templo S. Ignatii.

INter cætera, quæ religioſo proſequi cultu debemus, Arcana Conſilia Divinitatis temperantis fata terrarum, Eminentiſſimi Principes, illud vel maximè ſapientum animos admiratione ſuſpendit, quod cum omnes ex æquo Mortales in hoc exilium compulſi fuerimus ad mercandam Sempiternam Fœlicitatem, tam diverſa, quibuſdam Diuturni, aliis Breviſſimi Temporis uſura indulgeatur ad negotium maximum tranſigendum. Prope Mille olim annos quamplurimi vitam agitaverunt: at ſi Centum in præſentia prætergrediaris, videberis Phœnix. Cum enim, præter cæteras cauſas, aucta mirum in modum fuerit ſagacitas fraudis, & ſitis Imperii, quæ ſi diuturno annorum curſu foveretur, perpetua ſereret bella, converſioneſque Regnorum aggrederetur, Providentiſſimi

Mirum hominum ætatis diſcrimen.

tiſſimi Numinis Sapientia, ut hominum ſuperbiam elideret, ſpatia vitæ contraxit. Adhuc tamen poſt coarctatos terminos mortalitatis ſtupore defigit diſcrimen ætatis Sanctiſſimorum Virorum, quos promiſcuè Sera, Cita, Mors rapit: Ac præſertim ſuſpicimus cauſas, quæ Ideam Cæleſtium Adoleſcentium Aloyſium Gonzagam immaturo funere terris eripuerunt. Illas ego dum breviſſima proſequor Oratione, a juvenili Aloyſii occaſu incomparabilis ejuſdem Sanctimoniæ argumenta conficio.

Breviſſima Beati Aloyſii Vita ſũm: Sanctitatis Argumentum.

Ac primò quidem Cęleſtis Indoles Tua, odiumque perituræ fœlicitatis brevi recluſit anguſtias carceris, quo anhelans Regno Immortali ſpiritus includebatur. Quot lenociniis amorem tuum Natura in te ſuorum munerum profuſiſſima venata eſt? Quà ſplendore Generis, Avita, & Paterna gloria, Conſanguinitate Regum, & Exercituum Imperio præclariſſimi: quà deſtinata tibi, non ultimo inter Sacri Romani Imperii Principes, pulcherrima Ditione: quà pręſtantis formæ, ſuaviſſimæ Indolis caſtiſſimos omnium amores rapientis, eximii Ingenii, Prudentiæ, aliiſque omnibus te commendantibus illuſtribus prærogativis. At non hiſce blanditiis Aloyſii amorem demereri potuit Natura mortalis, qui novercalia, & hoſtilia illius eſſe munera probè compererat. Enimvero cum Aloyſii Vita perpetua ex rebus humanis fuga, & exilium fuerit, mirabimur, ingratiſsimum illi fuiſſe, adeoque violentum, & breve?

Inanes conatus Naturæ, ac Fortunæ, ad excitandum in illo vivendi ſtudium.

Quid,

Digitized by Google

Quid, quod ipſemet, Sanctiſsime Adoleſcens, ſummo ſtudio flagitaſti, ut ver ætatis tuæ hortis Cæleſtibus insereretur. Quid autem non impetrares a prodigioſa, qua in orando utebaris, Numinis facilitate? Sed enim quis præcipere animo poterit quænam præcipuè Aloyſium ad exoptandum immaturum funus impulerit cauſa? Ut videlicet excederet, antequam ex recepto apud ſuos more ſacras ad aras operari cogeretur. O demiſſionem animi ſingularem? Quis te fœlicius poterat Cæleſtem exhibère Hoſtiam Divinitati, qui Beatis Cæli Mentibus non invidebas Innocentiæ principatum? Qui cum perpetuò fuiſſes Numinis Holocauſtum, futurus jure optimo fueras aliquando Sacerdos? Mortem flagrantiſſimè optavit. Sacerdotio indignũ ſe ratus.

Et hoc quidem ſtudium immolandi te ipſum Patibulato Deo per voluntaria ſupplicia, per flagra, quibus ter interdiu noctuque regali ſanguine pavimentum inundabas, per incredibilem inediam, & unciales dapes, abeunti ad Superos animo beatiſſimo tramitem explicabat. Nec ante diem aſſequeretur metam, ad quam ſe, cæteroqui volantem, calcaribus, quæ lateribus inſeruerat, acrius incendebat? Victimam ſe Deo exhibuit per voluntaria ſupplicia.

His accèſſit peſtilens aura, quam in valetudinariis hauſit, cum operam navavit tabeſcentibus ægrotatione, quæ ſingulis adhærebat; ut proinde quoddam a Charitate illatum Martyrii genus eidem optatiſſimum terminum mortalitatis attulerit. Cum enim contentione mentis aſsidua Divinitati adhæreret, Peſtilentem auram conttaxit in ægrotantium famulatu.

Digitized by Google

reret, neque ad humanas a Cæleſtium cogitatione rerum avocari jam poſſet, perinde ac, quem ipſæ nutriunt, igne colliqueſcunt faces, Divini amoris incendio beatiſsimo conſumptus eſt.

Negatur brevè fuiſſe Aloyſii Vitam.

At ego poſt allatas, quæ Aloyſii vitam importunè abruperint, cauſas, in extrema Oratione brevem fuiſſe inficior curſum ætatis, qui ſingula momenta numerat relatis a Tartaro palmis: qui altiſsimum etiam ſupra Laureatos Fidei Teſtes (Sanctiſsimæ Virginis Mariæ Magdalenæ de Pazzis verbis utor) gloriæ verticem eſt aſſequutus: quique etiam inter Mortales præclariſsimi Æternitate Nominis perpetuò ad Poſteros pertinebit. Quod ſi noſtræ jacturæ memores brevi hominibus indultum fuiſſe dicimus Aloyſium, id eo quoque nomine contigiſſe credamus, ut quamprimùm nobis ereptus ſuavius amaretur ab Adoleſcentibus, quibus præſertim exhibuit eximiæ Sanctitatis Ideam.

Bea-

Beatus Aloyſius Gonzága, quia Ticinum pluviis intumeſcentem incolumis tranſivit, eximia Sanctitate præſtans.

ORATIO XVII.

Dicta in Templo S. Ignatii.

SI omnia virtutis triumphum, Eminentiſsimi Principes, debellata elementa ſplendido ſatellitio proſequuntur, flumina præſertim, & maria ſibi vindicant obſequii principatum. Hinc illa vel ſciſſa in cornua ſuperbos tumentis alvei ſpiritus frangunt: vel argento rigens dorſum ingredienti Sanctitati ſubmittunt: hæc pallio, veluti nave, tranantur: vel recedentibus in latera fluctibus, & chryſtallinos in parietes erectis liberum ſinum aperiunt. Audent tamen in Aloyſium Gonzagam, cui ſubvertendas pro arbitrio Naturæ leges tribuerat ejuſdem Naturæ Conditor, & Moderator, violentis aquis flumina inſurgere? Quemque Puerum exploſæ bombardæ ignis, Adoleſcentem amplexa cubile flamma venerata fuerat, eundem effræno vortice rapiens, ac disjiciens in

Aqua præ cæteris Elementis venerata Virtutem.

Mirum, quod in diſcrimen adduxerit Aloyſiũ cultũ ab Igne.

Sanctitatis argumenta ex hoc periculo ſuperato.

in partes, quem ipſe currum inſederat, in magnum vitæ diſcrimen Ticinus adducit? Sed enim Aloyſii gloriæ aquarum furiæ velificantur, quem perbrevi oratione laudaturus ab hoc tantùm ſuperati fluminis fonte præcipuas ipſius dotes curſim delibabo.

Primum.

An enim torrentis aquæ furor illum in præceps raperet, qui ſemper obluctatus eſt propenſioni, & curſui labentis naturæ? Qui cum ipſo Parente congreſſus, ſecum illum pertrahere in oceanum mortalium honorum, & ſolicitudinum ſatagente, victoriam retulit, profectus ad cæleſtium munerum fontem, ad Servatoris videlicet optimi Sodalitium?

Secundum.

Qui magis arduo certamine fluminis illius impetum fregit, quod Cæleſtem Hieroſolymam a Regali Vate dicitur exhilarare, a quo ſuum in animum devolutis puris, & uberrimis voluptatibus cum colliqueſceret penitus, & innataret, furari animum cælo carpenti nimiis deliciis ætatis florem juſſus a Moderatoribus ſuis contra Divinum torrentem brachia mirabili niſu direxit? Huncine beatorum, quibus obſidebatur, fluminum victorem cænoſa fluenta terrarum abripient?

Tertium.

Illos aggrediantur ſuperbi amnes, quos, plurimùm auctus lachrymis Auguſtini, torrens humani moris abſorbet. An, quia nondum Aulam transfuga nobilis deſeruit Aloyſius, idcirco jus in illum habere flumina opinantur, quæ rapido effrænatæ conſuetudinis curſu præ cæteris mortalibus Principes agunt,

Digitized by Google

agunt, qui opibus, & lenociniis circumfluentes præclarum ſæpe arbitrantur, vehementer ac turbidè, inſtar inſanientis fluminis, per cupiditatis impotentiam in cælum efferri, dum de magnis criminibus glorientur, velut argumento fœlicitatis? Sed cum ab Aula jam exul animo ſit, cumque ipſum nulli perturbationum æſtus, euripi agitent nulli, eundem ipſa ſeditio fluminis appellat ad littus.

Aquis extingui ſolent improbi amoris flammæ, quæ Noemicam olim eluvionem laceſſiviſſe Divinis in Literis perhibentur? Obrutus aquis intereat Aloyſius, nullis unquam naturæ illecebris, nullis præſtigiis irretitus? Aucta nivibus flumina in cæleſtes ipſius nives impetum faciant? Eadem intumeſcentia pluviis illum adoriantur, cujus ab oculis devolutus lachrymarum imber inſontis animi lilia perpetuò lactavit? Quem flagellis extrahit a Virgineo Corpore, Regalis ſanguinis uberrima vena fœlicius illi naufragium minitatur. Quartum, ſeu verius multiplex.

Si violentum Aloyſio fatum illatura ſunt elementa, crudelem hanc Igni palmam Aqua concedat, cum exæſtuans Amoris Divini flamma jamdudum ipſius animum fœliciſſimo incendio depaſcatur. Aut certè ſi cum Igne congredi Aqua decernit, ſuis ut ille alis, hæc fluctibus, cælo inſerat Aloyſium, aliquamdiu nobiles Athletæ præſtolentur; quouſque e ſacro uterque certamine victor evadat. Cum enim ex Oraculo Divino *Aquæ multæ populi multi* ſint, quibus Quintum.

 peſti-

peſtilenti morbo laborantibus impulſus ab Amore ſedulus miniſter aderit Aloyſius, Aqua ſimul, & Ignis eidem adornabunt immortalem triumphum, quo, prælatus innumeris Fidei Teſtibus, ſubire videbitur Regiam Beatitatis.

Sextum. Interim ipſius Currui Aquæ prænobili obſequio ambiant ancillari. Enimvero cum ex Platonis ſeatentia corpori, velut Auriga Currui, animus immineat: cumque, licet mitiſſimus, Aloyſius, cæleſtibus tamen flammis exæſtuans fœlicem illum exhibeat Vatem, quem Ignea Quadriga terris eripuit, ipſius Currum aquis extingui non decet.

Septimum. An non ipſius animus emergens a corpore, nihilque ejus obſequio mancipatus, Beatas Cæli Mentes æmulatur? An non mortali nulla concretione conflatus videtur Aloyſius? An non ſpiritu tantùm conſtat cæleſti fervens indole adoleſcens? At ſuper aquas ferri Spiritus dicitur. At Divinarum Mentium alas non aſpergunt terreſtrium fluminum aquæ.

Quæ cum ita ſint, non modò Ticini vorticibus non hauriendum Aloyſium apparet, atque extat; verùm etiam ex hac, quæ ab irato flumine parta eidem victoria fuit, præcipuæ ipſius dotes exoriuntur.

Bel-

Bellicâ gloriâ præ cæteris omnibus Gonzagis Heroibus Beatum Aloyſium inclaruiſſe.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ORATIO XVIII.

Dicta in Templo S. Ignatii.

DUos inter donatos Aris cæleſtis indolis Adoleſcentes, Aloyſium, ac Staniſlaum, Eminentiſſimi Principes, alterum mitiſſimo præditum animo, & bellicam ſuorum gloriam averſato: prono alterum ad bella ingenio fuiſſe, qui Cælo receptus Turcarum Exercitus quotidie profliget, hucuſque perhibuit fama. At ego ſecus opinor, & etiam Gonzagæ aſſero a domeſtico fonte hauſtum armatæ gloriæ quaſi hæreditarium decus. Perperam negas Filio tranſitum ad Divina caſtra, fortiſſime Parens, perinde ac ſi religioſæ domus in umbra metere nequeat ſegetem uberrimam gloriæ militaris; cum potiùs ad eam omnibus Gonzagis Heroibus fœlicius

Militaris Indoles in BB. Aloyſio, & Stanislao.

Aloyſius bellicâ Gloriâ præſtitit Gonzagis omnibus Heroibus.

cius emerſerit, quia nobilis transfuga viſus eſt avitum bellici Imperii lumen aſpernari.

Ejus Indolis fervor in ipſa Pueritia.

In puero Aloyſio ſpes militaris laudis præclara ſe extulit. Ad illam ab ipſis penè incunabulis correpere incæpit. Nondum primum attigit luſtrum, cum indolis fervor tormenta explodens in maximum diſcrimen incurrit. Quæ cætera fluminum, & ignis pericula bellatorum obſident vitam, penè hauſtum Ticini verticibus, Caſtilionis flammis incluſum, Aloyſium aggrediuntur. Vera pugna, non umbratile haſtiludium fortiſſimos milites oblectat? Inania idcirco belli Simulachra ſponte adductis palpebris Mediolani dedignatur Aloyſius intueri.

Multò aſperior fuit ipſius, quàm Militum, Vita.

Aſperam plerumque traducunt milites vitam? Clypeis innixi carpunt fugitivum ſoporem: Inedia, & ſiti non rarò torquentur? Unciales, Aloyſi, dapes Lucullæa tibi convivia ſunt: tortuoſa, & aſpera, quibus incumbas, ligna linteis inſeris: gelida hyeme per ſeptem identidem noctis horas contemplationi divinarum rerum defixus hæres. Funibus in te, aculeis, catenis, ter interdiu, noctuque crudeliſſimè animadvertens, regali, ac Virgineo ſanguine parietes aſpergis, irrigas pavimentum. Et quamvis in hoc curriculo gloriæ calcaribus profectò non egeas, ærea tamen equeſtrium calcarium ſydera tuo lateri frequenter infigis.

Uſque adeo bellica indoles in Aloyſio exarſit, ut, cum deeſſent hoſtes, quos vinceret, ſuam inſectatus ſit Innocentiam, quæ omnium amores vindicabat ſibi. Nullum ad bella ita projectum ingenium eſt, ut, quod hoſtes, niſi inveniat, conſultò facit. Porrò nullum magis arduum prælium, quàm quod cum illo conſeritur, cujus amorem præcipuè natura fibris ingenuit, quod videlicet contra ſe ſuſcipit quiſpiam. Superbi plurimi incedunt ob profligatos Exercitus, debellata Regna, qui ſub turpi effrænatarum cupiditatum tyrannide ingemiſcunt: perturbationum euripi fluctuant animo: inquies, inconſtans, turbulenta ſeditio mentis tranſverſos agit: & interim inanibus illis Heroum nominibus, gloria, terrore, victoria, fama inflati ſapienter inſanire videntur ſibi. Enimvero niſi cæterorum victores in officio contineant ſe, fruſtra de bellica fortitudine glorientur.

Perpetuum cōtra ſe ipſum inivit bellum.

Relata de ſe Victoria præſtat illi, qua hoſtes alii ſuperātur.

Quod ſi hanc de ſeipſis referant palmam animo a corporis obſequio vindicato; tamen cum Aloyſio deſcendere in certamen gloriæ profectò non poſſunt; ipſi enim vix Cæleſtis Militiæ tyrocinium fuit ſuperbos animi ſpiritus frangere, ac turbulentis jactationibus collidi nunquam. Prodigioſa pugna fuit, qua Cæleſtes ipſius Virtutes congreſſæ ſunt: qua invidioſa Beatis ipſis Mentibus Innocentia cum incredibili cruciandi corporis ſtudio pugnavit: qua exæſtuans tormentorum ſitis cum conſtantiſſima obtemperandi Modera-

Alia mirifica in ipſo Virtutum pugna.

 tori-

toribus voluntate, cæteræque divinæ dotes amanti prælio ipſius animum lancinarunt.

Triumphus de Patre ſuo relatus.

Penè obſoletum jam decus ſit multiplex aliud Pugnæ genus, quo Parentem ipſum ſuum, quo Naturam, quo Tartara debellavit. Verebaris, clariſſime Imperii Romani Princeps Genitor Aloyſii, ne a magnanima ſuorum indole degeneraret? Sed adamantino pectore tuam etiam ille conſtantiam ſuperavit, dum lachrymis, & profuſo ſponte ſanguine flagellis educto, omnium videlicet eloquentiſſimo fletu membrorum, exoptatam a te tranſeundi ad Cæleſtis Imperatoris Vexilla facultatem extorſit.

Deq; ipſius Naturæ Legibus.

Ut verò Naturæ victor extiterit, conſuetas ipſius leges prodigiosè refingens, dicere ſuperſedeo, ne immenſum orationis campum ingrediar. At fortaſſe, quia illum terris inviderunt Sydera, antequam abſoluto ſtudiorum curriculo in arenam apertè deſcenderet, arbitrabitur quiſpiam, ingentem ab ipſo animorum prædam ereptam non fuiſſe Tartaro ſuperato? Quin potiùs cum interitus in adoleſcentia ſingulare quoddam erga ipſum excitaverit ſtudium in omnibus Academiis, quæ Patronum, & Ducem ad Cæleſtem Sapientiam præ cæteris omnibus Aloyſium optavere, incredibile profectò eſt, quas clades Inferis Divinus hic Bellator intulerit. Quot ille Juvenes naturæ illecebris illectos, & voluptatis præſtigiis

Animorum Prędæ raptæ Tartaro debellato.

irre-

irretitos explicuit ? quot Adoleſcentibus veritatis ſenſum , & auram divinitus indidit ? Profectò non Miles tantùm , ſed Cæleſtis etiam Militiæ Dux extitit Aloyſius .

At omnium maximè ardua fuit pugna, quam cum ipſa Divinitate ſuſcepit, ab ejus ſe amplexu expediens. Cum enim ad cæleſtia tantummodo flexus, ac verſus animus Aloyſii Divina Charitate perpetuò carperetur, ab illis, qui ejus animo præerant, juſſus eſt exire interdum à Sacrario cogitationum ſuarum, & in alias curas effundi: quod ut præſtaret, innocentiſſimas delicias peroſus, cæleſtibus iuterdiu fontibus noluit irrigari: voluptatibus & puris, & uberrimis renuit colliqueſcere: adeo arcta cum Opifice ſuo familiaritate conjungi recuſavit.

Certamen cũ ipſa penè Divinitate ſuſceptum.

Sui, Parentis, extinctorum in cunis criminum, pugnantium invicem Virtutum, Naturæ, Tartari, ipſius, penè dixerim, Dei Triumphatori ad ultimam militaris indolis palmam referendam ſupererat, ut in Acie pugnando fortiter interiret. Neque hæc profectò laus defuit Aloyſio, cujus flos ætatis, dum tabeſcentibus inſerviret, extinctus eſt: quique innumeros Fidei Teſtes aperto Marte pugnantes, ſi divinitus illuſtratæ Magdalenæ de Pazzis auctoritati fidem adhibemus, ſponte invitatæ mortis prærogativâ anteivit.

Pugnans in Acie interiit Aloyſius.

Digitized by Google

Quæ cum ita ſint, apparet, atque extat, eximium omnino bellatorem Aloyſium fuiſſe, cujus arcanos Triumphos niſi gloria mortalis admiratur; at certè ipſius
ſuſpicit laudes Immortale Theatrum, in
quo anni, atque luſtra
non dominantur
Famæ.

Inſtau-

Digitized by Google

Inſtauratorem Mundi potuiſſe cenſeri

GREGORIUM XIII.

Pontificem Maximum.

ORATIO XIX.

Dicta in Aula Maxima Collegii Romani. Anno MDCLXIII.

IMperium Romani Pontificis, Eminentiſſimi Principes, querelas compeſcit præſtantium Heroum quondam cum Alexandro accuſantium avaritiam naturæ, quæ nimis anguſtis limitibus definita par illorum virtuti non panderet amphitheatrum. Superbire in præſentia potes, hominum genus, cum ex mortalibus unus vices obeat Divinitatis temperantis fata Terrarum, adeoque ſurrexerit Principatus, cujus interminati fines arenam explicant parem Heroicæ virtuti, & ejuſdem Herculeis viribus blandiuntur oblata meſſe palmarum per laborem plurimum colligenda. At grande Pontificis onus eſt magna fortuna; cum enim illius Provincia Terra ſit, & Cælum, nequit Princeps tot conſervandi ampliſſimi Imperii curis diſtra-

Pontificatus Maximi amplitudo ſuperat immane Alexandri Votum.

Deceſſorum gloriã vincere ſũmopere arduũ eſt.

diſtractus, nova, & ſingularia moliri, quibus nomen ſuum immortalitati commendet, eximendus non ſolùm a vulgo mortalium, ſed & illuſtrium albo Pontificum, quod præſtaret, niſi Sacri Regni fines adeo protenderentur. Vix opis erit humanæ, ea, quæ a primis Conditoribus parta ſunt, inconcuſſa tueri, & Chriſti Sponſam non decolorem, nec in ſenium vergentem alteri tradere, implendo meritis Principatum, quem olim tenuit Deus humanitatem indutus. Quocirca laus Maximi ſumma Pontificis erit, quod illo regnante nihil detrimenti cæperit Chriſtiana Reſpublica. At Gregorius Tertius Decimus, qui Phœnix Heroum Sabæo in templis thure, & ſecularibus lachrymis Arabiæ opobalſamo pretioſioribus, a veſtræ Purpuræ ſole ad immortalitatem famæ revocatur, ultima ſenectute Principatum ingreſſus, conſervandi Mundi curis, quaſi per ludum perfunctus, & hoc labore leviſſimo recreatus, novas cæpit artes extundere, quibus Mundum inſtauraret, & refloreſcentem adderet Eccleſiæ Juventutis vigorem: ſicuti Principes fortunâ ſuâ majores brevibus Imperii finibus coarctari non poſſunt, ideoque recentia bella, novaſque moles erigendas animo complectuntur. Agite, pauliſper animo peregrinemur, Auditores, dum ego vix ullam ex aliis præſtantiſſimis Gregorii dotibus innuo, ſolùm illas producens, quibus pateat egregius ferme Inſtaurator rerum Univerſitatis.

Non conſervare ſolùm, ſed & recreare Sacram Rempublicam Gregorius XIII. aggreſſus eſt.

Ferme Inſtaurator Mundi dici poteſt.

At

At in ipſo orationis veſtibulo ſeſe oculis ingerit funeſta rerum humanarum imago, quæ agitabantur ea tempeſtate, qua Gregorius ad inamabile Regnum fuit evocatus, ut illud diuturnâ ſeculorum injuriâ labefactatum repararet. Heu quæ diſertis coloribus minatur excidia facies iſta naturæ laborantis? Profectò, ſi Mundi ruentis funus compeſcat, præſtantiſſimi Pontificis partes implebit, & Gregorium dicam Vaticani trepidantis Atlantem; at non audeat maligno tempore impoſitus Regnis fata condere meliora. Intueri mihi videor Orbem terrarum exercitibus inundatum, Hæreſis Hydras latè bacchantes, minitantem funera Chriſtiano Soli, capta Cypro, Othomanni Lunam, orbe jam ferme coæquato ſuperbam: Polonos, cui parerent, incertos: Hollandos Philippo, Gallorum magnam partem Carolo rebellantes; ac brevi alia e bellis bella naſcentur: Luſitani Rege viduati turbas ciebunt: Poloniam Rodulphi terror invadet: Alenconius Hiſpano, Bellagarda cum Hæreticis, & Valeſius Frater Henrico, Henricus Batorio infenſi: Italiæ ipſi, cujus Bellicæ laurus aruerunt, deerunt etiam munera Pacis ignavæ: Mantuæ Sabaudus, Mantua Nivernenſibus, ſuo Principi Urbinates, ſibi ipſi Genua meditabitur cladem: Veneti Patres, ac Hieroſolymitani Equites, Chriſtianæ Reipublicæ oculi, malignis invicem obtutibus fulminabunt. Bajana nunc Hæreſis blanda religioſaque fronte vipereum virus inſtillans adoritur Belgium.

In quàm infauſta tẽpora incidit eximia illius Virtus.

Digitized by Google

Congruens Heroicæ Strenuitati campus illi apertus eſt.

Intueris, Gregori, Martem cum Hæreſi, Fortunam cum Tartareo Rege Orbem terrarum, ceu ludicram pilam, agitantes? En ut chorus Virtutum aſperat frontem, quò tibi ſuus horridus decor arrideat. Non aberraſtis, nobiles Divæ. Devorat ille votis pericula, blanditur inſurgentibus malis; triumphat enim in ardua incidens virtus Heroum. Quia monſtra gliſcebant in dies, præfervidum Senem Herculeis viribus armatum Vicarias agere ſui partes decrevit Deus. Irruant hoſtes direpturi vellus aureum Fidei: excubat vigil Draco, qui Cæleſtia dona robore tuetur inelučtabili.

Quia compreſſit impédentia mala, cenſeri poteſt conſervaſſe rerum Univerſitatem.

At enimverò ſi Gregorii Principatus in hęc incidit mala perniciem trahentia veniens in ævum, inſtauraſſe videtur Mundum, quando inſurgentia mala compreſſit, & impendentem Poſteris cladem avertit. Si bellorum omnium flammæ illo auctore conſederunt in cineres: ſi Bajanam Hydram Parentis gloriâ tumidam, ac ſui veneni ſpecie diſſimulata, Lutheri, atque Calvini peſtes vincere molientem, ipſius Baii manu confodit in cunis, adacto celeberrimo viro, ut prolem ingenii ſui, & hæredem ſui erroris famam elideret, magis Gregorius veræ Fidei bono conſuluit, quàm qui capitum ſylvâ præferocem, noſtriſque damnis nimium adultam Lutheri Excetram jugularet. Quapropter oſtendere hìc ego compendio poſſem, a Gregorio Mundum inſtauratum fuiſſe, ſi repræſentarem, quæ a ſparſis tunc ſeminibus erupiſſent mala, niſi, cum horrida hyems, & ni-

& nigri fremitus maris Petri Navim obſidebat, ipſe Magiſter clavo fuiſſet admotus.

Sed fœcunda malis monſtra frænare, aliorum eſto decus eximium: tuus eſt, Gregori, ludus. Virtutis tamen eſt quaſi divinæ, tunc in melius fata revocare, quando ruinam fulcire opus erat Herculeum, quam ut in Principe noſtro ſuſpiceretis, infauſta narratione veſtros animos vulneravi, nobiliſſimi Auditores.

Auđa difficultas ex gloria S. Pii V. ejus Prædeceſſoris.

Quid Pius optimus atque Sanctiſſimus ante illum Pontifex, qui comparatione pulcherrima famam ſecuturi Principis opprimebat? At divinum conſilium procul agenti, ut plurimorum opinio fuit, Gregorio deſtinatum tardavit Imperium, ut Solem Sol anteiret, & pluris haberentur commoda, quæ Reipublicæ peperit, quando a Deceſſore parta tueri arduum videbatur. Quamvis pulcherrimus Lucifer, aut Gregoriani in Principatu Solis Aurora fuit Gregorius ipſe privatus. Mihi verò ad majora properanti non datur ab invidia temporis prætervolantis pauca quædam omina delibare, & quaſi rudimenta Orbem terrarum meliorem facere condiſcentis, quæ duci ab illius exortu cæpere; amplificari enim ſuas Ædes juſſit Chriſtoforus pater in gratiam Pueri, cui domus impar erit Orbis terrarum.

Solem Sol anteivit.

Omnium Vota Gregorium elegerunt.

Ut Romanæ rei fata confirmet, imponamus ſolio Boncompagnum. Imponamus, inquam, vix enim veſtri juris fuiſtis, Purpurati Patres, dum prima poſt ingreſſum in co-

comitia die, conſpirantibus omnium ſuffragiis, Gregorium Pontificem adoraſtis. Populi, Principes, præſentia, futura ſecula illi detulerunt Imperium, a quo ſuam noverant naſcituram fœlicitatem. Cum illius Principatu novus naſcitur ordo ſeculorum; aurea enim triginta quinque millium aureorum pluvia pauperes fortunavit, ut fabuloſè natâ Rhodi Minervâ, ſic veriſſimè Romæ Pontifice renuntiato Gregorio, quem Palladem dicere poſſunt innumeri Juvenes illius opibus eruditi. Aurum prodigendo ferream auro mutat ætatem, propoſita mortalibus arte, qua poſſint aureos mores revocare ſpernendo aurum, quod Ætas aurea non habebat in pretio.

Fauſtiſſima ex primo Impetii die Auguria.

Qui primo Imperii die meliora condit fata, pauperi ſuis opibus, omnibus documento, quid præſtabit in poſterum? At quo ego tramite ingrediar, cum undique nos Gregorius beneficiis obſederit? An varios terrarum tractus, an hominum genera recenſebo, quibus peperit fœlicitatem? At cur non Secula, quibus proſpexit, ſive quæ tunc agitabantur, ſive quæ ventura trahentur? An extimam rerum, & Urbium frontem, quam reparavit, hominumque animos, quos divini nectare vigoris implevit? At cur non potius meliorem, quam Terris fortunam donavit, Cœloque Civibus innumeris locupletato?

Ejus Acta partiri difficillimũ eſt.

Romam ne iterum condidit, an ſolùm Gregorius inſtauravit, qui pontes, vias, fontes, porticus Vaticanas, regales ædes in

Romam nõ inſtauraſſe ſolùm, ſed iterum con-

in Quirinali, qui Horrea, Valetudinaria, Ephœbea, Collegia, Parthenones, Cœnobia, Templa, munificus excitavit? Qui graſſanti per Italiæ Urbes peſti aditum intercluſit, qui priſcam gloriam, & Capitolinos triumphos Romæ quotidie redonavit? Quoties prodibat in publicum beneficentiſſimus Princeps (prodibat autem ſæpe, non magis auri, quàm ſui, liberalis) convulſa e ſedibus ſuis Roma eò confluebat, quà Gregorius, inſtar Gangis, omnia beneficiis inundabat. Piaculari præſertim anno Sexaginta Principes advenæ Gregorium deducebant, quando novum facinus Romam ſtupore defixit. Rapitur ab undabunda vi pauperum Mundi Pater, & luce palam nequeunt Equites Prætoriani, & Nobiles aſſeclæ rapinam cohibere. At intuemini Principem blando riſu provocantem latronum manus, ac triumphantem, dum raperetur. Intuemini miſeriarum Oceano innatantem fœlicitatem, quæ benignior Arethusâ ſuam aliis undis dulcedinem donat. Intuemini Fortunæ liberalis triumphum in Gregorio ſuam cuilibet ſyngrapham, auro, vel argento gravem cum fœlicis omine ſortis ingerente? En quos Gregorio triumphos adornat amor. Vos tunc ego Scipiones, Marios, Cæſares voluiſſem adeſſe. Ut e victrici fronte ſuperbæ lauri ſponte defluxiſſent, dum attonita lumina hebetaſſet inſultans Capitolio gloria Vaticani! Quid cum Urbem obambulans, pauperibus, ſuis deliciis, immiſtus, loquaces oculos in Centum Fidei re-

didiſſe videri poteſt.

Triumphus Paternę Gregorii Beneficentiæ.

rebelles deſigit, qui blandienti fulmine tacti hæreſim execrantur? Tanta Divinitas in Gregorii vultu emicabat.

Conſuluit etiā in poſterum Urbis Fœlicitati.

Venturum autem Romæ bonum fatidicis curis amplexus Seminarium inſtituit Quatuor optimorum Pontificum in quatuor ſupra triginta Purpuratis Patribus, quos elegit, eximia virtute, vel doctrina, & omnes illuſtri genere nobiles; namque Regalem ipſe ducebat originem a Germaniæ Principibus ante Septem omnino ſecula in Saxonia florentibus, ac deinde nobilium Urbium imperio decoratam.

Inſultat ipſi Romulo Conditori.

Hactenus inſtauraſſe Romam, ac Romæ avitum decus Gregorius videtur. At ſi tantùm, quas erexit, moles pulchriorem multò Romuleâ Urbem conflarent: ſi non aſylum latronibus aperuit in Palatio, at excitatis Nationum ferè omnium domiciliis florem virtutis evocavit ad Urbem, & Civitate donavit, quæ alibi nobiliores indoles adoleſcunt: ſi protendens cum Sole manus, & Indos ac Japones beneficiis amplexus, pro duobus Rheæ Sylviæ filiis geminum Orbem uberibus Romanæ Lupæ lactandum admovit: ſi Sacræ Romæ Colonias innumeras, ſparſa per Orbem terrarum Collegia, erexit, & alium propemodum virtuti Mundum excitavit: ſi tot Advenas huc illius divina fama pellexit, ut aliquando Civium numerum ſuperarent; non ſolùm præſtat Reparatori cuilibet, ſed & inſultat Romulo Conditori.

Dum

Digitized by Google

Dum tanto ſub Rege ſuperbi altius eniti videntur Romani colles, en ut ſeptem ſupra triginta Oppida, & Urbes in Pontificia jura tranſire prægeſtiunt: en ut Arces per littora diſpoſitæ piratarum furias ignea tempeſtate procul avertunt: en ut decies centena aureorum millia vallo, & propugnaculis armant Avenionem. Defenſa, & aucta Pontificia Ditio.

Reliquit ergo Gregorius Pontificiam Ditionem auctam fœlicibus incrementis. Sed vivum Regnum, Populos, inquam, Imperii ſui ambitioſos, meliori num ſorte recreavit? Sublato ampliſſimo Vectigali, cujus caput tricies centenis aureorum millibus pendebatur, omnes Romæ mortales beneficiis amplexus eſt. Vivunt in Capitolio inciſa notis marmora publicis, per quæ ſpiritus, & vita redit altori Romæ Gregorio. Omnibus quoque divinas, humanaſque delicias elaborat amantiſſimus Pater, vel per depreſſos Montes inſternendo vias, Lauretum, ac Tuſculum, ad hæc nimirum Italiæ Tempe, ac illa Cæli Pomæria deducentes. Recreati Populi.

Munifica verò pluribus Gregorii liberalitas quot labentes hominum ſortes erexit? Ut frementem Fortunam intueor, eò quòd, ſe fruſtra reluctante, Gregorius improſpera hominum fata diffingat! Quòd quæcumque demum illo regnante tela intorquebat in pauperes, ea retuſa frangeret Pontificis liberalitas! Unus tantummodo Princeps confici tunc poterat egeſtate; reliquis enim, qui tunc inopiâ tentabantur, ita in numera- Mira ejus Liberalitas.

Digitized by Google

to erat pecunia Gregorii, ut ab illo non donum, fœnus exigere pauperes viderentur. Auditus ille eſt, cum exultans affirmaret, ne triobolum quidem ſibi relictum: & vix non fame interiit glorioſiſſimus pauper, enectus jejunio Quadraginta dierum; qui uno anno excepit convivio decies centena peregrinorum millia. Ita ne morſu catenas petis debellatæ à Gregorio malignæ Fortunæ livor?

Erga Pauperes.

At munerum magnitudinem, at in quos illa collata ſunt, Principes, non ſatis a te lactatos, ac Gregorianæ beneficentiæ mancipatos intuere, ac liberalius paſcere cladibus tuis. Aureâ pluviâ duodecim aureorum millium juvans hominum pater nobili Puellæ Virginitatem aſſeruit: Non minora quotidie conferebat illuſtri Nobilium inopiæ, præcipuè verò Purpuratorum Patrum, & aureum vellus ab arbore avita deciduum cuſtos Draco reparabat. Quid Reges, quos argenteis haſtis armavit in hoſtes Religionis, in Mauros infœlicem Sebaſtiani virtutem, Carolum, & Henricum in Ugonottos, Philippum in Hollandos Calvini de grege? Ac tibi quidem, Hiſpania, ditiores Peruviâ fuere Vaticani fodinæ, neque enim alia, quàm Petri Navis, vicies centenis aureorum millibus Catholicum Regem locupletavit. Ita ne verò magnas inter opes inopes verborum immania dona vix hiſtorica fide recenſemus? Deceret profectò beneficentiſſimo Principi perſolvi ſaltem laudes liberales; nos verò laudanda ſolùm innuimus, non in eorum commendationem effundimur.

Erga ipſos Reges.

Sed

Sed numeroſæ gloriæ tuæ iraſcaris, o Gregori. Ex iis tantùm, quæ curſim adumbravimus, efficere licet, a Principe noſtro meliorem ſortem conditam fuiſſe Populorum, ac Regum.

Hic verò non deerunt, qui politico ſupercilio geſtas a Principibus res ſuſpendunt: Si hæc inexhauſta, inquient, pecuniæ profuſio nunquam ærario pepercit, profectò Gregorius Pontificias opes exhauſit; & Reipublicæ nervum ſuccidit, ideoque fruſtra ſunt, quæ huc uſque numeravimus, emolumenta, & ſterilis fama liberalitatis Vaticano quæſita. Si vicies centena millia in pauperes erogavit ſtipem emendicantes: ſi quadragies centenis millibus Principes armavit in Hæreſim: & his addità pecuniæ vis, quam in excitanda Collegia: parandas Naves in barbaros: alendos, queis Roma præbebat a Patriæ impietate perfugium: frangendas innumeras compedes captivorum: & alia ſexcenta pietatis commoda, ſexies conflat, & quadragies centena millia, hoc eſt ſexdecim, quos vulgò dicimus, Milliones: ſi ſua ipſe lucra formidat; & pro imperio frænat raptum ardore animi præferocis ad barbaras pugnas Urbini Ducem; cujus in obitu ad ſe pulcherrima ditio devolvebatur: ſi eamdem à rebellibus oblatam horreſcit: profectò non conſuluit Gregorius commodo Principatus, ſed maximo Reipublicæ diſpendio ſibi coemit gloriam præpoſteræ liberalitatis. Audite ventura ſecula, quæ præſeferat ſpeciem palmaris mendacii, prodigio-

Pontificium tamē auxit Ærarium.

Prodigium hujuſce Augmenti.

digioſam veritatem. Annuo Centum millium aureorum cenſu Gregorius locupletavit ærarium: aureo octingentorum millium aureorum telo Adriani molem armavit.

Summa ejus erga ſe Parſimonia.

Tam grande ne eſt Populi vectigal Principis Parſimonia, uni ſibi avara, & ingeſta liberalius ſuo foco ligna ſubducens, dum omnia involvebat amoris incendio? An quæcumque intuebatur optimus Pater, aurum fieri prægeſtiebant adeo fœliciter erogandum? An Cælum theſauris pluvium illius in ſinum devolvebatur, qui traductam ab oſoribus Fidei, quaſi parentem ſuperbiæ, & æruginem Sanctitatis, Pontificiam gazam abſolveret, ex illa conflato Religionis telo in perduelles transfugas intorquendo? Nec ego ſanctè id aſſerens falſus fieri trepidarem; Fulminis enim inſtar pulcherrimi Juvenes viſi ſunt obambulare peregrinorum menſam, iiſdemque Cæleſti dape blandiri, quando Gregorius Anno piaculari Orbem Terrarum convivio excepit.

Præter Urbem, Regnum, Populos, ac Reges, ipsũ quoque Cælum recreaſſe videri potuit emendata temporũ ratione.

Urbe, Regno, Theſauris, Populorum, ac Regum fato, meliorem in ſortem immutatis, unum ſolummodo inter ea, quæ oculis uſurpamus, ſupererat inſtaurandum Cælum. Hoc etiam ſapientiâ petiit, & ſyderum Reipublicæ modum ſtatuit, aggreſſus opus omnibus inauſum, ſperatum nulli. Morantis, ut ita dicam, iter Solis urgere decem ſubtractis ejus curſui diebus, uni Gregorio licet, qui Solis victor triumphalibus omnia veſtigiis metiebatur, & magis

auro

auro ſuo, quàm Sol aureis radiis homines fortunavit, plures beneficiis illuſtrans, quàm quos publicus ille Mundi oculus intuetur.

Expenduntur ab illo parta Fidei, ac Religionis incrementa.

Qui unius iter egregiè menſus eſt, alteri lucem addidit Soli: hunc Romanis ſervire faſtis coegit, illi ſubdidit Orbem terrarum, Religioni ſcilicet, animorum Soli, quam ut Gregorius pulchriori luminis auro exhilaraverit, dicere aggredior, poſt habitum de noſtro Sole ſermonem, qui miſcet divina mortalibus. Quanquam de animorum vultu Principis noſtri laboribus refloreſcente, quod arduum maximè eſt victoriæ genus, dixiſſe videor; erogando enim pro Religione theſauros, & aureis Principes nexibus excipiendo, populorum omnium innocentiam quæſivit; namque omnia Pontifici inſtaurare licet ad reparandam Pietatem alienis in Regnis, quando eſt ille Principibus maximè gratioſus. Quocirca veteri conſuetudine Romanæ Reipublicæ habuit Reges inſtrumenta ſervitutis. Quid hìc ego reliquas artes enumerem, quibus exulem Virtutem ad hominum conſortia revocavit? Quà Templa, Cæli Colonias, exornando: quà moribus hominum admovendo medicam manum, præcipuè verò Aulicorum ſuorum, à quibus prægustata pharmaca reliquis ambroſia videbantur: quà ſolum vertere juſſis, aut in Tartara præcipitatis ſcelerum Architectis: quà Religioſorum hominum Cœtibus ad primum Juventutis ver ſuaviſſimè invitatis.

Plurimùm illi debent Religioſæ Familiæ.

Ciſtercienſes profectò, Baſiliani, Præmonſtratenſes Gregorio debent, quod pulchriores nunc ſuis in areolis virtutum flores adoleſcant. At noſtram infantiam ut amantiſſimus Pater aluerit, ut illico divino quodam ſui amoris prodigio ad juventutis vigorem extulerit, donis innumeris, & amore ſuo innutritam, dicere ſuperſedeo, ne immenſa munera videar atterere inopi facultate dicendi. Statuimus tamen, quod inter cætera a Gregorio, veluti Mundi Reparatore, inſtaurata nos præcipuè cenſemur, ab illo domibus aucti, curiſque nobilibus deſtinati, eumdemque Patrem noſtræ fœlicitatis amamus. Quocirca ſi alicui ſumus bono Reipublicæ, Gregorii munera in homines corrivamus. Ille poſthumam fœlicitatem mente complexus, tui ſpem Generis Adoleſcentes educat, Roma: Ille Pietate, bonis ille Artibus poſteros ferè omnes informat. Plerique affirmant, vinci ab iis, qui nunc agitant ævum, doctrinam evolutorum plurium ſeculorum: Gregorius nobiles Diſciplinas labentes erexit; Sapientiam enim, ſui animi decus, in aliis amabat.

Præſertim noſtra.

Illi præcipuè referri debent accepta commoda orta ex Concilio Tridentino.

Refloruit cultus Sacrorum, & a Tridentino Concilio magna in Chriſtianam Rempublicam commoda permanarunt? Pace dixerim veſtra, Sapientiſſimi Patres Conſules Humanæ fœlicitatis: Omnium maximè Gregorio referri debet acceptum. Arbiter ille fuit cum Lotharingiæ Cardinali diu agitatæ controverſiæ de jure, quo ſuis ovibus tenentur adeſſe Populorum Paſtores, adeo-

que

Digitized by Google

que illius præcipuè ſunt munera, quæ a compreſſa illorum licentia nimium evagante commoda proficiſcuntur. Ille Carolo Borromæo Sanctiſſimo Cardinali aderat auctor conſiliorum in Purpuræ Tyrocinio, quando juſſu Pii Quarti Avunculi ſui egregius Juvenis Concilii decreta omnibus indixit, adeoque Boncompagno Caroli Moderatori profecta a Concilio emolumenta, & vix non Caroli ipſius Sanctitatem, debemus. Ille ex conſilio Tridentinorum Patrum ſuam Aulam compoſuit, quo veluti compendio reliqui inſtaurantur.

Ille inauditum ab ipſo Mundi naſcentis exordio aggreſſus eſt opus, diſſeminatis per univerſum terrarum Orbem Inſpectoribus Fidei, qui ubique gentium Concilii decreta vulgarent, & Religionis ſtatum intuiti, ſuis deinde auribus cuncta deponerent. Quis unquam ex Romanis Cæſaribus adeo procul collimare potuiſſet audacibus votis, & ſuas Leges hominibus præſcribere, quoſcunque Sol intuetur? Perfecit Gregorius, quod ante illum ex Romanis Pontificibus vix quiſquam eſt auſus optare. Si ergo illius præcipuè ſunt bona a Concilio prognata, audiat Gregorius Inſtaurator Mundi perituri.

Inſpectores Fidei ſparſit per totũ Terrarum Orbem.

Sed nec Heroum Senatus ille Divinus, nec multorum Principum, ac ſeculorum curæ, ut alia Principis noſtri conſilia, fregere Perfidiam. In hanc arma, in hanc aurum, Librorum, ac Linguarum omnium typos, Vitamque ſuam armavit. Quam præcipuè Achillæam Religionis ha-

Quot in Hæreſimarmis pugnavit.

 ſtam,

ſtam , Romani ſcilicet Principis Innocen-

Suæ præſertim Exemplo Vitæ .

tiam , ac Virtutem prope divinam , trepidabas , Auguſte Saxoniæ Septemvir , qui Gregorii fidem oderas , admirabare virtutem , auditus dicere : ſtatutam ab illo Pontificum Romanorum Ideam , ad quam ſi mores componant ſuos , brevi erunt Arbitri totius Orbis Terrarum , & Principum Ethnicorum . Si quando conſilium agitabitur de

Ejus eximia Sanctimonia .

Sacris honoribus Gregorio decernendis , (quod exigi ab illius Virtute facilè oſtenderem oratione diuturna , quando vel ipſas humanas dotes animo Divinitatem ſpirante conſecravit , præbuitque Exemplar Sanctæ Politices abſolutiſſimum : & unius Virtutis avarus vel ſuæ Famam Liberalitatis obruere tentavit , Viginti aureorum millibus ſilentium emens a Rectore Collegii Germanici , qui minabatur indicare Quadraginta millia , quæ jam acceperat :) Si quando , inquam , decora lis inſurget , parcite , Sacri Morum Quæſitores, illius vitam dubia lance ſuſpendere . Immania Oſorum Fidei vota ſuperavit , & Moribus patuit dignus Vicarius Divinitatis. Auſim ergo affirmare , quod vix præſtantius illo reduces e Cælo Divi Chriſtianam Rempublicam temperarent .

Quam, præter Hæreticos, ipſique que Schiſmatici admirati ſunt.

Prodigioſam fuiſſe Gregorii Virtutem Hæretici faſſi ſunt ? Quid , quos avulſit a Romano Capite improba Sciſſio ? Horum Legatus ad ſuos regreſſus in illorum concilio ita Gregorium , velut e Cælo delapſum ad hominum fœlicitatem reparandam , barbarâ eloquentiâ coloravit , ut attonita con-

cio

Digitized by Google

cio procubuerit humi, non Pontificis tantùm, ſed & Gregorii Divinitatem adorans. Poſt inimicorum præconia, quid hìc ego afferam, quod tanto nunquam Chriſtiani Principes amore, cultuque Proregem Divinitatis ſunt proſequuti? Quod non Legatos Romam deſtinaverunt, ſed ipſimet ferè omnes Italiæ Principes ad Gregorium adorandum advolarunt? Quid, illum Arbitrum fuiſſe dicam Pacis, ac Belli, & compreſſiſſe flammas irarum, quaſcumque illo regnante Tartareus ignis accendit? Nutu Europam, terraſque omnes circumegiſſe, Victorem Archimedis, eò quòd animo ſuper Orbem terrarum aſſurgeret? Principes in quamcumque collibitum fuit, impuliſſe partem æmulum Beatæ Mentis rotantis Cælum: amorem auri, Sponſæ, Regnorum necaſſe in Regibus, quos inter Polonus Moſchorum Duci redonavit Provincias: Sabaudus hæreticam Reginam, quam Sponſam deperibat; Cæſar oblatum filio ſuo Bohemiæ Regnum in gratiam Pontificis recuſavit; & Battorius Poloniæ Sceptrum admittere, antequam Gregorius annueret, trepidavit. Ex quibus efficitur Principum omnium cor fuiſſe Gregorium, illis prælatum rebus, quæ inſtar cordis amantur. Quocirca Romani Patris Auctoritas non ultimum ſibi vindicat locum inter ea, quæ Principis Noſtri Virtus redintegravit.

Quid ipſi Turcæ? An non in illos ſceptrum protendit ſuaviſſimus cordium Imperator, & ejus Imaginem, veluti Mortalis Imò & Turcæ.

Nu-

Numinis, captivi Thraces in Patriam retulerunt? An non Turcarum Tyrannus, cum prodigia Gregorianæ Virtutis audiret, ſolvi juſſit omnes e Romana ditione captivos, veritus iram terreni Jovis Quirinali e colle fulminantis! Et quis unquam ſpecioſius te, Gregori, triumphavit, cujus gloriæ currum non Leones ducunt, non Elephanti, ſed catenata Perfidia, quam tui Mores debellarunt? Profectò ſi te Priſca tuliſſet Ætas, non te Romani Semideum Cælo addidiſſent, ut Cæſares omnium raptores, ſed beneficentiſſimum Mundi Patrem omnium largitorem, ſpreto Jove, omnibus Numinibus impoſuiſſent.

Victoriæ de Perduellibus relatæ.

At Ultorem te Jovem exhorruere centimani Briarei, ac Tartarei, non terrigenæ, fratres, Lutherus ab Arce Vittembergæ, ex alpibus Calvinus, ex Abaſsia Neſtorius, ex Aſia Mehemetes, ex America lapidea Numina in Cælum pugnantia. Gigantes hi Palladio Sapientiæ Clypeo in Collegiis tuis educto, ex quibus omnis Armatura fortium, & mille clypei pendent, ceu marmora obriguerunt. In hos fulmina, milite campis, conſtratoque claſſibus æquore, ſæpe torſiſti. Horum Hecatombe Romanum forum illuſtravit; licet enim artes amoris temperaverint Gregorii Principatum, nullus inarſit efficacius illo. Horum veſana conſilia in Auguſtano Conventu, Ratisbonæ, in Bohemia, in Polonia, Gallia, ubique terrarum disjecit. Nec illis oblata Principibus Regna profuerunt, ut ſibi liceret impunè bacchari; pluris enim apud Reges fuit gratiâ Gregorii, quàm

Re-

Regna. Fruſtra Maximiliani Cæſaris filium Bohemiæ Diadema ſuſpirat. Profuturam Hæreticis laurum a Filii fronte, in quam ſponte involabat, ut Gregorio placeat, generoſus Pater avellit.

Omnes terrarum tractus Sol ille divina luce decoravit, omnibus infuſus Mundi artubus egregius ille Spiritus vel renuentes Univerſitatis partes agitavit. Video ſolventem Solis tenebras Orientis in Aſia, afferentem Occidenti diem in Orbe nuper invento, in gelidi Septentrionis nivibus divino igne ſolvendis, torridoque Meridie Divini flamine Spiritus recreando, ſedulò laborantem, per maria omnia, tractuſque terrarum volitantem. Eſto: non omnia fauſto ſunt curſu progreſſa; at ſi Principi terras omnes refingere molienti proſperè omnia ceſſiſſent, barbari populi quandam in Gregorio Divinitatem latere ſuſpicati fuiſſent.

Regiones, quibus profuit.

Quæ tamen illi evenere, ut Gregorium Mundi propemodum Inſtauratorem inclamant! Quis plures addidit Fidei, Cæloque Provincias? Quis majores hoſtibus intulit clades? Vos certè, Superi, eadem bellica lauro, qua Sanctiſſimum Pium coronaſtis, innectitis diadema Gregorii. Quandoquidem fatalis neceſſitas pugnantium naturâ membrorum immani corpori Chriſtiani Fœderis vitam ademerat, quam fermè rapuerant cauſæ ante Gregorii Regnum prognatæ, & ea tempeſtate noſtri Principes domi naſcentia monſtra tollere de medio cogebantur, prodigioſum cum Perſa, & Abyſſino Rege fœdus

Fœdus conflatum cum Perſa, & Abyſſino, cõtra Turcas.

dus conflavit. Advolant in Perſiam, ac Ætiopiam Nuntii: urgentur in Turcas potentiſſimi Reges, impulſi nutu Gregorii, quem Perſæ audiverant beneficentiâ cum Sole, ſuo quondam Numine, decertare, adeoque ut mortalem Deum venerabantur: diſtrahuntur Othomanni vires: non erogantur theſauri: parcitur ævo militum: Barbarorum diſcrimine, & Gregorii conſilio triumphamus. Magnus olim eſt habitus Princeps, cvi conjurati venere ad claſſica venti: Gregorio militant hoſtes, & Cælum Tartarus armis tuetur. Hac arte poſt fata pugnavit, quaſque retulimus, palmas adornavit: quæ impendebant non Cretæ ſolùm, ſed Italiæ forſitan, & Romæ clades avertit. Viciſtis, Veneti, ſæpe: vobiſcum vicit Gregorius, qui dum vos conſerebatis manus cum parte Turcarum, alterius impetum cum Perſis ſuis excepit. Tua virtute ſumus incolumes, æterne Princeps. A te initum Fœdus multò fœlicius illo eſt, quo noſtri Martes unam cladem intulerunt genti numeroſius e vulnere pullulanti. De te maximum robur bellica fortuna Chriſtianorum accepit.

Dona collata Galliæ.

Sic armis vincis. Ut pugnas Ingenio, ac Virtute? Hiſce cladibus hoſtem frangis, quas addis Cælo Provincias? Gallia mihi agmen ducat, cujus Lilia omnium benigniſſimè coluit, cujus Regem Carolum Nonum obſeſſum reperit Colinæi fraudibus, quem tamen aulicis artibus Patrem dlcere cogebatur, & Hæreticorum ſuperbo famulatu irretitum. Reliquit verò Tertium Hen-

ricum

ricum eos debellantem, Pontificiis opibus & milite roboratum. Ut illo regnante cladem multò maximam in Gallia Calvini peſtis accepit! Nobiliſſimi Principes Romanas in partes acceſſere, & Septuaginta Hæreticorum miliia una cæde mactata ſunt victimæ ultori Deo, quo funere conſternata non ſuperbam, ut ante, frontem erexit, at ſaucio corpore ingloria Hæreſis Hydra reptavit, quam victoriam quadringentis aureorum millibus Gallico Regi eſt Pontifex gratulatus.

Tuam, Hiſpania, Fidem augere non potuit: reliquis attulit incrementa Virtutibus, & deſcripta ſibi jubens afferri præſtantium nomina Juvenum, non illos, qui gratiâ, opibuſque florerent, non qui Romæ frequentes adeſſent, ſed qui virtute propius accederent Cælo, ſacris honoribus decoravit, & hac arte Deo dicatis hominibus ſuum decus redonando, mirum quantum reliquos mortales inſtauravit. Ac dum immanem auri vim donat Philippo Gregorius, ex quo validius confletur Belgici Leonis frænum, profuit Religioni Belgarum. Hiſpaniæ.

In Germania verò triumphat beneficentia Gregoriana. Quid Germanici Collegii Alumni, Principis noſtri decus, ac deliciæ, Patriæ contuliſtis? Quid reliqua in Stiria, Auſtria, Bohemia, ſtatuta ab illo ſex fidei propugnacula? Numero palmarum obruimur, & vereor, ne dedecus inuram veſtræ virtuti, pauca ſolùm ex innumeris delibando. Sed profectò veſter in Gregorium amor, Germaniæ.

cujus

Digitized by Google

Laus Collegii Germanici, & Hũgarici. cujus immenſa decora, quæ ſuperſunt, hiſtorica ſaltem fide cogor innuere, parcit avaritiæ laudum, quas veſtra virtus exigeret. Si vos Perfidia oppugnatores exhorruit, ſi veſtræ Infulæ centum, ſi Electorum, ſi Martyrum Purpuræ, ſi excitatæ a vobis Academiæ, ſi exarata volumina, ſi militum acies inſtructæ, ingentia Fidei commoda pepererunt: ſi unus Moguntinus Elector tres integras rebelles Provincias Romæ, Cæloque redonavit, hæc peperit decora, has Provincias addidit Cælo Gregorius, cujus lacte crevit indoles generoſa Germaniæ.

Collegii Græcorum. Quid Ruſſia nobile membrum a Romano Capite olim ſejunctum? An non ad illius cultum a Græcis fuit traducta, quos aluit Romæ Gregorius? Ea ſolùm attingo, quæ regnante illo evenerunt, nam deinde, præter alios plurimos, Velaminus unus ferè tricies centena animorum millia revocavit ad Ovile Romani Paſtoris, dictus proinde ab Urbano Octavo Columna Fidei, & Athanaſius alter. Licet execrati vulneris obſtinata Sciſsio coaleſcere penitus recuſaverit, en ut regnans Romanis in collibus Draco ferè toti peperit Orientis Eccleſiæ ſalutem? En ut Conſtantinopolitanus Antiſtes excepto Gregorii nuntio hæreditarium faſtum illachrymat, & ſuperbam captivitatem? En, ut illi obſequatur, non Lutherianos tantummodo præcones à ſuis finibus procul amandat, ſed in illos calamum diſtringit acerrimè: Qua in Urbe Regia Orientis nobile Tem-

Orientales Præſules reſipiſcentes.

Templum attolli Catholicis Sacris in gratiam Gregorii ultro concedit Turcarum Tyrannus. En ut reliqui ferè omnes Romanæ Fidei diem quærunt Orienti ſuo tenebris inſepulto. Video Antiochenum Patriarcham ætate confectum, Meſopotamiæ Antiſtitem Neemetem, qui olim apud Turcas Chriſtianam Religionem ejuraverat, Syriæ Præſulem video, & Armeniæ, ſuum, & populorum ſuorum obſequium deferre Gregorio. Alii verò ad Orientem ſiti, ſi non per Paſtores ſuos, honeſtiſſima tamen Legatione Dei poteſtatem in Gregorio adorarunt. Venere odorati Sabæi, Arabes vagi, aſtrorum periti Chaldæi, Ægyptii divites, qui Nili beneficio ne Cælo quidem ſupplicant, Sinæ montis Incolæ, queis Divino diu conſortio viduatis fœliciores e Vaticano leges attulere Chriſti vernaculi Maronitæ, ex quibus unus anno, qui proximè eſt evolutus, nobilem Jacobiticæ gentis Provinciam, poſthumum altoris ſui Gregorii triumphum, attulit Vaticano.

Laus Maronitarũ Collegii.

Vos etiam in meridie caligantes Ætiopes animi nocte vultui concolores per Abyſſinorum Patriarcham oracula Romæ conſulitis. E Vaticano, non ex Atlante, aditum in Cælum quæritis Mauritani. Ita ne verò Moſchi reſponſa petunt ſuperbi, Tartari, & Indi? Vel ad illum ut veræ fidei Patrem cum Antiſtite Malabariæ properantes: vel propriam, non Vicariam Dei in Gregorio Divinitatem colentes cum Legatis Regum Cocini, & Ceilani, quos a Chriſti Sacris abhor-

Abyſſini, Moſchi, & Indi, Romam confugiunt.

abhorrentes, compulit in obſequium Romæ, quæ mira Principis noſtri Fama per omnium ora volitabat. Ex Occidentis porrò Solis India ut pretioſiores auro Peruviæ theſauros rapit, innumeros animos barbarorum! Ut Cæli fodinas ibidem aperit in Ephebæis erectis, in ſparſis per immanes illos terrarum tractus Præconibus Fidei! Quem idcirco Novum Orbem paulò ante Gregorii Principatum inventum eſſe crediderim, quia Pontifex inſtabat, cujus amori Mundus unus erat anguſtus beneficentiæ campus.

Gregorii Amor erga Anglos, quibus erectum ab illo Collegiũ celebratur.

Superes tantùm ab orbe toto diviſe Japon, & a Cælo nuper diviſe Britanne. Ut noſter cum Magno Gregorius ingemiſcit, quòd Anglorum plerique ſuos amplexus oderint, ſua beneficia! Dum tamen per illos, quos Romæ erudiit ad triumphos, innumeros Angelos ab ungue Tartarei prædonis abſtraxit: dum ex illis Quadraginta Purpuratos intulit Cælo, & hoc ſanguine Martyrum daturam brevi Gargaricas Fidei meſſes Britanniam fœcundavit, ut in melius nobiliſſimæ Inſulæ fata revocavit! Quid Scotiæ, quam noſtrorum hominum in Belgio Collegiis, hoc eſt, ut Alexander Farneſius dicere conſuevit, bellicis Fidei Munimentis armavit? Quid Hiberniæ, ad quam redituræ fidei aureum pontem erexit?

Ipſos Japones amplectitur.

Te verò, Japon, ultima appendix fugientis Naturæ, paternis ambit amplexibus Gregorius, tribuſque erectis Martyrum Seminariis rem Chriſtianam in illis terrarum finibus magnopere locupletat. Trium annorum

Digitized by Google

rum iter devorate, Regales Juvenes, ac trium Japoniæ Regum nobiliſſimi Oratores. Par vobis erit prœmium immenſi laboris, quod maximum Divinitatis inſtar in Gregorio poteritis intueri; & cum Sole naſcente veſtris e Regnis provolvi Principis illius ad pedes, quem quotidie, dum occidit, ſyderum Princeps adorat.

Et quando, Deus immortalis! hac amoris concertatione Mundus adoravit Proregem tuum? An non Gregorius veræ cultui Religionis, ac Romani Pontificis Auctoritati, grande peperit incrementum, & Imperium Amoris in Animos, qui cogi non poſſunt, æquavit Sacris viribus, quas habet in homines vel reluctantes? Enimverò dum Sacra ipſe Fidei monumenta percurrerem, Viroſque conſulerem Sacris in Hiſtoriis verſatiſsimos, vix ullus omnino Romanorum Pontificum occurrit, qui tot addiderit Vaticano Cultores, ac tot Syderibus exornaverit Cælum: quique Perituram, Æternamque hominum Fortunam fœlicius recreaverit. Uni decus Urbis ornatæ, alteri locupletatum Ærarium, illi Pontificiæ Ditionis incrementa, nominis vitam producunt: hunc ad unam, alteramve Provinciam deſtinati Fidei Præcones illuſtrant: alterum fœlicia Secula, quibus regnavit, quæque, illo vix conſcio, ab aliis allata ſunt commoda Reipublicæ. Poſtremò e ducentis ſupra triginta, qui ante Gregorium imperavere, Principibus extiterat nemo, qui Urbe Roma inſtaurata, & vix non iterum condita:

Colliguntur in unū modi, quibus Sacram Rempublicam inſtauravit.

amplificato Regno, Ærarioque Pontificis: immutatâ Pauperum, ornatâ Regum fortunâ: ſublatis e medio bellis innumeris: Seculis ordinatis: armatis Hoſtibus Fidei in barbaros Thraces, & diſtractis viribus Turcæ, omnibus, quas deinde retulimus, victoriis adornatis: ſuccilis innumeris hæreticæ Hydræ Capitibus: Tribus erectis ſupra viginti Fidei Propugnaculis, quorum imagines noſtris hic oculis blandiuntur: tribus Germaniæ Provinciis, Ruſſiâ, totoque ferme, olim divulſo, Oriente, ac Novo Orbe, receptis: adoptata egregia ſobole, quæ alias palmas meteret a ſe jam conſitas: relatis a quacumque parte terrarum triumphis ſuis: laureis mille additis Cælo: jactiſque innumeris poſthumæ ſeminibus fœlicitatis, Centum Pater artium, ſuis & volvendis Seculis, Terræ, Cæloque conſulendo, vel profuſo ſpiritu terrarum Orbem animaturus uſque ad ſenium Naturæ, ſeneſcentem Mundi vultum alacriori flore juventutis induerit.

Plurimùm eidem nocuit non conſulens Valetudini ſuæ.

Sed Mundi beneficentiſſimus Pater aliquando peccavit in publica commoda, & vix non omnia ſua dona corrupit, quando Mortem ad ſe accedere trepidantem, & imparem ferendis mortalium omnium in ſeſe odiis a Gregorii funere naſcituris, inopi nimium dape invitavit, religioſus cuſtos Quadraginta dierum Jejunii poſt annos quatuor ſupra octoginta: & magnanimis votis, quibus egregius ille ſpiritus, aſſuetus Orbem terrarum beneficiis percurrere, nobiliores ad Cælum

lum uſque volatus moliri prægeſtiebat. En ut a carcere diſſolvi cupit, qui aureis vinculis mortales omnes innexuit, ſeque Principem fortunâ ſuâ, Imperioque Mundi majorem oſtendit; carcer enim illi videbatur hæc Univerſitas rerum humanarum, quam animabat; cum Spiritus ille eſſet, & omnium Vita Regnorum. Tanto Rege ſuperba tellus invidiam Cælitum laceſſivit. Quocirca feriis Divino funeri ſacris, inter gemitus Naturæ Deo commorientis diurnis in tenebris audacem ictum cælari poſſe Mors credidit: Si Scytharum in morem ſupra benefici Principis feretrum confodere ſe ferro debuiſſent, quos ille beneficiis affecerat, totum propemodum cum Gregorio periiſſet Genus mortalium. Lugubrius extincto Deo parentatur, hoc adempto terris, additoque Syderibus Sole, quàm cum latuit, Sol hic brevi rediturus.

Expenduntur Circumſtantiæ Mortis ab illo obitæ.

Et Solis quidem curru, per auream amoris ſemitam Chriſtianis Heroibus deſtinatam, fertur ad ſydera, qui Solis beneficentiam ſuperavit; & diei ferè natalia in Japonia, quam donis illuſtraverat, aſſequutus, in currum inſilit Solis, illoque fertur ad immortales triumphos. En ut e Romano Capitolio Sanctus illum e Sanctiſſimi Franciſci familia Vir ad fœliciorem triumphi regiam delatum intuetur, antequam nuntius de Pontificia ægrotatione Romam funeſtaſſet, auditus affirmare: En ut Anima Pontificis Gregorii ab Angelis in Cælum defertur! Gratulor ſorti tuæ, Beatiſſime Princeps.

Et plauſus, quibus exceptum illum in Cælo fuiſſe piè credi poteſt.

Intueri mihi videor tuum in occurſum properantes acies Divorum innumeras, quibus immortalem fœlicitatem tua divina ſtudia pepererunt. En ut Lilia, quæ ſuo Gregorius auro rigavit, illius in ſinum ingerunt Virgines, ſuas palmas Martyres, ſuam lauream Sapientes. Quod triumphi genus quotidie celebrabitur, quò uſque Cælum Gregoriani Alumni frequentabunt. Auditis, ut illum humani generis Patrem, ut ab illo magis, quàm ab ullo mortalium, ſeſe dicant beatis Civibus locupletatos. Hi plauſus Principis noſtri enecant lachrymas ambitioſas augendi octogenarium fletum, quo Gregorio parentavimus, & prodigioſas querelas, quibus non omnes ſolummodo Reges, & reliquus populus, ſed & ſoluti a vinculis flevere noxii partam ab illius funere libertatem ſuam. Non ſuperbus luctus, at vota claudant commendationem Principis, quem ſua dona, & noſter amor vetant mori. Vincat famâ Gregorius reliquos Principes, quos collatis Mundo beneficiis ſuperavit.

Heroi-

Heroicam Magnanimitatem humillima Objurgatione dignam fuiſſe

IN

CLEMENTE X.

Pontifice Maximo

Sacrum Imperium recuſante.

ORATIO XX.

Dicta in Aula Maxima Collegii Romani.

AD PALUTIUM CARDINALEM DE ALTERIIS

In Corona ferè omnium, quotquot Romæ aderant, Præſulum Illuſtriſſimorum.

AD faſtigium dignitatis elata eſt Chriſtiana Religio, EE. Princeps: Salus publica triumphavit. Pontificem illum ab ulnis Cæli cunctantis extorſimus, quem nondum Sacro Purpuratorum Patrum Senatui aſcriptum, communia omnium præſagia, privata ſingu-

lorum ſtudia, & Regnatricis præſertim Urbis vota Divinitatis Vicarium deſignabant. Poſt diuturna Comitia, in quibus mora pretium addidit Electioni pulcherrimæ, Æmylium Cardinalem de Alteriis Divini Proregem Numinis adoramus. Si quis ex illa ſuperbiſſimorum hominum turba, quos naſci Reges oportuit, ea illos exagitat libido librandi fata Regnorum, incertus animi fluctuavit, an, ſingulari ſuffragatione præſentiſſimi Dei, Romani Pontifices renuntientur, illud in præſentia inficietur, ſi omnino e mentis ſtatu dejectus haberi velit. Cæleſtis Triumphum Providentiæ fuiſſe de Clemente eligendo conſenſionem animorum, ambigit nemo. Diutius pugnandum cum Modeſtia Principis fuit, quàm laborandum, ut in illum omnium ſuffragia conſpirarent. Intra breviſſimi temporis anguſtias initum eſt conſilium erigendi Chriſtianam Rempublicam, hunc illi Sacrorum Præſidem ſtatuendo; ſed plures horæ fluxerunt, dum precibus, querelis, lachrymis, injecto religionis metu, avertere a ſe ſummam fortunam contendit. Vicit publica Fauſtitas: & quandoquidem crimen eſſe dicebat, ſi cæteris ipſe præficeretur, Sanctiſſimo conſecrari crimine voluit Purpuratorum Senatus. Tuis Te armis aggredior, Sanctiſſime Princeps, & quoniam, ſuſcitato criminis metu, alios deterres, ne Tibi tradant Imperium, in medium affero præcipua nomina, quibus culpæ Tibi vertere debes hanc ipſam Imperii fugam. Quàm ineptus Orator videri poſ-

Clementis Electio fuit manifeſtus Providentiæ Divinæ Triũphus.

Afferentur Cauſæ, propter quas culpari poteſt diutiſſimè recuſatum ab illo Imperium.

ſum,

ſum, cui cum exultandum eſſet in ampliſſimo Egregii Principis laudum campo, eundem magni facinoris arguo? Sed enim cum illo humani generis nomine expoſtulandum eſt, quod, cum ſe ad Rempublicam acceſſurum negaret, propemodum funeſtavit. Neque temporis, & ingenii vitio deterendæ ſunt laudes, quas Clemens Optimus averſatur, quæque infinitæ cum ſint, nequeunt omnino breviſſimæ finibus orationis includi.

Ac primò quidem tam ſplendidè abutor Clementiâ Tuâ, Pontifex Optime, ut cum de ſeveriſſimo illo Tuo Sacri Regni contemptu dicturus unicè accedam, quemque multiplici de cauſa Tibi piaculo vertam, illum ſaltem admirari nolim, veluti fortis, magnique animi inſolitum documentum. Cum enim ab ineunte ætate horas quotidie plurimas Divinis Colloquiis conſecraveris, cui prodigioſa videri poſſit deſpicientia, quam exhibes, rerum humanarum? Illis, quibus intimæ cum Deo neceſſitudinis uſus interceſſit, quique contentione mentis aſſidua Seculis, & Imperiis immortalibus interſunt, parum pellacem ſui ſpeciem ingerunt ea, quæ cæteris hominibus eximia, & præclara videntur. Idcirco cum Divini jucunditate congreſſus in quàm longiſſimum tempus quotidie frui conſueveris, prodigii loco ducerem, niſi deſpicatui haberes ſuavem ſenſum, quo in animum illabi ſolet humani nectar Imperii. Verùm hoc ipſo nomine, plerique reponent, admiratio-

Fugâ hanc admirari nolumus.

Cur?

Cæleſtis Indoles SS. Patris.

rationem Clemens laceſſit, quia uſque adeo Cæleſtem indolem hauſit, ut vulgaria penè in illo videri debeant, quæ in cæteris ſunt prodigioſa mortalibus. Utcumque iſta ſe habeant; ſtupore certè defigere nullum debet Supremi honoris contemptus, quem in Te plerique ſuſpiciunt. Atque ut ſeriò cauſam ingrediar, admiratione potius unumquemque defigat multiplex criminis ſimilitudo, qua ſe Princeps Innocentiſſimus Sacrum Principatum ſubterfugiens obſtringere meditatur.

Non fine piaculo Româ hoc honore fraudabat.

Culpæ Tibi non darem injuriam, qua violare videris præclariſſimam Patriam, in Te, ſi annuas, regnaturam; niſi ejus damna eſſent pariter vulnera Reipublicæ, quæ ſolet egregiè temperari ab illis, qui primo Romani Solis intuitu, primoque hauſtu ſpiritus de hoc Cælo, humanis omnibus, & Divinis laudibus ornatiſſimo, virtutum illuſtria ſemina contrahunt, & ad Romanæ laudis, & veræ gloriæ ſtudium celebritate Majorum, & fama excitantur. Non arguerem conſilium fraudandi Nobiliſſimos Proavos Tuos honore illis in Te delato, niſi pietas in Parentes commendata nobis divinitus eſſet, & inſita penitus a natura: niſi ab iiſdem bellicoſiſſimis Viris, & Exercituum Imperatoribus aſſuetis mercari gloriam profuſione magnanimi ſanguinis edoctus fuiſſes non reſpuere decus ultro Tibi collatum; ſiquidem per urbanas artes ſtudia pacis agitare voluiſti: & niſi debuiſſes iiſdem ſolatium extinguendi in Te virilis præclariſſimi

Et nobiliſſimos Proavos ſuos.

ſimi germinis. Quod quidem non abs re contigiſſe crediderim, ſed quia Maximis Heroibus fœcunda majorem gignere ſtirps inclyta ultra non poterat. Sed hoc facilè dilues crimen, neque enim effœta dicenda eſt Arbor Regalis, in qua egregium alius lectiſſimæ Stirpis germen inſeritur. Nullus tamen non admiretur, quod, cum Duos Germanos Fratres ad Supremum Apoſtolici Principatus Apicem eximia Virtus, & publica deſtinatio invitaſſet, parum tamen abfuerit, quin præclara Domus hac laude deſtitueretur, cum alteri immaturæ Mortis invidia, ſuus alteri Pudor, & incredibilis Demiſſio animi Supremum ſacri honoris culmen ademiſſet.

Et extinguendũ in ſe Virile ſuorũ germen.

Ut ex hoc tamen fonte in Te non derivaveris noxam, aliunde magni criminis invidiâ flagrabis, eluſæ videlicet publicæ omnium hominum vocis, quæ haberi ſolet Divinum Oraculum. Sacram humani generis procurationem Tibi plurimorum Auguria decreverant, nec unquam de conferendo Reipublicæ Regimine Præluli nondum inter Purpuratos Patres relato adeo conſtans omnium animis inhæſit opinio. Camertes Antiſtes Optimus moderabaris: Non exiguam tantùm ſacræ Domus partem, (quam Italicum egregiæ illius Urbis indicat nomen,) ſed univerſum, quà latè patet, Chriſtianum Orbem temperandum a Te fama aſſerebat. Pontificis Nuntius Neapoli aderas. Præſenſere Cives illi Legationes a Te, rerum olim potito, deſtinandas ad potentiſ-

Et eludendam publicam omniũ vocem.

ſimos

ſimos Europæ Reges, imò etiam ad Sinas, & Braſilos ſacris legibus informandos. Deceſſoris Tui Cubiculi Præfectum agebas: Non Pontificiæ tantùm, ſed & Cæleſtes, quàmprimùm Fores a Te recludendæ omnium erant votum, & præſagium.

Fruſtra Ætatem prætendit, & fractas Senectutis incõmodis vires.

An verò ullo excuſationis clypeo a Te avertere poteris criminis notam, quam incurris, Dei, hominumque præſenſiones fruſtrare conatus? Ætatem prætendis, & fractas ſenectutis incommodis vires? Gravis illa quidem eſt, cum Seculi vel infortunia, vel crimina Tuam huc uſque eximiam virtutem Regno diſtulerint. Sed quò brevior futura eſſet uſura magnæ virtutis, eò ambitioſius expetenda eſſet a Republica Præſtantiſſimi Principis Virtus. Quid, quod brevem fore quis metuat fœlicitatem, quam prodigiosè nobis Cælum indulſit? Suorum munerum Superos optimos non pœnitebit. Oblatos Tibi certatim a ſubditis Populis annos vives. Conſuetum Alteriis Heroibus prætergredi Seculum. Ex quibus ille, quem Nobilem & Longævum Virum dicit inſcriptio ſepulchri in Templo D. Mariæ ſuper Minervam, attigit ætatis annum Decimum ſupra Centeſimum, ad eam uſque diem optima ſemper valetudine uſus. Nulla Tibi, Virtutis merito, ſunt Senectutis incommoda, quia nullo attrita luxu Juventus fuit. Pedibus incedis Tuis: Obequitantem Urbis pomærium vidimus nuper, cum Sacra Divorum Templa ſupplex inviſeres. Non Te obtundent Sacri Regiminis curæ, quia abhor-

Conſuetum Alteriis Heroibus prætergredi Seculum.

Viridis illius Senectus Præmium eximiæ Virtutis.

abhorrentem a voluptatibus vitam perpetuò ſequutus, & laboribus innutritus, continuatis negotiis, & in ſe quodam orbe redeuntibus ſemper exercitus es. Non infauſti, qui forte contingerent, rerum eventus perturbare poſſent acquieſcentem in decretis Divinis Sapientiam Tuam, & Mentem ab Olympi vertice adumbratam, quem nulli unquam ventorum, aut imbrium impetus concitarunt. Enimverò viridis ille, & integerrimi Corporis vigor, perpetuæ illæ Animi feriæ, & ſtatus honeſtiſſimæ quietis, & Alcedonia placidiſſimæ pacis, ſpòndent, Chriſtianam Rempublicam a Tuo Imperio diutiſſimè fortunandam. Fruſtra ergo Ætatem prætexis, ut a Te recuſatæ Tutelæ generis humani querelas amoliaris.

Diuturni Regni ſpes.

Non ſatis a cæteris dotibus munitum, adeoque imparem Te præclaro Muneri dicis, ut culpâ carere videaris? At nullus unquam eximium adeo præ ſe ſimilitudinis Divinæ ſpecimen tulit; ideoque nullum unquam major famæ conſtantia Divinis obeundis vicibus deſtinavit. Mitto inſtitutam a primis annis ſanctiſſimè vitam. Quid commemorem Sapientiam ſingularem, & omni doctrinarum genere excultam, iis præcipuè, quibus homines temperantur? Quid de ſolidiſſima in judicando prudentia loquar? Recenſebo cæteras dotes? Ingenium Clementiſſimum, & in quo difficile, & moroſum nihil, ſed nihil præterea molle, & in ipſa ſuavitate languidum, & remiſſum nihil: Honeſtatis denique perpetuum lumen, eodemque ſemper

Fruſtra imparem ſe Supremo Muneri dicit.

per tenore productum integerrimæ colorem vitæ?

Paucis plurima amplectar, ſi eorum Te Præſulum Ideam fuiſſe dixero, quos publica fauſtitas ad Sacrum Imperium depoſcit. Adeſte animis, Auditores, dum rem maximam paucis conficio. Si quis ad altiſſimum Exemplar conformet Romanum Pontificem, duas, ut arbitror, quæ raro conſortio conſpirant, in illo exiget dotes: Ut videlicet diuturno congreſſu Deum alloquutus perpetuò fuerit; qui enim alterius Principis partes ſumpturus eſt, illius ingenium, & indolem induiſſe penitus diuturna cum eodem conſuetudine debet: Utque in rebus humanis exercitatiſſimus ſit, ne plurimorum incommodo regnare diſcat in Regno. Ubi alteram ex his laudibus deſideres, vix parem invenies Imperio Ampliſſimo, & Sacroſancto. At ſi unquam mirabili fœdere convenerunt, ſupra votorum audaciam illas in Æmylio de Alteriis venerati ſunt, qui eundem, fruſtra reluctantem, Rempublicam capeſſere coegerunt. Vultis præteritas illius diurnas, nocturnaſque curas inſpiciamus? Planè vultis. Poſt nullas ferè veſpertinas epulas, breviſſima quiete contentus, unâ, vel alterâ poſt noctis medium horâ, vel ſumma hyeme, ſurgere conſuevit e ſtrato, & horas exinde plures protrahere cum Divinitate colloquium: Tum Sacras ad Aras ſummo mane religioſiſſimè, & ſæpe non ſine lachrymis, quotidie operari: Et univerſam deinde diem tranſigere in ærumnoſiſsimis laboribus

Mirificè in illo conſpirant Dotes duæ requiſitæ in Divinitatis Vicario.

Quo pacto partiri horas perpetuò conſuevit.

Digitized by Google

boribus pro cuſtodia publicæ rei: Sique ullum ab iis tempus vacaret, repetere ſtatim in ſacris precibus profuſam in ſe Numinis indulgentiam; adeo ut meminerim ante plures menſes me audire Præſulem Sapientiſsimum, aſſerentem: nullum ſibi unquam, ne ex ipſis quidem intra religioſa clauſtra receptis viris, innotuiſſe, qui majori Divini colloquii ſtudio, quàm Æmylius de Alteriis caperetur.

Diverſamne Sanctiſſimi Eccleſiæ Patres, dum in terris agerent, vitæ rationem inſtituerunt? Timida nimium, & exilis eſt oratio noſtra. Diverſam, prope dixerim, inſtituerent, ſi ex Divina digreſſi Romanam aulam repeterent Sanctiſſimi Patres? An perperam affirmavimus, Ideam Te, Cæleſtis Indolis Princeps, illorum Præſulum eſſe, quorum Imperio teneri ambit Orbis terrarum? Neque conſcientiæ motu conflictaris, dum in Tuum ſinum convolantem Rempublicam averſaris? Dum omnem lapidem moves, ne Tibi ſacrum decernatur Imperium? Neque enim Cunctatio illa Tua fuit, ſed Horror, & Execratio, & Animi Fuga, ſiquidem Corpus obſidentium Te Purpuratorum Principum Auguſtiſſimo carcere includebatur.

Ita Vitam inſtituerent Sanctitate præſtantes Pontifices.

Sed fruſtra in maximam notam incurris, molitus univerſum propemodum addictorum Chriſto hominum genus hac Tua repulſa conficere. Quamvis avia Sylvarum, & Montium concava Te abdidiſſent, prodigioſas, auſim dicere, rurſus Columbas, aut

Adeo neceſſaria ejus Virtus, ut Prodigiis

Digitized by Google

urgendus fuiſſet ad imperandum.

aut Cæleſtis ductum flammæ ſequuta; e latebris Te flagrantiſſima omnium ſtudia eruiſſent. Nimium quantum infauſti hujus Seculi intereſt ad gubernacula accedere virum, qui ad Divinæ ſimilitudinis indolem probè præcultus, & magna in orando facilitate Numinis uſus, conciliare Mortalibus Superos poſſit. Qui Princeps magnam ſemper habuit cum Divinitate rationem, omnia extorquebit ab eodem in ſe indulgentiſſimo Numine. Quicquid non rapiet Turca ob occupatam Cretam ſuperbiens; quicquid non atterent Scythæ, quicquid non turbabit Batavus; id penitus tribuetur Tibi opem ferenti Sanctiſsimis precibus Reipublicæ laboranti.

Reus fuiſſet Damni non vitati, & lucri non acquiſiti a S. Republica.

Infœlicium, quæ ab Eccleſia Divina avertere detrectabas, fatorum conſcientiâ oppreſſus fuiſſes: incurriſſes in crimen ejuſdem ſpoliatæ lucris innumeris; quibus Te regnante ditabitur. Si Tyranni barbari nobis inſtarent, Magnum illis Leonem objiceremus, quia parem in Te Cæleſtis Animi Conſtantiam intuemur. Si Principes, fidei ſuæ dedecus inurentes, Eccleſiæ dignitatem labefactare contenderent; in Te Septimi Gregorii Virile Robur, & Magnanimum Pectus experirentur. Si vigilem ſolicitudinem, & perpetuas curas infauſtum Seculum requirit in Principe, Magni Gregorii Vigilantiam deſiderabit nemo. Hujuſmodi commodis rem ſpoliatum publicam ibas, nec vocari formidabas in invidiam ejuſdem everſæ?

At-

Atque ut ex iis, quæ primos Sacri Principatus dies illuſtrabunt, exempla petam, fortaſſe non adimendi dicatis Divino cultui hominibus vectigalis, ſi a gubernaculis receſſiſſes, collata in Te culpa fuiſſet. Egregiam ſtatim publicæ fœlicitati navabis operam, Juſtitiæ curam avidè amplexus, moribus exornans, emendans legibus quæcumque corrupta, vel ægra eſſent in Sacro Regimine, & jacentem præſertim Virtutem extollens. Ad hanc erigendam cum Te induceret præclara Indoles Tua, & ad ſacra munera Viris optimè meritis, & a publico honore ceſſantibus conferenda, affinis culpæ omnino fuiſſes hoc illos præmio fraudando, dum adminiſtrationem ſuſcipere detrectabas.

Ex his lucris indicatur aliqua primos Imperii dies illuſtrantia.

Præſertim verò veniſſes in crimen erepti Reipublicæ Præſidis Eximii, Palutii Cardinalis de Alteriis, quem hìc univerſæ Urbis plauſus veneratur, quique illam Tuo ductu, Imperio, & Auſpicio præclariſſimè gerit. Quod aggrederis facinus, Pontifex Optime? Si tam illiberaliter Ipſe contemnis Imperium, hunc Virum Reipublicæ invidebas, Generis, Ingenii, Doctrinæ, Virtutis, Sapientiæ, Religionis, Honorum dignitate ſingularem, ac Romanæ Purpuræ ſplendore jamdiu florentem? Qui ſimilitudinem in ſe præſtantiſſimæ mentis Tuæ moribus effingit. Cui Vigor Principe dignus, & Juſtitiæ tenaciſſimum ſtudium indolem format, quam publica fauſtitas exigebat. Communibus omnium ſermonibus circumfertur

Præconium Palutii Cardinalis de Alteriis, quē non ſine crimine SacroRegimini eripuiſſet.

Digitized by Google

fertur Mens illa maximæ cujuslibet molis capax; Conſilia ſapientiſſimi oris, ſumma in conficiendis negotiis celeritas, qua oblata ſingulis munera geminantur, Æquabilis in utraque Fortuna tenor vitæ; Gratiſſimus Animus, ac Regalis; perpetua Studia publicæ rei bono addicta, Integerrimi, & Candidiſſimi Mores. Neque verò, ut in aliis Rempublicam aggreſſis, quònam evaſurus ſit, ſpe præcipimus; avidi expectamus; ſed intuemur jam aſſecutum apicem Imperatoriæ virtutis. Alios Regimen ipſum excoluit, donatos Purpurâ in aditu ipſo Regiminis; Hunc Purpurâ exornatum, & laudibus excultum omnibus Regnum accepit; ut proinde ineptum ſit admirari, quod in Republica temperanda, prima ipſa die conſtantem, & imminentem curis illuſtribus operam Magno Clementi præſtiterit; perinde ac ſi ad remi adminiſtrandam publicam ante plurimos annos ſe contuliſſet. Utcumque, Sanctiſſime Clemens, optimè de genere humano meritus ſis, nullo illud nomine magis obſtringitur Tibi; quàm quòd hunc Tecum Virum aſſidere clavo decreveris. Uſque adeo præſtat, præferendum omnibus eligi ex omnibus. Præſtat, Conſilii partum eſſe, veluti Deus ipſe Mente Sapientiam parit; a qua Regna omnia temperantur.

Hæc tu, a Sacro Imperio velis, remiſque, fugam capeſſens, Chriſtianæ rei commoda cum invideres, mirum, ac magnum a Te facinus adornatum fuiſſe abnues? Ita-

Digitized by Google

Itane verò quia Tecum pulcherrimo nexu conjunctæ erant illius virtutes, merito præmio fraudandas arbitrabaris? Perinde ac omnes in Te ipſo regnantes Cæleſtes dotes proculcabas. An in crimen venere Divinæ Virtutes, eò quòd in Tuo Animo Regiam ſtatuerint, ut proinde in Te coronari non poſſint?

Quid ſaltem in Te admiſit Chriſtiana Reſpublica, ut illi ſubtrahere debeas Triumphum, quo, Te renuntiato Pontifice, ſuis hoſtibus inſultabit? Dolore contabeſcet, furoris inſaniâ ringetur Hæreſis, dum audiet, tandem coactum præſidere rebus humanis Heroem, quem ipſa Invidia vereri ſemper coacta fuit, & in quo Sole ne fingi quidem labes ulla unquam potuit ab oculis venenatis. Hos Te Catholicæ Fidei Triumphos adimentem magni criminis conſcientia non percellit?

Subtrahere optabat Apoſtolicæ Cathedræ ſummum decus.

Quæ cum ita ſint, Chriſtianæ Reipublicæ nomine gratias agimus immortales Senatui Sapientiſſimo Purpuratorum Principum, quòd tutelam Sacrorum, & Chriſtiani Orbis fata ſuſcipere coegerint Meritiſſimum Virum, & gentibus vivere, non tamen oblitum ſui; nullus enim fœlicius Sempiternæ ſuæ conſulit Fœlicitati, quàm qui eandem cæteris omnibus mortalibus elaborat. Cur privatis Tuis affectibus blandirentur, cum Dei, hominumque ſententia fuerit, ut inſtaurandum Virtute Tua Regnum acciperes?

Gratiæ referunturSacro Senatui ob illius Electionem.

Spondetur eumdem in Imperio illum fore, qui fuit Pręſul; & Purpuratus.

Supereſt, ut in extrema Oratione ſpondeam Quiritibus; eundem Te in Regali Sacerdotio futurum; qui fuiſti Præſul, & Purpuratus. Utcumque vellet, nihil in Te poterit mutare Fortuna; nimium enim diu Sanctiſſimis moribus aſſueviſti. Nihil in Te quæſiti per ſimulationem decoris: nihil populis, & famæ plauſibus datum: unicum ſtudium diſſimulandi eximia ornamenta Animi Tui. Non prima tantùm ſpecie blandientes, ſed cordatas, & robuſtas in Te Virtutes adoramus. His indiget publica Fauſtitas: hæc Indoles eſt verè Romana: hanc Populi exigunt in Principe, qui non brevi deſituræ Famæ plauſus inanes in aditu Principatus mercetur ſibi, ſed ſolidam populis ſalutem; & incolumitatem reſtituat; cujus proles futura ſit ſui Nominis Immortalitas ambitu Seculorum omnium coronanda. Has Divinas Tuas Dotes, quas ne detereret, attingere non fuit auſa infantia noſtra, integras, illibataſque relinquimus iis, a quibus Magiſtris informamur; devinctiſſimis Tibi, qui earundem Hiſtoriâ Sacros Romanorum Pontificum faſtos mirificè locupletabunt. Tu verò, Pontificum Optime, & Humaniſſime, veniam dabis, ſi ob conſilium, quod iniveras, deſtituendi Chriſtianam Rempublicam Præſidio Tuo, magni Te criminis ipſius Reipublicæ nomine inſimulavimus.

He-

Digitized by Google

Heroicorum Pontificum Dotes Redivivæ

In Sanctiſſimo Domino CLEMENTE X.

ORATIO XXI.

Dicta in Templo S. Ignatii

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Ad Septemdecim S. R. E. Cardinales.

AMpliſſimum illud, Eminentiſſimi Principes, nobilis Vatis de illuſtri Duce præconium:

Quæ ſparguntur in omnes,
In te miſta fluunt, & quæ diviſa beatos
Efficiunt; collecta tenes:

vix ullius Chriſtianæ Reipublicæ Moderatoris cæleſtibus ornamentis aptari poteſt; cum arduum ſit omnium complexione meritorum ferè Divinum munus exæquare. Præclarè quidam adminiſtrarunt Sacrum Imperium? Sed ante videri potuerant illius ſtudio flagraſſe; nimium ſecura ſui virtute. Decus aliis contulit Eruditio? Sed non perinde doctis omnium artium principem imperandi Scientiam. Splendorem aliis Fœlicitas tribuit? Sed eandem inſignis fuiſſe Sanctimo-

Summopere arduum eſt laudum omnium Fœdus in Pontifice Maximo.

ſtimoniæ præmium exoptandum populis re-liquerunt. Privata virtus alios inſeruit Cælo? Sed publico eoſdem bono non adeo conſulentes extra ſe ipſos inquirere nequit fama. Tranquillis alios Temporibus egregiè temperata Chriſtiana Reſpublica poſteris commendavit? Sed aliquid ipſorum gloriæ orta deinde Bella ſubduxerunt. Copia, quies, & profana populorum ſalus aliis produxit nominis vitam? Sed Sacra illos animorum procuratio cæterorum vulgo nequaquam exemit. Suis alii temporibus egregiè proſpexerunt? Sed Hæredem ſui fœlicitatem poſteris minimè reliquerunt, relatis iis in Sacrum Purpuratorum Patrum Collegium, qui poſt ipſos ereptos e conſortio mortalium ſuſcipere meritò poſſent habenas Imperii. Clemantia quibuſdam, ſed non animi robur infractum, *chordas*, ut Apollonius inquit, *aut nimium intendens, aut nimium remittens*: nonnullis animi vires, & nervi, ſed non mite, ac beneficum ingenium, aditum aperuit ad regnum laudis immortale: his ætas devexa, infœlix, quo imperarunt, aliis tempus gloriam invidit. Vix ullus demum fuit ex Proregibus Divinitatis, cujus dotes celebrare aggreſſis quædam, quæ ipſius fulgori labem aliquam aſpergerent, diſſimulanda non fuerint Oratoribus. Sed ad noſtrum Heroum Phœnicem Clementiſſimum hominum Patrem, quem Sanctiſſimè regnantem diu ſydera terris indulgeant, illuſtrandum uſque adeo Virtutes omnes amico fœdere conſpirarunt, ut in ipſum confluant omnes,

Viguiſſe hoc Fœdus oſtendemus in Clemente X.

omnes, quarum ſingulæ alios præcipuos Chriſtiani Orbis Principes conſecrant admirationi mortalium. Ex iis tamen, cum innumeræ nos obſideant, eas tantùm innuam, quæ admirabilitatis plurimum habent. Innuam verò, cum infinitum ſit ſuis unamquamque coloribus pro dignitate ornatam in illuſtri ſole ſtatuere.

Ac primò quidem, ſi a Nobiliſſimi Generis claritate Sacris quibuſdam Principibus flos ingenitæ lucis acceſſit, quid Exercituum Imperatores, Purpuratos plurimos Patres, Stephanum Octavum Summum Pontificem recenſeam, Alteriæ Stirpis clariſſima Sydera? Quid inſolitum penitus referam decus, ut ſuæ ſint huic Cælo redimentes fraternum interitum Stellæ, deſtinatam videlicet alteri Sanctiſsimi Pontificis Germano fratri Joanni Baptiſtæ Cardinali a Publico plauſu Sacram humani Generis Præfecturam?

Ejus Generis Claritas.

Germanus illius Frater exiſtimatus Imperio dignus.

Fuere, qui, cum primùm Sacram Rempublicam Præſules attigerunt, maximam Virtute, & Sapientia excitaverint expectationem ſui, ideoque in iis exornandis gloriæ certamen iniverint, qui ante ipſos imperavere Pontifices? At Urbanus Octavus Æmylium de Alteriis regendis Provinciis, Eccleſiis adminiſtrandis, admovit: Eundem Æmiliæ pacandæ ſapientiſſimo conſilio deſtinavit, ſedando Terrarum Orbi proludentem. Sacrum, poſt Urbani deceſſum, Collegium ab illius ſapientia, & omnium animos rapientis indolis magnete frænandos

Magnæ illius Expectatio.

Exercita munera.

ad bellum ruentes Inſubriæ Principes ominatum, publico illum Decreto nobili Legationi præſecit. Cum Innocentii Decimi Nuntius Neapoli aderat, ad Civiles, quæ tunc coortæ ſunt, turbas compeſcendas ejus Prudentia, & Auctoritas plurimùm contulit. Amplisſimi Cætus, qui Sacros per univerſum Chriſtianum Orbem animorum Paſtores, & dicatos Divino cultui viros moderatur, A Secretis Æmylium elegit Alexander. Retulit demum ſuo primùm Cubiculo Præfectum Clemens Nonus inter Eccleſiæ Senatores.

Divinum conſiliũ de Sacra Purpura illi ſerò collata.

Neque verò veſtræ quicquam gloriæ detraxerim, Sapientisſimi noſtri Principis Deceſſores, quòd, cum ipſius Virtus eximia probè vobis comperta eſſet, tam ſerò ipſius conſortio Regale, a quo leguntur Arbitri Sacrorum, Collegium ornaveritis. Providentisſimo id Numinis conſilio contigiſſe crediderim, ut perhonorifica ipſius Fama latius interea manaret: utqne majorem admirationem laceſſerent illa, quæ ſerò coactus præeſſe rebus humanis inſtauraturus erat: & majus illi ſuo quaſi ſuffragio plaudentis Divinitatis argumentum eſſet, ipſius, ætate, ut videbatur, ultima renuntiati Pontificis diutisſimè productum Imperium. De quo unquam nondum Purpurâ exornato tam conſtans Sapientum animis inhæſit opinio de tribuendo eidem Vicario Divini Numinis Munere?

Conſtans fama de illo

Neque Sacra ſolummodo ipſius ſtudioſisſima Clauſtra teſtificatione præclara illius Vir-

Virtuti plaudebant; ſed Romana etiam, & exterorum Principum Aula: inter quos Ferdinandus Secundus Sapientiſſimus Hetruriæ Dux, lyncea mente pervadere arcanas etiam hominum dotes aſſuetus, Æmylio de Alteriis Præſuli Regale Sacerdotium ominabatur. Hinc porrò liquet, quod in minoribus Præfecturis exhibuerit ſpecimen Virtutis Heroicæ, cui exornandæ Romani fulgor Oſtri par videri non poterat. Hoc illi tandem injectum fuit, & nondum Purpureo Galero radiantem frontem triplex Corona ambivit.

nondū Cardinali eligendo in Summum Pontificem.

Nullus ante Regnum Famam Æmylii Præſulis ſuperavit? Quis porrò illius gloriam per plurima Secula æquaverat in aditu Principatus? Quis adeo, ut inquit ille, *Meruit regnare rogatus?* Quis ardentiori ſtudio abſtinere a ſe, fruſtra contemni dolentem, ſummam fortunam contendit? Quis triumphalibus adeò precibus? Quis tanta vi Cæleſtium lachrymarum a Collegis ſuis flagitavit, ut alios imponerent Solio? Quis altiſſima prope Divini animi demiſſione Religionis metum injicere ſtuduit illis, qui ſibi, ut ipſe quidem profitebatur, immerito imponere decreverant onus Angelicis quoque humeris formidandum? Quis alios Imperio pares facundius commendavit, dum ipſum Sapientiſſimi Patres flectere laborarent, eidemque ſupplicaret Orbis Terrarum, & Cælum, ne illis præeſſe dedignaretur? In abditas alii ſpeluncas receperint ſe. Auguſtus illius fugam carcer inhibuit. Pro-

Gloria Imperii diu ab illo recuſati.

digioſas cæteroqui Columbas, aut Cæleſtis ductum flammæ Sacri Principes proſequi debuiſſent, ut ſuis e latibulis illum eruerent.

Admittendi ſolummodo criminis metu, ſi diutius obſtitiſſet, victas manus dedit.

Publica tandem fauſtitas retulit palmam coacto Integerrimo Viro contrahendi, ſi diutius obſtitiſſet præſentiſſimi electioni illi Numinis Decreto, criminis metu, nutantia ipſo renuente Romanæ Rei fata ſuſcipere. Quod ſi prodigioſus fuit horror, & execratio ſummæ Fortunæ, inter Prodigia referendã non cenſeam moderationem animi ſingularem, qua erga Supremum faſtigium nihil afficitur? Qua nihil ex ipſius virtute fortuna decerpſit? Qua nullam inſontem oblectationem animi, nullum ſui compendium ſumit ex Regno? Adeout nullus e Populo ſuas cum Principe delicias immutaret. Qua flores nullos, at ſpinas tantummodo Imperii vindicat ſibi; licet ipſæ vix poſſint cæleſtem ipſius animum vulnerare? Qua mitiſſimo, & humaniſſimo Ingenio mortales omnes amplectitur, Paterno ſtudio ſe Paſtor Optimus ovibus ſuis indulget? Beneficentiſſima Indole in uberẽ gratiarum imbrem effundi prægeſtit? Utque alienæ inopiæ, occulta plerumque largitione, in ſummis Ærarii anguſtiis proſpiciat, vix quinque quotidie denarios numos ſuas in dapes erogari permittit? Profectò licet larga non eſſet aurea pluvia, qua juvans hic hominum Pater defluit in Pauperum ſinum: licet hac etiam laude vinci cæterorum Pontificum liberalitatem non affirmarent Sacræ Pecuniæ diribitores; Heroi-

Nullum ſui commodum uſurpat ex Regno.

Munificentia erga alios, erga ſe mira Parſimonia.

ſæ tamen munificentiæ palmam ſupra cæteros Principes illi tribueret mirabilis Parſimonia, ex quo inſolito ærario, cum aliud propemodum exareſcat, ſibi ſubtrahit illa, quæ aliis elargitur.

Qui hoc cæleſti amore illum, cujus partes obit, in Egentibus Aſſertorem humanæ Salutis proſequitur, qua eidem ſuo Numini Charitate inhæreat, teſtatur perpetuum orandi ſtudium, quo, per noctem præſertim, horas plurimas fruitur Concilio Beatorum, ac Divinum quotidie Sacras ad Aras Parenti Filium conſecrat religioſiſſimè.

Ardentiſſimum orandi ſtudium.

Sed enim privata hæc dixeris ornamenta, quibus ab ineunte ætate uberi Divinorum munerum fonte lactatus noſtri Principis animus conſuetum etiam in Regno pabulum ſtudioſiſſimè inquirit. Ita ne verò privatum decus in Sacrorum Præſide, nihilque conferens in publicum bonum, arbitraris hunc ipſum ardorem placandi humano generi per Sacras preces irati Dei? Neque ſpectat ad publicas illius, qui alterius Principis munere fungitur, curas, ut ejus frequenter Oraculum conſulat ad ea decernenda, quæ publico illius vice adminiſtrati Regni bono conducunt? Quæ Religione præſtantior Virtus in Sacro Chriſtiani Orbis Patre ſpectari poteſt? Quæ plures evexit ad Sydera, & Aris impoſuit Pontifices divina virtus? Ut ex hac vires, & robur trahit quicquid in commune commodum illi decernunt magnum & amplum! Ut ex hac alitur quicquid publicæ ſpei communi voto fovetur! Ut

Hęc cenſenda nõ ſunt privata Principis decora.

hæc

hæc aurea noſtræ fœlicitatis fodina eſt! Ut hinc oritur ſalus, & incolumitas Populorum, adeo ut deponendas apud Deos Urbes dixerit Themiſtocles bellicoſiſſimus Vir! Ut hinc ipſæ victoriæ naſcuntur, perinde ac palmam ex Auguſti ara prodeuntem mirati ſunt Tarraconenſes Cives!

Collata divinitus ejus precibus dona.

Si proinde ſub fauſtiſſimo Clementis Imperio compreſſam hoſtis Othomani ſuperbiam: sì fractam Hæreſim, cum qua nuper audaciſſima penè paciſci compulſi ſumus, & virulentas in ſinu viperas enutrire: ſi copiam, incolumitatem, quietem Pontificiæ Ditionis: ſi Clementis arbitrio divinitus indultos ſalutares imbres: ſi communis inter Chriſtianos Principes conflandæ Pacis hilarem ſpem: ſi Pietatis inſigne ſtudium Sanctiori Anno: ſi demum innumera commoda, uſu varia, genere divina, regnante Sanctiſſimo Principe gratulari poſſumus Orbi Terrarum, ea profectò incredibili Religioni, & exorandi Numinis ardori, quo Clemens Optimus flagrat, referemus accepta.

Partitio publicarum laudũ, quæ in Sacrorũ Principe requiſitæ in illum confluxerunt omnes.

Jam verò quia privata hæc decora cenſentur ab inexpertis Sacri Regiminis, quas, amabo, Imperatorias dotes iidem requirunt in Pontifice Auguſtiſſimo, qui ſuo quaſi jure præ cæteris immortalis Famæ Regnum ingredi promereatur: neque ſolùm integritate vitæ, ut Cato, ſed etiam munificentiâ, ut Cæſar, (cum hiſtoricorum Principe loquor) magnus haberi poſſit? An ut Urbis, & cæteræ Pontificiæ Ditionis Temporarium Commodum? An ut Sacrum Univerſi

verſi Orbis bonum egregiè procuret? An ut Chriſtianos Principes, atque Reges ſingulari quodam cultu habeat obſequentes? An ut nihil ab aliorum potentia Præſidi Sacrorum formidinis incuti poſſit? An ut futuræ etiam hominum fœlicitati proſpiciat, optimorum Seminarium Pontificum in ijs, quos Purpurâ exornat, inſtituendo? An ut acerrimum Hæreſi bellum indicat, & plurimos e Tartareæ illius hydræ faucibus abſtractos in ſinum reducat parentis Eccleſiæ? An ut hoſtis infenſiſſimi Chriſtianorum Othomani Tyranni frangat audaciam? An demum ut cætera Imperii fauſtitate oſtendat aſtipulantem ſibi hoc, ut ita dicam, fœlicis Regiminis cæleſti plauſu divinitatem? Hæ, ut ego quidem arbitror, præcipuæ ſunt Heroicorum Pontificum dotes, quæ ſelectos e cæteris ſaluberrimos Orbi Chriſtiano Patres in Immortalitatis templo ſtatuunt velut Ideas Principum cæterorum. Ex his una, vel altera, utcumque deſideratæ ſint reliquæ, primæ notæ Sydera Romani Cæli commendant? Ad Clementem exornandum omnes omnino hæ Charites conſpirarunt.

Quantum profuit Urbi, & univerſæ Pontificiæ Ditioni.

Urbis, & Pontificiæ Ditionis præſenti fœlicitati conſulere quàm arduum erat, Deus immortalis! quando Æmylius de Alteriis ſubire coactus eſt culmen Imperii, cum ob Cretenſe Bellum, aliaſque antiquiores cauſas inopiâ ſummâ conflictaretur ærarium. Quando tamen major Annonæ ubertas Urbem erexit! Quæ verò Populo excitaret horrea, quos fontes in Urbem induceret, ſi facul-

facultas adeſſet ab inopia obſtrepentis Pontificiæ gazæ munificentiſſimus Princeps, qui cæleſtibus nuper fontibus campos lactavit, cum ſterilitatis metum arens aliquandiu tellus animis iniiciebat? Qua nos formidine Cælum afflavit, ut innoteſceret vigor omnipotens Optimi Principis, qui ſtatim atque invitandam Sacris precibus pluviam nobis indixit, ſuis ipſe votis fertiles nubes aperuit; ipſo enim invito nihil ſibi licere volunt irata mortalibus ſydera.

Incommoda, quæ ab illa avertit.

In aliis Bella regnis deſæviunt: Aliud pugnantes aves Cælum funeſtant. Vix Romæ videndam ſe præbuit properans ad alios Populos percellendos cæleſtis flamma. Alia cuduntur in finitimos fulmina, quàm quæ prope Siculum littus fabuloſi Cyclopes in antro Liparæ moliebantur. At nos in ſuaviſsimæ Pacis gremio conquieſcimus.

SanctusAnnus ſanctiſſimè celebratus.

Majus Maximo Antiſtiti decus affert quæſita Populis amplificato Divino Cultu, & pacato per voluntaria reſipiſcentium animorum ſupplicia Numine fœlicitas æviterna? Quid hìc ego Sanctiorem Annum ſanctiſſimè nuper a Clemente celebratum admirer, quo, licet univerſa propemodum flagrante Bellis Europa, vis tanta mortalium Romam confluxit? An unquam tot ſolenni, & publico ritu ſupplicantium agmina, & vel ab ipſo ultimo Septemtrione digreſſa, Romana Templa frequentarunt? An amantius, & liberalius unquam excepta tot centena peregrinorum hominum millia? An unquam ab egentium pedibus nobilis pulvis tam ſplendidè

didè fuit excuſſus, cum Romani Principes, Purpurati Patres, & ipſæ Auguſtæ Reginæ triumphales nuper iiſdem manus admoverint? Num verò frequentius ab aliis Arbitris ſacrarum rerum uſurpatæ Claves, quæ revocatis in gratiam Divinitatis hominibus Cælum aperiunt, occludunt Tartara, quàm ab Optimo Principe, qui ſecum univerſum Chriſtianum Orbem ſyderibus flagrat inferre?

Quis magis Divinum cultum amplificavit, præclarè de cæleſtibus Regibus promeritus, ut inſolitis illi ſubſidiis Sacram Rempublicam tueantur? Præter plurimos, quibus majora Sacra decrevit, ac plures, quos illuſtravit laureâ Beatitatis, una eademque die in Sanctorum album optimo jure quinque illos retulit præſtantiſsimos Cæli Proceres, quorum ipſe Divinas Virtutes egregiè ſuis moribus repræſentat; nam fretus certâ fiduciâ nunquam defuturam ſibi cæleſtem opem præcipit cum Cajetano: plurimas quotidie cum Franciſco Borgia Divinis Colloquiis horas indulget: omni ſtudio Sacrum Imperium cum Philippo Benitio ſubterfugit: cum Ludovico, cui venenum innoxium barbari propinarunt, amara curarum incolumis haurit: ipſumque pariter cum Roſa innumeris aculeis ingratiſsima Corona transfigit. Auctus Divorum Cultus.

Sedenim Cæleſtes populis theſauros ingerere, immortale Divis imponere Diadema Virtutis, pronum, inquis, eſt Romano Pontifici. Alia ſunt, quæ adamantinum Conſtantia, & Magnanimitas.

exi-

exigant robur, argumenta ſtrenuitatis heroicæ: ut videlicet non conſuetus ſolummodo, ſed exortus a Fama inſolitæ cujuſdam conſtantiæ, & magnanimitatis præſtantior illi cultus a Chriſtianis Principibus; atque Regibus deferatur. Ita ne verò ad ea ſaltem innuenda; in quibus triumphare poſſet, orationem invitas; quicumque ſis Politicæ Sapientiæ Magiſter? Num extorqueri ea, quæ cum æquitate pugnare ipſius ſapientiæ videntur, conſiliis innumeris, incredibili negotiorum, & curarum mole, ferè ineluctabilibus precibus, ab invicto Clementiſſimi Principis ingenio poſſunt? Quis generoſius obſtat? Quis fœlicius diſſipat animorum nubes?

Præclara Electio S.R.E Cardinalium.

His artibus ſuorum temporum fauſtitati: ut verò producendæ, poſtquam illum ferò receperint ſydera, hominum fœlicitati conſuluit? Quos Oſtro Regali donavit, egregiè præſtans dote illa; quam maximam dixit in Principe illuſtris Vates; ut nimirum noverit ſuos? An unquam fulgentiora Nobilitatis, aut Sapientiæ, aut Virtutis, aut Meritorum lumina evocata ad Purpurati Cæli claritatem? In partem verò Re-

Præconium Palutii Cardin. de Alteriis vocati in partem curarum.

giminis, & curarum, an non ille aſcitus Incomparabilis Princeps; quem ipſi Divino Atlanti Sacrum Imperium renuenti ſtrenuiſſimum Herculem Collegæ obtulerant, cujus præcelſa mens omnibus imperandi artibus præclarè munita, eaſque conferens incredibili ſolicitudine; omniumque plauſu, & admiratione in publicum bonum, inſtar Cæ-
leſtium

leſtium Orbium, perpetuo curarum motu terris largitur beneficum jubar.

Supereſt, quod erat in partitione poſtremum, amplificatus per receptas in ſinum, quas Hæreſis Hydra veneno imbuerat, extorres oves Eccleſiæ limes, atque fracta cornua Turcarum Tyranni, quæ laus magnis quibuſdam vices Dei Optimi Maximi gerentibus Principibus ſplendorem peperit immortalem. Et cum Hæreſi quidem quo pacto pugnandum Clementi fuit? An erectis Nationum Collegiis, quas illa Tartarea peſtis infecit? At excitata illa jam extant: neque in hoc articulo peſſimè a pecunia valentis ærarii alia fundare integrum eſt? An expeditis in Hæretica Regna militum Sacrorum agminibus? At hi plurimi legati ab illo, aliiſque Pontificibus pro Catholica re præclarè pugnant. Profectò duæ tantùm ſupererant artes ad elidendas penitus illius portenti fauces, quas Cæleſti Sapientia Clemens inivit. Ut ſcilicet ſingularis amoris argumenta Principibus illis exhiberentur, qui vel ad Romana Sacra, elata cæteris Religionis face, tranſiverunt: vel plurimis egregiè navatâ operâ reſipiſcentium manipulis Romanum horreum locupletarunt: utque illis, qui Romani Patris ad pedes accidunt recentes filii, amantiſſimum Hoſpitium præberetur.

Multiplex Hęreſis evertendæ ſtudium.

Egregiè præſtita duo, quæ ſupererant ad eam profligandam.

Hæc verò quàm ſplendidè præſtitit Pontifex Sapientiſſimus! Quo ille amore dignatur Auguſtiſsimam illam Heroinam, quæ Catholicæ Fidei triumphus eſt, & perduellium

Amor erga Chriſtinam Svecorum Reginam.

lium flagellum? Quæ incredibili Parentis Optimi ſtudio incenſa plauſus illi nuper dedit: revocata ab illo aurea ſecula exquiſitis modulis gratulata eſt Urbi: per ſuæ vocis interpretes Oratores illi Panegyricos dixit: illum Sacra limina religioſo ritu aperientem ab oſoribus Romanæ fidei Dynaſtis compulit adorari.

Præmium collatũ inſigni Hæreſis Impugnatori Cardinali Ovardo.

At dum alterum regii Sanguinis Principem, præclarè de Catholica Religione promeritum, onuſtum exuviis ereptis Tartaro, e diviſis non tantùm ab Orbe reliquo; ſed etiam a Cælo Regnis Purpurâ ornatum in Quirinalem Regiam induxit, quàm illuſtre ſpecimen dedit ſitis illius, qua flagrat, Hæreſis debellandæ, dum hos egregio pugili Orthodoxæ cauſæ virtutis triumphos decrevit!

Hoſpitium conditũ accedentibus ad Catholicam Fidem.

Quod verò recedentibus ab impia ſuperſtitione quibuslibet e regnis percommodum Hoſpitium in Urbe condidit, an non omnium animis cœleſte calcar infixit, ut feſtinent amantiſsimi Parentis ad pedes? Cælum illis alii Principes Optimi recludebant, exceptis in ſinum pugnantis Eccleſiæ: & in hoc iiſdem collato munere acquieſcentes, vix quicquam porrò ulterius a ſe præſtandum arbitrabantur. At plurimos futuræ metus inopiæ, & conſanguineorum furor, a divino reſipiſcendi conſilio detorquebat. Nunc verò cum ſtudioſiſſimè inquiruntur à nobiliſsimis viris; humaniſsimè alliciuntur: in percommodum Pontificia liberalitate diverſorium inducuntur; dum omnia illis

præſtò

Digitized by Google

præſtò ſunt vitæ præſidia: ad nobiles Artes, ad Militiam, ad Aulas, ad Clauſtra, pro cujuſque ingenio, vel merito, ſingulis aditus aperitur: dum, qui regredi ſine Fidei diſcrimine poſſunt in Patriam, ut ad ſimilem ſuos fortunam laceſſant, commeatu ſplendidè muniuntur: quàm alacrius illi confluunt ad Vaticanum! Quo lactantur illicio? Qua paternæ Romani Pontificis Charitatis famâ ſuos erigunt cives! Quid excogitari divinius poterat? Quid inſtitui ſapientius? Incaſſum aliis Principibus hæc fuit oblata gloria. Tibi debebatur, verè Maxime, verè Sanctiſſime Clemens: cui quæcumque temporum iniquitas victa ſuccubuit, ut poſſes: cæleſtis pietas, & amplitudo animi perſuaſit, ut velles hoc aggredi opus heroicum, quod auctum in dies fœlicibus incrementis illuſtriorem fortaſſe, quàm ab aliis Principibus pro Catholica re inita conſilia, excitatæ moles, impenſæ opes, Conditori ſuo coronam imponet.

Quàm magna ex hoc parta commoda.

Non abs re tuum revocandi ab interitu ſaucios ab Errore nefario populos flagrantiſſimum ſtudium frequenti eorumdem ad integerrimam fidem acceſſione muneratur Deus. Quot in callem ſalutis regreſſos Hungaria, quot Bohemia, quot reliqua Germaniæ Regna, quot vidit Gallia! Quot peperit Cælo Britannos Heros ille, qui, ut Sacro pro Vaticano certamine Fiſcheros, Polos, & Alanos fuerat æmulatus, ita præmiis æquandus iiſdem erat! Ut in præſentia jacet inglorium Lernæum illud portentum,

Magna reſipiſcẽtium vis illo regnante.

K quod

quod plurima nuper erexerat capita, eam diſſimulato veneno formidinem Urbi afflantia, ut blanditiis potius delinienda nonnulli perperam opinarentur, ne atrocius ſævirent, quàm ferro, & igne invadenda, ne diſcerpere poſſent incautos?

Averſa pericula, quæ nobis impēdebant poſt captam a Turcis Cretam.

Qui tam ſtrenuè congrederis cum extinguenda quamprimùm penitus Hydra Perfidiæ, an Cerberum Othomanum formidas, in quem exaturatum infœlici Cretenſi Regno, & in ipſam Italiam tartareas fauces exertantem, incidiſti? Quin potius non modò ſuperbiſſima Luna tentare nihil eſt auſa contra florentiſſimas Provincias, quas propius illuſtrant Argentea Sydera, & lucem Syderibus afferens Romanus Sol; ſed etiam cum bellicam contra gelida, & penitus ab Urbe diſtantia Regna tempeſtatem excitaverit, nullum tamen armis, vix ullum fraude, pretium ſceleris tulit. Ut ſubvertendum penitus illud ad Septentrionem Propugnaculum Fidei, Poloniam, plurimi trepidabant, cum proditores Coſacchi Bizantio adhæſerant: plura Tartarorum Centena millia ſub ſignis erant; ſuperbus everſâ Cretâ Viſirius, nimiumque noſtro malo edoctus vincendi artes potentiſſimi Imperii vires, & nervos Exercituum omnes impulerat in Poloniam, civilibus turbis exagitatam, quæ ſuum potius per inteſtina prælia, quàm Turcarum irruentium excidium ambire videbatur.

Placandi erant Superi fortiſſimo illi Regno, quod in ſuam ruinam furiæ civiles incende-

cenderant? Placavit Clemens perpetuis precibus ſuis omnia extorquentibus a prono in ſua vota Numine, & indictis publicis ſupplicationibus ad Poloniæ Præſides Hyacinthum, & Stanislaos, alioſque Divos, ipſorumque Reginam Arbitram Filii. Armandum erat Cælum in barbaros hoſtes viribus, & numero ſuperbientes? Cæleſte recluſit armamentarium Clemens, & præſentiſſimos per manifeſta prodigia Polonorum agminibus Cæleſtes Heroes immiſcuit: ut æquiſſimo jure ipſi conſecraverit fortiſſimus tunc Imperator, nunc Sapientiſſimus Rex, hoſtibus erepta Vexilla, quæ ipſe Vaticano e tholo religioſè ſuſpendit. Frænandæ erant vergentes in interitum patriæ Seditiones infauſtæ? Magna ex parte ſedavit Clemens, datis ad Primores Regni Literis Pontificiis, & immiſſo prudentiſſimo Nuntio, qui tractandorum animorum peritiâ, & Exemplo magnanimo, quo argenteum ſuæ menſæ apparatum obtulit ad conflandam in uſus belli pecuniam, ad hoc ipſum præſtandum Regni Proceres impulit, conſpirantibus animis ad Communis hoſtis perniciem inflammatos. Magna vis auri deerat ad Exercitus conſcribendos, exhauſto aliis bellis olim opulentiſſimo Regno. Suppeditavit Clemens, cujus profectò aureis haſtis magis, quàm æneis Polonorum armis, fracta eſt Othomani hoſtis audacia. Ut brevi turbo ille detonuit! Ut jugum Poloniæ minatus Viſirius, oblata Sarmatico Regnatori Veſte, quemque fiduciariis Principibus largiri ſolet, Enſe cum

Multipliciter cõtra illos Cælum armavit Clemens.

Laus Franciſci Bouviſii Pontificii Nuntii, deinde S.R.E. Cardinalis.

Fracta Turcarũ audacia.

capulo gemmis intexto, rejecta probroſa munera frendens recepit! Ut indecoro in Orientem reditu ſuas laureas dedecoravit! Ut Famam in præſentia non conſulit Orbis Terrarum, quæ recentem hunc Xerſem, aut Alexandrum, nequidquam execrata ſuſpiciebat! Quis illius furias conſopivit? Quis Cypro frangendum dedit everſorem Cretæ? Quis Civiles in imbellem ſuum Principem, an puerilem Alumnum, turbas metuentem procul Bizantio diſtinet exulem a Principe Tyrannici Imperii Urbe? Conſopivit, infregit, avertit Clemens, cujus in Sacro, & Divino conclavi cæleſtia cuduntur fulmina in hoſtes Fidei.

Fauſtitas hæc tribuẽda Põtificis Maximi Sãctimoniæ.

Hæc in debellandis Oſoribus Chriſtiani nominis, & in aliis omnibus imperandi artibus, in quibus honor, & dignitas Sacri Regiminis ſita eſt, eximia Fœlicitas, ſi ſpectaretur in Principe, quem ſingularis quædam Sanctitas Morum, & Vitæ non oſtenderet gratiſſimum Cælo, profectò meos admodum oculos minimè caperet; cum fœliciſſimos etiam dixerit Populus Quiritum Syllas, & Auguſtos, cæleſtem iram criminibus provocantes, innumeros crudeli ſtrage mortales, jugo pátriam Rempublicam opprimentes. *Sed* cum de præſtanti Regnantum Virtute certò liquet, tunc illi, veluti divinitus collatum præmium, tribuenda eſt eximia fauſtitas Populorum. Pernego illud, quod cum in tui PompeiiMagni laudibus exultares, affirmaſti, Cicero: præſtari videlicet de ſe ipſo a nullo poſſe Fœlicitatem. Et ſibi,

Digitized by Google

ſibi, & populo, quem Cæleſti Regimine temperat, illam excelſæ Clementis Maximi, Fortunæ imperantis, Virtutes pepererunt: cujus idcirco Dotes exoſculari populus debet, & mortalem quandam ejuſdem, qui Mundi tutela eſt, Divinitatem obſequio prope Divino venerari.

Uſque adeo ſapiens, tranquillum, conſtans, amplificatum, ac Cæleſti ſimillimum Regimen, ſapientum animos admiratione ſuſpenderet, etiam ſi ætate, ac laboribus infractus Princeps gentibus univerſis jura diſtribueret, oracula redderet, exciperet, ubi ſuum in ſinum confugit, Orbem terrarum. Nunc verò cum idipſum præſtet obrutus annis, & exantlatis perpetuò laborioſiſſimis muneribus, & in ſe redeuntium curarum oceanum ſemper emenſus Sanctiſſimus Senex, quantò præſtantior ex hoc fonte admirabilitas exoritur, atque dignitas? Hæc etiam Senii virentis inconceſſa pleriſque fœlicitas non adeo Syderibus, ſub quorum Regno exortus in lucem fuit optimus mortalium Parens, & nobiliſsimis Proavis conſuetis prætergredi Seculum vertenda eſt, ut perpetuæ Virtutis exercitationi: Adoleſcentiæ, quæ nunquam in ſcopulos incidens, aut Sirenes Integritatis naufragium fecit: incredibili Moderationi, & Æquanimitati in utraque fortuna, & compreſſæ perpetuò Votorum audaciæ, quæ niſi frænentur, ſibi ſunt ipſa ſupplicium; cum, licet plurimis nimium, nulli ſatis tribuere ſydera videantur: excelſo altioris Olympo Men-

Amplificatum decus præſtantis Regiminis a Sanctiſſimi Patris Senectute.

Hæc ipſa cenſenda eſt Prœmium ſummæ Virtutis.

Digitized by Google

Cauſæ, propter quas protrahendum ævum Sanctiſſimi Clementis ſperandum erat.

tis faſtigio, cui nulli turbines, fulmina nulla invident ſerenum diem, ad quem nulla tempeſtas rerum humanarum erigitur: in Divinis perpetuò conſiliis Cæleſti quadam ſecuritate acquieſcenti animo: immodicum nunquam in gaudium, vitæ venenum, effuſo pectori, niſi quod progignit Virtus veræ lætitiæ fons: ne ipſius quidem Vitæ nimium ſolicito ſtudio, cum labori nulli, aut incõmodo, ac frequenter ne ſeverioribus quidem Jejuniis ætate devexa parcat: beneficentiſsimæ Indoli, cui ut prodeſſe pluribus poſsit diuturnam plerumque temporis uſuram vota populorum, bonique Superi largiuntur; Æquitati, quam ut conferat Virtuti, & Sapientiæ promerita pręmia, ferè immortalem eſſe intereſt publicæ rei: ſingulari novo cultu augendi Cælites propenſioni religioſiſsimi animi, quam diu præeſſe Sacris expedit iis, quibus decreturus eſt Cæleſtes honores: ac præſertim horrori ac fugæ, qua Sacrum Imperium averſatus eſt, quod diutiſsimè ab illo ferri fortaſſe decrevit Deus, qui ardentiſsimo ſtudio Sacerdotii Regalis apicem ſubterfugit; ut erudiat poſteros, quàm jucundum Cælo ſit, quod nihil a mortali ſplendore hominum animi perſtringantur.

Negatur eumdem videri potuiſſe confectũ ætate.

Sed in extrema Oratione inficior, quod perperam affirmavi. Ætate confectum dixi vegeto, inſigni, ac propemodum cæleſti corporis, animique robore præditum Principem? Cui mentis incredibilis vigor? cui tanta, dum ſe adeuntes excipit humaniſsimè, feſtivitas, & majeſtati ſplendorem, ac decus

decus conferens prope juvenilis alacritas, ut Senectutis ęrumnis obnoxium pernegent quicumque ab illius alloquio digreſsi nobiles Aulicos admirabundi conveniunt. Enimverò improbi voti, vel audacis ſpei nullus inſimulari poſsit, ſi plures adhuc fœliciſsimi Imperii annos ominetur huic Alitum Principi ætatem & vires inſtauranti, quia Æternum perpetuò Solem oculis inconniventibus intuetur: huic Heroum Phœnici, ut cæteris alios dotibus, ſic & annorum ſerie ſuperanti: Magnò huic Reparatoris noſtri Vicario, in quem, ſicut ferè Divinum in modum confluere vidimus ſparſas per alios præſtantiſsimos Dei munere perfunctos Principes prærogativas, ita quædam eidem debetur Immortalitas prope Divina.

Digitized by Google

Regiminis præclari Securitas

IN

ALEXANDRO VIII.

Pontifice Maximo

Ex actis ante Regnum, & primis Imperii diebus.

ORATIO XXII.

Dicta in Templo S. Athanaſii.

POſt duo tandem Secula, & quinque præterea luſtra nulli ex Regio Venetorum Senatu præbuiſſe Regimen Apoſtolicæ Navis Sacrum Purpuratorum Patrum Collegium *glorioſè pœnituit*, Eminentiſſimi Principes. Petrus imperat verè optimus Otthobonus, quem non præeſſe Sacræ Reipublicæ tanta omnes admiratione corripiebantur, quanta ſuſpendebat olim non intuitos in Capitolio Simulachrum Catonis. Octavus regnat

gnat verè Maximus Alexander, cujus Auſpicia eos deſpondent Chriſtianis Principibus de Barbarie Othomanna Triumphos, quibus comparatæ videri poſſint Præludia, & Rudimenta, quas huc uſque retulimus, Palmæ: perinde ac Philippi Trophæa fuerunt ſubluſtris Aurora diei fulgentiſſimæ, qua Macedo inclaruit Alexander. Omnes quidem Chriſti nomine conſecratæ gentes hac audita incomparabili Electione prægeſtient, ſed Græca præ reliquis exultabit, Patriæ Maximi Pontificis Reipublicæ magna ex parte ſubjecta, & reliqua ſubjici ambiens: ac Veneto plus Alexandro, imperante ſibi, gloriata, quàm Pellæo, Græci olim Imperii Conditore. Quamprimùm ille deſituri Regni, ejuſdemque tantùm in corpora, molitor fuit. Immortalis hic, inque volentes etiam animos, Fundator erit. Hæc me, aliaque plurima, Chriſtianæ Rei fauſtiſſima, ominantem temerè conceptæ fiduciæ coarguet nemo. Utcumque maxima ſint, imparia tamen Eximii Principis Virtuti cenſeri debent Auguria, ob quæ, veluti jam impleta, Sacræ jam nunc Reipublicæ gratulamur. Ne verò nimiæ apud quempiam confidentiæ notam incurramus, dum penè certum, & exploratum nobis eſſe ſtatuimus futuri temporis exitum, ejuſdem fiduciæ recludimus fontes. Ex eo videlicet, quod omnes Dotes conſtituentes Ideam Purpurati Principis omnium aptiſſimi Regali Sacerdotio fulſerint in Petro Cardinali Otthobono, & ex ipſo Sacri Principatus Exordio, exoriri

Ob Alexandri Electionem Græcæ præ reliquis Gẽtibus exultatio.

Afferemus cauſas certitudinẽ ſpõdentes præclari Regiminis.

tiri conficimus Securitatem Præclari Eccleſiæ Regiminis in eodem Alexandro Octavo Pontifice Maximo.

Comparatio cũ ſponſione facta a Tullio.

Optimè ceſſurum olim Quiritibus graviſſimum, perneceſſarium, & maximè periculoſum cum Tigrane, ac Mitridate, potentiſsimis Regibus bellum ſpopondit Cicero, ſi ad illud adminiſtrandum Pompejus Magnus eligeretur. Romanos autem metu, ac ſeipſum exoneravit tam amplæ ſponſionis invidia, cum oſtendit, ineſſe Pompejo dotes illas, quæ Summum Imperatorem conſtituunt, Quemadmodum ergo Tullius, ea, quæ in Supremo Exercituum Duce, ita nos, quæ in Maximo Sacrorum Antiſtite requirantur, ut idem cenſeri poſsit abſolutiſsimum cæterorum Exemplar, in Orationis aditu decernamus.

Idea S.R.E. Card. omnium aptiſſimi Summo Põtificatui.

Heroica ornamenta Senatoris Eccleſiæ, Sacro cujus Imperio teneri ambiat Orbis terrarum, cenſuerim èſſe, quod Religionis, cæterarumque Virtutum profundo quodam, & ex intimis animi penetralibus erumpente fulgore inclareſcat, non extimo tantùm, ac prima ſpecie vulgi oculis blandiente. Quod ea illum perpetuò coronaverit Prudentiæ fama, ut nullus occurrat, cui hujuſce de illo laudis palmam præbere poſsimus. Quod omnium ſit, præcipuè Sacrarum, genere Doctrinarum excultus; in iis verò, quibus homines temperantur, omnes illi deferant Sapientiæ Principatum. Quod in rebus agendis, in multiplici Regimine, neque in Populi tantùm, ſed & Principum ani-

animis pertractandis exercitatiſſimus ſit; & præcipuè ab aliis Pontificibus frequenter conſultus, ſicuti pluribus placuit Imperii Adminiſter, ac penè Particeps, ita placiturus omnibus ſit ejuſdem Imperii Moderator. Quod diuturnum ſplendorem Purpuræ attulerit, Supremo Faſtigio proximus: & Eccleſiæ Divinæ, ac Pontificii Status bono in pluribus Patrum Conſeſſibus, ſummo cum plauſu, & Auctoritate proſpexerit. His certè laudibus ſi præterea in conſiliis omnibus, quorum fuerit Auctor, exitus Fœlicitatem, quam ſpondere de ſe ipſo nemo poteſt, adiicias: quis inficiabitur, Sacrum hunc Principem Exemplar illorum eſſe, quos certa propemodum, & explorata Chriſtianæ Reipublicæ Fauſtitas ad Regnum depoſcit?

Dotes omnes Ideam hanc conſtituentes in Petrum Card. Otthobonum confluxerunt.

Recenſitæ ſingulæ Dotes, explentes Ideam Sacri Principis, qui omnium maximè idoneus ſit Supremo Eccleſiæ Magiſtratui, ita in Magno Alexandro ſummæ ſemper omnes extiterunt, ut illum nominaſſe ſupervacaneum fuerit, poſtquam ſuis eundem coloribus repræſentavit Orationis noſtræ partitio. Poſt Argumentum itaque generatim propoſitum perorare poſſemus, hanc ſolùm adumbratam Supremæ Virtutis Imaginem, Formam geſturi vices Divini Regis, & certiſſimam Auſpicem humanæ Fœlicitatis, exhibentes admirationi, & amori populorum. Sed, ne voluptate fraudemus exultare geſtientes in ampliſſimo Egregii Principis laudum campo,

quaſ-

quaſdam ex innumeris delibabimus. Nec profectò metuimus, ne, dum ea dicemus, quæ de aliis, abſque blandiendi periculo, prædicari nequeant, captare novi Principis gratiam videri poſſimus. Toto profectò cælo abſumus ab adulandi neceſſitate, dum tanta ſe nobis ingerit, quæque ab alio nullo Principe meti poſſit, ſaltem conferta in manipulos, laudum ſeges.

Nulla penitus ipſi defuit ex iis, quæ alios illuſtrant.

Uberrimum laudationis argumentum ingreſſis ipſa dicendarum rerum copia præpedit orationis curſum: cumque plurimæ ſe nobis exhibeant ſemitæ, quodam, ut ita dicam, implicamur labyrintho virtutum. Aliquem Doctrina commendat, ſed idem non eminet in adminiſtranda Republica: alium effert Experientia rerum, ſed idem non emicat ſplendore Sapientiæ: hunc Legum peritia, ſed non Naturæ, ac Divinarum Scientia rerum ſpectandum facit: Miti quiſpiam indole amorem rapit, ſed Robore pectoris non obarmatur in crimen. Quæ ſparguntur in cæteros laudes, in Alexandrum confluunt omnes, & quæ, ut inquit nobilis Vates, *diviſæ beatos efficiunt, collectas tenet*. Quoniam igitur inopes facit ipſamet copia, incerti, quam ex innumeris dotibus primam aggrediamur, præſtantiſſimæ relegemus Vitæ veſtigia, ex quibus præcipua emicant argumenta certiſsimæ Fauſtitatis, orituræ mortalibus, eò quòd Supremum humanæ Apicem gloriæ Maximus hic Heros attigerit.

Niſi

Digitized by Google

Niſi plurimæ in ipſo extarent, & emimerent Cauſæ ſpondentes Orbi terrarum Optimi Regiminis Securitatem, expenderem Patritiæ, ac præclariſsimæ Domus decora, Patriæque ornamenta, cujus Senatum, ut olim Romanum, Regum Concilium Legatus Pyrrhi Cineas appellaret. Magni Facundiam, Sapientiam, Fidemque recolerem Patris, qui admirationi fuit illis ipſis, quos cæteri Principes admirantur: a quo collata in Patriam beneficia perpetuis eadem proſecuta fuit gloriæ monumentis: cujus etiam Pietas Centum ab hinc Annis Romæ fulſit in illuſtri Sepulchro, quod hìc demortuo Fratri excitavit in Divi Marci Baſilica, cum Epigraphe: *Hieronymo Ottbobono Fratri Marcus Ottbobonus Eques Patritius Venetus poſuit Anno Milleſimo quingenteſimo Nonageſimo*: Magni, inquam, innuerem Patris præconia, niſi eadem obrueret Parente dignus Alumnus Maximus Filius: ut Alexander imminuit gloriam Philippi, Socratis Plato, Ariſtoteles autem Platonis: quos pariter in medium affero, quia Mentis etiam Paternæ, ab illo Eloquentiâ, & regendorum animorum Scientiâ imbutus Filius duplici nomine Soboles cenſeri poteſt. Avum Stephanum, Proavum Antonium enumerarem, qui fortiſsimè pro Patria, & Religione pugnantes in Turcas occubuerunt, alioſque Literis, & Armis inclytos; niſi crimen eſſet, emendicare a Syderibus lucem, quam Soli affundas.

Regalis Patriæ, atque ampliſſimæ Domus decus attingimus.

Patris.

Avi, Proavi

Id

Ex eorum laudibus Auguria.

Id unum expendo, quod in præfixum Orationi album collineat: a Sapientiſsima videlicet Patria, Sapientiſsimoque Patre; eamdem ſponderi in Filio Sapientiam: & ab ardore, quo Proavi decertarunt in Barbaros, magnanimam incendi in Nepote ſitim penitus delendi Turcarum Nomen. Neque verò tacitus præteribo inſignem, quam Chriſtianæ Reipublicæ ominatur, fœlicitatem Patris Vita, cum integra ſemper valetudine ad ſextum ſupra nonageſimum annum protenſa: quæ pariter ævi diuturnitas, Seculum quandoque ſupergreſſa, perpetua ſerie contigit Majoribus plurimis, ſi eos demas, qui præcox in præliis fatum laceſsiverunt. Horum porrò Anni Reipublicæ conſecrati, aliique plurimi, quos Optimo Parenti mortalium, ademptos ſibi, noſter, aliorumque devovet amor, ſi iis addantur, quos eidem alioqui decretos Viride Senium, & Mentis Juvenilis Vigor deſpondet: plura profectò fœliciſsimi Imperii luſtra geſtientibus populis augurantur.

Integritas Petri, & Sapientiæ ſtudium in Adoleſcentia

Jam verò, alienis poſthabitis fontibus laudum, quæ ſibi ſuo quaſi jure præmia præſumit Morum Integritas, & Sapientia illo regnante, cujus Adoleſcentiam Cæleſtes hæ Charites excoluerunt? Fœlicem Patriam Urbem, & Italiæ Athenas Patavium: fœlices Fortunium Licetum, Bellinum, Vecchium, illuſtria nomina, quibus indultum fuit, eximium ejus ingenium doctrinis imbuere! Neque Amænioribus tan-

tantùm literis, Cæſareoque, ac Pontificio Jure, cujus Oraculum Urbi patuit, & Orbi terrarum, cum ſententiam tulit: inque aureis *Deciſionibus* perpetuo Seculorum plauſu celebrandis; ſed Philoſophiâ quoque, & Arcanis Divinitatis, omniumque demum Encyclopædiâ Doctrinarum. Vehementer admiratus fui, cum exceptus humaniſsimo alloquio, unà cum duobus Collegii Græcorum Alumnis, ab Eminentiſsimo Principe interrogantem audivi, quænam uni ex ipſis Theologiæ ſtudioſo Quæſtio tunc eſſet præ manibus, quidque in illa decerneret ipſius Magiſter: acceptoque reſponſo, multiplici, doctiſsimaque argumentatione impugnantem alieni Præceptoris Aſſertiones: idemque præſtantem contra ea Phyſicæ Aſſerta, quæ Alumnus alter, ad ejuſdem tunc ſtudium incumbens, pridie ſtatuta in ſua fuiſſe dixerat Academia. Enimverò exclamare compulſus fui, ſapientius nihil auditurum me fuiſſe ab illis, qui aliarum omnium curarum expertes his tradendis e ſuggeſto doctrinis inſenuerunt, ac domum regreſſus hujus commemoratione prodigii omnium tunc, aliáſque frequenter, aures, animoſque ſuſpendi. Quorſum hæc recenſeo, quæ levia in Maximo Principe videri poſsint? Ut ſuus videlicet ſit honor eximiæ Viri, ornamentis omnibus cumulatiſsimi, Moderationi, cujus hoc, & aliud multiplex decus indicatum non video ab iis, qui Purpuratorum Patrum Elogia texunt. Hæc quidem cum oſtenſa

Omnium in illo Doctrinarum Encyclopædia.

Prodigia memoris Animi.

Et ſummæ Moderationis.

oſtenſa profectò ſint, antequam typis ederentur, Sacris illis Principibus, qui ætatem adhuc agitabant, in comperto eſt eximia Maximi Cardinalis Modeſtia, qui plurimas involvi tenebris juſsit dotes ſuas, quarum aliquibus perfuſi cæteri eas plerumque optarant poſteris tradi. Hinc autem ſolùm eruimus, quàm grande ſibi præſidium, & decus ſpondere poſsint quocumque Doctrinarum genere inclyti Viri a Principe, qui ſingularum pretium optimè novit, & claritatem ſingulis contulit eaſdem ſapientiſsima ſua mente complexus.

Præſidium Literatis Viris ab illo deſponſum.

Literis omnibus eruditus, ſuique præſertim, aliorumque animos temperandi ſcientià clarus, tantæ conſentaneum Sapientiæ, ac Virtuti theatrum, Romam viginti natus annos ingreditur: Romanæque Rotæ Decani, ac præclariſsimi Viri, Joannis Baptiſtæ Coccini domum frequentans, hujuſce Curiæ uſum edocetur, præter quem nihil habuit, quod ab Urbe gentium Magiſtra diſceret eximius Juvenis: aut ſaltem nihil hinc ab aliis hauſit, quin illis magno cum fœnore plurimùm rependerit ex animi bonis, quibus ùbertim affluebat. Ferè ſtatim Præſulibus accenſitus, Urbibuſque regendis admotus Pacem populis attulit, Juſtitiam, Fauſtitatem: ſemperque Major apparens eo, quod tunc adminiſtrabat, Regimine, cum Spoletani a finitimis diſſiderent, ipſe ad concertationem ſedandam feſtinare juſſus mira Dexteritate, Solertia, Candore, Facundia, ad arma ruituros ani-

Acceſſus ad Urbem.

Præclarum Urbiũ Regimen.

animos extemplò compoſuit. Præſagium hoc fuiſſe reor pronæ in obſequium voluntatis, quam in omnibus Chriſtianis Principibus experturus ſit ad extinguenda bellorum incendia inſigni, qua præſtabit apud omnes, Auctoritate, humaniſſima Indole, qua omnium amores demeretur, & eximiâ Sapientiâ, quæ innumeras ipſi artes conciliandi Fœderis ſuppeditabit.

Imperium in omnium animos.

Quæ ſe mutuis Juſtitia, & Pax oſculis appetiverunt, ut Divinæ perhibent Literæ, humani quoque Regiminis Fœlicitatem præ reliquis Virtutibus elaborant. Juſtitiæ verò non illuſtre ſolùm, dum populis præeſſet, noſter Heros ſpecimen præbuit, illius omen, quam Summo in Imperio præſeferet integerrimam; verùm etiam cum Romani Areopagi Judicibus quamprimùm aſcriptus, quos Rotæ Auditores appellant, totius Italiæ, imò & Europæ plauſum retulit, Sapientiâ celeberrimus, & Æquitate: eoque ſuos inter Collegas in pretio habitus, ut omnium propemodum Oraculum, ac Tribunalis ampliſsimi Arbiter videretur.

S.Rotę Auditor eligitur.

Nec diu licuit præclaro illi Senatui Maximi Viri conſortio frui, quia ſecundum ſupra quadrageſimum ætatis annum cum attigiſſet, ab Innocentio Decimo, perſpicaciſſimo, æquiſſimoque meritorum Cenſore, in Sacrum Cardinalium Collegium relatus fuit, in quo quanta claruerit Auctoritate dicant Comitia pro Summis eligendis Pontificibus habita, in quibus

Refertur in Sac. Cardinalium Collegium.

Quæ illius Authoritas in Conclavibus.

L non

non ſemel præcipuus Auctor fuit Imperii deferendi iis, quos illi adminiſtrando aptiſſimos arbitrabatur, quique illi regendo pares ipſo experimento comperti ſunt. Illa dicant publici boni ſtudioſorum Colloquia Principum, in quibus ſi alii ſcrutabantur vias ineundas ad exoptatum terminum aſſequendum: ſuggerebant alii, quænam ſuſcipiendis conſiliis moram obiicere poſſent: erant, qui prudenti lance librarent illa, quæ hàc curſum, aut illac utilius poſſent inflectere: Ipſe tandem omnium Sapientiſsimus decernebat, quà iter inſtituendum eſſet, non ſine optatiſsimi exitus ſecuritate. Neque tantùm Socii conſiliorum omnia expertiſſimæ illius Prudentiæ tribuebant; ſed aliorum quoque animos tanta dexteritate tractabat, ſuumque adeo in amorem rapiebat, ut libentius illi ejus in ſententiam irent, quàm ſuam ipſe alios in ſententiam optaret adducere. Brixienſis dicat Eccleſia aliquandiu ſumma cum Religione, ac Sapientia temperata, & ſtatim alteri tradita, cum publicum Chriſtiani Orbis bonum ab hac illum Principe Urbium abeſſe prohibuit. Illuſtris dicat Præfectura ſupplicum Libellorum pro Sacerdotiis, aliiſque Sacris Reditibus impetrandis, quam Datarii Munus vulgus appellat, egregiè obita, ſumma cum Æquitate, Prudentia, & geminante collatum donum Celeritate. Plurimi dicant Eccleſiæ Senatorum Conventus, in quibus grande ſuffragium tulit: quos fulgore mentis negotio-

Mira dexteritas in animis pertractandis.

Egregia Brixienſis Eccleſiæ adminiſtratio

Et Prodatarii Muneris.

Summa ejus exiſtimatio in Sacris Congregationibus.

Digitized by Google

gotiorum omnium latebras pervadentis illuſtravit: quorum demum illimis Oculus, & vitam illis affundens Animus videri potuit. An unus verò, aut alter, aut tertius hic Cætus fuit? At vix ullus ex plurimis, qui haberi ſolent, exemit onere Sapientiſsimum Principem ad omnia natum Chriſtianæ Reipublicæ diſcrimina propulſanda. Supremus hinc Fidei Quæſitorum Senatus inter primos Veritatis Aſſertores, & Vindices illum ſuſcepit, ſemper quidem conſervandæ integerrimæ Religioni ſolertiſsimè invigilantem; at ſe ipſo majorem in extinguendo Errore, ab Inferis recèns iterum excitato per ſomnia opinantium, nullum ſupereſſe contrahendæ Periculum Culpæ, ſi ſemel fluxarum rerum amore, ipſiſque ſenſibus, intelligentia, & voluntate ſpoliatus animus vivida Fide affigatur Divinitati; poſtmodum enim Quietus hic amici Numinis Intuitus, & Amplexus abrumpi non poterit, licet in probroſa quævis facinora Inferior Pars hominis provolvatur; hæc quippe non ipſe, jam donatus conſortio Divinitatis, Homo perpetrabit, ſed Malus in illo Dæmon, Deiferum Hominem ſua perverſitate non inquinans. In hanc peſtem exarſit Divinæ gloriæ ſtudio mirificè incenſus Princeps, & ad ſuam operam pro virili conferendam eidem penitus e Chriſtianis finibus eliminandæ ſibi ævum credidit propagari. Sed non eam ſolummodo, verùm etiam Hydras Hæreſum omnes, Mahometicam, & Ethni-

In illa S. Officii exarſit contra Quietiſtas.

Peſtilentes horum Errores.

Contra Sectas omnes flagrabit in Imperio.

cam impietatem, illius Ardori, ac Sapientiæ Divinum Numen tradidit elidendas. Quid reliquos interea recenſeam Patrum Conventus, quibus vitam, & ſpiritum fuit impertitus? Sive qui Antiſtitum, & addictorum Divino cultui virorum cauſas cognoſcunt: ſive Concilii Tridentini Interpretum: ſive illos expendentium, qui Eccleſiis opportunè præficiendi Epiſcopi videantur: ſive de his ipſis jam electis Examen coram Pontifice Maximo inſtituentium. Illum Fidei propagandæ ſolicitus Cœtus: ad Libros illum expurgandos, aut prohibendos incumbens: illum Congregatio, quam dicunt, Conſiſtorialis: Apoſtolica illum Viſitatio: illum Gratiæ Signatura: Indulgentiis illum, ac Reliquiis, aut depellendæ olim Peſti addicta Eccleſiæ Divinæ Cardinum Sodalitia: & alia, quæ præterimus, plurima ſaluberrimarum Ducem, ac penè Arbitrum ſententiarum perpetuò ſuſpexere.

Ferè omnibus Sacris Cœtibus interfuit.

Illius conſilium in omnibus, quæ ingruebant, maximèque arduis Reipublicæ negotiis quæſivere, quotquot ante illum imperavere, Pontifices. Ad omnia ſuperanda diſcrimina fatalem, ut ita dicam, ejus Sapientiæ Clypeum, & Haſtam adhibuerunt. Nec ſua unquam ſpe fraudati fuerunt, quoties humanum hoc Prudentiæ Numen ante jactum lapidem adeſſe potuit; ad illum enim quandoque a puteo revocandum Divina requiritur virtus. Cæterùm, quæ mortales aſſequi poſſunt, omnia illi fauſta ceſſe-

In arduis omnibus cauſis quæſitum ejus Oraculum.

Quoties ante jactum lapidē conſultus fuit,

ceſſerunt, cui nullum antecellere credidit Fama e Sacris, Profaniſque Principibus, unum idemque Seculum decorantibus.

impendentia mala prohibuit.

Quot verò ex iis, quæ innuimus, erumpunt Cauſæ ſtatuentes Fœliciſſimi Regiminis Securitatem? Si Auctor ipſe fuit, ac Princeps conſiliorum, ut Optimos Eccleſia Pontifices ſortiretur, ac penitus introſpexit dotes Muneri propemodum Divino pro dignitate gerendo perneceſſarias, has in illo deſiderabimus? Si Prudentiæ principatum illi ultro ſolertiſſimi Principes deferebant, quam proferet e Suprema Religionis Arce, nihil relinquens Orbi terrarum ſub Sapientiſſimo Sacrorum Antiſtite formidandum? Quia

Heroici Securitas Regiminis orta ex indicatis dotibus.

Nullum Numen abeſt, ſi ſit Prudentia; ſed nos
Te facimus, Fortuna, Deam, Cæloque locamus.

Si nulli labori parcens innumeris interfuit, in devexa etiam ætate, Purpuratorum Conſeſſibus: ac ſynceram in omnibus, ſolidamque, nihilque affectatam Pietatem exeruit; quàm vigilem, & ad omnia intentam ſolicitudinem in ipſo rerum potito ſpectabimus? Si ejus Facundiæ, Sapientiæque ampliſſimi Collegæ, atque ipſi Divinitatis Proreges tantùm perpetuò tribuerunt, gratam quodammodo vim ſuis ab illo animis inferri profeſſi: per annos ſeptem, ac triginta, quibus Purpuram decoravit, regnaſſe videri poteſt; ideoque tanti Experimentum temporis ad Regnum tan-

Regnaſſe in Purpura videri poteſt.

Digitized by Google

dem aliquando ipſi demandatum attuliſſe.

Electionis gloria.

Qua porrò gloria circumfluit hic ad Sacrum eidem patefactus Imperium aditus? Quæ magnam Maximi Principis Electionem circumſtant, Divino illam Numini manifeſtis argumentis vindicantia, ideoque Orbi Chriſtiano ſpondentia inſolitam Fauſtitatem? Eam certè præſumere urgemur ab ipſa Divinitate, quæ non incaſſum Prodigiis adeſſe voluit renuntiationi pulcherrimæ. Parcas, Optime Princeps, ea recolenti, quæ moram Tibi obiiciebant, ut Sacræ Tuæ Præfecturæ gloria ex ipſa ſumat incrementum Arduitate: ac pateat, quid ex illa ſpondeat mortalibus Providentiſſimus Deus ejuſdem Aſſertor. Increbuerat rumor, e primaria quempiam Romana Nobilitate Cardinalem, ex qua plurimi meritis præclariſsimi Comitiis intererant, ad Solium evehendum. Legendus credebatur ex iis Collegiis, quibus aderat Ductor: aut ex eo potiùs, quod Trium ac Triginta Purpuratorum numerum, quanvis deſtitutum Duce, conflabat. Neque ullam veri ſimilitudinem præferebat conſilium ſeligendi Unum ex Quatuor, qui, nullius ductum ſecuti, ſupererant ex vetuſtiſsima Claſſe, jam honeſtata Duobus ex ipſa vocatis ad Apoſtolicum Thronum: interque hos illo ipſo, qui omnium poſtremus illum inſedit. Neſcio qua demum de cauſa a duobus jam ſeculis, & annis præterea quinque ac viginti, nullus aſcitus

Ejuſdem arduitas.

Multiplex hujuſce arduitatis cauſa.

fuerat

fuerat ad Sacrum Imperium ex Venetis Patribus; quanvis aſſuetis a prima pueritia experrectum animum magnis conſiliis exercere; ideoque aptiſſimis populorum Regimini. Summa, qua Maximus hic Heros floruerat in aliis Comitiis, & apud ſuos Deceſſores, Auctoritas abalienare ab illo quorumdam animos, injurià certè, ſi minus jure, potuiſſet; quanvis enim in omnibus Reipublicæ commoda perpetuò ſpectaſſet, ſemper tamen pars aliqua invidiæ adhæreſcit iis, qui conſuli ſolent, ac plurimi fieri conſueſcit eorum ſententia. Licet autem tot ſubeſſent cauſæ, quæ ſummam ab Orbe terrarum in præclariſſima Electione fœlicitatem avertere poterant, eam tamen omnium vota ſunt aſſecuta.

Aliæ cauſæ.

Adminiſtrandi quidem a Te Regni ſpem non ſine quodam ſacro metu conceperamus, cum ea non eſſet in mortalium genere conformatio morum, cui tam ingens fauſtitas conſentanea videri poſſet. Tuum cæteroqni in ſinum confugiebat concuſſa Reſpublica, ſupraque Te, ut inquit ille, ruebat Imperium. Si læta ſolùm, & proſpera rerum facies Eccleſiam exhilaraſſet, Tuis fortaſſe annis parcendum fuiſſet. Sed aſpera, & ardua neceſſitatem Tui Magnanimi pectoris, Sapientiſſimique conſilii Electoribus impoſuerunt. Ter Optimus dignus eras, qui ab Optimis, in hoc præſertim maximarum rerum articulo, eligereris. Olim enimverò rapi ad Supremum Faſtigium promerebaris; ſed viſum Superis

Tantam mortale genus fauſtitatem non promerebatur.

Sed difficillimis temporibus neceſſarius erat.

Divinum dilatæ Electionis conſilium.

 fuit,

fuit expectari tempus, quo magis liqueret, Maximum a Te collatum fuiſſe Chriſtianæ Rei munus perpetuis exercitam laboribus vitam coronante laborioſiſſimæ oneribus ſenectutis. Mirandum alioqui fuiſſet, quod Electores egregii Meritiſsimo Principi huc uſque Imperium diſtuliſſent.

Totius Chriſtianæ Reipublicæ votis electus eſt.

Poſt moram non diuturnam Comitiorum, in quibus auſus fuit nemo, parem Te Divinis obeundis Vicibus diffiteri, omnia in unum ſuffragia conſpirarunt. Electus autem a Senatu ſuffragiis, a Populo, ac Regibus, & omnium quidem votis, eligebaris. Prodigio ſimile videri potuit, quod cùm apertè plurimi grande hoc Decretum parturirent, illud deinde fauſtiſsimè pepererint omnes; cum abortum pati perpetuò conſueverint hujuſmodi fœtus, quos per dies plurimos Sacri Senatus eniti laborant. Fluxerunt autem, cum de Te ageretur, dies Quatuor & Quadraginta. Ac tanti quidem fuiſſent Anni, ac Luſtra, quæ Te moderandis generis humani habenis admoverent. Et quis in

Singularis providentiſſimi Numinis favor patuit in hac Electione.

Regali Sacerdotio Tuo mortalibus indulto, dum tanta illius neceſsitas Eccleſiam urgeret, & ad illud aſſequendum tot eſſet repagulis obluctandum, Providentiſsimum Divini Numinis conſilium non intuetur? Quis ab hoc tam præſentis Divinitatis inſolito molimine non haurit Fœliciſsimi Regiminis Securitatem? Profectò non incaſſum per Prodigia ſe mortalium conſiliis palam,

palam, & apertiſsimè Deus immiſcet.

Evectus igitur ad Petri Solium fuit Maximus inter Purpuratos Principes Heros Petrus Otthobonus, inque illo juſſa eſt imperare ſumma Religio, eximia Morum Integritas, Prudentia major humanâ, omnigenæ Doctrinæ fulgor, Juſtitiæ Ardor, Indoles beneficentiſsima, Magnanimitas, Humanitas, Candor, omniumque Virtutum, & Gratiarum exultans Chorus. Neque abs re magnum ab Alexandro Nomen aſcivit. Ipſe quidem unius ex illis memoriæ Pontificum conſulens, quibus contulit Regnum, ſibi aliquando deferendum; ſed ad illud ſeligendum actus divinitus in certum Omen multiplicis, reſponſuræ ampliſſimo Nomini, fœlicitatis. Neque verò in Profani tantùm Alexandri fortunæ Auſpiciis hæſurum me, quiſpiam arbitretur. Omnium, qui ante illum hoc uſurparunt, Pontificum præcipuas dotes unus repræſentabit. Si *Primo* Sanctiſſimo *Alexandro* plurimùm debet Chriſtiana Fides, ab illo innumeris, & præſertim nobiliſſimorum Quiritum animis inſinuata, ſacroque deinde ſanguine aſſerta: eam Noſter ampliſſimè prolatabit, cujus incenſus mirifico ſtudio fulſit in Sacris Conventibus Fidei Quæſitorum, eidemque propagandæ ſtrenuiſſimam operam conferentium. Si *Secundi* prærogativa fuit, quod merito eximiæ virtutis prælatus fuerit Romanis Præſulibus, quorum plurimos egregiæ tunc dotes ornabant; quod ſubverterit inſanam audaciam Cadolai;

Virtutes, quæ in illo imperare juſſæ ſunt.

Cur aſcitũ ab illo Alex. nomen.

Sunt in illo dotes omnes Pontificum Maximorum, qui hoc nomine inſigniti fuerunt. Primi. Secundi.

lai: quod per Sanctitatem, & Doctrinam Petri Damiani ſuſtulerit Schiſmata, Tyrannos frænaverit per Gulielmum Normannum: quod Henricum Tertium Cæſarem, de magnis criminibus ad ſe delatum, ad dicendam cauſam ſua fretus auctoritate Romam advocaverit: ita quemadmodum ſimilis Heroi Noſtro ſortitio contigit præ tot illam promeritis Purpuratis Quiritibus, perinde Pontificia Magnanimitate, quoniam Catholici Principes in officio ſe continebunt, utetur in Barbaros. Si, præter alias innumeras dotes, *Tertius* illuſtratus fuit ex domito Friderico Imperatore, cui Venetiis ſuos ad pedes accidenti, Super Aſpidem, inquit, & Baſiliſcum ambulabis, & conculcabis Leonem, & Draconem: eundemque habuit obſequentem in expeditione in Saracenos ſuſcepta; contra Noſtrum invicti animi Principem frontem eriget nemo, atque Ipſi facillimum erit optimos Reges urgere ad ſupremum excidium Turcarum Tyranni. Si *Quartum* inſeruit Heroum concilio ardor animi in Manfredum, & Ezzelinum, in Albigenſes, alioſque Hæreticos: calcar additum Regibus ad ſubſidium Paleſtinæ ferendum, quod, illo auctore, Sacrumque indicente bellum per ſolenne præconium, in ſe plurimi receperunt: & præter Danielem Ruſſiæ Regem ad Romanæ cultum Cathedræ revocatum, Græci omnes ad Fidei cum Latinis conſortium perpetua contentione ab Optimo Pontifice allecti: & Ille, quo præclariſſimo ætas noſtra ſuper-

Tertii.

Quarti.

ſuperbit, Hæreſes fœliciſſimè, ac Schiſmata profligabit, ac poſt occupatam Conſtantinopolim nulla ſupereſſe gaudebit in Oriente Chriſti nomine conſecrato nobiſcum Religionis diſſidia. Nec minor Illi, quàm *Quinto*, & *Septimo*, inerit Sapientia, Integritas, vigilantiſſimum Studium, & Amor in Urbem Romam, quam *Quintus*, licet difficillimo tempore, exemit a jugo Ladiſlai, *Septimus* autem ob eandem Cæſareo certè animo, niſi viribus, exornatam, non minorem, quàm Auguſtus laudem fuit aſſecutus. Cum *Uno*, quem conſultò præterivi, commune nihil habebit, præter anſam illi oblatam exercendæ Auctoritatis ampliſſimæ in celeberrima Linea, qua detegi paulò ante inceptam partem maximam Terrarum Orbis diviſit inter Caſtellæ, ac Luſitaniæ Reges. Pronum Heroi noſtro pariter erit, (cui, præter Pontificium Munus, ſuæ quoque Prudentiæ omnes antegreſſæ, reliquarumque Virtutum omnium Fama pondus Auctoritatis augebit,) Thraciam, Syriam, Ægyptum, Perſidem, dividere inter Chriſtianos Principes, ubique gentium ſpargentes ſub illius Auſpiciis Fidei Trophæa.

Quinti, & Septimi.

Et curſim Octavus ipſe numerus expendendus eſt, qui multiplici nomine contigit Alexandro, non ſine augurio ſortis optandæ, cum illum impleant ea, quæ, Divini Magiſtri ſententiâ, ſtatuunt Beatitatem: inque illo deſinere Spei complementum, Summamque Virtutum, Magnus Gregorius

FœlixOmen ex eo, quod Octavus ſit inter Alexãdros.

gorius affirmaverit: neque ulterius intendi, quæ corporibus accidunt, Qualitates, Philoſophi doceant: præter Arcana, quæ in hujus perfectione Numeri Pythagoræi, ac Platonici contemplabantur. Nec defuere, qui animadverterint Aeris Serenitatem, ipſiuſque, ſubtriſtis antea, Solis Lætitiam eo temporis articulo, quo de recreando per Alexandri Electionem mortalium genere palmare Decretum ſancitum fuit: ſuccedente quoque Favonio in imperium Romani aeris, pulſo moleſtiſſimo Noto nos vexante, dum incertus de ſumma fortuna noſter animus quatiebatur. Et Brunonis quoque Viri Sanctiſſimi, cui conſecratum diem albo perpetuò lapide fauſtiſſima hæc Electio conſignabit, Brunonis, inquam, *Glorioſa Pœnitentia* viſa quibuſdam fuit reſpondere Vaticinio Sancti Antiſtitis Malachiæ. Quamvis his aliunde, nec omnibus congruente Interpretatione, Propheticis verbis occurrimus in Orationis Exordio.

Et ex Electionis tempore.

Et ex die conſecrata S. Brunoni.

Sed cur a præteritorum facinorum gloria, & iis, quæ Magni Pontificis Electionem circumſtant, indagamus cauſas afferendæ mortalibus ab Alexandro certiſſimæ Fauſtitatis, cum Facta ipſa loquantur, primos eximii Principatus dies illuſtrantia? Quem non incendit filiis inſitus in Parentem amor, cum Sol hic, tunc primùm exortus, ad tenebras e Vaticana Baſilica depellendas illatus in illam fuit? Quod erexit gaudium animos exultantes, cum Vultum illum ſuſpeximus, ex quo in Populum Amor, Religio

Plauſus illi datus, cum in Vaticanā Baſilicā illatus eſt.

Digitized by Google

ligio ſpirabat in Deum? Intuitum illum cæleſtium verè Paternum oculorum: nativam illam, temperatam humaniſſima Indole, Majeſtatem, quæ ſuperbiæ nihil ex gloriæ incremento contraxerat: Alloquium illud, quo e ſublimi Sede dignabatur Præſules iter ante illam inſtituentes: nunquam antea viſam Affabilitatem, ex qua Major Imperio, & eidem aſſuetus Animus emicabat? Tunc enimverò altius inſonabant feſtivæ populorum voces, quorum clamore concuti videbantur Porticus, ac Templi marmora, nullis quatienda cæteroqui arietibus Seculorum. Neque verò tenues in laudes Populus, ac Senatus Quiritum effundebatur; ſed in egregias, Magnoque Principe dignas, cum in Pontificia Sede ſupra omnium capita, non tam geſtatorum manibus, quàm plauſibus univerſorum elatus, neſcire videbatur omni ſe præeſſe mortalium generi: adeo nihil nativæ oris dignitati addiderat Principatus. Incerti hæſimus, Dominum ne, an Parentem ſuſpiceremus. Sed eò magis excelſus, & eminens in Cælum efferebatur, quò ſe amplius mitiſſimo intuitu, dignatione, & alloquio ſubmittere geſtiebat. Quid, cum procumbentes ad proculcantis Tartarum Pedis, & Cælum aperientis Manus oſculum Collegas paulò ante ſuos arctiſſimo devinxit amplexu, ac ferè penetralibus animi inſeruit! Quàm certa Charitas, Moderatio, Manſuetudo, Humanitas, Beneficentia ſpondetur a pulcherrima Optimi Pontificis Indole, in Vultu, Oculis, Geſtibus manifeſtiſſimè coruſcante!

Mira illius Humanitas, aliæque Virtutes ab ipſo vultu ſpirantes.

Et

Et has quidem Divinas Charites geſta, & verba omnia Maximi Antiſtitis eloquentiſſimè conteſtantur. Oculos illico, & curas per Orbem Terræ cum Sole diſpergens, datis ad Maximos Chriſtianæ Reipublicæ Principes Pontificia manu exaratis literis, illorum in ſe amores hac etiam humanitate magis incendit, ut in magnis, quæ molitur pro Divinitatis gloria provehenda, Miniſtros illos habeat alacres, & expeditos. Vix Regnum auſpicatus oſtendit eandem Securitatem, quam aliis comparant obiti Supremi Magiſtratus Luſtra. Indicto ſtatim Duodecim e Sacro Senatu Virorum Conſeſſu ſententias eorundem exploravit pro avertendis incommodis, & incrementis Eccleſiæ ſedulò accurandis. Præmiorum, quæ conferri ſtatim videmus, hilari Spe magnanimam Virtutem fovet, ac vegetat. Nec periculum ſubeſt, ne Metus quoque Supplicii ſub Sapientiſſimo Principe, quem decipere nullus queat, deterreat a Crimine. Inter inſanabiles tamen, ut inquit ille, morbos, neceſſaria quandoque, Principis indignatio non numerabitur; cum Æquiſſimus Judex, idemque Mitis, & Pœnæ terminum ſtatuere, & cauſas cognoſcere præclarè noverit: neque is ſit, quem vel Detractorum malitia, vel Natura ſubtriſtis, & in Condemnationem prona, tranſverſum agat. Non difficiles aditus, non admiſſionis mora, niſi cum Publicarum cura rerum privatis obſtat ſingulorum votis. Non mœſti, ac ſpem elidentes, ſed blandi, ac fiduciam lactantes, excipien-

Primæ Sapientiſſimæ Curæ.

cipientis Vultus. Rogari aliquando faſtidiens preces occupat, & ingerit munera, gratiarum etiam actione quandoque prohibita: vel ſaltem auget in majus Beneficium ſplendido dicto, ac teſte amantiſſimæ voluntatis, quæ culpare videtur petitorum modeſtiam. Perpetuo curarum flectitur curſu, inſtar Cæleſtium Orbium, qui terrarum commodo conſulentes veneratione fruuntur plurima, quiete nulla.

Licet oneret Illum Maxima Fama, qua Regnum inivit, eandem tamen auget quotidie admirabilior, & major: adeoque reliquos antegreſſus, ut deſit, quem æmuletur, niſi Seipſum. Quàm jucundo ſenſu blanditur animis Quiritum experrecta illa, & vivida inductio naturæ, feſtinantis ad publicam Fœlicitatem afferendam? Moroſæ quidem, ac ſæpe nocituræ Cunctationis odium, exortum a Mentis robuſtiſsimæ vaſtitate, circumſpicientis omnia, & etiam in futurum curas ejaculantis, mirificè hilarat Principum Aulas. Præſertim verò cum liquidò conſtat, ita pertractanda negotia, ut lentè feſtinando neque tarditas frigoris eadem deſerat, neque impetus caloris evertat.

Auget maximam Famam de illo ſparſam.

Hinc in eo, quod præcipuè Principem oſtendit, videlicet in eorum ſelectu, qui ſtrenuam ſub illo publicæ ſaluti operam navent, laus utraque fulſit feſtinationis, & moræ. Quæ præterea comprehenſio Meritorum, quod Æquitatis lumen, quis commune bonum amantis animi nitor? Ut nihil

Egregius Miniſtrorũ ſelectus.

hil immerenti collatum, ſive ſuo quoſdam in Munere confirmaverit, ſive ad reliqua inſignes Viros aſciverit! At Ille, cui præcipuas tradidit Sacri Miniſterii partes, Maximi Patrui Nomen, ac Dotes referens, perpetuâ famâ efferet Electorem ſuum, qui rectè, ac ſapienter inſtitit mori, recepto ab omnibus ferè, qui ante illum noſtro, & huic proximo, Seculis imperarunt, Pontificibus, interque hos ab ipſo Beato Pio Quinto, antiquæ Sanctimoniæ retinentiſsimo Principe. Nullius adeo intereſt Principis gloria, quàm qui eidem obſtringitur non ſolùm in ſe collatæ beneficentiæ, ſed etiam infuſi a natura Sanguinis nexu. Ab hoc autem fonte Sors nulla derivaretur in præſens, niſi adeſſet in Petro maxima cum Alexandro ſimilitudo.

Præconium Petri Card. Otthoboni, in quo inſtauratę Dotes Maximi Patrui.

Quis autem in Juvene Religionis ardor, quæ Ingenii, ac Doctrinæ multiplicis ornamenta, quæ ſenilis Prudentia, quàm apta Indoles adminiſtrandæ Reipublicæ, prima ipſa die viſa Par ampliſsimo Magiſtratui, & manifeſto in ſole ſtatuens, a quo diu fuit edoctus, Sapientiſsimum Patruum! Hoc ergo etiam nomine præclarè de omnibus mereris, Pontifex Optime; quod hunc, futurum Romæ Præſidium, ac Decus Purpuræ: ac Beneficentiſsima Tua, Magnanimaque conformatione animi cum illo imbutos Fratris Tui, ac Sororis, Filios ad Tecum aſſerendam fœlicitatem publicam evocaveris.

Aliorumq; ex Regnatrice Domo Principum.

Ex iis, quæ Quatuor intra dies præſtita vidimus, Cauſas eruimus, certiſsimam nobis

nobis vindicantes in poſterum Fauſtitatem? Nec illam admiramur, qua fruimur in præſens? Per eam certè producti plures in Annos Principatus Fama immortalis vigere poſſet. Et nobis illam Quatuor ipſi dies pepperere. Jam Exteri ad Urbem feſtinant: ſuum pecunia curſum inſtituit: artes florent: Inopia, mater vitiorum frequens, vulgo ſubtrahitur: recens doctrinæ vigor accedit: novus Aulam ſplendor exhilarat: recreatur Præſulum ſpes: Auctoritas Principis, cui Conſtantiâ pectus armari, Juſtitiâ manum, dubitat nemo, frænum omnibus iniicit: peccare vetat ipſa Clementia, cum omnes pudeat moleſtiam creare Paterno, ac Beneficentiſſimo Principis animo: bonis redundat univerſa Reſpublica ſupra votorum audaciam.

Fauſtitas a primis quatuor Imperii diebus parta.

Conſilium ipſum a plurimis jam ſuſceptum de tribuenda Heroi Maximo Præfectura Sacrorum, adeoque ipſa tantùm Spes Electionis fauſtiſſimæ, de medio ſuſtulit Diſſidiorum Cauſas, recedente Magno Regnatore ab iis, in quibus animum obfirmaverat. Quæ verò hinc Romæ quies, quæ artificibus commoda, quis Aulæ fulgor, quod Eccleſiæ decus adjectum eſt! Vix illo renuntiato Pontifice, ac profectò in præmium Electionis pulcherrimæ, illuſtres Urbes, inclytamque Provinciam recepit Apoſtolica Sedes. Hæccine Hiſtorico, & compendiario quidem, more tantummodo indicamus, in quibus amplificandis nullo negotio triumpharet cujuslibet Oratoris infantia? Sed

Et ab ipſo Alexandrũ eligendi cõſilio.

Et ſtatim poſt Electionem.

enim numeroſæ ſuæ gloriæ ſuccenſeat Maximus Principum, ſi tantùm innuimus, quæ celebrari pro dignitate non poſſunt, niſi creſcat in immenſum Oratio. Quæ fauſtiſſimi Regiminis Meridies erit, ſi Auroræ plauſerunt Superi tot in nos donis munifica manu congeſtis? Innumera ſoboleſcent, ob quæ agendæ erunt Principi gratiæ, cum Urbi ſecuritatem, Sacræque Suæ Sponſæ Provincias illico redonaverit.

Nuntii relatæ Victoriæ.

Unus, & alter effluxerat, ex quo regnare cœperat, dies, cum, Arrha inſtantium ſub illius Regimine Triumphorum, certiſſimus Romam nuntius erexit ſex internecione deletorum Turcarum millium, præter innumeros, quos flumen abſorbuit: in præcipitem fugam cum imbellium copiarum reliquiis acti Viſirii: occupatæ Niſſæ nobilis Urbis, & Arcis, cum ingenti cibario, & bellico apparatu: patefacti Sophiam, & ad celebres Trajani Portas militaris expeditiſſimi itineris: jamque conſignatæ Trophæis Invictiſſimi Cæſaris dimidiæ viæ, quæ Viennâ Conſtantinopolim ducit; cum præterea de reliqua facillimè conficienda formidandum nihil ſuperſit, ingerentibus ultro Leopoldo vectigal, & ad acceptiſſima Exercituum Deo illius Vexilla convolantibus Serviis, ac Bulgaris: ex quibus qui in Patria ſe regione continuerunt, comparato animo ſunt ad Turcas a tergo invadendos, dum fronti exultantia victoriis agmina inſtabunt.

Cum

Cum hæc in anteceſſum dona Cælum indulſerit, dum agebatur de Magno Eccleſiæ Viduæ oculis ſubjecto Sponſo ſufficiendo, augurari libet in extrema oratione, quam eidem Dotem decreverint Superi. Sophia, Trajani aditus, & nomen a Philippo, & Adriano ſortitæ Urbes, loci naturâ impares obſiſtendo recentis militiæ artibus, nec ſatis a conſternatis metu Thracibus defenſæ, quamprimùm nobis patebunt. Ut quinque ab hinc annis in conſignato Typis Libello ſpopondimus, omnes e Græco Ritu Chriſti cultores nobis contra Barbaros adhæſuros: idque in Boſnis, Raſcianis, Serviis, Bulgaris, Morlachis, Epirotis, Achaicis, Peloponneſiis, Atticis, aliiſque plurimis impletum vidimus: ita idipſum certò ſpondemus de Thracibus, cæteriſque Turcarum adhuc Tyranno ſubjectis. Nobiſcum illi contra oppreſſores ſuos arma diſtringent. Penè jam ſibi ingeſtis vinculis exempta Vienna, occupata Buda, Belgradum, aliæque in Ungaria, finitimiſque Provinciis inclytæ Arces, cumque univerſa Peloponneſo Atticæ pars, aliæque non contemnendæ Urbes, & Inſulæ, quæ Optimi Deceſſoris Imperium illuſtrarunt, Sydera erunt a fulgentiſſimo alterius Sole fœliciter obruenda. Audito Veneti Alexandri Nomine horrore quatientur corda Turcarum: reviviſcet Græcia, Macedonia cum Epiro triumphabit: geſtient Jonii, Cretici, Cyprii maris, ad Boſphorum uſque porrectæ Inſulæ: Thracia ipſa, cum, Cæſarea olim, miſera

Fauſta Auguria.

Digitized by Google

nunc ſervitute ingemiſcente, Urbe proximæ ſpe libertatis exultabit: cujus compotem fore ſe ominabitur univerſus Oriens, unà ex parte complexus conſecratas ab induto Mortalitatem Divino Numine Regiones, ex altera protenſus in Perſidem, & alia barbara Regna, Macedonis olim Victoriis illuſtris, Majoris nunc Alexandri Auſpiciis in Divinum, per Chriſtianorum Principum, ac Venetæ præſertim Reipublicæ Trophæa, Imperium fœliciſſimè vindicandus. Nulla ſubeſſe temeritas poteſt grandibus votis, & magnanimæ ſpei, quam animat Alexandri, & Veneti quidem, Nomen, & Virtus. Verùm, utcumque vinci rogaturi ſint populi, non unus nobis Annus Jordanem, Euphratem, Tigrim, captos Magni Nominis Famâ, Maximæque Virtutis admiratione ſociabit. At Magni Conſtantini Urbem, antequam Secundum aggrediatur annum Maximus Alexander poſt creditam Patrocinio ſuo Chriſtianam Rempublicam, noſtri juris fore propemodum video. Non hæc, ipſi penè impervia Macedoni, Tyrus eſt. Arx illi nulla: Murorum propugnacula Romanis decedunt. Sexaginta fortium bellatorum millibus ceſſuram affirmant expertiſſimi viri. Quid, ſi ſuppetias eidem a Scythis afferri prohibeant Moſchi? Quid, ſi terra, marique illam urgeant Fœderati Principes? Quid, ſi Divinum Numen, quod omne in Turcarum animis, perpetua ſeditione furentium, ſeſeque viduantium fortiſſimis Ducibus, quorum in dies guttur elidunt, conſilii

lii lumen extinxit, aliis quoque Prodigiis adſit? Enimverò, ſi expediat hyemes in barbaros armare, duratus adamantis in morem Helleſpontus bella transferet tergo: ſubſident, ſi fuerit opportunum, montes, areſcent flumina, litora conjunget Oceanus. Sed non flagitamus Prodigia, cum abunde ſit conſuetam ſervari ſtrenuitatem in Divinæ Cauſæ Propugnatoribus, a quibus per ſeptem jam annos perpetua Victoriarum ſerie Barbari debellantur.

Exactis Europâ Turcis ſpectantem Orientis Solis cunas Orbis terræ partem luſtrabimus. Præter immiſtos jam glorioſiſſimo Fœderi, Cæſarem, Reges, Regiaſque Reſpublicas undique Barbariem urgentes, jam ferè intueor, non ignotas Ægypti, ac Paleſtinæ littoribus, anchoras admoveri: inſerta olim Engaddi, & Hiericuntis hortis iterum florere pulcherrima Lilia: aſſueto rurſus gladio meti avidas Libani Cedros, Palmas Idumes. Quis importunus hic monitor funeſtat animum commemoratione obſtaculorum, quæ Sacræ viam Expeditioni nunc intercludunt? Obvium eſt affirmare Gordios difficultatum Nodos Sapientiſſimi Alexandri Gladio ſcindendos. Ut olim magnificè dixit apud Senecam Megara:

Si novi Herculem,
Lycus Creonti debitas pœnas dabit:
Lentum eſt, dabit: dat: hoc quoque eſt
lentum: dedit:

ita, quia novimus Alexandrum, non ſolvenda in poſterum ab illo dicimus Contentionum implicatiſſima Vincula, ſed jam ſoluta. Omnia illius virtuti repagula cedunt. Principum nemo magnanimis conſiliis obſtat, cum omnes beneficentiâ rapturus ſit ſuis obſequi nutibus geſtientes; jamque vias profectò invenerit, in quibus ineundis acquieſcere poſſint omnium animi; & aliquid præterea indulgendum eſſe fœliciſſimæ Opportunitati delendi penitus hoſtes Chriſtiani Nominis, nemo non videat. Utcumque maxima præſtet, ac penè Divina poteſtate, ad omnia tamen opportuna temporibus obtinenda plurimùm addet Pontificis Nomini honor habitus Alexandro.

Grande Victoriarum pretium erit Divina Fides latiſſimè amplificata. Lutulentæ ſuæ poſt Mille ab illius exortu annos interitum Sectæ imminere, præloqui compulſus fuit, ea ſolùm vice propheticè locutus, inſanus Arabs. At melior, ac verè divinitus afflatus, Vates Martinus Stridonius (præter alia a nobis alibi recenſita inſtantis Ominis fœlicitatis) ſynceram Chriſti Religionem quamprimùm in Conſtantinopolis Foris, & expiatis Fanis apertè Græcâ linguâ prædicandam, diſertè prædixit. Poſt illam occupatam Urbem in conſtantiſſimum Maximi Pontificis obſequium venturos omnes Græci Ritus Sectatores, ominari auſim. Neque nihil conferet ad eos alliciendos Veneti Pontificis Nomen; quemadmodum enim Regali ejuſdem Patriæ humano famulatu

ſer-

ſervire ambiunt, ita Divinas in illo Vices obſequio amantiſſimo proſequentur. Sacra Latinos inter, & Græcos Fœdera conflari a Venetis Eccleſiæ Moderatoribus conſueverunt. Sed Quartum deſtituit Eugenium fœlicitas conſtantis in pleriſque Græcorum ingenii, quæ Octavum ad gloriæ faſtigium efferet Alexandrum. Cum primùm a ſancito Florentiæ Sanctiſſimo Religionis conſortio reſilierunt, nondum in illos animadverſum divinitus fuerat. Imperio deinde, Cæſareaque Urbe capta, & everſa miſeros pœna ipſa excæcavit. Nunc etiam Tyranni metus concutit, veritos, ne cum Fide Arma quoque nobiſcum in Turcas conſociaturi credantur. Non pauci verò ex iis, quos barbaries Othomanna non premit, indecorum putant in Sacris non ſequi pleroſque ſuorum infœlix etiam nunc jugum ferentes. At fractis omnium vinculis, flagrante amore in ſuæ Libertatis Auctores, reſtituta cæcutientibus animis die ab ipſo Libertatis bono ſuaviſſimè ingerente comparationem cum Supplicio graviſſimæ captivitatis Tertium jamdiu Seculum ingreſſo, ultro requirent Ovile Romani Paſtoris, intra quod ſuo infortunio edocti perpetuò ſe hilares continebunt. Alios etiam in Occidente ad Alexandri Annos illuſtrandos Eccleſiæ Triumphos adornant Superi. Quæ in magnum, Illius præſertim ope, non erupit

pit incendium peſtilens libidinis, & ſuperbiæ flamma, & ſub Quieto fortaſſe nunc etiam cinere ſcintillas fovet, penitus extinguetur. Plurimis Tartarea Hæreſum Hydra verticibus orbabitur. Quo in Oriente corruet funere Mahometica Superſtitio, geminos idem Mahometes Occidentis Lutherum opprimet, & Calvinum. Conſecrabitur iterum cum finitimis Inſulis, olim florentiſſima Regia Sanctitatis, Anglia, illius ad Solium revocato Præclariſſimo Rege, Fortiſſimoque Religionis Catholicæ Defenſore. At indicata fœlicium Eccleſiæ fatorum Præſagia hoc uno, eodemquc omnium fauſtiſſimo continentur: Diutiſſimè Chriſtiano populo præerit Alexander. Suorum, quæ non ſine Prodigiis terræ indulſere, munerum Superos optimos non pœnitebit. Ferè omnes, qui cæterorum aptiſſimi ad Sacrum Regimen habiti ſunt, cæteris diutius illud adminiſtrarunt. Ita Petrus, & qui omnium Primi ſumpſere Sylveſtri, Julii, Damaſi, Innocentii, Leonis, & Gregorii Nomen: Tertius pariter Leo: Secundus, ac Tertius Alexander: Tertius Innocentius: Septimus, Nonus, ac Tertiuſdecimus Gregorius, & Quartus Eugenius; ne unum alteri præferam ex iis, qui noſtro Seculo imperarunt. Hos inter, qui diu ac præclariſſimè Regale Sacerdotium exercuerunt, & quorum aliquibus Agnomen Magni tributum fuit, cæte-

cæterorum etiam Heroicæ Virtuti tribuendum, Magnus enumerabitur Alexander. Hoc enimverò grande Agnomentum non adhæſiſſe reor pluribus idem promeritis ex Maximis Pontificibus Alexandri Nomen ſortitis, quia Divino conſilio reſervabatur Octavo.

Digitized by Google

Pugnantium cum ſingularum Victoria Virtutum Triumphum fuiſſe

IN.

CÆSARE CARDINALI RASPONO.

ORATIO XXIII.

Habita in Templo Recedentium ab Hæreſi, quos hæredes idem inſtituit,

Ad Eminentiſſimos S. R. E. Cardinales.

QUamvis immortalitate famæ digniſſimo Viro Cæſari Cardinali Raſpono, Eminentiſſimi Principes, æternum Sepulchrum excitatũ ſit in animis poſterorum, ſique par illius mentis amplitudini quæreretur urna ad ſacras erepti nobis beneficentiſſimi animi exuvias excipiendas, publico illa juſtitio a Regnis omnibus paranda eſſet, quæ

Digitized by Google

quæ perfida Hæreſis hydra veneno infecit; tamen hic qualiſcumque doloris cultus nunquam æquius Optimo Parenti a filiis, amantiſſimo a populis Principi, perſolutus eſt, quàm in præſentia tribuatur ab iis, quos hæredes idem inſtituit, Eccleſiæ parentis nuper in ſinum receptis, extincto huic Romanæ Purpuræ Syderi, cujus deſiderium honeſtiſſimo fletu lamentantur. Sed quemadmodum tantæ beneficentiæ memor animus æquiſsimo hoc jure præſtat; ita triſti ſilentio, & mæſtitia tacita, defixa hæc, virtute, auctoritate, potentia, præcipua Urbis lumina fluctuare me cogunt incertum animi: omnemque ardorem linguæ in laudem incomparabilis Herois effundi prægeſtientis quaſi flumine quodam lacrymarum obruunt, & extinguunt. Quidni enim in tanto luctu ſqualeat oratio? Quid argumenti amplitudini par afferri ab imparato poſsit, qui licet laborioſâ diuturni temporis curâ omnes induſtriæ nervos intendiſſet, nihil tamen auguſtâ coronâ dignum hiſcere auderet? Quia tamen parendi religio nos urget, cum immenſa nobis laudum ſeges oboriatur, & infinitum ſit ire per ſingulas, eas tantùm in lucem, ac veſtræ Purpuræ ſolem educam, quæ ex inuſitato quodam genere pugnantes invicem Cæſaris dotes duxere notam. In aciem digeram prima fronte in bellum euntia ſimulachra Virtutum: ex quo certamine, cum omnes ex æquo referant palmam, inſignem Cæſari triumphum adornabunt.

Parentandū huic Heroi eſſet a Regnis omnibus infectis Hæreſi.

Eligemus tantùm illius Virtutes viſas inter ſe pugnare.

Pu-

Certamen Virtutum, & Vitiorum in Cæſare Dictatore.

Pugnam Virtutum, & Criminum in Julio Cæſare olim Roma ſuſpexit. Egregiam Patriæ navavit operam ejus imperium amplificando. Sed ipſi deinde jugum tyrannus impoſuit. Commendarunt illum eximiæ vires mentis acerrimæ? Sed eidem pulchritudo, & ſanitas ſerena, & inturbida profectò defuit. Magnitudine animi præſtitit incredibili? Sed penſi nihil habuit, & moderati: & infinito impetu, & ultra mortale appetens, ad ulteriora perpetuò rapiebatur. Naturâ audaciſsimus verecundiam identidem ex compoſito induit. Inſigni tolerantia laborum excelluit? Sed luxu identidem diffluxit, atque deliciis. Mirifica exarſit gloriæ ſiti? Sed venturis curas ſeculis minimè inſeruit publicas res ordinando: nec illuſtre quicquam mole, vel inſtituto fundavit. Egregia ſolertia, & ingenio præditus ſuos perpetuò ſe ad fines evolvit? Sed illa ſive virtute, ſive arte præpoſtera, qua ſuum latus hoſtibus objecit, mentis hebes videri potuit. Ut conflictatio Virtutum, & Criminum miſtum gloriæ dedecus, ac ruinam tandem peperit Cæſari Dictatori: ita pugnantium Virtutum ardor, nullo vitiorum confinio violatus, humanâ majorem Cæſari Cardinali laudem afferuit.

Virtutum ſolummodo in *Cæſare* Cardinali.

Et primò quæ a nobiliſsimis, & ante ſex omnino Secula illuſtre ab Hoſtaſio Romano Senatore, Ravennæ in Urbe Æmiliæ Principe, genus trahentibus, Proavis hauſit, ornamenta curſim perſtringimus? An non ab iis traheret Magnanimitatem, & vigorem

rem mentis eximium, cum iidem fuerint Patriæ Conſervatores, & Vindices: neceſsitudine, & affinitate Polentarios Ravennæ, Ordelaffos Forolivii Principes, Malateſtas, Gonzagas, aliaſque regnatrices familias attigerint: præclaris honorum inſignibus, nobili, & multiplici Comitatu a Regibus, Cæſaribus, Summiſque Pontificibus fuerint illuſtrati: illis patriæ urbis, quam in Pontificiam ditionem revocaverant, traditæ fuerint claves: illis collati Militares omnes Magiſtratus, & ipſa non rarò Suprema Exercituum Præfectura? Neque verò ſingula triumphalia nomina recenſere perbrevi oratione aggredior; ſi enim, quos admiratus fuit Eridanus, Ticinus, Tyberis, Nicolaum appellem, Paulum, Ludovicum, illum cum Azzone Eſtenſi, alterum cum Fortebraccio congreſſum, tertium in Exercitu Julii Secundi Commiſſarium, ut dicimus, Generalem: mihi Profperum Sequana objiciet contra Hugonottos invictum Ducem cum ipſo Mambruno eorumdem Principe ſingulari pugna decertantem, & ejuſdem Mambruni Patruelis fortiſsimum interemptorem. Si Rhenus laudibus in cælum feret Joannem Equitem Rhodienſem, Hoſtaſium Juniorem, & Herinum virtutis merito egregiis a Friderico Tertio Cæſare, Theſeum a Carolo Quinto præmiis donatos, occurret Jordanes, qui ſuas aquas barbaro Saracenorum ſanguine coloratas ante Quingentos ferè annos oſtendet a Petro Pontificiarum Copiarum Ductore. An non ad propriam gentis ſuæ,

Magnanimitas, & Vigor mentis infuſus a nobiliſſimis Proavis.

Digitized by Google

ſuæ, generoſæ virtutis ſpeciem exprimendam Cæſar excitaretur?

Per togatas ille laudes velificatus ad gloriam, poſt Adoleſcentiam in Patria, & in hac ipſa gentium olim Regina, nunc Arce religionis Urbe, ſingulari cum ſtudio Innocentiæ, & perpetuo nobilium omnium diſciplinarum cultu, tranſactam, publicum in bonum conferens animi opes, mirabile ſtatuit fœdus Magnanimitatem inter, & Moderationem, Vigorem, & Suavitatem morum illuſtrem, quibus præcipuè dotibus nobiliſſimi ejus Proavi inclaruere.

Mira animi Moderatio temperans Magnanimitatem, & Vigorem.

Multipliciter oſtenſus animi Vigor, & Amplitudo.

Quæ illius amplitudo animi ad omnia ſumma nati, dicant ornata non ſolùm in Purpura, ſed etiam antequam Sacro Præſulum cœtui aſcriberetur, religioſiſſimè Templa: Reſpublica dicat, cujus ad dignitatem omnia ſtudia contulit: dicant exantlati pro eadem tuenda labores aſſidui; dicat ſublimis indoles, perpetua curarum, & negotiorum, inſtar cæleſtium orbium, vertigine circumacta: dicat in ſolicitudines innumeras diviſa, & omnibus tamen mirificè intenta mens. Neque enim uno, vel altero tantùm implicitus munere Cæſar fuit; ſed idem aliquando pluribus ſimul admotus ob inſignem, quæ de illius animi robore, qualibet rerum mole capacioris, Sapientiſſimis Principibus inhæſit opinio. Hinc uno, eodemque tempore Sacræ Conſultationis, & Avenionenſium, & Melitenſium Cauſarum, & inſtituti ad reparandam flagrante Peſte Urbis incolumitatem Sacri Cœtus

Illuſtria plurima onera illi impoſita.

Cœtus a Secretis, & omnium, quæ ad Maximi Pontificis Nepotem, eumdemque Pontificii Status Præſidem deferebantur, Controverſiarum Auditor, & Summorum Cauſarum Fidei Quæſitorum a Conſiliis fuit. Ut his difficillimis Reipublicæ temporibus illius virtus effulſit! Ut ille turbido mari gloriæ portum intravit, cum per fluctus ante iviſſet incredibilium laborum, ſecurus ſui, publicæ rei amore ſolicitus! Ut nullâ iniuriâ, difficultate nulla ejus conſtantia labefactari unquam potuit! Ut nullum ſubterfugit unquam Vitæ diſcrimen, & famæ! Ut fortior Avis plurimùm contulit, non ad conſuetos hoſtes, ſed ad Cerberum illum, qui contra hominum ſcelera frequenter exertat fauces, elidendum. Annonæ videlicet caritatem, quam, dùm aliis primò Principibus vigilantiſſimus Miniſter aderat, deinde in Urbini Regimine omni ſtudio compeſcuit: Peſtilentiam, pro qua Romanis a finibus abigenda ſedulò laboravit, & in illuſtria ſæpe diſcrimina vitam projecit: qua tempeſtate profectò non imbelli, nimiaque clementia fracta, indole Reſpublica indigebat: Bellum, cujus ſemina fœliciſſimus Aſſertor Pacis extinxit!

Pugnavit contra verũ Cerberum, Famem, Peſtilentiã, & Bellum.

Prudentiſſimo conſilio flexanima Cæſaris vis, & artificium naturæ ſuaviſſimæ devinciendis animis apprimè factum, ad ſerenandum Inclyti Regis animum adlectum eſt, & virtuti comes adfuit divinitus eidem indulta fœlicitas. At cum privatis Virtutis hoſtibus quàm ſtrenuè manus conſeruit, qui,

Lectus ad ſerenandũ Maximi Regis animũ.

qui, oblata ſibi frequentia munera ſemper execratus, invictum ſe præſtitit Patronum, & Vindicem æquitatis? Magnanima ergo, & acri bellicoſiſſimorum Parentum luce coloratos mores exhibuit Cæſar.

Summa Moderatio, qua ſerò, & penè coactus accenſitus Præſulibus fuit

Ut verò idem magnam indolem moderatè ſubmiſit? Ut ſuavi ejuſdem robur ingenio temperavit? Poſt Trigeſimum ætatis annum, laceſſitus, & ferè coactus a Chriſtianæ Reipublicæ Præſide, ſacrum Præſulum ordinem ingreſſus; licèt ſplendidæ illum Affinitates cum regnantibus ante Principibus, qui Melleum Orbi univerſo Seculum attulerant, adeoque ipſum pariter ſacro nectare liberaliſſimè donaſſent, ad ſimile decus invitaviſſent. Hoc unum deinde ſibi aſcivit, ut bono famularetur publico, Principis, Negotiorum, & Famæ Servus: nihil ſolicitus emolumenti, & amplitudinis ſuæ. Fidem profectò, integritatem, amorem Innocentio Pontifici præſtitit ſingularem, a quo, ut Phidiæ Simulachra, ſtatim aſpectus, & probatus eſt adeo, ut arcana etiam Imperii, ac Domus, ejus in ſinu ſæpe deponeret.

Oſtendit veriſſimè dictũ fuiſſe: Nullum Numen abeſt, ſi ſit Prudentia.

Sed nullo defuit officio Principibus iis, quibus idem tunc offenſus, ipſe multiplici nomine conjunctiſſimus erat. Dum breves turbines, diuturnam deinde Italiæ ſerenitatem commendaturi, impendebant, ita Regibus, & Regum Patri Regali Sacerdoti gratioſus fuit, ita inſigni utrorumque teſtimonio commendatus, ut omnem ſuperet fidem Prudentia illa, quæ, ſi eximia ſit, nullum non modò cæleſte Numen, ut inquit Vates, ſed neque

Digitized by Google

neque ullum nobis poſſe Mortalibus ex Numinibus, humanarum rerum Arbitris, deeſſe monſtravit. His artibus cum privatum ſtudium nihil unquam ex ejus virtute decerpſerit: cum ad culmen honoris obliquo tramite eluctari contenderit nunquam, in illuſtri fuit gloriæ faſtigio meritò collocatus.

Jam verò quid Sole clariores referam cæteras laudes, quæ inſigni fulgore Urbem illuſtravere? Quid facilitatem illam, qua ſe omnibus, ac præſertim Egentibus, dabat non magis auri, quàm ſui, liberalis: inito mirabili conſortio illius, quam celebravimus, acris indolis cum ſuaviſſima? Quid amplexam omne genus hominum Charitatem, qua, cum domum rediret unâ vel alterâ poſt meridiem horâ, Peſtilentiæ præſertim tempore, a Supplicum agminibus obſidebatur, & nullius vota in aliud tempus differre auſus, moram ſæpe per horas in ſcalis trahebat, prolixas Pauperum preces audiens, & ſingulorum cauſas cognoſcens incredibili clementia, non ſine Aulicorum, ipſorumque clientium admiratione.

In Purpura conſortium acris Indolis cum ſuaviſſima.

Charitatis Prodigia.

Quod illi mite, ac beneficum ingenium Pontificiæ, quam Metaurus alluit, Ditionis, mirificos amores conciliavit eam Provinciam adminiſtranti. Quæ de illius Integritate fama tunc Urbem erexit! Enimvero quæ Areopagitarum olim in Attica univerſa fuit exiſtimatio, ut non hominum, ſed Deorum illud Tribunal videretur, eadem de illius prope Divini Regiminis artibus vox percrebuit. Legibus, & inſtitutis

Præclarè adminiſtrata Urbini Legatio.

Digitized by Google

longè prudentiſſimis provinciam temperavit. Affluens bonorum in populos vena beneficentiſſimo a corde dimanavit: Famulantibus animis jura dixit: Ejus vel ferientis dexteram exoſculati ſunt omnes.

At in Urbe, quam redux deinde exhilaravit, clemens habitus humaniſſimi oris, cryſtallinus fons animi innocui, pulcherrima Virtutis inteſtinæ lux e moribus effloreſcens; ingenium nec arrogans, nec obnoxium: quorum alterum eſt alienæ libertatis obliti, alterum ſuæ: præclaram illi omnium commendationem vindicavit.

Amicitia, & gratus animus erga ipſos quoque famulos.

An hìc ego Amicitiæ, cujus Exemplar fuit, ſine qua magnas Urbes magnas ſibi videri ſolitudines ex veteri Adagio affirmabat: & grati non erga Magnos tantùm Principes, ſed erga ipſos etiam Famulos animi, quibus obſtrictum ſe frequenter profitebatur, laudes intexam: ſi eædem pugnare videntur cum auſtera, & difficili, quam erga optimè de ſe meritos, & ſingulari ſtudio dilectos ſibi, Fratrem, Fratriſque Filios, mentem exhibuit? Sed enim hæ quoque ſunt ex pugnantium illarum Charitum choro, quæ immortalem Cæſari triumphum decrevere. Uſque adeo benefici nitoris radiis ad interitum uſque fulſit iis, qui fidam, & induſtriam ipſi præſtiterant operam, ut annuos Septigentos aureos, qui eidem pendebantur, in illos partitus ſit. Sed privato ſtudio intactus, aut major, Trecentos reliquos ultro dimiſit, quos conferre poterat ſanguine ſibi conjunctiſſimis, & amore.

Auſteritas erga Sanguine ſibi Conjunctos.

Hoc

Digitized by Google

Hoc admiror arbitrium ex rigido virtutis decreto temperatum? Non Sacrorum modò proventuum tenui particula ſuos aſpergere non eſt auſus, ſed eorum, quæ ſibi ipſi ſubduxerat, illos minimè ſcripſit hæredes. Quibus errorum nube diſcuſſa Sol illucet pulcherrimæ Veritatis, eidem antea nobiſcum Chriſti Dnmini, ſed non ejuſdem Vicarii, cultui mancipatis, opulentam hæreditatem reliquit.

Non hos, ſed accedentes ad Catholicā Fidem conſtituit Hæredes.

Hoc enimvero Sapientiſſimi Principis judicio gloriari vos plurimùm decet, qui olim inſanarum opinionum oceano fluctuantes nunc ſalutis portum ſubitis. An non cæleſtem veſtris ille animis auram afflavit, dum poſthabitis ſuis vos filios adoptavit? Nihil illuſtrius vobis ad gloriam potuit accidere, quàm hujus nobiliſſimi, a quo peramanter, & liberaliter fovemini, Sodalitii Conditor Clemens, (quem ſanctiſſimè imperantem Deus Optimus Maximus diutiſſimè ſervet incolumem) et ejuſdem Amplificator Cæſar.

Iidem plurimùm gloriari de hoc poterunt.

Neque verò nihil ad te pervenit, præclara Cæſaris Familia, ex immortalis facinoris gloria. Non illuſtria tantùm ille tibi legavit innumerabilium exempla Virtutum; ſed pronus in poſteritatem æternum tibi contulit patrimonium honoris. Tuum nomen cognitum exteris gentibus per Heroes bellica Virtute præſtantes, iiſdem illuſtrius erit hoc heroicæ liberalitatis argumento, cui maxima vis inerit, ut ad Romana Sacra plurimi alliciantur, qui ſe Fratribus, &

Gloria, quæ hinc redundat in præclaram Cæſaris Familiam.

Fratrum Filiis a Purpuratis Romæ Principibus præferri comperient.

Apoſtrophe ad illum, qui alios ad ſimile decus Exemplo ſuo invitat.

Te porrò nunc alloquor, quacumque de Cæli parte, ut opinari licet, nos audis, Religioſiſſime Princeps. Non ſolùm tibi obſtricti plurimùm ſunt recentes filii pugnantis Eccleſiæ ob ea, quæ, animo certè, niſi cenſu, regali, eiſdem legaſti, ſed ob illa etiam, quæ cæteri conferent: ii præſertim, quibus non aderit, ut tibi, ſed quærendus erit hæres: hoc laceſſiti exemplo, quod latè pertinebit ad poſteros, Munificentiæ tuæ. Ut in ludis Olympicis metam prætergreſſi aliis lampadem tradere conſueverant, ita ſplendor hic religionis tuæ plurimorum faces accendet.

Innuitur Votum, quo ſe obſtrinxerat, & ex quo ſumma fulget animi Moderatio.

Quid verò profuſa dona generoſiſſimi animi dicendo attero? Quæ largitus Cæſar fuit ſtudio pietatis, quæque ſuis ſubtraxit, admiror? Præſtolamini, ut arbitror, Auditores, a me in præſentia commemorandam voluntariam illam Sponſionem, qua pluribus ante obitum annis obſtrinxerat ſe, ad Famæ celebritatem, ad commendationem poſteritatis ampliſſimam? Sed neque Cæſaris laudes venabor ab eventibus iis, quos ipſe Hippocentauris, quaſque ſpeculantur Philoſophi, Chimeris conferebat; cum tamen ab aliis ſummo par haberetur Imperio: neque hoc prodigium moderatiſſimi animi, & religioſiſſimi, dicendo tentabo, cum ſatius ſit integrum illud, illibatumque cogitationum veſtrarum ſapientiæ reſervari. Illud ſolummodo in-

innuam, ab his, quas ſibi manicas, & ineluctabiles compedes injecerat, liquidò conſtitiſſe, quis Heroicæ Virtutis ſenſus illius animo inſederit, cum ea præſtare decreviſſet, quæ non ſemper ad Aras excepti Pontifices præſtitere, ut videlicet nihil penitus ad ſuos ex Imperii amplitudine redundaret.

Studium arduæ, rariſſimæque Virtutis, & animi Demiſſio ſingularis.

Sciſſa demum poſt Cæſaris interitum eſt nubes illa, quæ cæleſtes duas heroinas illius in corde certantes mortalium oculis ſubducebat, ſitim videlicet arduæ, & inſolitæ Virtutis adipiſcendæ: & animi Demiſſionem eximiam, qua nihil ſe ſupra communem modum eniti oſtendebat. Innotuit demum quàm frequentibus Cælum precibus aggrederetur: quàm innocuos animo foveret ſenſus: ut motus illius omnes comprimeret: ut nulla ejus mentem procella turbaverit: ut inter orandum indulgentia ſe illi Numinis tota infuderit: quod ex iis, quæ ipſius manu exarata, cæleſtis documentis vitæ, & habitis cum Divinitate colloquiis, reperimus, animadverſum eſt.

Sapientia, & aliæ dotes.

Quamvis neque noſtris ille ſubtrahere potuerat oculis cæleſtis illum colorem indolis, ſuorum omnium decorum fontem, illam deliciarum fugam, graviorum curarum remiſſionem nullam, niſi quam a ſtudiis Sapientiæ capiebat. Quæ quidem ſevera & mitia, conſueto ſibi prodigio, miſcuerat adeo, ut iis egregiè

Digitized by Google

perficere potuerit animum præclari Principis : ab aliis omni Antiquitatis , præſertim Sacræ , cognitione imbutus , luci tradiderit inſigne Opus Lateranenſis Eccleſiæ hiſtoriam amplexum .

Aliæ prima fronte pugnantes Virtutes viſæ iu ſuprema Ægrotatione.

Sed cæterarum , quæ Cæſaris vitam exornavere , certamen laudum abrumpere me cogit numeroſa Ægrotationis gloria , in cujus difficilis , ac diuturnæ dies innumera propemodum pugnantium decora Virtutum incluſit : quæ tamen compendio involvam , ne diutius peccem in publica commoda , Auguſtiſſimorum clementiâ Auditorum abuſus . Portentum primò videri potuit , a felle , iracundiæ fomite , omnes venas depopulante , mitiſſimo viro mors illata . Inſigne obtemperandi medentibus ſtudium , cum tamen inanes eorumdem conatus eſſe probè comperiſſet , cumque exilientis e corpore animi alis illatus inſeri geſtiret Cælo . Prodigioſus in penè depoſito corpore pœnarum ardor , quo Cruci ſuffixum Deum perpetuò alloquutus ab illo non calicem , ſed oceanum cruciatuum flagitabat exhauriendum. Prodigioſa conteſtatio, qua nihil omnino ſupereſſe in hac valle, & exilio mortalitatis , quod ſuum diſceſſum frænare poſſet , ingenuè profeſſus eſt ; cum tamen ipſius animum promerita ulterioris fulgura gloriæ perſtringere potuiſſent. Quæ cæleſtis Moderatio vera demum Magnanimitas cenſenda eſt: quæ ſcilicet,

ipſo

ipſo Ariſtotele teſte , cum ſummos honores promereatur , ipſos tantummodo ambit . Idcirco vilem , & ſuperbam cupiditatem inhiare Cæſar noluit gloriæ perituræ . Prodigioſam demum, affirmavit ipſe , videri ſibi fiduciam , qua nihil formidabat infligendum ſibi a Judice Divino , cujus ultionem frequentiſſimè a ſe provocatam fuiſſe dicebat, adeo de Patris amantiſſimi clementia certus erat . Sed profectò formidinis cauſa nulla ſuberat Integerrimo Viro, qui perpetua exercitatione virtutis , & inſonti traducta vita Divinum amorem promeritus , omnibus munitus præſidiis Chriſtianorum Sacrorum , eo religionis , & pietatis ſenſu deceſſit, ut religioſiſsimi , & ſupremi plurimorum certaminis experientiſsimi , qui ei aſtiterunt , viri profeſsi ſint, nullius a ſe unquam ſpectatum Interitum , quem prona magis ſydera viſa ſint invitare .

Ad lachrymas relabi non decet.

Nefas hìc eſſet ad lacrymas in extrema oratione relabi, dum Cæſar , non modò mortalium omnium exceptus animis illius in admirationem effuſis immortale pectorum Capitolium ſubivit ; ſed illos , ut arbitror, fœliciores triumphos incæpit , quibus impares nimium , niſi etiam ridendi , videri poſsint plauſus eumdem appellantium veſtro , Quirites , Cæſare præſtantiorem : Magnanimitatis , Muderationis , & Virtutum omnium Exemplar : Peſtis , ac Belli , magna ſaltem ex parte ,

Cæſari debitæ Appellationes.

Propulſatorem egregium : ipſam Beneficentiæ, & Amicitiæ indolem: ad Romana Sacra accedentium populorum Patrem : Animorum Magnetem : Præclarum Sapientiæ lumen: Romani olim, nunc Divini, Cæli fulgentiſſimum Sydus.

JOAN-

Digitized by Google

JOANNEM WILLHELMUM IGNATIUM

Neoburgi, Juliæ, Cliviæ, Montium Principem &c.

NUNC

Sereniſſimum Comitem Palatinum Rheni

Celebrari non poſſe.

ORATIO XXIV.

Dicta in Triclinio Collegii Romani.

ALexandrum accepimus, Sereniſſime Princeps, a nullo ſe beneficiis victum unquam fuiſſe magnificè ſolitum prædicare. Eam nos Macedoni, qui prodigentiâ, & ſuperbiâ munerum par eſſe voluit fortunæ ſuæ, gloriationem permittimus, adeoque Tuæ in nos beneficentiæ pretium reddi non poſſe profitemur, nullam ut partem Tuorum in nos meritorum non modò referendâ, ſed ne cogitandâ quidem gratiâ conſequi valeat tenuitas noſtra, & ob hoc ipſum, quod in præſentia æqui bonique conſulit facilitas, & Clementia magnanimæ indolis Tuæ, obſequii noſtri vectigal, præclarè iterum de nobis meritus videaris. Quo enim, Patres,

Alexandri Magni jactatio.

Summus honor ab hoſpite Principe nobis allatus.

tres, honore augemur, dum quinque Cæſarum Nepos, & ab iis fontibus proveniens, qui Cæſares tredecim, Uxores Cæſarum quinque, duos ſupra viginti Reges, Reginas omnino quatuor, & triginta dederunt Europæ, humaniſſimo nos alloquio ſæpe dignatus, hæc tecta ſubire, nobiſque adeſſe conviva non renuit? Idcirco cum pars ulla mutuæ voluntatis, quam re deſperamus, ne verbis quidem cumulatè reponi poſsit, non ego Tuorum uberi commemoratione munerum Tua tibi in nos beneficia faciam jucundiora. Sed neque id ipſum præſtabo, quod Sympoſia Sapientum, Gnoſſia Platonis Convivia, Xenophontis Attica, Deiphili Delphica, Cyrenaici Ariſtippi Panathenæa conſueverunt, ut videlicet epulas condiam Heroum laudibus, quia neque temporis ad dicendum præſcripti anguſtiis definiri Tuæ dotes poſſunt, neque illuſtri eas in ſole ſtatuendo egregii Principis modeſtia vulneranda eſt. Illorum igitur morem ſequutus, qui antequam Regalis ædificii molem conſtruant, evanidis coloribus, niſi potius umbris, tantummodo innuunt, quod opus moliuntur, indicabo veſtigia, quibus exaggerata laudatio poſſet inſiſtere, plura enumerando nomina, ob quæ commendari pro dignitate non potes.

Condire nequimus Epulas laudibus Heroum.

Celebrari pro dignitate Princeps non poteſt.

Quænam laudari ſoleāt in Principe adoleſcente.

Adoleſcentes Principes ornaturi Rhetores aut ab Avis mutuantur, quæ redundent in Filios ornamenta: aut quæ præclara minantur in poſterum, vernantes eorumdem

dem juvenum dotes recenſent. Nos verò neque Proavorum laudibus Sereniſsimi Joannis Willelmi Ignatii gloriam amplificabimus, quia illorum ipſe radios hebetat claritate ſua: neque ob innumeras, quibus in præſentia floret ipſe, Virtutes, magnum illi ſplendorem adiiciemus, quia laudes, quas promeretur maximas, majori expectatione ſuſpendit. Palatinæ, Bavaricæ, Haſſiacæ, Auſtriacæ, quarum hic pulcherrimus fructus eſt, Regali, & Cæſarea Stirpe præſtantium arborum efferam gloriam? Ex quibus illa ad Ricardum Imperatorem, ad Ludovicum Bavarum altera, præclaram originem refert: tertiæ, præter plurimos Reges, ipſi Divi ſunt inſiti, eademque præ cæteris omnibus mortalibus fulgoribus Hungariȩ Reginâ Divâ Eliſabethâ meritò gloriatur: Ultima Sole clarior omne prȩconium recuſat?

Hæc in eo extolli nequeunt.

At quo me crimine obſtringam, ſi quicquam alienum ſuſpiciam in Principe, in quo nihil a Fortuna ad Virtutem transferre oportet? Qui proavos omnes ipſo vultu ſpirat? Qui licet Nobiliſsima Europæ Regna Magnus Hoſpes inviſat diſsimulata claritudine ſua, nullo tamen ſipario involvere poteſt inclytam lucem, quæ potius ipſa moderatione oculos, & admirationem omnium invitat: &, perinde ac emicans e larva fabularum animorum Regina Veritas: ſub electro latitans apis ab arguto Vate laudata: ſub nube deliteſcens, aut in eadem roſcida pictus Sol: ita ſine ſceptro, & diademate fulgurat Regalis Indoles Tua.

Nefas eſſet aliquid alienum in ipſo ſuſpicere.

Ditio-

Attingendum non eſt decus ampliſſimæ illi deſtinatæ Ditionis.

Ditionis, quæ a majoribus accepta ſuberit æquiſſimo regimini Tuo, amplitudo & gloria tibi conferet decus? Pluribus veterum Regnis præſtare dicam Neoburgenſem, Clivienſem, Juliacenſem, Montenſem, Ducatus? Proximum dicam Sanguinis jus ad ſuccedendum Sereniſſimis Comiti Palatino Rheni, & utriuſque Bavariæ Duci? Tuos dicam Comitatus in Veldentz, Sponheim, in Marchia Ravensburgenſi, Dominatum in Ravenſtein, aliaſque florentiſſimas, ditiſſimaſque Provincias, & amantiſſimas Principum optimorum?

Optatus fuerat ab inclyto Regno.

Sed hic, utcumque maximus, Tuæ Virtutis, & Sapientiæ campus, quàm anguſtus illius menti, & ingenio eſt, quem immenſis Regnis temperandis plurimorum Omina, & ſpes alacres deſtinabant. Profectò antequam Urbem præſentiâ tuâ decorares, Sereniſſime Princeps, plurimus in ore Quiritum eras, qui non abſurdo præſagio adoptandam in alia etiam Imperia Regalem Indolem tuam affirmabant, niſi Principem ſuo in ſinu egregium bellorum Ducem ipſi devinctiſſima Polonia quæſiviſſet. Quod argumentum eſt Famæ illius, quæ de mente Tua, cuivis Regnorum oneri pari, longè latèque diffundebatur, & præclaræ, qua Tua Domus circumfluit, Gloriæ, ferè omnes Regnatrices Europæ Familias neceſſitudine, & affinitate contingens; cum ad ſimilem fortunam e Regalibus Sveciæ, & Galliæ Domibus huc uſque Principes ſint aſciti.

Præ-

Digitized by Google

Prætermiſſis Heroibus innumeris, illorum ſaltem e Maioribus Tuis, qui ad Te propius pertinent, decora delibando, dicam a magnanimo Avo Wolfgango Willelmo, auſu Sanctiſſimo, fœliciſſimoque poſt maxima ſuperata certamina in univerſa Neoburgenſi Ditione jugulatam Hęreſis Hydram, & contra eandem in aliis Provinciis ſuſceptum bellum erectis Arcibus Religionis, & comparata pugnantium pro eadem ſtrenuiſſimorum militum manu? Inſigne ab illo Catholicæ cauſæ collatum præſidium exequar verbis, dum primus ipſe ex Magnis Germaniæ Principibus contra impiam, ſed infœlici fato florentem honore ſummo ea tempeſtate Superſtitionem prætulit facem, quam deinde ex illo non ſine incredibili Vaticanæ Fidei triumpho alii Maximi Principes, & Sapientiſſimæ Reginæ ſuſceperunt? Delibantur nonnulla de Principis Avo profligatore Hæreſis.

Aviæ Tuæ religioſiſſimæ Magdalenæ Maximiliani Bavariæ Ducis Sororis laudes perſtringam, quæ uſque adeo Charitatis in pauperes, præter cæteras cæleſtes dotes, ardore fulſit, ut, dum larvati per urbem incederent, Sereniſſima Princeps pauperis perſonam induta pro egentibus, ſuis deliciis, ſtipem emendicaret? De Avia religioſiſſima.

Sed majorem fortaſſe contra hoſtium Fidei errores, & coronata in aliis Priucipibus crimina, gloriæ quæſtum Religio facit in Serenisſimi Joannis Willelmi moribus, qui ſeveriſſimo cultu Virtutis conſecrat Divino Numini ætatis florem, & Anno Piaculari præſtantiſſimus inter exteros Principes, Sed hinc augeri nequit Principis laus.

qui

qui Romæ non degerent, alios exemplo ſuo laceſſivit ad religioſiſſimè adoranda Romana Templa, & regnantem in Urbe Divinitatis Vicarium.

Neque ex Paternis eximiis dotibus.

Paterna ſaltem, & Materna decora Tibi laudi tribuam? Sapientiam illam excelſam Sereniſſimi Ducis Philippi Willelmi, Cæleſtis Regis cultum inſignem, egregias imperandi artes, in omnia intentas magnanimas curas, in populos amorem, &, qua ipſius virtuti plaudere videntur Superi, fœlicitatem?

Aut Maternis.

Auguſtæ Parentis Tuæ Religionem, qua Hæreſim ante contrahendas cum Catholicæ Fidei addictiſſimo Principe nuptias ejuravit: virilem Prudentiam, qua Sereniſſimi Friderici de Haſſia Fratris ſui dotes planè regias æmulatur: eximium Pietatis cultum, quo Divæ Eliſabethæ Ludovico Haſſiæ, ac Thuringiæ Lantgravio nuptæ mores repræſentat?

Pulcherrimo crimine claritatē Parentum Filius imminüit, ut Sol Auroræ.

Sed aliud quodcunque laudum diadema recuſant Parentes optimi, præter Filium, qui Gaudium, Corona, & Menſura votorum Parentibus eſt: qui uſque adeo glorioſiſſimis Patrum exemplis inhæret, ut illorum propemodum deterat lucem gravitate, conſtantia, ſenili prudentia, ex qua nihil fortunæ blandimenta decerpunt, & inſigni moderatione: quæ animi ornamenta in Principe Adoleſcente majorem admirationem exuſcitant. Hinc magna Tibi a Majoribus gloria conciliari nequit, cum pulcherrimo ipſe crimine illorum claritatem imminuas:

per-

perinde ac ſimili fulgentiſſimo ſcelere Auroræ matris lucem Sol filius extinguit.

Imò palmam Soli videris eripere in concertatione prænobilis culpæ, quia licet ex Auroræ ſinu naſci videatur ille Syderum Cæſar; tamen, antequam noſtro idem exoriatur cælo, Auroram ipſam generat flore vicini luminis ſui. At verè ipſe Maximis a Progenitoribus in lucem editus eorum aliquid gloriæ detrahis comparatione præſtanti.

Imò illuſtrem Solis culpam antegreditur.

An verò Tuo plurimùm aſtipulantur honori Tuæ ipſæ dotes? Enimverò debitæ & ipſas præmio laudis ob plurima nomina fraudandas opinor. Quid enim in cælum efferam Pietatem illam, qua ne latum quidem unguem a Parentum Imperiis deflectens ſummo illos cultu, & amore proſequeris? Magna hinc illi ad gloriam referetur via, qui Parentes nactus ſit ſtudio, & amore ſuaviſſimo ſe penitus eximiæ ſpei Filio indulgentes? quique ab inſigni, qua præſtat, prudentia edocetur, Phaetontes Imperii fore Juvenes Regios, qui præſcriptam a Majoribus ſemitam non inſiſtunt: quo nomine Caligulam Tiberius Cæſar meritò appellavit?

Ipſa quoq; ſumma ejus Pietas commendatione fraudari poteſt.

Ad laudes pertinere tuas arbitrabor ardorem diſcendi, quo Palladis gremio innutritus, non otio, & deliciis diffluentem, ſed perpetuo excultam labore adoleſcentiam tranſegiſti? Quo antequam ſextodecimo ætatis anno illuſtria itinera aggredereris, Suadæ Regnum, Muſarum, & ipſius Na-

Et inſigne Sapientiæ Studium.

turæ

Digitized by Google

turæ per Philoſophiam fontes adiuiſti ? quo Matheſis cognitione non leviter tinctus ? quo, præter Germanicam, & Latinam, Italicam etiam, & Gallicam, linguas optimè calles, neque in Hiſpanica peregrinaris ?

At hoc multiplicis doctrinæ præſidium omnino comparandum Principi cenſuit Plato. At ipſa, quos ſuis uberibus admovet, nimium jucundo nectare paſcit Sapientia: ùt proinde parùm ex eo Tibi ad commendationem accedat, quod tanto delinitus illicio præſtitiſti.

Et iter ſuſceptum ad Europã perluſtrandam

Nec abſimili planè de cauſa prætercam laudationis fontem, quem recludit ſitis nobiliſsima Regna inviſendi. Quis enim ignorat, quanto ea Tibi, ut priſcis Sapientibus, compendio, & voluptati fuerit, dum acri, & vivida Britannorum, candida, & diligenti Belgarum, alacri Gallorum, & nobili, ſolerti & ſplendida Italorum indole, quas regiones ore illo Tuo Sereniſsimo illuſtraſti, has omnes Germaniæ Tuæ, Tibique præſertim a natura inditas perfeceris laudes, quas hauſta ab innumeris Urbibus prudentia Homerici Ulyſsis, a multiplicis metalli conjugio Corinthii pretium æris, Glyceræ pictura ab omni florum genere aptè conſurgens, Horatianæ apis Dædaleum opus a delibato Tiburtini viridarii rore, Zeuſidis Alcmena ab Agrigentinarum Virginum lectiſsima venuſtate, a pluribus Hermogenis formis exortus elegantiæ decor adumbravit.

Plu-

Digitized by Google

Plurimùm Tibi gloriæ quæſitum dicam à nobiliſsimorum Aulicorum comitatu? Sed enim omnino is maximo Principi debebatur, ideoque ſplendidè attolli oratione non poteſt; ſua enim non ſolùm in Cælo peregrinantem Jovem minimorum ſyderum agmina, ſed vos etiam, mortalia Numina, profectò decent. Eorumdem ſaltem moderationem, pietatem, fidem, ornabo, quæ Aulam Tuam conſtituunt virtutum omnium larem, ac Templum? Sed quì poſsint iidem integerrimis ſui Principis moribus non conformari? Habetis hoc cum Divinitate commune, mortalium Arbitri, ut veſtras aliis virtutes facili negotio inſeratis. Præterea cum Religioſos Viros adoleſcentiæ Inſtitutores Tuæ Domi contineas, quid mirum, ſi eadem Sacræ Domus imaginem refert?

Et nobiliſſimus Aulicorum Comitatus, eorũque Virtutes.

At hoc ipſum miris præconiis efferendum plurimi affirmabunt, quod diurnos, nocturnoſque Teſtes velis Innocentiæ Tuæ Divino cultui addictos. Ego verò, quoniam ab ingratiſsimis modeſtiæ Tuæ laudibus omnino temperare decrevi, confidentiſsimè dicam, decus hinc Tuum in excelſo, & illuſtri apice minimè collocari; cum enim nihil velandum ſit in Moribus Tuis, quos penitus inſpici Tibi perhonorificum eſt, Tuaque omnia arcana tutò ſubire Fama poſſit, nihil in illis inventura, quod carpat, mirabimur, quod illorum optes religioſiſsimos, tuique amantiſsimos Teſtes?

Et Morum Inſtitutores Religioſi Viri.

O Ne-

Digitized by Google

Et Vitæ Cădor in integerrimo Principe.

Neque verò magna in laude ponemus ipſum prodigioſum Tuæ vitæ Candorem, quo ſapientior Ulyſſe, dum Orbem Terræ luſtras, & maria, Sirenum cantibus aures ſubducis: fortior Hercule Regna omnia ſüis trophæis illuſtrante, Lernæam Superbiæ Hydram, Erymanthium probroſæ Voluptatis Aprum, Nemeæum Iræ Leonem extinguis. An enim ſummæ Prudentiæ Princeps cum eodem Hercule inſanires in Lydia, & rejectis magnanimis exuviis Gentilitii Leonis Tui, jam debellata Monſtra imbelli colo tribueres ulciſcenda: veluti perpeſsis ignavæ pacis mala Quiritibus ſævior armis, ut inquit ille, luxuria incubuit, victumque orbem ulta fuit?

Et quęſitum frequenter alienũ conſilium.

Magnam Tibi provenire gloriam dicam, quia, cum omnium optimum conſilium ipſe Tibi præbere poſsis, alios conſulere ſæpe non renuis? Sed enim probè noſti, Jovem ipſum, ut eſt in fabulis, Meti, quæ Conſilium Græcè ſonat, nubere debuiſſe, antequam Palladem, hoc eſt Sapientiſsima, quæ Magnorum Principum ex mente naſcuntur, decreta eniteretur.

Habemus in illo, quæ admiremur: quæ laudemus, expectamus.

Quid, quod, ut in orationis aditu profeſsi ſumus, quam materiam laudum res præbent maximæ, ſpes eandem majores ſubducunt. Quæ admiremur plurima, (iiſdem Te, quibus olim alter in diverſo argumento Cæſarem, alloquor verbis.) Quæ in Te, inquam, admiremur, habemus profectò plurima: quæ laudemus, expectamus. Gravis Tibi, ut ait Cicero, adverſaria conſtituta

ſtituta eſt, & parata, hæc ipſa incredibilis Expectatio, quam tamen vinces: Ut proinde mihi crimini a Vobis vertendum non cenſeam, Patres, ſi humaniſsimo, noſtrique ſtudioſiſsimo Principi vicem ſaltem non exolverim debitæ laudis, cum eam Ipſe nimio, quod ingerit, laudationis argumento cohibeat.

At ſaltem quali ſimus in numero, & loco benevolentiæ Tuæ extrema oratione complectar? Sed quid ego Duſſendorfenſia, Monaſterio Effliaca, Marcodurana, Juliacenſia, Neoburgenſia, magnificentiſsimè nobis excitata Collegia? Quid duas in Ducatu Montenſi, alteram in Dominatu Ravenſtenico, quas dicimus, Miſsiones? Quid adhibitam ab Avo Tuo noſtram operam, dum ad Romana Sacra tranſivit? Quid apud nos ſemper depoſitas a Neoburgenſis Domus Principibus animi labes? Quid lectos ex Ordine noſtro Sacros Aulæ Oratores, quid Morum Formatores, Literarum Magiſtros? Quid perpetuò nobis in Germania, imò in univerſa Europa collatum Auguſtiſſimum Patrocinium recenſebo, ut hac commemoratione refricem vulnus, quo exulceratur animus impar omnino gratiis referendis? Ne ipſius quidem in nos beneficia celebrare poſſumus.

Profectò hic ipſe triumphus humanitatis Tuæ, quæ perpetuò geſtiendi cauſam his ipſis parietibus præbebit, dum poſteris oſtendi poterit, quem locum inſederit Sereniſſimus Neoburgi Princeps, in quo vivunt omnium Proavorum Cæſarum, & Regum decora, penè ſuggerit de Te conquerendi Impares laudationi ad Vota cōfugimus.

non ignobilem cauſam, eò quòd nimis excelsâ clementiâ vivere nos cogas ingratos. Supereſt, ut, quoniam Deo ſimilibus Principibus exhiberi gratiæ vectigal nequit, quin hac ipſa, quam non dedignantur excipere, officii, voluntatis, obſequii teſtificatione eorumdem in nos munera conduplicentur, exoratus a nobis interque preces, interque Sacra Deus Optimus Maximus, bonorum omnium elargitor & conſervator, ad ſublime faſtigium Virtutem evehat Tuam, a qua incolumitas, & tranquillitas, & dignitas florentiſſimarum Provinciarum ſpiritum, & vitam hauriet immortalem.

SPECIMEN EPISTOLARUM,

Quibus propria, vel aliena Volumina conſecrantur Maximis Viris, quorum Panegyrici per Paradoxa contexuntur.

Emi-

Digitized by Google

Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo
Principi

JOANNI FRANCISCO CARDINALI ALBANO,

NUNC

Sanctiſſimo D. N.

CLEMENTI XI.

Pontifici Maximo.

CONSECRATIO

Compendii Admirabilis Vitæ S. ROSÆ de S. Maria.

Vetitus eſſundi in laudes Maximi Herois eas tantùm delibabo, quas exiget meæ cauſæ defenſio,

QUia difficillima lege adjecta, ne Tuas videlicet in laudes effundar, meam hujuſce Conſecrationis audaciam, Princeps Eminentiſſime, coercuiſti, novum excogito Nuncupatoriæ morem Epiſtolæ, nihil aliud ſeriò præſtare adortus, niſi ut a

 me

me tria illa, ob quæ culpari poſſem, amoliar. Hoc, inquam, unum ſeriò conſiciam; nam ſi quidpiam ex innumeris Tuis Dotibus, in quibus alioquin exultans æſtuaret oratio, delibare obiter coget neceſſaria meæ cauſæ defenſio, mihi verti crimini nequaquam poterit abſque inſigni rigore, a quo longiſſimè abeſt Clementia Tua. Perſtringi primò poſſum eò quòd meum huic Opuſculo nomen præfigam, quod toties in theatrum non prænotato Scriptore prodivit: perinde ac ſi e ſipario tandem aliquando proſiliam, paucas ut pagellas Eximio queam Heroi conſecrare. Alterum, in me a plurimis improbandum, eſt, quod omnigenâ Sapientiâ ornatiſſimo Eccleſiæ Senatori Hiſtoricam ſolummodo unius Narrationem Vitæ ſeligam dedicandam. Tertium, quod ipſius quoque Narrationis tenue tantùm, minimumque Compendium Magno Principi exhibeam. Sed cum iterum hæc Epitome Typis nunc ſubjiciatur, quia nulla ejus Exempla, jamdiu a multis quæſita, ſupererant, integrum amplius mihi non eſt deliteſcere poſt editam rurſus Anno 1676. a Nathanaele Sotuello Scriptorum noſtri Ordinis Bibliothecam, in qua Compendium hoc cum cæteris a me ſcriptis eò uſque Libris recenſeri voluit celeberrimus Theologus Martinus de Eſparza, quo urgente illud ex publicis Actis, quæ Proceſſus dicunt, in lucem eduxeram, cum agebatur de Beatæ Appellatione Roſæ verè Admirabili tribuenda. Quemadmodum verò etiam poſt illam inter

San-

Sanctas relatam excuſum prælo deinde ſæpius fuit nunquam appoſito Auctoris nomine, licet non defuerit Nuncupator: ita perpetuò latuiſſem, niſi aliena me in ſcenam humanitas rapuiſſet. Cum igitur nunc primùm poſt vulgatum Indicem illum hæc publici Juris Vita iterum fiat, Præſidium eidem a me, ac Decus quærendum fuit. Hoc autem a Te, Princeps Eminentiſſime, flagitare auſus, alterum diluo, cujus gratiâ fortaſſe traducar. *Siccine*, inquient aliqui, Sapientiſſimo Principi, in quo Doctrinarum omnium concentus omnes admiratione ſuſpendit: qui Græcæ, Latinæ, noſtræque Linguæ facundiâ elegantiſſimâ Triſmegiſtus: qui Philoſophiæ, Theologiæ, tum quæ pugnat in hoſtes Fidei, Cæſareique, ac Pontificii Juris fontes exhauſit omnes: Hiſtorica interim ſolummodo unius inſcribitur Vitæ Narratio? Ita planè, cum aliquod certè Vectigal ſolvendum illi ſit, cui me, ac Sanguine, vel Religioſâ Familiâ conjunctos mihi innumeris eſſe nominibus devinctiſſimos noverunt, quotquot me degere non ignorant inter mortales: & ab aliis altioris argumenti, quæ affecta mihi ſunt, dicandis Voluminibus procul me idem ſubmoveat Ingenii faſcibus, adeoque ingens occurrat, ut laceſſere verear eorundem conſecratione Judicium præſtantiſsimi Ingenii, licet mira humanitate præditum meas erga Literarias nugas fuerim ſemper expertus; plurimùm enim intereſt, ut Senior inquit Plinius, ſortiatur aliquis Judicem, an eligat. Libenter

Prima Deſeſionis Neceſſitas.

Altera.

Tertia.

iiſdem, quibus ille Profanum Titum, Sacrum alloquor verbis, priſcum beneficentiſsima propenſione animi antegreſſum, & in quo ſunt verius, quàm in veteri Tito, omnium amorem allicientes Generis humani Deliciæ. Quanvis cum reformidem offerre ſi quid ex aliarum diſciplinarum fœtura natum apud me ſit, hac quoque Opella non niſi religiosè, Princeps Eminentiſsime, adiris, qui penè Puer miro candore a Te Latii Linguâ donatos Græcos Patres Typorum beneficio eruditorum oculis ſubjeciſti: ut de cætera Oratoria Tua, & olim Poetica, Latina, Græcaque Elegantia, deque, in Regia dictis Academia, Regali profectò Verborum, Sententiarumque ſplendore contextis Etruſcis Diſſertationibus, deque Pontificiis Conſtitutionibus, uberrimâ lectiſsimorum Divinis ex Oraculis florum copiâ fulgentibus, conticeſcam. Sed cum aliquid (ut in hoc hæream) omnino Tibi dicandum ſit, ad hoc eligendum qualecumque Compendium plures me cauſæ impulerunt, quas innuens refellam id, quod tertium in me torqueri poſſe comperio. Utcumque tenuiſsimam hanc eſſe ſcriptionem ultro profitear, Regium tamen illa, eundemque Cæleſtem exhibet Florem multiplici Tibi nomine reſpondentem: ſicut enim in hortis Roſa, ita Ipſe in animis regnas; & perinde ac Roſa ſpecie pulcherrima exhilarat, odore ſuaviſsimo reficit, adeoque munifica eſt, ut quatuor ſupra triginta Hiſtoricus Naturæ morbos recenſeat, quibus medelam affert: ita

Quarta, ſeu verius multiplex.

Quinta.

Sexta.

ita blando fulgure riſus temperas oris maje-ſtatem, latèque diffuſo Virtutum odore omnium animos rapis, & beneficentiſsima Indole adeo Clientibus metum expungis, ut qualibuſcumque tabeſcentia infortuniis pectora Te mirabilem quotidie ſuæ ſalutis Æſculapium requirant, & experiantur. Verùm multò magis a Cæleſti hac noſtra, quàm ab Hortenſi Roſa Tuæ pinguntur Dotes, quemadmodum enim in illa prodigioſa quædam enituit Virtutum omnium complexio: ita præcellens quoddam laudum omnium fœdus in Te ſuſpicimus, cui univerſa Superi Dona contulerunt: nobiliſsimi Generis Claritatem, perpetuam a primis annis Vitæ Innocentiam (quam ſimul cum ſenili etiam tum Prudentia, incomparabilique Ingenio in Gregoriano Athenæo licuit mihi præ cæteris admirari, haud dubiè, ac frequentiſsimè ominato ad hoc Te faſtigium evehendum) ſemperque adultam Religionem, Conſilii vim incredibilem, eamque vaſtæ Capacitatem Mentis, quæ, inſtar Cæleſtium Orbium, continuo curarum motu fauſtitatem mortalibus elaborante refici videatur. Ad Roſam, uti recentem Cæleſtis Viridarii Florem, & ſumma, quas a Divino exorat Sponſo, Gratiarum ubertate vernantem omnes anhelant. Neque verò Te nunc ſolummodo ambiunt omnes, ſed etiam cum Cauſas in primo ad Sacram Rempublicam acceſſu referebas, certabant univerſi Tuo ſuas ore proferri: ad Te omnes Diſceptatorem, ad Te Arbitrum unanimes con-

Septima.

Octava.

Nona.

Decima.

Undecima.

Duodecima.

confluebant, licet inter ſe alioqui diſsiden-
Tertiadecima. tes; certiſsimi enim perpetuò fuerunt, ac
porrò ſunt omnes de ſublimi Tua Integrita-
Quartadecima. te, Sapientia, ingenuoque Candore. Unum
ſolummodo eſt, in quo Te abſimilem Roſæ
cupiamus omnes, ne videlicet Te quoque
(ſicut illam ſuæ ſemper ſpinæ ſauciabant)
abſque ulla remiſsione animi ſemper vulne-
Quintadecima. rent pro Republica ſolicitudines, quas ut
identidem relaxes, obſequentiſsimè flagita-
mus, ac, niſi Tibi, eidem parcas Publicæ
rei, cui nimium neceſſe eſt Te diutiſsimè
Eccleſiæ Divinæ fœlicitati excubare. Inque
Sextadecima. hoc Voto, Excuſatione abſoluta, conquieſ-
cat Epiſtola, Tecum eloquuta de iis, quo-
rum Proluſione ad Lectores fuiſſet meæ cau-
ſæ conſulendum, ut pateat, ad quantam
Septimadecima. me fiduciam erigat Eminentiſsimus Prin-
ceps, cui nullum addidit Regalis Purpura
ſupercilium. Hoc autem cum Tibi ne in
ipſis quidem Literis ullum ſit, veluti Sa-
pientiſsimis eſſe nequaquam ſolet, ſpondeo
Duodevigeſima. nunc obſequentiſsimas alias (retexo enim
id, quod ratiocinando confeci) humaniſsi-
mo Mecænati meo nuncupationes; perinde
ac auſus fui alia Volumina Summis Morta-
lium conſecrare: utque hanc interim arrham
Tuo, ideſt ſemper ſereno, Vultu digneris
excipere oratum Te etiam atque etiam ve-
lim.

Mul-

Multiplex nexus inter eximias Virtutes

INNOCENTII XII.

Pontificis Maximi,

Et Polemicam Hiſtoriam Pontificiam Concilii Chalcedonenſis illi conſecratam.

DUm Sanctos, Beatiſſime Pater, ad Pedes provolutus humillimum hoc offero vectigal obſequii, non ſequor communem ſua Opera conſecrantium morem, ut ſcilicet Panegyricos texant Magnis Principibus, quorum Patrocinium ambiunt, & ultro fateantur oblati a ſe munuſculi tenuitatem. Modeſtia illos Tua omnino recuſat, & ſupervacaneum eſſet Scriptori tenuiſſimo exilitatem ſui partus profiteri. Erectus igitur ab eximia humanitate Optimi Principis fiduciam potius induo affirmandi non contemnendam eſſe materiam, quam pertractamus, licet nullo Auctoris artificio commendetur. Magnis quandoque placuit Viris abjectum Argumentum excolere, ut de Re Ruſtica ſcripſit Varro doctiſſimus Romanorum. Contra verò ſupra ſe ipſos aliquando aſſurgunt alii ad magna, licet imparibus viribus, tentanda, & Margaritas colligunt ſuo candore, ac magnitudine placituras,

Digitized by Google

ras, licet egregiæ ſciptionis auro non illigatas. Hujuſmodi eſſe illas, quas conſecro Sanctiſſimo Nomini Tuo, eaſdem in Sacrorum Conciliorum oceano expiſcatus, præfari audeo, & Cauſas recenſens hujuſce Nuncupationis ea tantùm ex innumeris innuo Divinis Donis in Te congeſtis, quæ ſuſcepto a me labori penitus conſerta ſunt. Pontificiam Orientalium Synodorum Hiſtoriam aggredior ſuo propemodum jure Maximi Pontificis ad pedes convolantem, ac præſertim Illius, qui, cum reſpuat Oratorum Præconia, uberrimam quotidie ſegetem laudum congerit Hiſtoricis, eas olim poſteris in præclarum exemplar, & admirationem ampliſſimè traditituris. Arcana hæc noſtra cenſeri poteſt Hiſtoria, cum in unum coaleſcat ex variis hinc inde decerptis ſegmentis, imò potius eruatur ex latebris, expendendo vim Aſſumptionum deliteſcentium in multiplici forma loquendi, agendique a Conciliis adhibita: ex qua in lucem proferimus, quænam eſſet Vetuſtis Temporibus de Romanæ Sedis Auctoritate Sententia Univerſalis Eccleſiæ. Hæc porrò Narratio, vim ac poteſtatem, & quaſi ſecretos verborum, & rerum ſinus pervadens, Illi debetur, qui non prima tantùm ſpecie, ſed ſolida intimaque Virtute parit admirabilitatem: quemque ii magis ſuſpiciunt, quibus ſecretiores integerrimi illius ab ipſo ætatis flore animi ſenſus introſpicere conſuetudo familiaris indulſit. Is certè eſt, de quo Arcana ſine ullo detrimento Famæ ſcribi poſſet Hiſto-

Eas tantùm SS. Pontificis dotes innuâ, quas conſertas habet hoc Opus.

Prima.

Altera.

Tertia.

Hiſtoria, imò cum inſigni laudum incremento: & cujus geſta ſiniſtram in partem interpretari nec ipſa queat virulenta indoles hoſtium Apoſtolicæ Cathedræ. Polemica eadem eſt, quam exaramus, Hiſtoria, poſt ſingulas cujus particulas cum Schiſmaticis frequentiſſimè congredimur, & Hæreticis. Et aurea in eoſdem tela Tui Mores intorquent, Beatiſſime Pater, ac geſtarum a Te rerum commemoratio, ſi obduratum in perfidia quorumdam ex iis animum non debellabit, at certè inſigni eos Romam allatrantes rubore perfundet. Non rarò certamini inſiſtimus, ſed perpetua Ratiocinationum ſerie amicam pugnam urgemus: perinde ac Cæleſtes Ipſe quotidie ſagittas in Adverſarios Veritatis intorques. Non frequentiſſimæ tantùm, ſed (abſit vero invidia) & Novæ ſunt ferè omnes, quas in medium producimus, Animadverſiones: Ut nova pariter ſunt pleraque Prodigia decorum omnium, quibus in amorem, ac venerationem Tui corda mortalium rapis. Pervulgatam Antiquo Ævo Eccleſiæ perſuaſionem repræſentamus Illi, qui Veterum inſtaurat Cæleſtia exempla Pontificum. Teterrimi Romæ hoſtis Petri Suavis Polani cineribus inſultamus, ſtolida ratiocinandi arte conficientis, Succeſſorum Petri Auctoritatem imminutam fuiſſe ob eam, quam ipſis deeſſe præſumit, perfectæ complexionem Virtutis: dum (ſi quicquam vecordis hujuſce hominis Dialectica conſequi valet.)

Quarta.

Quinta.

Sexta.

Septima.

Octava.

He-

Heroica Integritate Vitæ omnes fateri coʼgis obiti a Te Muneris Sanctimoniam.

Nona. Experimenta propemodum innumera exercitæ a Petri Cathedra in Univerſam Eccleſiam Poteſtatis oculis opportunè ſubiicimus Illo regnante; qui omnium maximè ſui ſecurus fungi poteſt Divinâ ſuâ Chriſtiani populi Præfecturâ, cum nihil in illo ſit, quod carpat Invidia; nullisque Idem ſit amoris in conſanguineos vinculis irretitus. Superbè jactavit olim Archimedes Terram a ſe movendam, ſi conſiſtere extra Terræ ambitum potuiſſet. Affirmari ex vero poteſt, omnia Sanctiſſimo Pontificis illius Arbitrio licere in Chriſti cultorum animos, vices exercendo Divinitatis, qui Cælum incolens mente nullatenus adhæret ſolo: utque idipſum præſtent, qui ei Sacro in Imperio ſuccedent; cavit Sanctiſſimis Legibus, ac publicæ rei mirificè profuturis.

Decima. Leonem Magnum Orienti, univerſoque Orbi Chriſtiano jura dantem exhibemus ea tempeſtate, qua Solio inſidet magnanimos a Nobiliſsimis, & Principibus Proavis ſpiritus hauriens, non modò frœnum, ſi fortè in nos irruerent, Thraciæ Genſericis, & Attilis injecturus, & *Raſtrum* ad eos compeſcendos futurus *In Porta*, ſed etiam ad eos penitus proterendos Cæleſtia, ut jam præſtat; Chriſtianis arma Principibus præbiturus, & *incendiarias* jacturus *Ollas* in acies, & arces barbarorum: Pauperum, ut olim Leo, amantiſſimus

ſimus Pater, eos incredibili charitate adoptans in filios, in Patriarchalis Palatii hoſpitium inducens, & pluribus centenis aureorum millibus donans: ſuaviſsimo alios quavis hebdomada excipiens alloquio, omneſque ab iis potentiorum injurias propulſans: nihil Idem ſibi e Sacræ Sponſæ gaza delibans, nihilque ſumens e Principatu præter laborem, & curas, quibus perpetuis urgetur: Egregios cum Leone peculiaribus Eccleſiis Paſtores præficiens, diſciplinam inſtaurans, uni Virtuti, ac Sapientiæ patere jubens aditum ad Honores, & omnium maxima ſolicitudine incenſus Catholicorum animos in priſcæ Virtutis aurum revocandi, ac lucem iis afferendi, quos multiplicis tenebræ Superſtitionis involvunt. Ob hæc, & alia omnia Divina ornamenta, quæ Magni Cognomentum Leoni pepererunt, quæque in præſentia minimè deſideramus, eandem adhæſuram auguror iiſdem veſtigiis in ardua Heroum ſemita difficillimis temporibus inſiſtenti Nuncupationem. Sed, ut in iis immorer, quæ jucundiora profectò accident ſtudioſiſsimo immortalis hominum Salutis Parenti, Volumen illi dicamus nonnihil eidem Saluti, Divino favente Numine, collaturum. Omnibus quidem Heterodoxis, niſi eos perditiſsimum Sacrarum Legum odium penitus dementaverit, plurimùm proderit hìc intueri pluſquam Trecenta Septuaginta Experimenta Pontificiæ in Chriſ- Undecima.

Chriſtianum quoque Orientem Poteſtatis, adeoque manu propemodum contingere, a Luthero, Calvino, Illyrico, inſani mendacii pluſquam trecenties confeſſionem extundi, dum Romani Epiſcopi Regimen intra Suburbicarias Eccleſias ex Nicæno Decreto continendum eſſe mortalium audaciſſimi fabulantur. At Græci Sectatores Ritus (qui latiſſimè per Orientem, Septentrionem, ac Meridiem, per Tertiam certè Chriſto Domino conſecrati Orbis Partem, funduntur) victas tandem Veritati manus daturos hilari ſpe præſumo. Quid enim reponent, cum ſuos ſpectabunt Cæſares, Antiſtites, ac Patriarchas Romani Paſtoris virgam exoſculantes; Romanum Magiſterium adorantes Generales Synodos in Oriente celebratas, & Romanis Juſſionibus perinde obtemperantem Chalcedonem, & Conſtantinopolim, ac ipſa Romana Suburbia? Et hæc quidem pluſquam tercentena manifeſtiſſimæ Veritatis documenta non in Latinis ſolùm Chalcedonenſis Concilii Actis, & Literis ad eandem Synodum ſpectantibus, ſed & in Græca eorumdem Actorum, & Literarum, pervulgata, & ab ipſis quoque Schiſmaticis recepta, Verſione intuebuntur, cujus verba, & contextum non rarò expendemus. Pudori non erit erectæ Græcorum indoli a Sexcentis triginta, qui Chalcedone convenerunt (quorum quinque ſolummodo Latinum Ritum ſequebantur) ſuis Præſulibus edoceri. Iis accedet Atteſta-

tio

tiõ aliorum ſupra bis mille; nam cæterarum quoque in Oriente celebratarum Synodorum Polemicam Hiſtoriam molimur, Sacram in Nicæna Sylveſtri, in Sardicenſi Julii, Damaſi in Conſtantinopolitana, in Epheſina Cæleſtini, in Quinta Vigilii, Agathonis in Sexta, & utriuſque in Septima, & Octava, Primi ſcilicet ac Secundi Adriani, Monarchiam uberrima ſerie recentium Ratiocinationum exhibituri. In unum Volumen congeſtas illas, quæ Chalcedonenſem præceſſerunt, Synodos Sanctos Tuos ad pedes, favente Deo Optimo Maximo, afferendas confidimus, Beatiſſime Pater. Diuturnum verò fore fauſtiſsimum Imperium Tuum, ac ſub illo Hæreſim, & Mahometicam Impietatem profligandam, Fidei autem Concordiam in pulcherrimo Latini, Græcique Ritus diſcrimine ſanciendam ominamur. Hos certè triumphos promeretur Hominum Pater Sanctiſsimus; qui nihil præter Divinam Gloriam anhelat. Stetit Auguriis fides, quibus ante annos omnino Quadraginta puerili non ſemel carmine Florentiæ præſenſi eam, qua, Te in Solium evecto, fruimur in præſentia, fœlicitatem. Quo quidem tempore peramanter excepiſti devinctiſsimum cultum Federici Parentis mei; illum verò animo nunquam Tuo excidiſſe frequentiſsimè profiteri dignatus es. Ea eſt humanitas Maximi Principis, ut hanc quoque commemorare auſim Cauſam, quæ ad frequens tributum perſol-

Duodecima.

Tertiadecima.

vendum incendit geſtientem Scriptorem, præter cæteras jam recenſitas ipſi Argumento Scriptionis innatas. Vale, Sanctiſsime Pater, ac diutiſsimè Cæleſti hac Tui Regiminis forma ad Cælum erige corda Mortalium.

Cauſæ

Digitized by Google

Cauſæ, propter quas Sanctiſſimi Pontificis

INNOCENTII XII.

Dotes exigunt Nuncupationem Tractatuum de Præſtantia, & Infallibilitate Pontificia.

DUo iſti, quos excudo, Tractatus fructus quodammodo ſunt decerpti ex Arbore Tibi, Pater Sanctiſſime, conſecrata, ex Polemica ſcilicet Concilii Chalcedonenſis Hiſtoria, quam, favente Divino Numine, conſequetur pugnans Narratio cæterarum Orientalium Synodorum iiſdem prope Divinis auſpiciis decoranda. In me receperam aliud vertente hoc anno ejuſdem Hiſtoriæ Volumen Sanctos ad pedes deferre; ſed vetitus ab aliis ingruentibus curis hoc ſaltem Opuſculum repræſento, quod Pontificiæ Triumphum Auctoritatis exhibet in eadem Sacroſancta, & Orientalium omnium numeroſiſſima, Synodo Chalcedonenſi. Earum nulla, quæ in Occidente conflatæ ſunt, plura mihi, & validiora Veritatum, quas propugno, Argumenta ſuppeditaret. Ex iis, quæ in medium profero, patebit, ſtolidè malignam eſſe Schiſmaticorum, & Hæreticorum Calumniam affirmantium, in ultimis Græcorum Conciliis aliquid fuiſſe in-

dultum Apoſtolicæ Sedi, eò quòd, cum in ruinam vergeret Græcorum Imperium, fulciri cuperet Latinorum præſidio; in Occidentalibus autem Synodis facili negotio potuiſſe Romanos Antiſtites plus ſibi, quàm illis Vetuſtum Ævum conceſſerit, arrogare. Nihil abſurdius unquam effutivit Impietas, quia in poſteriorum nulla Romanæ Cathedræ Dignitas magis eluxit, quàm in Chalcedonenſi, quæ florente multò magis, quàm Latinum, Græcorum Imperio, & a Patribus ferè omnibus Græcis celebrata eſt. Abſolutâ Vir Maximus alterius Hiſtoriâ Concilii, a quo nuper aucta Sanctitas, & Religio fulgorem intendit Cathedræ Petri, eamdem magis illuſtrari dixit a Principe tunc in ea confidente, cujus præconiis eximio ſuo coronidem Operi impoſuit. Id ipſum tentare non audeo poſt meam exaratam Hiſtoriam, antequam palmaria hæc ex illa inferam Corollaria, quia inopem me facit ipſamet copia. Quemadmodum igitur in obſequentiſſima Narrationis Polemicæ Nuncupatione ea tantùm attigi ex cæleſtibus Donis in Te congeſtis, Beatiſſime Pater, quæ ſuſcepto tunc a me labori penitus conſerta erant, & quodammodo ipſi Argumento ſcriptionis innata: ita nunc amantiſſimum Græcorum Antiſtitum cultum erga Regale Tuum Sacerdotium expendens, illas tantùm prope Divinas Dotes delibo, quæ, votis omnibus a me quæſitam, Græcorum ſpondent fœlicitatem. Nihil ad illos in obſequium Vaticani ſuaviter rapiendos effi-

efficacius eſt, quàm manifeſta Sanctimonia Succeſſorum Petri, & eorumdem Paternus in ipſos Amor. Utrumque hoc illicium nunc ſortiuntur, dum Fama vulgat Virtutis Heroicæ Prodigia totius admirationem Orbis excitantia. Delapſum e Cælo aliqui putaverunt mirabilem illum Sacerdotem, cui nulla fuiſſe dicitur Genealogia, De quo unquam hoc licuit illuſtrius ſuſpicari, quàm de illo, qui conjunctos ſanguine Principes nullâ penitus ſacræ particulâ gazæ reſpergens Inopes tantùm munificentiſſimus Pater adoptavit in filios: atque hos frequenti alloquio, ac perpetuâ Tutelâ dignatur? Ab Apoſtolorum olim Coryphæis humana omnia exutis, Petro, Paulo, Joanne, Andrea, exculti Græci quàm proni erunt ad Venerationem Pontificis Maximi, cujus Munus non ex illibatæ tantùm ſecuritate Doctrinæ, ſed ex Imitatione quoque Apoſtolicæ Sanctitatis, jure appellatum vident Apoſtolatum in Chalcedonenſi Concilio? Tot, ac tam præclara ſunt, quæ pro aſſerenda Æquitate, emendandis Tribunalibus, publici rationibus Ærarii vindicandis, uni Virtuti, ac Sapientiæ, relinquendo aperto aditu ad Honores, prohibendâ in poſterum nimiâ erga ſuos indulgentiâ decreviſti, ut ſingula ex innumeris Heroicis geſtis, atque decretis, comparare poſſent ſingulis Sacrorum Principibus, adeoque omnia plurimis, Nominis Immortalitatem. Minimè neceſſaria eſt inſignis quædam, ac prope Divina Virtus in Antiſtite Summo ad omnes ejus

Cauſa prima.

Altera.

Tertia, imò multiplex.

Digitized by Google

ad cultum alliciendos, cum Petri Dignitas, ut Magnus inquit Leo, etiam in indigno Hærede non deficiat. Sed, ſive magna Fœlicitas maximè dilectis Cælo Principibus indulgeatur: ſive maximos, ut ait Plato, ſui amores pariat ſubjecta oculis Virtus, profectò celeberrima Græcorum ad Apoſtolicam Sedem Confugia, & Communes ad Romanum Patrem Gentis illius Acceſſus potiſſimùm contigerunt, cum præcipuâ quadam inſolitæ Virtutis gloriâ inclyti Pontifices imperabant. Ita provocavit ad Julium damnatus a Synodis Athanaſius: ſtaturum ſe Damaſi Definitionibus, dixit Baſilius: eodemque regnante Sanctiſſimo Pontifice Romanæ præconia texuit Eccleſiæ Nazianzenus; ad Innocentii Primi confugit Chryſoſtomus Patrocinium. Ut verò prætercam Antiquas, quæ tot erga Chriſti Vicarium Græci obſequii Trophæa ſtatuerunt, Synodos ſub Sylveſtro, Damaſo, Cæleſtino, Leone, celebratas, præclariſſima fuit Græcorum ad Romanæ Fidei conſortium Reverſio in Lateranenſi Concilio ſub Innocentio Tertio, in Lugdunenſibus ſub Innocentio Quarto, Decimoque Gregorio, impellentibus præterea Chriſtianos Reges, ac Cæſares in Turcarum exitium, & egregiè proinde de Græcia meritis, in Florentino demum ſub Eugenio Quarto: qui omnes contemptu terrenarum rerum, & Cæleſtium amore Supremi Sacræ Reipublicæ Moderatores inclaruerunt. Quid memorem cæteras Innocentiorum dotes eamdem ſpem augentes miſerrimi Schiſ-

Quarta.

Quinta.

Schiſmatis evertendi? Sive, præter jam recenſitos, inſignem in oppugnando altero Schiſmate Petri Leonis conſtantiam Secundi: ſive Octavi labores pro ſanciendo Chriſtianorum Principum in Barbaros Fœdere, qui fœlicius Conſiliis, Auro, Lachrymis Undecimi reſponderunt: ac Decimi ardorem animi novis in Erroribus opprimendis? Si ludit in Orbe Terrarum Sapientia, nec rarò Nominum Auſpicia completa vidimus, contemnenda nequaquam videntur illa, quibus Sanctiſſimi Principis Nomen, & Mores debitam eidem Fauſtitatem ominantur. At ejuſdem Paterna in Græcos propenſio mirificè fiduciam, aliunde jam excitatam, incendit. Sicut aliis omnibus Pontificii motibus animi, ita huic quoque piæ in Græcorum ſalutem inductioni fuit cæleſtis Origo. Sexta.

Quidni enim nil, præter Cælum, ſpirans Sanctiſſimus hominum Parens amet præclarè olim de Catholica Religione meritam Gentem, dilectam Superis, Cælumque tot primæ Magnitudinis ſyderibus locupletantem, firmantem in Conciliis Arcana Fidei, tracturam nunc ſecum Provincias, & Regna innumera, quæ vel illius Ritum ſequuntur, vel ſi aliis, præter conſuetos Orientalium Schiſmaticorum Errores, ut Abyſſini Neſtorii, aut aliorum Hæreſibus inficiuntur, Præſules certè accipiunt ab Alexandrino; ideoque illius reſipiſcentis veſtigiis inſiſterent, & communis Græciæ ad Unitatem Fidei Reverſio Tertiam addictorum Chriſto Domino mortalium Partem ad Romani Pa- Septima.

ſtoris Ovile revocaret. Hæc expendens Pater Beatiſſimus, miro prolatandæ ſtudio Religionis exæſtuans, paterna Græcos Charitate complectitur: in eorum plurima favorem decrevit: molitus alia fuit: ab illo quempiam diſcedere Ritu prohibuit: jura Collegii pro ipſorum filiis erecti, & Optimi beneficia Fundatoris dum fovet, eadem multipliciter inſtaurat, Huic ille uni Nationi Templum a fundamentis extruxit, in quo Sacra Græcorum Ritu perpetuò celebrarentur, ut in hac Arce Fidei Conſortium utriuſque, Occidentalis, & Orientalis, Eccleſiæ ſemper fulgeret. Dum in hoc illuſtri Templo plurimos Innocentio Duodecimo, Supremo Principi Antiſtitum, Patri Maximo, ac Beatiſſimo Papæ, orari Annos quotidie audio ſub Sacri Finem, hic enim mos receptus Græcis eſt, incredibili gaudio geſtio; omnes quippe in hac una diuturni, ac Seculum prætergreſſuri, Ævi Tui, Pater Sanctiſſime, Fauſtitate fortunas Eccleſiæ Univerſæ, atque ipſi præſertim Græciæ concedendas, video flagitari. Primos Imperii
Octava. Tui Annos frequentiſſima Venetiis, in Ruſſia, in Peloponneſo, alibi, ad Romanam Fidem Græci Ritus hominum acceſſio inſignivit. In Ungaria verò, Dalmatia, Ser-
Nona. via, Raſcia, Schiſma ejurantium ea vis fuit, ut una tantùm Diœceſis, immenſa quidem, & Moncacio ad Eſſeci Pontem protenſa, pluſquam Trecentos cum univerſo ſingulorum grege numeret Parochos exoſos Photium, Epheſium, omneſque ſuperbiſſimæ
ac

ac nefariæ Separationis Auctores. Plurima hæc Centena Animorum Millia eſſe cenſeo Præludia cæterorum, qui, omnem numerum ſuperantes, Tuos procumbent ad pedes, Beatiſſime Pater, in ſolenni omnium ad Catholicæ ſinum Eccleſiæ Reditu, ad quem obtinendum hoc quoque Opuſculum conferre nonnihil fortaſſe poterit, ſi eidem cum tenuiſſimo Auctore benedicat Sanctitas Tua.

Exi-

Digitized by Google

Eximio Rhetori, ac Theologo

SFORTIÆ CARDINALI PALLAVICINO

Præcipuè dedicandum Volumen pertractans de Juriſprudentia, ab Angelo Bernabò.

Cauſæ, propter quas illi præcipuè conſecrandum hoc Opus.

QUod ego Te, Princeps Eminentiſſime, Vulgaris homo publicè alloquar, Tibique conſecrem dona non mea, aliquis fortaſſe vertet audaciæ, & alio inſuper nomine inopiam mei conſilii culpabit. Si enim a præclariſſima luce Nominis Tui gloriam meis Typis quærebam, cur non illi delicias addixi ſuas, Rhetorum ſcilicet flores, & Naturæ, ac Divinitatis arcana, quibus pulcherrimos annos donaſti, quæque egregio Magiſterio profeſſus es; ſed potius Legum decreta, quæ vaſtiſsima quidem mente complecteris, non tamen alios eorumdem Scientiâ Tua Docentis vox, aut Scriptoris calamus locupletavit? Verùm & clementiſsimæ humanitati Tuæ ingrata non accident munera erudita, & utcumque me deprimat ſortis abjectio, amare certè in me potes beneficia Tua. Acceſsit favor comprobationis Tuæ Typographis, qui ſapientiſsima Opera Tua Summorum Virorum nomini conſecrarunt: quæ me in præſens exem-

exempla confirmant, magiſque meus obſequentiſsimus cultus, cui ſeſe palam oſtendere votis ambitioſis prægeſtienti, hæ ſolùm præſtò ſunt eruditæ Doctorum hominum opes meis ſumptibus publici juris effectæ. Quin ipſa etiam docta Volumina ſponte ſua ad Regalis Tuæ Purpuræ, hoc eſt ad Literatorum Principis patrocinium volant. Inter ingenioſas verò lucubrationes conſultò ſelegimus illas, quæ Leges, & Jura deſcribunt; quamvis enim ampliſsimus animus Tuus Doctrinarum omnium fontibus inundetur, ſitque Scientia qualibet prodigiosè dives, & eorum, qui nunc ætatem agitant, Nulli Secundus, comprehenſionem tamen abſolutiſsimam Juris, & Legum in Te ſuper alia omnia miramur; quia cum hujuſcemodi facultas peculiaribus Patrum Decretis, & alieni placiti eruditione definiatur, jure meritòque ſuſpicimus, quod præfervidum Ingenium Tuum ſuis alis ad Cælum eniti conſuetum, hiſce ſeſe carceribus adeo conſtanter incluſerit. Quæcumque priſci Sapientes ad rectè temperandas Reſpublicas decreverunt, ea Tu omnia, ad ludum, vel ad quietem animi a gravioribus ſtudiis, edidiciſti duobus illis, quibus totum Divinæ Scientiæ Cælum annis dimenſus es, quod alii vix quatuor percurrunt: & ea tunc Cæleſtis Ingenii argumenta Quiritibus exhibuiſti, quibus jam tum Ingeniorum Phœnici Pico par Aquila dicebaris, & ſenes literarum Antiſtites pluribus Te cum uno diebus Prima.

Digitized by Google

bus congreſsi, non Te Palladi proximum, ſed in Te renatam Palladem venerabantur. Tunc Ipſe non raro digreſſus e Cœlo, & Aſtræâ Tecum in terras revocatâ, quæ Jura Pontifices, quæ Cæſares dixere, Altera. complexus animo es. Quamobrem illam præcipuè Tibi Scientiam devovemus, cujus dominatus in Te præcipuè admirationem laceſsit, velut etiam adeptio ipſa fuit om- Tertia. nium maximè prodigioſa. Quid, quod Æquitatis leges ſuo veluti jure Auſpicia Tuæ Purpuræ flagitant: & quia, cum viva ſis Principum Sacrorum Idea, ex ipſa natura, moribuſque Tuis leges haurire, & exprimere deberent mortales: & æquiſsimo Ipſe olim imperio populos moderatus es, natus ad imperandum ex Præclariſsimo ſanguine Proavorum, quos Principes, & ſummos Exercituum Imperatores coluit Italia, ti- Quarta. muit Europa. Ad hæc juris, & æqui retinentiſsimum, & cuilibet repugnare pro æquitate paratum Te Roma admiratur. Et Quinta. Legum, quæ hominum mores temperant, amantiſsimum Te prodidere Divina de Humanis Actibus, deque Natura Boni Volumina Tua, & ex aureis libellis, quibus Theologiæ ſuccum omnem operoſiſsima brevitate incluſiſti, qui de Jure agit, & Juſtitia nulli primas concedit: &, quibus fre- Sexta. quentiſsimis referta eſt mirabilis Hiſtoria Tua, Sententiæ Politicis inſtitutis informant Principes Viros, Animatas nempe Leges Septima. mortalium, ut illos Pindarus dixit. Tua

vero

verò Virtus digniſsimum Te exhibet, qui non receptis ſolùm Proavorum decretis temperes Populos, ſed recentia Ipſe jura condas populis adoranda. Si Legum olim latores ad aucupandam authoritatem decretorum ſuorum ementiti ſunt intimam familiaritatem Deorum, tanquam ex iis præclara illa Legum inventa peperiſſent; adeoque quas Bactrianis Zoroaſtres condidit leges, retulit ad Horomaſin, quaſque Scythis Zamolſcis ad Veſtam, quas Cretenſibus Minos ad Jovem, quas Solon Athenienſibus ad Apollinem, quas Chartaginienſibus Charondas ad Mercurium, quas Pompilius Romanis ad Ægeriam, Te nunc intuemur non fictam Palladem ex imperantis Jovis mente prognatam, ſed veram authoritatis commendatricem Tuæ, notitiam, & familiaritatem Cæleſtium aſſecutum: Et tum ex Ingenii præſtantia prope Divina, & Mente, qua donatus es aurea, ſicut illam in omnibus Plato Principibus exoptabat, tum ex Virtutum cultu religioſiſsimo exemptum propemodum communi ſorti mortalium. Quantum eſt Tibi cum Cælitibus conſortium, quos perpetuò candidiſsimis, & labi cuilibet intactis, etiam in lubrico juventutis vere, mox etiam ſanctis Moribus repræſentaſti: ob ſpretas olim opes, & ſummos honores, quibus Tua Virtus velificabatur, quique a Te Reluctante tandem aliquando lucem acquiſivere, mortalibus venerabilis: ſemper cum priſcisSapientibus colloquutus, vel

Octava.

Nona.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

vel illos ad vitam revocans in eruditis Colloquiis, quæ Muſæ perpetuò frequentant, & Charites: ad humanas non dico voluptates, ſed neceſſitates ipſas rarò ab altiſſimarum rerum cogitationibus avocatus, & ferme tantùm uberrimo ingenioſæ pabulo dapis recreatus, adeo ſupra mortalium vulgus, Decima. & priſcos legum Latores aſſurgis, ut ſancire jura poſſis majus omnino, quàm illorum placita, pretium habitura. Porrò cum ſemper fœliciſſimus animus Tuus lucidum veritatis Cælum pervolitet, neque hominis tantùm, quod rari mortales, ſed ex hac noſtrati, & communi concretione ſolutæ Mentis perpetuò vitam ducat; mirabimur, quod petitum e ſyderibus aurum ſupra paginas eruditas diſpergat? Mearum partium duco, veluti Sacra Divorum, ſcriptos a Te Libros venerari. Sed (quoniam noſtris in officinis ab Eruditis, qui eas frequentant, Viris ſummorum hominum librantur Ingenia, velut in ædibus Laurentii Medicei Regnorum pondus explorabatur) ex innumeris, iiſque doctiſsimis viris accepi, ingenioſius nihil, ſolidius, profundiuſve Theologicis Tuis Operibus reperiri, & in illa, velut in Uniones, & Adamantes, ſparſum per immenſas aliarum gemmarum moles pretium, & candorem omnem confluxiſſe: Tragediâ, qua D. Ermenegildi magnanimum celebras fatum, ſuavius, aut doctius nihil Hetruſcas Muſas emodulatas,

Digitized by Google

tas, adeoque in Italico certè, quidni & in Latino, illam Cothurno Principem eſſe. Hiſtoriam verò Concilii Tridentini ob immenſas, quibus affluit, opes ingenii, ac doctrinæ, ob acutiſsima tela, quibus hoſtem ſapientiſsimè, & verè Palladis haſtâ tranſuerberat, ob Rhetoricæ elegantiæ lepores omnes, & Matronæ cultu indutas Veneres elocutionis, quibus egregiè repræſentas, quas aureus de Stylo liber Tuus, priſcis Rhetorum præceptis omnino ſuppar, leges præſcribit, ob allata Romanæ Fidei emolumenta, cæteraſque eximias prærogativas, non Hiſtoricorum modò aurei ſæculi Principibus palmam dubiam facere, ſed præſtantiſsimum profectò eſſe omnium Opus, quæ demum cumque maternâ linguâ exarata Italiam exornavere. Animos mihi tandem addit beneficentiſsima Humanitas Tua, ut communes ad Te deferam de Te ipſo Typographorum omnium querelas. Suæ illi fortunæ iraſcuntur, quòd privatis colloquiis Tuis ſemper intereſſe non poſsint, aut illa ſaltem ab aliis accipere poſteris omnibus a ſe commendanda. Enimvero ſicut Amanuenſes quamplurimi Mogoræo adeſſe Regi perhibentur, & labore improbo excipere quæcumque prodeunt oracula ex ore barbari Principis, ut illi ineptè, ſic nos prudentiſsimè legeremus in publicum Typis proferendas, quas Roſas, quos Uniones loqueris in communi quovis congreſſu, vel rura perambulans, a Te Apolline in

Par-

Parnaſum mutata , vel tenuiſsima dape reficiens vires , adeo ut pretioſius omnino convivium a Te cænante adornetur ingeniis , quàm alii immanibus Voluminibus Typos vexantes , per annos plurimos chartis impalleſcentes inſtruxerint . Vale , Princeps Eminentiſsime , ac diutiſsimè Vive Famæ ſuperſtes Tuæ , quoſque Lectorum oculis invidet eximia copia , mirificæ ſapientiæ theſauros auribus eruditis indulge .

Digitized by Google

Concentus Virtutum

Eminentiſſimi Principis Cardinalis

CAMILLI MAXIMI

Cum Tragœdia

P. STEPHANI TUCCII, Quæ inſcribitur: Chriſtus Judex.

OCtogeſimus ferè annus agitur, Eminentiſſime Princeps, ex quo exceſsit vir immortalitate digniſsimus P. Stephanus Tuccius, cujus mirabilis Tragœdia, quæ inſcribitur, Chriſtus Judex, editionis cupiditatem in plurimis excitavit; at innumera, quibus occupata erat, ſcriptorum menda, ac præſertim implexæ invicem, & permiſtæ ſcenæ, hanc in omnibus voluntatem infregerunt. Laborioſâ curâ, nec pœnitendâ, conjectando ferè, & hariolando, potius quàm plures codices conſulendo (omnes enim corruptiſsimi erant) Auctoris mentem aſſequutus, ſic deterſi carmen, ac emaculavi, ut ad priſtinam integritatem, ac ſplendorem rediiſſe tandem judicari meritò poſsit. Repertum theſaurum publico deberi, & quod egregiè ſcriptum eſt, ſcriptum omnibus cenſui: meumque putavi, quod, ut prodeſſet omnibus, publicum facerem.

Digitized by Google

Cum autem innumerabilia in me Tua ſint merita, Princeps Eminentiſsime, cumque, licet univerſa mea ad Te ſtudia deferam, probè animadvertam, eximiæ ſapientiæ Principis doctrinis omnibus ornatiſsimi omnino impar eſſe vectigal quam Tibi nuper Encyclopædiam conſecravi: alieno ſaltem e cenſu proferre munuſculum decrevi, quod non indignum eſſe reor ſumma eruditione Tua.

Et quoniam immortalitati donare illos nequeo, quibus mea nuncupo, ut Apion de ſe apud Tiberium Cæſarem gloriabatur, (quamquam nec Ipſe indiges præſidio noſtro, qui Tuarum jure virtutum perennis famæ regnum ingrederis) hujuſce Opuſculi gloriæ, non ante, ut arbitror, interituræ, quàm ab ipſo deſcripta ſuprema rerum humanarum cataſtrophe tandem exhibeatur, conjunctiſsimum Te penitus eſſe ambio, dum eidem e tenebris educto lucem quæro a fulgentiſsimo ſplendore Nominis Tui.

Cauſæ, quæ me ad conſecrandam hanc Tragœdiá Ampliſſimo Principi impulerunt. Prima.

Æquitatis amantiſsimo Principi, quique in ferendo ſuffragio præclarè ſequitur exemplar Divini Regiminis, conſentaneum duxi, Chriſtum Judicem repræſentare. Non minus Tibi, quàm Catoni, convenit nobile illud Marci Tullii præconium: O te fœlicem, a quo rem improbam petere nemo audet! Qui causâ laborat, ſe Tibi, vel amico judici, approbari poſſe deſperat.

Altera.

Ad hæc Juſta cum omnibus facis, ſingulari Deum Religione, Charitate populum, & incredibili utramque fortunam Tuam moderatione proſequutus. Hinc alio inſuper nomine ampliſſima auſpi-

Digitized by Google

auſpicia Tua flagitat Carmen, quo cenſura de humano genere ferenda deſcribitur, quia, cum viva Ipſe ſis Principum Sacrorum Idea, ex ipſa natura, moribuſque Tuis leges haurire, & exprimere mores Immortali Judici probandos cæteri poſſunt: ac Tua virtus eximia digniſſimum Te exhibet, qui alia etiam jura populis tradas. Interim verò cum alienæ fœlicitatis ſtudioſus unicè ſis, Regalis Tuæ Purpuræ patrocinio dignaberis carmen, quod ſaluberrimo timore viam aperiens divinæ charitati mirabilem afferet medelam animis laborantibus, qui eam a ſe, quam malint, in hac Tragœdia perſonam gerendam eſſe certò credant. Præſertim verò ſi mentes irritent oculis ſubjectæ fidelibus inſperatæ converſiones humanarum rerum miris a Poeta coloribus delineatæ. Quod præſtari facili negotio poteſt, ſi præter conſuetam ſcenam ſtatuatur aliud tabulatum nubibus obſitum, imminens interiori proſcenii parti: neque porrò neceſſarii ſunt volatus, & machinæ, quæ magnos exigant ſumptus, aut inſolita theatri pictura, præter imaginem urbis, nemoris, horti, rupium, & oſtii tartarei, quæ in promptu eſſe ſolent ubicumque tragica ſpectacula exhibentur. Quorſum hæc, inquiet aliquis, tam prolixè, & ultra epiſtolæ modum, præfamur cum Sapientiſſimo Principe, qui conſecrati ſibi Operis dotes ſtatim animadvertet? Tecum videlicet præloqui audeo, quæ cæteris eſſent Lectoribus innuenda, quia eadem ſcribenti mihi affulget lux Humani-

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Digitized by Google

manitatis & Clementiæ Tuæ, quæ me ad fiduciam colloquii ſolet erigere. Hac fretus non prætermittam cæteras eximii carminis laudes, quæ jucundum omnigenæ doctrinæ Tuæ pabulum erunt. Admirabilius nullum hujuſce Tragœdiæ argumento excogitari poteſt, adeoque implexum, patheticum, moratum, miſerabile: quas dotes in præſtantiſſima Tragœdia requirit Ariſtoteles: ideoque cum præclarè doceat præcipuam artem, qua populi in officio continentur, Divini ſcilicet Judicis metum, gratiſſima accidet Illi, qui egregiè callet imperandi artes: & quæcumque ad rectè temperandos populos ſancivere jura Pontifices, & Cæſares, complexus animo eſt: quæ doctrina Illum maximè decet, qui originem ducit a Nobiliſſimis Proavis, quos Principes, & ſummos Exercituum Imperatores, & Patriæ Patres ipſa olim coluit Romana Reſpublica, & conſequentia deinde ſecula ſuſpexere pacis, & belli artibus florentiſſimos. Præter eximiam ſcientiam Juris, & Legum, Philoſophiæ maximè addictus es, cujus præcipua pars Ethica ſummopere acquieſcet in hac Tragœdia præclarè informante hominum mores. Neque ſuæ deliciæ deerunt Theologiæ, & cognitioni Sacrarum Literarum, ad quas perpetuò reſpicit Vates, inſerens carmini præcipua Sanctiſsimæ Fidei arcana, & quæcumque in Divinis Voluminibus habentur de ſupremis mundi temporibus. Hæc quidem omnium ornamenta doctrinarum ita in Te confluxerunt, ut excellas in ſingulis: quod qui-

Sexta. Septima. Octava. Nona.

quidem decus in Viro exempto a publicis muneribus eximium ſpectaretur; at in Principe, qui dignitatem, & gloriam maximis in Chriſtianam Rempublicam meritis, ſummiſque rebus geſtis ſit conſequutus, prodigioſum videri poteſt. Sed enim ſublime ingenium, & incredibilis ardor, quo ſuis perpetuò fontibus inhiantem vidit Sapientia, omnibus Te literis irrigavit: cui ſiti maximam etiam noctis partem ſopori ademptam indulges: & ea omnia, quæ ſemel hauſiſti animo, perpetuò retines, ac tempeſtivè profers ex immenſo ærario memoriæ; Ut proinde ſingulare docentis acumen, hiſtorica narrantis elegantia, politica cenſentis ſolertia, & ſuavis eloquentiæ flumen, Urbem rapiat in admirationem Tui. Ad hæc Poeticæ, & illuſtrium Artium, quæ illi famulantur, quæque manus, oculoſque exigunt ingenioſos, & veteris eruditionis blanditiis caperis. Tuum idcirco in ſinum ſponte ſua volat hoc carmen, cujus profectò ſtyli candor ejuſmodi eſt, ut aureum Latii ſeculum exhibeat; nativa enim eſt, non adventitia ejus elegantia, quamque non quæſiviſſe precariò, ſed in illam jus habere videtur Auctor, & poteſtatem: ubique ampla, erecta, nervoſa: ſpinoſa nunquam, auſtera, obſcura; ideoq; repræſentans candidiſſimum, & elegantiſſimum animum Tuum. Quodque in uno Principe Poetarum admiramur, ambitioſum in ea eſt nihil, ac nimium: perinde ac in moribus Tuis. Ut omnibus illa eſt numeris abſoluta, ita in Te mirificus

Decima.

Undecima.

Duodecima

Digitized by Google

quidam concentus eſt laudum: vaſtæ capacitas Mentis, exacta Prudentia, præcellenſque Judicium, Excelſa Magnitudo animi, Conſtantia, Gravitas, Indoles Suaviſſima, & Humaniſſima, ac plena Pudoris ingenui, ideoque populis omnibus, ac Principibus apprimè grata. Hinc, quoniam ad teſtimonium, gloriamque maximam hujus Tragœdiæ pertinere putavi, Sapientiſſimi Principis laude ornari, qui non ſingulorum modò Vatum, ſed illuſtrium etiam Academiarum Apollo ſit, rogo, dignitati, ad quam meas nugas provexit indulgentia Tua, adiicere digneris fauſtum alienæ virtuti ſuffragium: ac præſtes, ut in Auctore quoque hujuſce Carminis gloriari judiciis Tuis poſſim. Explicata igitur, & omnium animum ſerenante Tua illa fronte idem excipe, ac eximia, qua polles, auctoritate tuere. Vale, Princeps Eminentiſſime, & Chriſtianæ Reipublicæ fœlicitati diutiſſimè Vive.

Tertiadecima.

Eas

Digitized by Google

Ea tantùm Maximi Viri
P. JOANNIS PAULI OLIVÆ
PRÆPOSITI GENERALIS SOC. JESU
Et Pontificii Concionatoris

Dotes attingam, quæ nexum habent cum Epiſtolis P. Bernardini Stephonii eidem conſecratis.

THeſauros magna ſaltem ex parte illi deberi, cujus e ſolo eruuntur, vetuſta lex præcipit, Religioſiſsime Pater. Cum ergo repertæ ſub fauſtiſsimo noſtri Ordinis Regimine Tuo, Te probante, prodeant in lucem maximum ab eloquentia, ingenio, elegantia nactæ pretium, poſthumæ opes immortalis Auctoris Bernardini Stephonii, Tuo nomini meritò cenſentur, velut in anteceſſum, obæratæ. At ego poſtquam hoc aurum ab inducto exſcribentium incuriâ ſqualore deterſi, conſecrantium Opera ſolenne munus tentare non audeo, Tuas ut laudes enumerare aggrediar; cum dives, & ampla materia Stephonium ipſum deterrere poſſet, quamvis omnes facundiæ nervos intenderet. Illas igitur tantùm delibo, quæ huic Opuſculo, ejuſque Auctori cognatæ ſunt, dum plurima recenſeo nomina,

Digitized by Google

ob quæ illud Tibi nuncupandum videtur, Quem illius Auctor in Rhetorum exedris principem locum tenuit, ſacra Tibi roſtra detulerunt. Miris utriuſque facundia dilaudata præconiis, Principum, Romæ, Orbis terræ plauſus laceſſivit. Inſignis utriuſque in dicendo vis: ſerius, quique Reginam eloquentiam deceat, graviſſimus cultus. Neque verò quòd Latina illum, Italica Te Suada finxerit ad omne decus, quicquam diſcriminis ſubeſt; cum eadem in utraque triumphet ars, idem ingenium. Quid, quod in præſentia ſubſunt prælo ſex ingentia Latii linguâ exarata Volumina Tua, quorum ſtylo quid ingenioſius, aut efficacius ad rem ipſam vivis coloribus exhibendam? Quod verò pondus, quæ illuſtrium copia rerum! Quàm acutæ, quàm uberes in ſingulos Sacrarum apices Literarum animadverſiones! Quæ ſententiarum, quæ ſimilitudinum fulgetra! Quæ fulmina ad animos igne divino incendendos! Quis porrò in ſcribendo curſus, an volatus experrectæ mentis! Adeo ut octo majores paginas ſingulis antemeridianis horis ditiſsimi animi ſyderibus locupletaveris: intra quatuor annos ſex ingentia Volumina, graviſſimis aliis curis implicitus, exegeris: ex his verò unum quarto nondum expleto ætatis luſtro confeceris. Quibus pariter ingenii alis in ſcribendo celerrimè raptum Stephonium ferunt. Hæccine porrò *Fragmenta* nuncupas, quibus regale, ac planè cæleſte convivium adornas animis? Enimverò vix

Primus nexus.

Alter.

Tertius.

ſalu-

ſalubriores epulas inſtruxerunt alii. Ut proinde minimè temeraria expoſtulatione de Tua modeſtia conqueri audeam, quòd in ſacris Concionibus cujuſquam alterius auctoritate rationum momenta fulciveris, cum tot adeſſent Tibi Tui ex oceano ingenii exorti ſententiarum uniones argumentationum auro illigandi. Quamvis Tuæ pariter dicendæ ſint alienæ opes, quas non digeſtas ab aliis in claſſes dicendarum rerum, ut plerique ſacri Oratores præſtare conſueverunt, adeoque non in ſtagna collectas, ſed ab ipſis fontibus hauſtas, diverſæ ab illa, quæ Auctoribus erat præ manibus, materiæ ut plurimùm aptaſti, ſingularem hoc ipſo artificio promeritus laudem ingenii. Et has quidem aliorum gazas, meritò cenſendas Tuas, in ſexaginta ſupra Centum Volumina diſtributas, & ad quodlibet argumentum ditandum accommodatas publicæ luci exponere meritò poſſes, non ſine illuſtri, quod provocares, præconio Tui, & inſigni compendio Reipublicæ Sapientum. Quod ſi alios Sacræ Interpretes Paginæ hoc honore affeciſti, ut illorum ſententias proferres Tuarum ipſe ditiſſimus, par Tibi referent poſteri, depopulando locupletiſſima æraria Tua, Teque inter inſignes Divinorum Interpretes Oraculorum frequenter in medium afferendo. Atque has damnaveras tenebris cæleſtes fodinas, Vir Sapientiſſime? In hoc etiam Stephonium æmulatus, cujus Opera cum inſignem in omnibus admirationem ſui concitarent, eadem ipſe ignis tan- Quartus.
tùm,

tùm, quo conflagrarent, luce digna cenſebat. Plurimùm hoc etiam nomine Sacræ Literæ debent ingenioſiſſimo Divini Verbi Præconi Antonio Vieiræ, qui ſummis precibus, ac penè officioſo convicio pulcherrimam hanc prolem a Parente ſuo carceri devotam in libertatem aſſeruit. Qui ſacris Concionibus Tuis plauſus datus hucuſque fuit eximius, hæc idem Commentaria proſequetur. Ut dicentem æquavit nemo, (uſurpatis in Nuncupatione libri de Stylo Sfortiæ Cardinalis Pallavicini verbis utor) ita fortaſſe Tuam nullus laudem æquavit ex iis, qui dictas in ampliſſimo, auguſtiſſimoque Orbis terræ theatro ſacras Orationes ſubjecerunt typis. Tanta dicentem admira-

Quintus. tio ſemper excepit, ut quæcumque ultima audiretur oratio, omnium, quæ auditæ ante fuiſſent, pulcherrima crederetur: quod etiam declamanti Stephonio perpetuò contigiſſe narratur. Hinc mirum nulli videri poteſt, quod poſt divinam ambroſiam Summis quatuor Pontificibus ſuppeditatam, ægrè vacationem a præclaro munere ſumma contentione precum potueris extorquere.

In quo eximiam ſitim audiendæ veritatis in Arbitris ſacrarum rerum meritò ſuſpicimus, cum ſalubrem laborantibus medelam animis, adeoque identidem abſynthium, ſummo candore, ac Apoſtolica libertate, licet aureo in calice, propinares. Quis verò bibulis auribus non inhiaret illi, qui cæleſtem referret Joannis prope Jordanem perorantis ardorem animi, aperta Alteri Divinarum

Li-

Literarum arcana, Alterius aurea facundiæ flumina, & ſaluberrima cordibus, quæ ſacros redigebant in cineres, Pauli fulmina? Neque verò, quod præſtitum ab aliis abunde fuit, ſingulas ego Tuas in dicendo laudes ingredior. Eas tantùm innuo, quæ plurimum præſeferunt admirabilitatis, eò quòd pugnantes invicem videantur. Quis unquam in animum induxiſſet, dum tam illuſtri verborum, & ſententiarum ſerie contextas orationes audiret, ne apicem quidem unum ante a Te ſcripto exaratum, vel dictatum aliis fuiſſe, & vaſta ſolùm mente conceptum partum in regali conſeſſu edendum in lucem? Quis unicam tantùm diem meditationi dicendarum rerum indultam identidem Tibi fuiſſe; cum triduum ſolummodo conceſſum ſubinde fuiſſe Stephonio meritò ſuſpiciamus? At ſcriptarum ab hoc, quo Latina noſtri ſeculi facundia tantopere ſuperba incedit, rerum copiam admiramur, licet pleraſque illius animi moderatio poſteris inviderit? Quis porrò hac ipſa laude Tecū decertet, qui, pręter Pontificiarum tres ingentes Concionum Libros, ſacrarum ſex Paræneſum, quibus domi nos ad religioſam virtutem incendiſti, Sermonum duos, quæque nunc avida præſtolatur Europa, ſex pariter Divinas in Literas Divina Volumina, pretioſos alios theſauros conſultò ſupprimis, quatuor videlicet in ſingulos ſolennis jejunii dies conciones, in plurimos octo; nam octies in principibus Romæ Baſilicis per cinerales ferias, quatuor videlicet annis quotidie

Sextus.

Septimus.

tidie

Digitized by Google

tidie, quatuor verò aliis Dominica, & Mercurii, ac Veneris die Quirites profluo illo Tuo cæleſtis fonte ſapientiæ lactaſti, diverſum quot annis præbens animis pabulum: & ſupra ducenties, præter editas in lucem Allocutiones, divinum nectar ſacris alumnis Tuis inſtillaſti, quo pariter publico juri conſignandæ paginæ rigari ambiunt. Et magnam horum partem a Te ſcriptam, quæcumque certè oculis non abnuiſti, præparata typis fuiſſe inter publicas ſummi Regiminis curas, nemo non admiratur. Plura ex Te uno prodierunt Opera, quàm ex omnibus in unum collectis Deceſſoribus Tuis ingenioſiſſimis, & ſapientiſſimis viris. Ad hunc verò Supremum Tui Ordinis Magiſtratum aptam indolem ſortitum Te fuiſſe dicerem ab illuſtribus Majoribus Tuis, ac duobus præſertim Auunculis, qui Sereniſſimi Duces Genuenſis clavo Reipublicæ præfuere, ſi addere Tibi quicquam ad dignitatem terreni Generis decus, niſi contemptu ſui, poſſet, majori generoſitate pectoris faſtiditum: ut de Honorato, cui religioſiſſimè addictus es, inquit Hilarius. Huic, quod majus, & auguſtius ſuſcipiendo feciſti, præclaro Muneri Pietatis ac Prudentiæ lux in ipſa Aurora fulgens, in ipſo videlicet religioſæ vitæ tyrocinio, publicis Te omnium votis, ac ominibus deſtinavit. Et illud quidem fruſtra ſubterfugere conatus es, omnia primò majora regimina conſtantiſſimè renuens, & minora tandem excutiens; nam experimentis de more comprobanda non erat
vir-

Virtus eximia. Fruſtra demum exhorruiſti in Te conſpirantia ſapientiſſimorum Patrum ſuffragia; oppreſſa enim fuit a publico ſtudio verecundia Tua, quæ diu multumque reluctata, ingratiſſimum demum honorem ſubivit, ne minorem illum promeritis ſuis, obſtinato animo recuſando, putare videretur. Illo certè majorem exhibuit Te vaſtiſſimæ capacitas mentis, qua dum ad perpetuum laborem, ac ſolicitudinem publica Te Tuorum res cieret, interim per annos plurimos Sacri Purpuratorum Senatus, Sanctiſſimorumque Pontificum auribus Apoſtolica tuba inſonuiſti: noſque frequenter ad cæleſtes curas erigere non ceſſas publicis allocutionibus: perinde ac ſi Sacris unicè Literis, Tibique vacares, ac Deo. Illis, quas ad poſteros immortales typographorum formæ tranſmittent, venturis curas ſeculis inſerens, perpetuò religioſam hanc Familiam moderaberis: velut in præſentia exemplo illam, ac longè prudentiſſimis legibus egregiè temperas. Prudentiæ quidem (cujus in hiſce, quas Tibi conſecramus, Literis ſplendor illuſtris emicat) Te laus tanta commendat, ut Urbis Oraculum perpetuò habitus fueris: ad res ſummopere arduas a magnis Principibus adhibitus, quas incredibili dexteritate, ac ſedulâ curâ ad finem ſemper fœliciter evolviſti. Auctoritas Tua, Conſilium, Fides, intacti cuilibet exlegi motui cordis nitor, gratiæ non appetens, offenſæ impavidus animus, in ipſis eminens verbis, non omnium modò, qui Te frequentes

Digitized by Google

quentes maximi adeunt Viri, cordibus inſinuavit, ſed imperium in omnes, quos alloqueris, propemodum tradidit. An verò privatis tantùm hominibus admirationem Tuæ mentis ingeris? An illis tantùm e primis unus videris, ut moderatè dicam, qui nunc ætatem agitent, viris? An minor Tua, ut Joannis Pauli Olivæ, quàm ut Generalis Præpoſiti Societatis Jeſu, Fama circumfertur; cum ipſi, qui Proregium Divinitatis Munus tenuere, tanto Te in pretio habuerint, etiam antequam publicam tui Ordinis molem ſubires? Quanti Te fecerit Urbanus Octavus, teſtati ſunt ſuperſtites ex Fratre Nepotes Ampliſſimi. Innocentius Decimus, & Alexander in illius, cujus frequentiſſima colloquia, & conſilia expetebant, Tuo videlicet in ſinu, Tuis in amplexibus deceſſerunt. Atque hic in Te Vicario tunc Generali cum jure Succeſſionis a Tuis renuntiato, jus omne regiminis ſitum voluit; licet ætatem adhuc ageret optimus, ipſique gratiſſimus Præpoſitus Ordinis Goſuvinus. Clemens Nonus latam ab aliis legem, ut poſt novem elapſos annos communis noſtrorum hominum Cœtus neceſſariò cogeretur, quouſque Te Cælum nobis indulſerit, abrogavit. Clemens Decimus fraudandas Tua concionantis voce aures ſuas ægerrimè tulit, cum ferò flagrantibus Tuis, atque iteratis precibus acquieverit. Nam cætera prætermitto, quæ iidem, ac ſanctiſſimè nunc imperans Innocentius, amoris argumenta maximæ Tuæ Virtuti, ac Sapientiæ præbuere.

buere. Adeo e religioſæ modeſtiæ nubibus Tuus Romanum in cælum fulgor erupit. Sed quantùm inclaruit domeſticos intra parietes ſol, qui lynceo lumine negotiorum omnium latebras illico explorans, cum ſyderum Cæſare velocitate certat, dum ſuos luſtrat diſperſos cum ſole filios, ipſiſque paternas porrigit manus. Profectò ſummo mentis acumine ita pervadis animos: ita rationum momenta libras ex tempore: ita nec decipi potes, neque decipere: ita conſulis ilicet, quas Tibi æquiſsimas, & vero Patre dignas flectendi Ordinem leges præſtituiſti, ut unam intra diem conficere ſapientiſsimè poſsis, quæ alios pluribus diebus implicitos detinuerunt. Sed fœlicius latè mananti religioſiſsimæ Exemplo Vitæ, quàm ſaluberrimis decretis ſacras Tuorum habenas flectis. Jamque alterum in Te, quod ſpectabile hoc Tibi dicatumOpus reddit, videlicet Pietatis undecumque his e Literis emicans ſydus, curſim ſuſpicimus. Inter Urbis, & Aulæ ſtrepitus, tot inter in ſe perpetuò redeuntium ſolicitudinum fluctus, Maſsiliæ ſemper, ac Manreſæ ſpecus incolis animo. Summo mane ante alios evigilans, diutiſsimè inter orandum frueris amplexu divino. Mox eidem Tuo Numini ſacras ad Aras occurris,cæleſtem ambroſiam lentè ac ſenſim epotans: ac per diem frequentiſsimè juſsis, quibus mirificè imperas, aliis omnibus curis exulare, Cælum aggrederis precibus. Hinc arbitrium exoritur ex cæleſti decreto formatum: hinc omnis æqui-

Octavus.

tatis

tatis color hauſtus ex Deo: hinc a cæleſti radio picta indoles:hinc a Divino expreſſæ Regimine imperandi leges : hinc mortalium heroicus contemptus rerum, ut idcirco Tuum nunquam animum perſtrinxerint Romanæ, quæ Te circumſtant,& ambiunt,fulgura gloriæ : hinc decori lux e moribus, & ipſo vultu efflorefcens : hinc intima, quam in ſingulis colloquiis Tuis deguſtandam præbes, immortalitatis nota : hinc paternum ingenium, quo ſingulos amplecteris, fortunare omnes ambitu honeſtiſsimo flagrans; quam indolem ipſæ pandunt admiſsiones facillimæ : præſefert gratiſsima ſine ullo fulgure lux oculorum: oſtendunt geminata concedendi feſtinatione beneficia, & plerumque ademptus petendi pudor. Quamvis autem omnibus eſſe ames ara perfugii, & ſingulis fulgere radiis nitoris innocui, non turbido lumine; tamen ſi publicæ, quod Te inflammat, rei ſtudium, negare cogat, quæ ab exteris noxia flagitantur, inſignis comitas corda ipſorum, quibus abnuis, mirificè rapit. Ut verò eadem ſubit amabilis linguæ gratia, ſuavitas, jucunditaſque ſermonis, nihilque majeſtati detrahentes liberales joci! Quod, invicem certare viſum, gravitatis, & leporis conſortium in his etiam Stephonii literis admiramur. Ut ingenia excolunt doctrina, & eruditio, qua condis colloquia; adeout Tuo nunquam e conclavi exeundum ſit, quin plurima notatu digniſſima menti ſe ingerant: quin in præconia Integritatis, Religionis, Humanitatis, & Sapientiæ Tuæ non

Nonus.

ſion ſit erumpendum. Et mirabimur, Regimen ornatiſsimi dotibus omnibus Viri Divino ſuffragio comprobari? Dum pulcherrima in Tuis priſcæ Virtutis ſpecies Te Præſide magis magiſque floret in dies: dum incenſum in iis quotidie magis ardorem vides Divini Verbi ſeriò, & ipſa etiam per oppida, & montes diſſeminandi: dum majores honores decreti ſunt ferè omnibus e Societate Cæleſtibus Viris, quos Eccleſia Divina intulit aris: dum indultum honorificentiſsimum, & proprium Fundatori Sanctiſsimo Sacrum, ſolenniores divina celebrandi Ritus in cultum Indiarum Apoſtoli, Sanctitatis laurea Franciſco Borgiæ, Beatitatis infulæ magis conſpicuo auro illuminatæ Staniſlao, relatus Aloyſius in quotidianos Martyrum faſtos, præludunt aliis, quos non abſimili ſplendore Tuum ante deceſſum illuſtrandos meritò ſperamus. Et hæc quidem ſeri Tui in Cælum reditus ſpes maxima fœlicitate noſtrum erigit Sodalitium, in quod innumera Tua ſunt merita. Cur autem magnâ fauſtitatis hujus fiduciâ non extollamur, cum convulſus nunquam moderatiſsimæ tenor vitæ, Divinis acquieſcens decretis virtus, creſcentes laboribus vires, memoriæ atque ingenii prope juvenilis alacritas, plurima ævo Tuo luſtra ſubtrahere videantur. Excipe interim, Religioſiſsime Pater, aureum hunc libellum, eo

etiam nomine debitum Tibi, quòd Epiſtolas includat, quarum Volumina Ipſe plurima exhibere poſſes admirationi ſapientum: quòdque Styli præcepta recludat, quæ Ipſe Tuis fœliciſsimè in Operibus expreſsiſti.

Vale.

FINIS.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

RERUM, ET VERBORUM,

Quæ in his Panegyricis Paradoxa proponentibus continentur.

A

ABysſinorum Rex Fœdus init cum Gregorio XIII. contra Turcas pag. 107.
Abysſini, Moſchi, & Indi, Romam confugiunt ſub Gregorio XIII. 111.
Adoleſcentium præcipuus Patronus B. Aloyſius Gonzaga. 86.
Adoleſcente in Principe quænam laudanda. 202
Ærarium Pontificium auctum à Gregorio XIII. pag. 99.
Prodigium hujuſce augmenti. Ibid.
Ætatis hominum mirum diſcrimen. 75.
Cauſæ, propter quas fortè contracta ſunt Vitæ ſpatia. Ibid.

Digitized by Google

Albanus Joannes Franciſcus Cardinalis. V. Clemens XI. P. M.
Alexandri Magni Votum immane. 89.
Ejuſdem jactatio. 201.
Alexandri Nomen cur aſcitum fuerit a Petro Cardinali Otthobono. 169.
Sancti Alexandri Primi Pont. Max. Præconium. pag. 169.
Et Secundi, & Tertii, & Quarti, & Quinti, & Septimi, a pag. 169. ad 171.
Alexander VIII. Pont. M. ex actis ante Regnum, & primis Imperii diebus ſpondet Regiminis præclari ſecuritatem. a pag. 152. ad 185.
Ob Alexandri Electionem Grææ præ reliquis Gentibus exultatio. 153.
Afferemus cauſas certitudinem ſpondentes præclari Regiminis. Ibid.
Comparatio cum ſponſione facta a Tullio. pag. 154
Idea S. R. E. Cardinalis omnium aptiſſimi Summo Pontificatui. Ibid.
Dotes omnes Ideam hanc conſtituentes in Petrum Cardinalem Otthobonum confluxerunt. 155.
Nulla penitus ipſi defuit ex iis, quæ alios illuſtrant. 156.
Regalis Patriæ, atque ampliſſimæ domus decus attingimus. 157.
Patris, Avi, Proavi. Ibid.
Ex eorum laudibus Auguria. 158.
Integritas Petri, & Sapientiæ Studium in Adoleſcentia. Ibid.
Omnium in illo Doctrinarum Encyclopædia 159.
Prodigia memoris Animi. Ibid.
Et ſummæ Moderationis. Ibid.
Præſidium literatis Viris ab illo deſponſum. pag. 160.
Acceſſus ad Urbem. Ibid.
Præclarum Urbium Regimen. Ibid.
Imperium in omnium animos. 161.
Sacræ Rotæ Auditor eligitur. Ibid.

Re-

Digitized by Google

Refertur in Sacrum Cardinalium Collegium. Ibid.

Quæ illius Authoritas in Conclavibus. Ibid.

Mira dexteritas in animis pertractandis. pag. 162.

Egregia Brixienſis Eccleſiæ adminiſtratio. Ibid.

Et Prodatarii Muneris. Ibid.

Summa ejus exiſtimatio in Sacris Congregationibus. Ibid.

In illa Sancti Officii exarſit contra Quietiſtas. 163.

Peſtilentes horum Errores. Ibid.

Contra Sectas omnes flagrabit in Imperio. Ibid.

Ferè omnibus Sacris Cœtibus interfuit. pag. 164.

In arduis omnibus Cauſis quæſitum ejus Oraculum. Ibid.

Quoties ante jactum lapidem conſultus fuit, impendentia mala prohibuit. Ibid

Heroici Securitas Regiminis orta ex indicatis dotibus. 165.

Regnaſſe in Purpura videri poteſt. Ibid.

Totius Chriſtianæ Reipublicæ Votis electus eſt. 168.

Singularis providentiſſimi Numinis favor patuit in hac Electione. Ibid.

Virtutes, quæ in illo imperare juſſæ ſunt. pag. 169.

Cur aſcitum ab illo Alexandri Nomen. Ibidem.

Sunt in illo Dotes omnes Pontificum Maximorum, qui hoc nomine inſigniti fuerunt. 170. & 171.

Fœlix Omen ex eo, quod Octavus ſit inter Alexandros. 171,

Et ex Electionis tempore. 172.

Et ex die conſecrata S. Brunoni. Ibid.

Plauſus illi datus, cum in Vaticanam Baſilicam illatus eſt. Ibid.

Mira illius Humanitas, aliæque Virtutes

ab ipſo Vultu ſpirantes . 173.
Primæ ſapientiſſimæ curæ . 174.
Auget maximam Famam de illo ſparſam. 175.
Egregia Miniſtrorum ſelectio . Ibid.
Præconium Petri Cardinalis Otthoboni, in quo instauratæ dotes Maximi Patrui . pag. 176.
Aliorumque ex Regnatrice Domo Principum . Ibid.
Fauſtitas a primis quatuor Imperii diebus parta . 177.
Et ab ipſo Alexandrum eligendi conſilio, Ibidem .
Et ſtatim poſt Electionem . Ibid.
Nuntii relatæ Victoriæ . 178.
Fauſta Auguria . 179.
Beatus Aloyſius Gonzaga laudatur a pag. 69. uſque ad 88.
Amantiſſimam fuiſſe illius ab Amore Divino fugam , & cæteris ejus dotibus anteferendam , oſtenditur . a pag. 69. uſque ad 74.
Summum Prodigium eſt , quod non ab oculis tantùm , ſed & a corde pellatur amor . 69.
Conatus hic præſtat mirificæ in ipſa infantia propenſioni B. Aloyſii erga Deum . 70.
Perpetuoque orandi ſtudio . Ibid.
Et Modeſtiæ incomparabili . 71.
Et contemptui Principatus . Ibid.
Et immanibus ſponte ſuſceptis pœnis . Ibidem .
Vetitus perpetuò amare optavit mori . 73.
Spretam Vitam ſuperat amoris fuga . Ibidem .
Hæc fuit præcipua Cauſa inteſtini ejus Martyrii . Ibid.
Illati ab Amore , & ab Obedientia . Ibid.
Brevem Vitæ uſuram indultam B. Aloyſio argumentum eſſe maximæ illius Sanctitatis, probatur. a pag. 75. ad 79.
Inanes conatus Naturæ , ac Fortunæ ad excitandum in B. Aloyſio vivendi ſtudium. 76.
Mor-

Mortem flagrantiſſimè optavit. 77.
Sacerdotio indignum ſe ratus. Ibid.
Victimam ſe Deo exhibuit per voluntaria ſupplicia. Ibid.
Peſtilentem auram contraxit in Ægrotantium famulatu. Ibid.
Negatur brevem fuiſſe illius Vitam. 78.
Quia Ticinum pluviis intumeſcentem incolumis tranſivit, eximia Sanctitate præſtans oſtenditur ſeptem argumentis, a pag. 79. ad 83.
Bellicâ gloriâ præ cæteris omnibus Gonzagis Heroibus B. Aloyſium inclaruiſſe, probatur a pag. 83. ad 89.
Militaris indoles in illo, ac in Beato Stanislao. 83.
Ejus fervor in ipſa Pueritia. 84.
Multò aſperior fuit ipſius, quàm Militum Vita. Ibid.
Perpetuum contra ſe ipſum inivit bellum. pag. 85.
Relata de ſe Victoria præſtat illi, qua hoſtes alii ſuperantur, Ibid.
Alia mirifica in ipſo Virtutum Pugna. 85.
Triumphus de Patre ſuo relatus. 86.
Deque ipſius Naturæ legibus. Ibid.
Animorum Prædæ raptæ Tartaro debellato. Ibid.
Certamen cum ipſa penè Divinitate ſuſceptum. 87.
Pugnans in acie interiit Aloyſius. Ibid.
Alteriæ Stirpis Claritas maxima. 133.
Amicitiæ Cæleſtis Prodigium Gregorius Theologus, & Baſilius Magnus. 54. & ſeq.
Præter hos numquam inventi Amici, quorum uterque Magnus extiterit. Ibid.
Amicitia, & gratus animus erga ipſos quoque Famulos. 194.
Amoris votum inſolitum viſum Ovidio deberet eſſe frequentiſſimum. 69.
Portentum eſt, quod non ab oculis tantùm, ſed & a corde pellatur Amor Divinus. Ibid.

Anglorum Collegii in Urbe laus. 112.
Annus Sanctus ipſis quoque Cælitibus eſt, a pag. 7. ad 11.
Annus Sanctus ſanctiſſimè a Clemente X. celebratus. 140.
Aqua præ cæteris elementis venerata Virtutem, pag. 79.
Mirum, quod in diſcrimen adduxerit Beatum Aloyſium cultum ab Igne. Ibid.
Arianæ Peſtis Everſor D. Athanaſius. 21. & ſeq.
Hydræ Arianæ partus fuit Mahometicus Draco. 26.
Hæc, aliæque Hæreſes repræſentatæ a Nigra Bellua in Apocalypſi. 27.
S. Athanaſii laudes celebratæ, a pag. 21. ad 40.
Perhonorifica illius Criminatio, ſive ejuſdem laudes erutæ a congeſtis in eumdem Calumniis. a pag. 21. ad 25.
Idem Exemplar, Auſpex, & Cauſa referendi de Turcis Triumphi. a pag 25. ad 30.
Ejuſdem Acta ominantur Chriſtianorum de Turcis Victorias. a pag. 30. ad 35.
Manifeſtæ illius dotes oculis ſubjectæ ſupra reliquos Eccleſiæ Divinæ Doctores. a pag. 35. ad 40.
Ejuſdem Victoriæ Auſpicium ex Equis a Sancto Joanne viſis in Apocalypſi. 27.
Sui Græci Ritus Sectatores S. Athanaſius armat in Barbaros. 28.
Præſagia de quamprimùm delenda Secta Mahometis. Ibid.
V. P. Martinus Stridonius vidit Sanctos Eccleſiæ Græcæ Magiſtros nobis adfuturos. 29.
D. Athanaſius influit in detrectatam ab Africa pugnam contra nos. 31.
Et in totius Græciæ Votum excutiendi Turcarum jugum. 31.
Et in prudenter occultata Chriſtianorum conſilia. 32.
Et in Fœdus conſpirantium contra Barbaros. Ibid.
Mirificæ illius dotes. Ibid.

Cur potius in ejus honorem, quàm aliorum, erectum fuerit Romanum Græcorum Templum. 35.
Quæ ſpectari queant, ut Sanctus unus alteri præferatur. Ibid.
Prorſus inſolita ejus Pueritia, & Juventus. pag. 36.
Nullus illo efficacius exarſit in Sacris Conciliis. 36.
Nemo congreſſus cum tot, ac tam validis Hoſtibus. 37.
Cum Ethnicis, & Hæreticis. Ibid.
Cum Cæſaribus. Ibid.
Cum Hæreticorum Antiſtitum Cœtibus. 38.
Maximos evertit Errores. Ibid.
Summum attulit Eccleſiæ præſidium. Ibid.
Ipſe habitus Lex, & Norma credendi. 38.
Impugnavit etiam Errores deinde exorituros. Ibid.
Mirificus fuit Vindex Romanæ Cathedræ. pag. 39.
Etiam nunc validiſſimè pugnat contra Schiſma. Ibid.
Auguria Turcarum evertendorum. pag. 179. & ſeq.
Auguſtus Senior Saxoniæ Septemvir quid dixerit de Sanctitate Gregorii XIII. 104.
Auſteritas erga ſanguine ſibi conjunctos. 194. & ſeq.

B

Sanctus Baſilius Magnus quas Appellationes tribuerit Sancto Gregorio Nazianzeno. pagina 41.
Idem, & Gregorius Theologus, fuerunt Cœleſtis Amicitiæ prodigium. a pag. 54. ad 57.
Ejuſdem Baſilii dotes celebratæ. Ibid.
Plurimis de cauſis Agnomen Magni præ cæteris omnibus Profanis, & Sacris Heroibus

Digitized by Google

bus D. Baſilio tribuendum fuiſſe oſtenditur a pag 65. ad 69.
Rariſſimè aliis attributum. Ibid.
Inſultatur Alexandro, & Pompejo, collatis cum Baſilio. 66.
Expenditur utriuſque Mors, & non relicta Filiis paterna fortuna. 67.
Magnitudo Baſilii ex Legibus præſcriptis Religioſæ ab eo conditæ Familiæ. Ibid.
Peculiares Cauſæ, propter quas aliis quoque Magnis anteferendus videtur. Ibid.
Magnus ipſe dictus ab omnibus Gentibus, & a Cælo ipſo. 68.
Baſiliani Sacri Ordinis Præconium. 67.
Bonviſii Franciſci Cardinalis laus. 147.
Brixienſis Eccleſia egregiè adminiſtrata a Petro Cardinali Otthobono. 162.

C

CÆlitibus quoque affulgere Sanctiorem Annum, probatur a pag. 7. ad 11.
Cæleſtibus ipſis Amatoribus ferè admirationi fuit B. Aloyſius. 72.
Cælum ipſum recreaſſe videri potuit Gregorius XIII. emendata Temporum ratione. pag. 100.
Cæſar Dictator exhibuit in ſe pugnam Virtutum, & Vitiorum. 188.
Calvini opinio inſana de Præſide Concilii Nicæni. 36.
Calumniæ perhonorificæ in D. Athanaſium congeſtæ. a pag. 21. ad 25.
Cardinalium Electio præclara. 142.
Cardinalis omnium aptiſſimi Summo Pontificatui Idea. 154.
Cathedra Sancti Petri celebrata mirificè a Quatuor Sanctis Eccleſiæ Græcæ Doctoribus. pag. 39.
In ejus præcipuè laudes effunditur S. Gregorius Theologus. 46.

Quo

Qui Sancti Damaſi Definitionem Infallibilem cenſuit. Ibid.
Et Synodos rarò expedire putavit. 47.
Et illis præſtare credidit Apoſtolicam Sedem. Ibid.
Et horruit Nomen, ex quo multiplicis Eccleſiæ ſuſpicio poſſet oriri. Ibid.
Cerberus verus, Fames, Peſtilentia, & Bellum. pag. 191.
Charitatis prodigia. 193.
Charitas erga Pauperes in Magdalena Neoburgi Duce. 205.
CHRISTI Domini Cruciatus expoſiti. a pag. 1. ad 7.
Chriſtus Dominus aſtare viſus Triumpho S. Stephani. 19.
Chriſtinæ Svecorum Reginæ Præconium. Erga illam amor Clēmentis X. quem Regina mirificè venerata eſt. 143.
Clementis X. Sacrum Imperium recuſantis Heroicam Magnanimitatem humillima objurgatione dignam fuiſſe, oſtenditur a pag. 117. uſque ad 131.
Clementis Electio fuit manifeſtus Providentiæ Divinæ Triumphus. 118.
Afferentur cauſæ, propter quas culpari poteſt diutiſſimè recuſatum ab illo Imperium. Ibid.
Fugam hanc admirari nolumus. 119.
Cæleſtis Indoles Sanctiſſimi Patris. Ibid.
Non ſine piaculo Romam hoc honore fraudabat. 120.
Et nobiliſſimos Proavos ſuos. Ibid.
Et extinguendum in ſe Virile ſuorum germen. 121.
Et eludendam publicam omnium vocem. Ibid.
Fruſtra Ætatem prætendit, & fractas Senectutis incommodis vires. 122.
Conſuetum Alteriis Heroibus prætergredi Seculum. Ibid.
Viridis illius Senectus Præmium eximiæ Virtutis. Ibid.

Diu-

Digitized by Google

Diuturni Regni ſpes. 123.
Fruſtra imparem ſe Supremo Muneri dicit. Ibid.
Mirificè in illo conſpirant Dotes duæ requiſitæ in Divinitatis Vicario. 124.
Quo pacto partiri horas perpetuò conſuevit. Ibid.
Ita Vitam inſtituerent Sanctitate præſtantes Pontifices. 125.
Adeo neceſſaria ejus Virtus, ut Prodigiis urgendus fuiſſet ad imperandum. Ibid.
Reus fuiſſet Damni non vitati, & Lucri non acquiſiti a Sacra Republica. 126.
Ex his Lucris indicantur aliqua primos Imperii dies illuſtrantia. 127.
Præconium Palutii Cardinalis de Alteriis, quem non ſine crimine Sacro Regimini eripuiſſet. Ibid.
Subtrahere optabat Apoſtolicæ Cathedræ ſummum decus. 129.
Gratiæ referuntur Sacro Senatui ob illius electionem. Ibid.
Spondetur eundem in Imperio illum fore, qui fuit Præſul, & Purpuratus. 130.
Heroicorum Pontificum Dotes redivivæ in Clemente X. a pag. 131. uſque ad 152.
Summopere arduum eſt laudum omnium Fœdus in Pontifice Maximo. 131.
Viguiſſe hoc Fœdus oſtendemus in Clemente X. 132.
Ejus Generis Claritas. 133.
Germanus illius Frater exiſtimatus Imperio dignus. Ibid.
Magna illius Expectatio. Ibid.
Exercita munera. Ibid.
Divinum Conſilium de Sacra Purpura illi ſerò collata. 134.
Conſtans fama de illo nondum Cardinali eligendo in Summum Pontificem. Ibid.
Gloria Imperii diu ab illo recuſati. 135.
Admittendi ſolummodo criminis metu, ſi diutius obſtitiſſet, victas manus dedit. pag. 136.

Nul-

Nullum ſui commodum uſurpat ex Regno. Ibid.
Munificentia erga alios, erga ſe mira Parſimonia. Ibid.
Ardentiſſimum orandi ſtudium. 137.
Hæc cenſenda non ſunt privata Principis decora. Ibid.
Partitio publicarum laudum, quæ in Sacrorum Principe requiſitæ in illum confluxerunt omnes. Ibid.
Quantum profuit Urbi, & univerſæ Pontificiæ Ditioni. 139.
Incommoda, quæ ab illa avertit. 140.
Sanctus Annus ſanctiſſimè celebratus. Ibidem.
Auctus Divorum Cultus. 141.
Conſtantia, & Magnanimitas. Ibid.
Præclara Electio S. R. E. Cardinalium, pagina 142.
Præconium Palutii Cardinalis de Alteriis vocati in partem curarum. Ibid.
Multiplex Hæreſis evertendæ ſtudium. pagina 143.
Egregiè præſtita duo, quæ ſupererant ad eam profligandam. Ibid.
Prœmium collatum inſigni Hæreſis Impugnatori Cardinali Ovardo. 144.
Hoſpitium conditum accedentibus adCatholicam Fidem. Ibid.
Quàm magna ex hoc parta commoda. pagina 145.
Magna reſipiſcentium vis illo regnante. Ibid.
Averſa pericula, quæ nobis impendebant poſt captam a Turcis Cretam. 146.
Multipliciter contra illos Cælum armavit Clemens. 147.
Laus Franciſci Bonviſiii Pontificii Nuntii, & deinde S. R. E. Cardinalis. Ibid.
Fracta Turcarum audacia. Ibid.
Fauſtitas hæc tribuenda Pontificis Maximi Sanctimoniæ. 148.
Amplificatum decus præſtantis Regiminis

a San-

Digitized by Google

à Sanctiſſimi Patris Senectute. pagina 149.

Hæc ipſa cenſenda eſt præmium Summæ Virtutis. Ibid.

Cauſæ, propter quas protrahendum ævum Sanctiſſimi Clementis ſperandum erat. pag. 150.

Negatur eundem videri potuiſſe confectum ætate. Ibid.

CLEMENS XI. Pontifex Maximus, cum erat Joannes Franciſcus Cardinalis Albanus, prohibuit ſuas in laudes effundi Auctorem, qui eidem conſecravit Vitam S. Roſæ de S. Maria. Ideo tantummodo delibavit eas, quas omnino exigebat propriæ Cauſæ defenſio. a p. 215. uſque ad 221.

Omnium in illo Doctrinarum concentus. pag. 217.

Græcæ, Latinæ, noſtræque linguæ facundiâ elegantiſſimâ Triſmegiſtus. Ibid.

Philoſophiæ, Theologiæ, tum quæ Naturam Divinam contemplatur, tum quæ pugnat in Hoſtes Fidei; Cæſareique, ac Pontificii Juris fontes exhauſit omnes. Ibid.

Adeo ingens occurrit, ut Author laceſſere vereatur Judicium præſtantiſſimi Ingenii conſecratione Voluminum altioris Argumenti. Ibid.

Licet mira humanitate præditum ſuas erga literarias nugas fuerit ſemper expertus. Ibid.

Beneficentiſſima propenſione animi profanum Titum antegreditur. 218.

In illo veriùs, quàm in veteri Tito, ſunt omnium amorem allicientes Generis humani Deliciæ. Ibid.

Penè Puer miro candore a ſe Latii linguâ donatos Græcos Patres Typorum beneficio eruditorum oculis ſubjecit. Ibid.

Oratoria illius, & olim Poetica, Latina, Græcaque Elegantia. Ibid.

He-

Digitized by Google

Hetruſcæ Diſſertationes in Regia dictæ Academia regali verborum, ſententiarumque ſplendore contextæ. 218.
Pontificię Conſtitutiones ab illo ſcriptę uberrimâ lectiſſimorum Divinis ex Oraculis florum copiâ fulgentes. Ibid.
Regius, idemque Cæleſtis Flos Roſa multiplici nomine ipſi reſpondens. Ibid.
Sicut in Hortis Roſa, ita Ipſe in animis regnat. Ibid.
Perinde ac Roſa ſpecie pulcherrima exhilarat, odore ſuaviſſimo reficit, adeoque munifica eſt, ut quatuor ſupra triginta Hiſtoricus Naturæ morbos recenſeat, quibus medelam affert: ita blando fulgure riſus temperat oris majeſtatem, latèque diffuſo Virtutum odore omnium animos rapit. 219
Beneficentiſſima Indole adeo Clientibus metum expungit, ut qualibuſcumque tabeſcentia infortuniis pectora illum mirabilem quotidie ſuæ ſalutis Æſculapium requirant, & experiantur. Ibid.
Multò magis a Cæleſti, quàm ab Hortenſi, Roſa ejus pinguntur dotes. Ibid.
Ut in illa prodigioſa quædam enituit Virtutum omnium complexio: ita præcellens quoddam laudum omnium fœdus in illo ſuſpicimus. Ibid.
Nobiliſſimi Generis Claritatem: perpetuam a primis annis Vitæ Innocentiam. Ibidem.
Hanc, ſimul cum ſenili etiam tum Prudentia, incomparabilique Ingenio, in Gregoriano Athenæo licuit Auctori præ cæteris admirari. Ibid.
Idem Auctor haud dubiè, ac frequentiſſimè tunc ominatus eſt ad hoc faſtigium evehendum illum eſſe. Ibid.
Semper adulta in illo Religio. Ibid.
Conſilii vis incredibilis, eaque vaſtæ Capacitas mentis, quæ, inſtar Cæleſtium Orbium, continuo curarum motu fauſti-
tatem

tatem mortalibus elaborante refici videtur. Ibid.
Ad Roſam, ut recentem Cæleſtis Viridarii Florem, & ſumma, quas a Divino exorat Sponſo, Gratiarum ubertate vernantem omnes anhelant. Ibid.
Ita illum non ſolummodo tunc ambiebant omnes, ſed etiam cum Cauſas in primo ad Sacram Rempublicam acceſſu referebat, certabant univerſi ſuas illius ore proferri. Ibid.
Ad illum omnes Diſceptatorem, ad illum Arbitrum unanimes confluebant, licet inter ſe alioqui diſſidentes. Ibid.
Certiſſimi perpetuò fuerunt, ac porrò ſunt omnes de ſublimi ejus Integritate, Sapientia, ingenuoque Candore. pagina 220.
In uno tantùm abſimilem illum Roſæ cupimus omnes, ne videlicet ipſum quoque (ſicut illam ſuæ ſemper ſpinæ ſauciabant,) abſque ulla remiſſione animi ſemper vulnerent pro Republica ſolicitudines. Ibid.
Niſi ſibi, eidem ſaltem parcat Publicæ rei, cui nimium neceſſe eſt Illum diutiſſimè Eccleſiæ Divinæ fœlicitati excubare. Ibid.
Nullum ipſi addidit Regalis Purpura ſupercilium. Ibid.
Cum hoc ne in ipſis quidem Literis ullum ei ſit, veluti Sapientiſſimis eſſe nequaquam ſolet, ſpondentur aliæ humaniſſimo Mecænati Nuncupationes. Ibid.
Conclavia pro Summis Pontificibus eligendis auctoritatem Petri Cardinalis Otthoboni, deinde Alexandri VIII. ſuſpexerunt. 161.
Congregationes Sacræ plurimæ, quibus interfuit Petrus Cardinalis Otthobonus. 162. & 164.
Conſilii utilitas repræſentata a Meti fabuloſa Jovis Conjuge. 210.

Con-

Conſtantia & Magnanimitas Pontificia. 141.
Conſtantini Magni tumulo inſcriptæ futurarum rerum Præſenſiones. 28. & 29.
Conſtantinopolis cur a Sanctis Gregorio Theologo, & Joanne Chryſoſtomo derelicta. 47. & 48.
Illam Urbem expugnare minimè arduum eſt. 180.
Conſtantinopolis Præſules, qui nuper Catholicam Fidem amplexi ſunt. 44.

D

SAncti Damaſi Definitio exiſtimata Infallibilis a S. Gregorio Theologo. 46.
Dexteritas mira in animis pertractandis. 162.
S. Dionyſius Areopagita quid ſenſerit de Amore Divino. 1.

E

ECcleſia Vetuſta præſumpſit Notoriam Præſtantiam Pontificis Maximi ſupra GeneraliaConcilia, & ejuſdem Infallibilitatem in declaranda Fide. 225. & ſeqq.
Encyclopœdia Doctrinarum omnium in Alexandro VIII. 159.
Et in Sanctiſſimo D. N. CLEMENTE XI. 217. & ſeq.
Ethnicorum opinio inſana de Amore Chriſti Domini ex D. Paulo. 1.
Eugenium Quartum cur deſtituit Fœlicitas conſtantis in pleriſque Græcorum Ingenii. pag. 183.
Europam perluſtrantium Principum emolumenta. 208.

F

FIdei, ac Religionis incrementa parta a Gregorio XIII. 101. & ſeq

Digitized by Google

Fœlicitas Regiminis quando tribuenda ſit ipſi Principi. 148.

G

GAllia recreata a Gregorio XIiI. 108.
Germania multipliciter experta Gregorii XIII. Beneficentiam. 109,
Germanici, & Hungarici Collegii Præconium. pag. 110.
Gonzagis omnibus Heroibus bellicâ gloriâ præſtitit B. Aloyſius. a pag. 83. ad 88.
Græcæ Eccleſiæ Sancti Quatuor Doctores obſequentiſſimi erga Cathedram S. Petri. 48.
Græcæ Vetuſtæ Eccleſiæ ſummum erga eandem obſequium. 226. & 229. & ſeq.
Græcorum ad Apoſtolicam Sedem confugia. pag. 232.
Græciæ Votum excutiendi Turcarum jugum. 31.
Græcæ præ reliquis Gentibus exultatio ob Alexandri VIII. Electionem. 153.
Græcorum Romani Collegii Alumni celebrantur. pag. 62. & ſeq.
Ejuſdem Collegii laus. 110.
Græci Ritus Sectatores S. Athanaſius armat in Turcas. 28. & ſeq.
Quid huc uſque iidem præſtiterint contra eoſdem Turcas. Ibid.
Nobiſcum contra illos pugnabunt. 60.
Jamque hoc præſtare incæperunt. Ib. & 61.
Impleverunt plurimi ex ipſis noſtra Præſagia. pag. 179.
Græcum Ritum innumeri Populi conſectantur. pag. 63. & 64.
D. Gregorii Nazianzeni Præconia, a pag. 41. ad 63.
Idem perpetui Latinos inter & Græcos fœderis Conciliator erit. 41.
Ejus animi Demiſſio auferet primam diſſidii cauſam. 42.
Aliæ illius Virtutes in Fœdus influent. Ib. & 43.

Præ-

Præſagia Victoriarum, quæ Fœderi viam aperient. Ibid.
Et amoris Græcorum erga Latinos. 44.
Apoſtrophe ad illum, qui ſepulchrum elegit in Vaticana Baſilica. Ibid.
Ejus Succeſſores nuper Catholicam Fidem amplexi. Ibid.
Illum multiplici de cauſa in Vaticano Templo tumulari voluiſſe oſtenditur, a p. 45. ad 49.
Fuit Romæ amantiſſimus. 46.
Cathedram S. Petri ſummopere celebravit, Ib.
Infallibilem cenſuit S. Damaſi Definitionem. Ibid.
Synodos raró expedire putavit. 47.
Illis prȩſtare credidit Apoſtolicam Sedem. Ib.
Horruit Nomen, ex quo multiplicis Eccleſiæ ſuſpicio poſſet oriri. 47.
Apoſtrophe ad Conſtantinopolim ab ipſo, & a Chryſoſtomo derelictam. Ibid.
Quia ab illa præcipuè nata Rebellio. 48.
Fœderis iterum ineundi Votum, & Spes. Ib.
Innumera in uno Gregorio Theologo collata dona Vaticanæ Baſilicæ gratulamur, a pag. 49. ad 53.
S. Gregorius expreſſit ſe ipſum celebrando S. Baſilium. 49.
Quia illum merita laude proſequi deſperamus, huic Baſilicæ gratulamur exceptas ejus exuvias. 50.
Quæ dona in illo nobis contulit Cappadocia. Ibid.
Quæ obtulerunt Athenæ. Ibid.
Quæ univerſa Eccleſia pugnans. Ibid.
Quæ Cælum ipſum. Ibid.
Dici non poteſt donatus ab Urbe Conſtantini. 51.
Plurimi ejus Cives excuſantur. Ibid.
Conglobatæ Cauſæ, propter quas præclarum hic tumulum ſortiri debuit. 52.
Fœlix hoc ex tumulo augurium. 53.
Cæleſtis Amicitiæ Prodigium Gregorius Theologus, & Baſilius Magnus, a 54. ad 57.

Digitized by Google

Nunquam inventi Amici, quorum uterque Magnus extiterit. 54.
Præter Gregorium, & Baſilium. Ibid
Etiam Gregorius appellatus Magnus a Concilio Epheſino. 55.
Prodigium Sanctitatis in omnibus utriuſque Conſanguineis. 55.
Uterque portentum fuit Ingenii, ac Doctrinæ. Ibid.
Mira illorum Opera. Ibid.
Sapientiæ conſortium, & Eloquentiæ. Ibid.
Summa uttiuſque Innocentia, & Sanctitas. Ibid.
Uterque Malleus,& Everſor Hæreſum. Ibid.
Baſilius tantùm parem Oratorem Gregorium ſortitus eſt. 57.
D. Gregorius Conſtantinopolis Antiſtes præcipuus recuperandæ illius UrbisChriſtianis Principibus futurus eſt Author, a pag.58. ad 63.
Cælites pugnant contra impios. 58.
Hoc præcipuè præſtandum a S.Gregorio contra Turcas ſuadetur Argumentis novem. a pag.58. ad 63.
Gregorium XIII. cenſeri potuiſſe Inſtauratorem Mundi oſtenditur, a p. 89. ad 117.
Pontificatus Maximi amplitudo ſuperat immane Alexandri Votum. 89.
Deceſſorum gloriam vincere ſummopere arduum eſt. Ibid.
Non conſervare ſolùm, ſed & recreare Sacram Rempublicam Gregorius XIII. aggreſſus eſt. 90.
In quàm infauſta tempora incidit eximia illius Virtus. 91.
Congruens Heroicæ Strenuitati campus illi apertus eſt. 92.
Quia compreſſit impendentia mala, cenſeri poteſt conſervaſſe rerum Univerſitatem. Ibid.
Aucta difficultas ex gloria S. Pii V. ejus Prædeceſſoris. 93.
Solem Sol anteivit. Ibid.

Digitized by Google

Omnium vota Gregorium elegerunt. Ibid.
Fauſtiſſima ex primo Imperii die Auguria. 94.
Ejus acta partiri difficillimum eſt. Ibid.
Romam non inſtauraſſe ſolùm, ſed iterum condidiſſe videri poteſt. Ibid.
Triumphus paternæ Gregorii Beneficentiæ. 95.
Conſuluit etiam in poſterum Urbis Fœlicitati. 96.
Inſultat ipſi Romulo Conditori. Ibid.
Defenſa, & aucta Pontificia Ditio. 97.
Recreati Populi. Ibid.
Mira ejus Liberalitas. Ibid.
Erga Pauperes. 98.
Erga ipſos Reges. Ibid.
Pontificium tamen auxit Ærarium. 99.
Prodigium hujuſce Augmenti. Ibid.
Summa ejus erga ſe Parſimonia. 100.
Præter Urbem, Regnum, Populos, ac Reges, ipſum quoque Cælum recreaſſe videri potuit emendata temporum ratione. Ibid.
Expenduntur ab illo parta Fidei, ac Religionis incrementa. 101.
Plurimùm illi debent Religioſæ Familiæ. 102.
Præſertim noſtra. Ibid.
Illi præcipuè referri debent accepta commoda orta ex Concilio Tridentino. Ibid.
Inſpectores Fidei ſparſit per totum Terrarum Orbem. 103.
Quot in Hæreſim armis pugnavit. Ibid.
Suæ præſertim Exemplo Vitæ. 104.
Ejus eximia Sanctimonia. Ibid.
Quam, præter Hæreticos, ipſi quoque Schiſmatici admirati ſunt. Ibid.
Imò & Turcæ. 105.
Victoriæ de Perduellibus relatæ. 106.
Regiones, quibus profuit. 107.
Fœdus conflatum cum Perſa, & Abyſſino contra Turcas. 108.
Dona collata Galliæ. Ibid.
Hiſpaniæ. 109.
Germaniæ. Ibid.
Laus Collegii Germanici, & Hungarici. 110.

Collegii Græcorum. Ibid.
Præſules reſipiſcentes. Ibid.
Laus Maronitarum Collegii. 111.
Abyſſini, Moſchi, & Indi, Romam confugiunt. Ibid.
Gregorii Amor erga Anglos, quibus erectum ab illo Collegium celebratur. 112.
Ipſos Japones amplectitur. Ibid.
Colliguntur in unum modi, quibus Sacram Rempublicam inſtauravit. 113.
Plurimùm eidem nocuit non conſulens Valetudini ſuæ. 114.
Expenduntur Circumſtantiæ Mortis ab illo obitæ. 115.
Et plauſus, quibus exceptum illum in Cælo fuiſſe piè credi poteſt. Ibid.

H

Herculis Victoriæ comparatæ cum debellatis vitiis. 210.
Hæreſis quot armis impugnata fuerit a Gregorio XIII. 103. & ſeq.
Ejus evertendæ multiplex in Clemente X. ſtudium. 143.
Hæreticorum vis magna ſub illo reſipiſcit. pag. 145.
Hæreſim execrati Hæredes inſtituuntur a Cæſare Card. Raſpono. 195.
Heroica Virtus quem campum requirat. 92.
Heroum laudibus olim conditæ Epulæ. 202.
Hiberniæ conſuluit Gregorius XIII. 112.
Hiſpaniæ quæ dona contulerit Greg. XIII. 109.
Hiſtoria Conciliorum ab Auctore ſcripta cur cenſeri poſſit Arcana. 222.
Horarum præclara diſtributio laudata in Clemente X. 124.
Hoſpitium accedentibus ad Catholicam Fidem erectum a Clemente X. 144.
Idem auctum a Cæſare Cardinali Raſpono. pag. 186, & ſeq.
Humanitas, aliæque Virtutes ab ipſo vultu ſpirantes. 173.

I

JApones Beneficiis amplexus fuit Gregor. XIII. pag. 112.
Ideæ præſtantia. 17.
IdeaS.R.E.Cardinalis omnium aptiſſimi Summo Pontificatui. 154.
Jeſu Societas devinctiſſima Greg. XIII. 102.
Ignis veneratus fuit B. Aloyſium. 79.
Imperatores, cum quibus decertandum fuit a Sanctis Eccleſiæ Doctoribus. 37.
Imperii fugam cur admirari nolimus in Clem. X. aſſueto Cœleſte Regnum contemplari. 119.
Indi Romam confugiunt ſub Greg. XIII. 111.
Indignatio Principis quomodo temperanda. 174.
Innocentii XI. P.M. Præconium. 33.
Innocentii XII. P.M. Virtutum multiplex nexus cum Polemica Hiſtoria Pontificia Concilii Chalcedonenſis illi conſecrata. a pag. 221. ad 228.
Cauſæ, propter quas eiuſdem Dotes exigunt Nuncupationem Tractatuum de Præſtantia, & Infallibilitate Pontificia. a p. 229. ad 235.
Innocentii Nomen ſortiti Pontifices laudantur. 233
Inſaniens hominum Prudentia extincti Numinis rea. a pag. 1. ad 7.
Inſpectores Fidei ſparſi per totum terrarum Orbem a Gregorio XIII. 103.
S. Joannis Apoſtoli eximiæ dotes erutæ ex eo, quod cęteri Apoſtoli putaverint illum non moriturum, Argumentis Octodecim. a pagina 11. ad 17.
Illi oſtenſæ in Apocalypſi Belluæ quid ſignificaverint. 27.
Joannes Baptiſta Card. de Alteriis ſummo par exiſtimatus Imperio. 121. & 133.
Joannes Tertius Poloniæ Rex nobiliſſimo loco natus inter Græci Ritus Sectatores. 60.
Joan. Wilhelmus Ignatius. V. Neoburgi Princeps.
Jubilei Annum ipſis quoque Cælitibus eſſe, a pagina 7. ad 11.

Digitized by Google

Judæ Inſania. 2.
Juliani Apoſtatæ impietatem primus detexit Sanctus Gregorius Theologus. 59.

L

LApides in D.Stephanum injecti celebrantur. 18.
S. Laurentius Martyrum Phœnix quem honorem detulerit S.Stephano. 20.
Legumlatores jactabant ſe a Diis edoctos fuiſſe. pag. 239.
Leonis Philoſophi ſapientiſſimi Imperatoris, & aliorum Præſagia de quamprimùm delenda Mahometica Secta. 28.
Liberalitas mira Gregorii XIII. 97.

M

MAgnanimitas,& Conſtantia Pontificia. 141.
Magnanimitas,& vigor mentis in Cęſare Cardinali Raſpono. 189. & ſeq.
Magni appellatio rariſſimè collata Heroibus. 65. & ſeq.
Plurimis de cauſis tribuenda S. Baſilio præ aliis omnibus. Ibid.
Mahometicæ quoque Peſtis, & non ſolùm Arianæ S.Athanaſius Everſor fuit. 25.
Inter Peſtem utramque proportio. 26.
Mahometica ſuperſtitio ab Equo Pallido repræſentata in Divina Apocalypſi. 27.
De illa quamprimùm delenda Præſagia plurima. 28. & 29.
Ipſius quoque Mahometis. 182.
S.Maria Magdalena de Pazzis prælatum vidit innumeris Martyribus B.Aloyſium. 73.
Maronitarum Collegii laus. 111.
Martini Stridonii præſenſiones de Catholica Fide prædicanda quamprimùm Conſtantinopoli. 29.
Martyrium inteſtinum B.Aloyſii. 73.
Maximi Camilli Card. Dotes exigunt multiplici nomi-

nomine, ut illi conſecretur Tragœdia P. Stephani Tuccii, quæ inſcribitur Chriſtus Judex. a pag. 241. ad 247.
Memoris animi Prodigium in Alex. VIII. 159.
Metis fabula quid ſignificet. 210.
Miniſtrorum ſelectus egregius Principem oſtendit. 175.
Moderatio animi temperans Magnanimitatem, & Vigorem. 190. & ſeq.
Modeſtia incomparabilis B. Aloyſii. 71.
Moroſa cunctatio vitanda a Principe. 175.
Mors flagrantiſſimè optata a B. Aloyſio. 77.
Mortis obitæ a Gregorio XIII. circumſtantiæ præclaræ. 115.
Et a Cæſare Cardinali Raſpono. 198.
Moſchi, Abyſſini, & Indi Romam confugiunt Regnante Gregorio XIII. 111.

N

Nationum variarum dotes. 208.
Naturæ univerſæ prodigia in Morte Chriſti Domini. 5. & 6.
Naturæ, & Fortunæ inanes conatus ad excitandum in B. Aloyſio vivendi ſtudium. 76.
Neoburgi, Juliæ &c. Principem celebrari non poſſe, a pag. 201, ad 212.
Alexandri Magni jactatio. 201.
Summus honor ab hoſpite Principe nobis allatus. 202.
Condire nequimus Epulas laudibus Heroum. Ibid.
Celebrari pro dignitate Princeps non poteſt, Ibid,
Quænam laudari ſoleant in Principe adoleſcente. Ibid.
Hæc in eo extolli nequeunt. 203.
Nefas eſſet aliquid alienum in ipſo ſuſpicere, Ibid.
Attingendum non eſt decus ampliſſimæ illi deſtinatæ Ditionis. Ibid.
Optatus fuerat ab inclyto Regno. 204.

De-

Digitized by Google

Delibantur nonnulla de Principis Avo profligatore Hæreſis. 205.
De Avia religioſiſſima. Ibid.
Sed hinc augeri nequit Principis laus. Ibid.
Neque ex Paternis eximiis Dotibus. 206.
Aut Maternis. Ibid.
Pulcherrimo crimine claritatem Parentum Filius imminuit, ut Sol Auroræ. Ibid.
Imò illuſtrem Solis culpam antegreditur. 207
Ipſa quoque ſumma ejus Pietas commendatione fraudari poteſt. Ibid.
Et inſigne Sapientiæ Studium. Ibid.
Et Iter ſuſceptum ad Europam perluſtrandam. pag 208.
Et nobiliſſimus Aulicorum Comitatus, eorumque Virtutes. 209.
Et Morum Inſtitutores Religioſi Viri. Ibid.
Et Vitæ Candor in integerrimo Principe. 210.
Et quæſitum frequenter alienum conſilium. Ibid.
Habemus in illo, quæ admiremur: quæ laudemus, expectamus. Ibid.
Ne ipſius quidem in nos beneficia celebrare poſſumus. 211
Impares laudationi ad Vota confugimus. Ib.

O

OBedientia mira B. Aloyſii juſſi avertere animum a perpetua contemplatione. 69. & ſeq.
Occidentalis, & Orientalis Eccleſiæ nomen horruit S. Gregorius Theologus. 47.
Octavi numeri præconium. 171.
Olivæ Joannis Pauli Soc. Jeſu Præpoſiti Generalis, & Pontificii Concionatoris Virtutes multiplicem nexum habent cum Epiſtolis P. Bernardini Stephonii eidem idcirco nuncupandis, a pag. 247. ad 258.
Orandi ſtudium ardentiſſimum in Clemente X. 119. & 137.
Hoc cenſendum non eſt privatum Principis decus, ſed plurimùm conducens publico bono. 124. & 137.

Orien-

Orientales Præſules reſipiſcentes ſub Greg. XIII. pag. 110.
Otthobonæ Domus inſignis claritas. 157.
Otthoboni Petri Cardinalis S. R. E. Vicecancellarii Præconium. 176.
Ovardi Cardinalis laus. 144.

P

PAllavicino Sfortiæ Cardinali eximio Rhetori, ac Theologo præcipuè dedicandum Volumen pertractans de Juriſprudentia ab Angelo Bernabò, a pag. 236. ad 242.
Palutii Card. de Alteriis Præconium. 127. & 142.
Parſimonia ſumma Gregorii XIII. erga ſe. 100. Et Clementis X. 136.
Pauperes mirè recreati a Gregorio XIII. 98.
Perſiæ Rex Fœdus conflat cum Gregorio XIII. contra Turcas. 108.
S. Pii V. laus. 93.
Pilati inſania quærentis quid ſit Veritas: Chriſtum Barabbæ comparantis: ſævientis, ut parceret: manus abluentis. 4. & 5.
Pœnæ ſponte ſuſceptæ a B. Aloyſio. 71.
Polemica cur ſit noſtra Conciliorum Hiſtoria. 223.
Pontificis Maximi Infallibilitas in declaranda Fide, & Præſtantia ſupra Concilia celebrata a S. Gregorio Theologo. 46. & 47.
Pontificatus Maximi arduitas ſumma. 89. & 131. & ſeq.
Pontificia Ditio defenſa, & aucta a Gregorio XIII. 97.
Auctum ab eodem Pontificium Ærarium. 99.
Hujuſce augmenti prodigium. Ibid.
Pontificatus Maximi fuga celebrata in Clemente X. a pag. 117. ad 131. & 135.
Pontificem Maximum quæ præſertim Dotes exornare debeant. 138. & ſeq.
Pontificatui ſummo aptiſſimi Cardinalis Idea, pag. 154.
Pontifices Maximi omnium Sanctiſſimi diu frequenter imperarunt. 184.

Præ-

Præſagia evertendæ quamprimùm Mahometicæ Sectæ. 28. & 29.
Prodatarii Munus exercitum præclarè a Petro Cardinali Otthobono. 162.
Providentiæ Divinæ Triumphus in Electione Clementis X. P. M. 118.
Et Alexandri VIII. 166.
Prudentia hominum inſaniens extincti Numinis rea, a pag 1. ad 7.
Inſania Judæ. 2. Aliorum Diſcipulorum. Ib. Satellitum. Ibid. Judicum. 3. Principum Hebræorum. 3. Falſorum Teſtium. 3. Romani Prætoris quærentis, quid ſit veritas? 4. Chriſtum Barabbæ comparantis. Ibid. Sævientis, ut parceret. Ibid. Manus abluentis; Ibid. Jubentium, ut e Cruce deſcenderet. Ibid. Univerſæ Naturæ. Ib.
Prudentia ſi adſit, nullum Numen abeſt. 192.

Q

QUietiſtarum peſtilentes Errores quinam fuerint, & quantùm contra illos exarſerit Petrus Cardinalis Otthobonus. 163.

R

RAſponus Cæſar Card. exhibuit in ſe pugnantium cum ſingularum Victoria Virtutum triumphum, a pag. 186. ad 220.
Parentandum huic Heroi eſſet a Regnis omnibus infectis Hæreſi. 187.
Eligemus tantùm illius Virtutes viſas inter ſe pugnare. Ibid.
Certamen Virtutum, & Vitiorum in Cæſare Dictatore. 188.
Virtutum ſolummodo in Cæſare Card. Ibid.
Magnanimitas, & Vigor mentis infuſus a Nobiliſſimis Proavis. 189.
Mira animi Moderatio temperans Magnanimitatem, & Vigorem. 190.

Mul-

Digitized by Google

Multipliciter oſtenſus animi Vigor, & Amplitudo. Ibid.
Illuſtria plurima onera illi impoſita. Ib.
Pugnavit contra verum Cerberum, Famem, Peſtilentiam, & Bellum. 191.
Lectus ad ſerenandum Maximi Regis animum Ibid.
Summa Moderatio, qua ſerò & penè coactus aſcriptus Præſulibus fuit. 192.
Oſtendit veriſſimè dictum fuiſſe: Nullum Numen abeſt, ſi ſit Prudentia. Ibid.
InPurpura conſortium acris Indolis cum ſuaviſſima. 193.
Charitatis Prodigia. Ibid
Præclarè adminiſtrata Urbini Legatio. Ib.
Amicitia,& gratus animus erga ipſos quoque famulos. 194.
Auſteritas erga Sanguine ſibi conjunctos. Ib.
Non hos, ſed accedentes ad Catholicam Fidem, conſtituit Hæredes. 195.
Iidem plurimùm gloriari de hoc poterunt.Ib.
Gloria, quæ hinc redundat in præclaram Cæſaris Familiam. Ibid.
Apoſtrophe ad illum, qui alios ad ſimile decus Exemplo ſuo invitat. 196.
Innuitur Votum, quo ſe obſtrinxerat, & ex quo ſumma fulget animi Moderatio. Ib.
Studium arduæ,rariſſimæque Virtutis, & animi Demiſſio ſingularis. 197.
Sapientia, & aliæ Dotes. Ibid.
Aliæ prima fronte pugnantes Virtutes viſæ in ſuprema Ægrotatione. 198.
Ad lachrymas relabi non decet. 199.
Cæſari debitæ Appellationes. Ibid.
Raſponæ Familiæ præclara Nobilitas. 189.
Reges experti miram Gregorii XIII. Liberalitatem. 98.
Regiminis præclari ſecuritas in Alexandro VIII. ex Actis ante Regnum, & primis Imperii diebus. a pag.152. ad 185.
Regiones, quibus profuit Gregorius XIII. 107. & ſeq.
ReligioſęFamilię plurimùm debentGreg.XIII.102

Ro-

Romam mirificè amavit S.Gregorius Theologus, & ejus Fidem ſemper integram, & illibatam cenſuit, ut decet Urbem, quæ toti Orbi præeſt. 46.
Romam non inſtauraſſe ſolùm, ſed iterum condidiſſe Greg.XIII. videri poteſt. 94.
Romana indoles Regimini aptiſſima. 120.
Romulo Urbis Conditori inſultat Greg.XIII. 96.
S.Roſæ Vita cur conſecranda Emo Card. Albano, nunc SS. D.N.CLEMENTI XI. a p.215. ad 221.
Roſæ Hortenſis dotes à Plinio recenſitæ. 218.

S

SAcerdotio indignum ſe putat B. Aloyſius. 77.
Sanctorum Acta oſtendunt DivinamOeconomiam in Eccleſiæ Regimine. 30.
Sanctus unus ut alteri præferatur, quæ ornamenta extrinſeca ſpectari queant.35.& 36
Sancti pugnant e Cælo contra Impios. 58.
Sanctorum cultus auctus à Clemente X. 141.
Sapientia, & Virginitas videndas ſe præbuerunt S. Gregorio Theologo. 47.
Schiſmatici admirati Virtutem Greg. XIIJ. 104.
Scotiæ profuit Gregorius XIIJ. 112.
Senectus viridis prœmium eximiæ Virtutis inClemente X. 122. & 149.
Eadem auget decus præſtantis Regiminis. Ib.
Solis Auroram Matrem obſcurantis comparatio cum Neoburgi Principe. 206.
B.Stanislaus e Cælo pugnat contra hoſtes Fidei.83
S. Stephanum ex eo, quod omnium primus pro Chriſto Domino mortem obiverit, omnibus Fidei Teſtibus anteferendum eſſe, oſtenditur a p.17. ad 21.
Præſtantia illius, qui omnium Idea ſtatuitur. 17.
Multiplex hujus rei probatio. 18.
Argumenta alia. Ibid.
Nova petita ex lapidibus in illum injectis.Ib.
Ex donato ejus precibus Saulo. 19.

Ex Redemptore noſtro viſo aſtare illius Triũpho. Ibid.
Ex honore illius Corpori habito a Martyrum Phœnice S. Laurentio. 20.
Stephonii Bernardini S. J. Epiſtolæ, illarumque dotes, a pag. 247. ad 258.
Stridonii Martini S. J. Prædictio evertendæ quamprimùm Mahometicæ Sectæ. 182.
Suavis Petri ſtolida ratiocinatio. 223.
Synodos raró expedire cenſuit S. Gregorius Theologus, iiſq; præſtare Apoſtolicam Sedem. 47

T

TEmpora infauſta, in quæ incidit Pontificatus Gregorii XIIJ. 91.
Temporum ratio emendata a Gregorio XIIJ. 100.
Theodoſius Magnus Imperator infallibilem cenſuit S. Damaſi P. M. Definitionem. 46.
Idem non ſine prodigiis in ſuam Baſilicam induxit S. Gregorium Theologum. 59.
S. Thomas Aquinas quibus telis contra Schiſma pharetram ſuam armavit. 39.
Tridentini Concilii commoda Eccleſiæ collata præcipuè referri debent Gregorio XIII. 102.
Triumphus paternæ Gregorii XIII. Beneficentiæ. 95
Tuccii Stephani S. J. mirabilis Tragœdia, quæ inſcribitur: Chriſtus Judex: cur conſecranda Card. Maximo, a pag 241. ad 247.
Turcas quamprimùm a Chriſtianis evertendos auguramur. 43. & 58. 63. & 179.
Turcæ ſuſpexerunt Gregorii XIII. Sanctimoniam. 105.
Turcarum audaciam multipliciter compeſcuit Clemens X. 146. & ſeq.

V

VAticanæ Baſilicæ gratulamur exceptas ab illa Sacras Exuvias D. Gregorii Theologi, p. 49. ad 53.

Vela-

Velaminus Joſeph Collegii Græcorum Alumnus ferè tricies centena animorum millia congeſſit in horrea Divina, & mirificè celebratus fuit ab Urbano VIIJ. 62.
Venetæ Reipublicæ Præconium. 157.
Victoriarum, quas Chriſtiani Principes quamprimùm a Turcis referent, Præſagia. 43. & 58. ad 63. & 179.
Virtutum pugna mirifica in B. Aloyſio. 85.
Virtutes, quæ imperarunt in Alex. VIII. 169.
Virtutum, & Vitiorum certamen in Cæſare Dictatore. 188.
Virtutum ſolummodo pugna in Cæſare Cardinali Raſpono, a pag. 186. ad 200.
Virtutum omnium Fœdus in Emo Card. Albano, nunc SS. D. N. CLEMENTE XI. 219.
Wolfgangi Willelmi Neoburgi Ducis Hæreſim deteſtati laus. 205.

F I N I S.

		ERRATA	CORRIGE
pag. 14.	lin 32.	æſſuantis	æſtuantis
pag. 31.	lin 8.	Lybia	Libya
pag. 39.	lin. 5.	Pithonem	Pythonem
pag. 50.	lin. 24.	diſſuſa	diffuſa
pag. 56.	lin. 28.	ſecerneret,	ſecerneret)
pag. 63.	lin. 25.	Lybiam	Libyam
pag. 72.	in marg.	deſcrimen	diſcrimen
pag. 94.	in marg.	Impetii	Imperii
pag. 132.	lin. 18.	Clemantia	Clementia
pag. 133.	in marg.	Magnæ	Magna
pag. 174.	lin. 31.	eum	cum
pag. 199.	lin. 31.	Muderationis	Moderationis

MAG 201.8404

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google